

Úradný vestník

Európskej únie

C 191

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 55

29. júna 2012

Číslo oznamu	Obsah	Strana
I	<i>Uznesenia, odporúčania a stanoviská</i>	
	STANOVISKÁ	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	480. plenárne zasadnutie v dňoch 25. a 26. apríla 2012	
2012/C 191/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „7. environmentálny akčný program a nadväznú opatrenia k 6. environmentálnemu akčnému programu“ (prieskumné stanovisko)	1
2012/C 191/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ“ (prieskumné stanovisko)	6
2012/C 191/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vzdelávanie o využívaní energie“ (prieskumné stanovisko)	11
2012/C 191/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vydávanie kníh v pohybe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	18
2012/C 191/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Družstvá a reštrukturalizácia“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	24

SK

Cena:
7 EUR

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

480. plenárne zasadnutie v dňoch 25. a 26. apríla 2012

2012/C 191/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“ COM(2011) 615 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	30
2012/C 191/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006“ COM(2011) 612 <i>final</i> – 2011/0274 (COD)	38
2012/C 191/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach o Európskom fonde regionálneho rozvoja a celi Investície pre rast a zamestnanosť, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006“ COM(2011) 614 <i>final</i> – 2011/0275 (COD)	44
2012/C 191/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“ COM(2011) 611 <i>final</i> – 2011/0273 (COD)	49
2012/C 191/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), pokiaľ ide o vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie zakladania a fungovania takýchto zoskupení“ COM(2011) 610 <i>final</i> – 2011/0272 (COD)	53
2012/C 191/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa v záujme uľahčenia cezhraničného vymáhania pohľadávok v občianskych a obchodných veciach vytvára európsky príkaz na zablokovanie účtov“ COM(2011) 445 <i>final</i> – 2011/0204 (COD)	57
2012/C 191/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok“ COM(2011) 778 <i>final</i> – 2011/0389 (COD) a „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu“ COM(2011) 779 <i>final</i> – 2011/0359 (COD)	61

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

480. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 25. A 26. APRÍLA 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „7. environmentálny akčný program a nadväzné opatrenia k 6. environmentálnemu akčnému programu“ (prieskumné stanovisko)

(2012/C 191/01)

Spravodajca: **Lutz RIBBE**

Dánske predsedníctvo Rady EÚ sa 11. januára 2012 rozhodlo podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„7. environmentálny akčný program a nadväzné opatrenia k 6. environmentálnemu akčnému programu“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 10. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 129 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie záverov a odporúčaní výboru

1.1 Doterajších šesť environmentálnych akčných programov (EAP) bolo dôležitých pre prípravu politiky EÚ v oblasti životného prostredia, nedokázali však zabrániť tomu, že mnohé environmentálne problémy v Európe zostávajú nevyriešené. Dôvodom však nie sú chýbajúce poznatky o príčinách problémov alebo chýbajúce možnosti riešenia, ale nedostatočná politická vôľa konať.

1.2 Šiesty EAP (uplatňovaný do polovice roku 2012) bol koncipovaný ako environmentálna konkretizácia stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ, ktorá bola prijatá v roku 2001, pričom Lisabonská stratégia slúžila ako jeho hospodársko-politický pilier. Európska komisia nechala – keďže Rada neprijala príslušné rozhodnutie – upadnúť stratégiu trvalo udržateľného rozvoja mlčky do zabudnutia. Stratégiu Európa 2020 považuje

za nový politicko-strategický nástroj, v rámci ktorého má politiku životného prostredia koordinovať hlavná iniciatíva „Európa efektívne využívajúca zdroje“.

1.3 EHSV nevidí zmysel v tom, aby sa okrem hlavnej iniciatívy uplatňoval aj ďalší environmentálny nástroj v podobe 7. EAP, do ktorého by boli zaradené tie oblasti politiky životného prostredia, ktorými sa stratégia Európa v dostatočnej miere nezaoberá. Prepojenie takéhoto 7. EAP so stratégiou Európa 2020 a hlavnou iniciatívou „Európa efektívne využívajúca zdroje“ by nebolo jasné.

1.4 EHSV odporúča Komisii, Rade a Európskemu parlamentu, aby oživilí stratégiu trvalo udržateľného rozvoja, zvolili komplexný a realizovateľný 7. EAP ako jej vykonávaciu environmentálnu stratégiu a začlenili do nej hlavnú iniciatívu

„Európa efektívne využívajúca zdroje“ so všetkými jej jednotlivými iniciatívami a zabezpečili úzke a koordinované zosúladenie zámerov environmentálnej a hospodárskej politiky. Významná stratégia Európa 2020 by tým dostala ďalšiu dôležitú úlohu, a to pripraviť a do praxe zaviesť krátkodobé a strednodobé smerovanie hospodárskej a finančnej politiky, ktoré je na ceste k dlhodobému udržateľnému rozvoju nevyhnutné.

2. Význam doterajších environmentálnych akčných programov (EAP) Európskej únie

2.1 V roku 1972 sa Európska rada na samite v Paríži rozhodla prijať opatrenia, ktoré mali zlepšiť životnú úroveň, životné podmienky a kvalitu života v Európe. Následne bol v roku 1973 prijatý **Prvý environmentálny akčný program** (doba trvania: 1974 – 1975) vtedajšieho Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Osobitný úspech tento program dosiahol preto, že zaviedol tzv. zásadu prevencie, ktorá, ako je známe, uprednostňuje predchádzanie znečisťovaniu životného prostredia pred neskorším prekonávaním jeho dôsledkov.

2.2 **Druhý environmentálny akčný program** (doba trvania: 1977 – 1981) doplnil 1. EAP o päť tzv. orientačných zásad. Boli to: a) kontinuita v environmentálnej politike; b) vytvorenie mechanizmov na preventívne kroky najmä v oblasti znečisťovania, územného plánovania a odpadového hospodárstva; c) ochrana a racionálne využívanie životného priestoru; d) uprednostňovanie opatrení na ochranu vnútrozemských vôd a morí, na boj proti znečisťovaniu ovzdušia, ako aj na boj proti hluku a e) zohľadnenie environmentálnych aspektov pri spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a rozvojovými krajinami.

2.2.1 Druhý EAP vytvoril teda ako prvý dôležitý základ pre rozsiahle oblasti politiky životného prostredia, ktoré sú ešte aj dnes aktuálne, ako napr. ochrana vôd, politika v oblasti odpadov, medzinárodná spolupráca.

2.3 V **treťom environmentálnom akčnom programe** (doba trvania: 1982 – 1986) bolo po prvýkrát do európskej politiky životného prostredia zaradené ako cieľ šetrné využívanie prírodných zdrojov.

2.4 **Štvrtý environmentálny akčný program** (doba trvania: 1987 – 1992) bol prijatý v „Európskom roku ochrany životného prostredia“, teda v roku 1987. Vyznačoval sa skutočnosťou, že krátko predtým bol prijatý Jednotný európsky akt, ktorý výrazne rozšíril právomoci Európskeho spoločenstva v oblasti environmentálnej politiky, zatiaľ čo sa súčasne so zavedením európskeho vnútorného trhu obmedzili vnútroštátne ekologické normy a hraničné hodnoty. Prebiehala vtedy veľmi intenzívna diskusia o environmentálnych otázkach. Na konci 4. EAP sa konala v Riu konferencia o celosvetovom udržateľnom rozvoji.

2.4.1 Zo správy o stave životného prostredia uverejnenej v roku 1992 však jasne vyplynulo, že napriek všetkým dovtedajším snahám a napriek štyrom environmentálnym akčným programom nastalo resp. sa rysovalo zhoršenie vo väčšine oblastí životného prostredia. Hovorilo sa v nej okrem iného o kvalite vôd a vzduchu a o biodiverzite (vtedy sa ešte hovorilo o „rozmanitosti druhov“).

2.5 Aj ako určitá reakcia na konferenciu v Riu a skôr triezvy opis stavu životného prostredia bol prijatý **Piaty environmentálny akčný program** formálne na obdobie rokov 1992 až 2000.

2.5.1 V ňom bol – v súlade s vtedajšími diskusiami na konferencii v Riu – formulovaný cieľ zmeniť model rastu v Spoločenstve takým spôsobom, aby sa vkročilo na cestu smerom k trvalo udržateľnému rozvoju zohľadňujúcemu životné prostredie. Toto predsavzatie odvtedy nestratilo nič zo svojej politickej aktuálnosti. Na 5. EAP je možné nazeráť ako na jednu z prvých iniciatív EÚ v oblasti udržateľného rozvoja, čo vyjadruje aj podnadpis „Za trvalo udržateľný rozvoj zohľadňujúci životné prostredie“.

2.5.2 V **5. EAP** boli navrhnuté tzv. **stratégie pre sedem oblastí**:

- globálne otepľovanie,
- acidifikácia,
- ochrana druhov,
- hospodárenie s vodou,
- životné prostredie v mestách,
- pobrežné oblasti a
- odpadové hospodárstvo,

pričom za povšimnutie stojí, že niektorými z týchto oblastí sa zaoberali aj predchádzajúce environmentálne akčné programy.

2.5.3 V rámci revízie **5. EAP** v roku 1996 samotná Európska komisia označila za najväčšiu slabinu programu absenciu konkrétnych cieľov a nedostatočnú angažovanosť členských štátov. Aj Európsky hospodársky a sociálny výbor vo svojom stanovisku z 24. mája 2000 uviedol, že program priniesol niekoľko pozitívnych výsledkov, súčasne však s vážnymi obavami konštatoval, že kvalita životného prostredia v Európe, ktorá podľa jeho názoru predstavuje najdôležitejšie, ba dokonca jediné meradlo účinnosti po sebe nasledujúcich environmentálnych akčných programov a európskej politiky v oblasti životného prostredia, sa aj naďalej zhoršuje.

2.5.4 Piaty environmentálny akčný program bol politicko-strategickým priekopníkom **stratégie trvalo udržateľného rozvoja**, ktorú hlavy štátov a predsedovia vlád schválili v roku **2001 v Göteborgu**.

2.6 Táto stratégia trvalo udržateľného rozvoja mala z environmentálneho hľadiska nájsť svoje konkrétne vyjadrenie v **Šiestom environmentálnom akčnom programe** (doba trvania od roku 2002 až do 21.7.2012) a z hľadiska hospodárskej politiky zase v tzv. Lisabonskej stratégii.

2.6.1 Aj 6. EAP mal podnadpis („Naša budúcnosť je v našich rukách“). Boli v ňom uvedené štyri tematické priority európskej politiky v oblasti životného prostredia: 1) **boj proti klimatickým zmenám**; 2) **ochrana prírody a biologickej rozmanitosti**; 3) **životné prostredie, zdravie a kvalita života**; ako aj 4) **udržateľné využívanie a obhospodarovanie prírodných zdrojov a odpadu**.

2.6.2 Ďalej bolo avizovaných a neskôr prijatých – podobne ako v 5. EAP – **sedem tematických stratégií**, ktoré sa týkali

- znečisťovania ovzdušia,
- morského prostredia,
- predchádzania vzniku odpadu a jeho recyklovania,
- udržateľného využívania prírodných zdrojov,
- životného prostredia v mestách,
- ochrany pôdy a
- udržateľného používania pesticídov.

2.6.3 Za povšimnutie stojí aj to, že aj 6. EAP sa opäť zaoberal „starými“ témami.

3. Stav politiky v oblasti životného prostredia a diskusia o udržateľnom rozvoji v Európe na konci 6. EAP

3.1 Najprv treba konštatovať, že aj na konci Šiesteho environmentálneho akčného programu bolo veľa oblastí environmentálnej politiky, ktoré, hoci sú už roky na programe akčných programov, sú riešené nedostatočne resp. takmer vôbec nie. Za všetky uvedme dva príklady:

- Ochranou pôdy sa už roky zaoberajú rôzne environmentálne akčné programy, avšak ku skutočným „akciám“ na úrovni EÚ ešte nedošlo, okrem iného preto, lebo v Rade sa nedosiahla dohoda o predložení návrhu smernice Komisie.
- Téma ochrany druhov a biodiverzity sa tiahne celou históriou environmentálnych akčných programov. V roku 2001 sa Európska rada zaviazala zastaviť do roku 2010 straty biodiverzity, ale ani akčný program pre biodiverzitu, ktorý obsahoval 160 opatrení, nedokázal zabrániť tomu, aby tento cieľ zostal nedosiahnutý. V roku 2011 bola spustená nová stratégia v oblasti biodiverzity, ktorá tentoraz obsahuje sľub, že sa pôvodný cieľ dosiahne s desaťročným meškaním.

3.2 Výsledkami 6. EAP spôsobujúcimi sčasti rozčarovanie sa EHSV zaoberal vo svojom stanovisku z 18. januára 2012 (NAT/528, CESE 152/2012: „Šiesty akčný program Spoločenstva pre životné prostredie – Záverečné posúdenie“). Výbor v ňom reaguje na novú správu „Situácia v životnom prostredí“, ktorá politike EÚ v oblasti životného prostredia v podstate nevystavuje dobré vysvedčenie.

3.3 Otázkou, prečo sú napriek viacerým dlhoročným EAP mnohé environmentálne problémy aj naďalej nevyriešené, EÚ doposiaľ skutočne neskúmala, ani nezodpovedala. Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru je jasné, že dôvodom nie sú chýbajúce poznatky o problémoch a možnostiach riešenia, lež nedostatočná vôľa rozhodne konať. Nedostatočne sa uplatňujú poznatky, sčasti dokonca aj politické rozhodnutia. Jedným z dôvodov by mohlo byť, že medzi činnosťou, ktorá je nevyhnutná z hľadiska životného prostredia a krátkodobými hospodárskymi záujmami vznikajú niekedy konflikty záujmov, o ktorých sa rozhoduje v prospech hospodárstva.

3.4 Pre EHSV má na konci obdobia platnosti 6. EAP zásadný význam zistenie, že sa Európska komisia, ako sa zdá, rozlúčila so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja, ktorej environmentálny pilier tvoril 6. EAP.

3.5 V minulosti Komisia a Rada označovali stratégiu trvalo udržateľného rozvoja za zastrešujúcu stratégiu, podľa ktorej sa mala orientovať o. i. aj Lisabonská stratégia, v súčasnosti je však okolo nej povážlivo ticho. V pracovných programoch Komisie sa už neobjavuje (aj keď v tejto súvislosti neexistuje žiadne formálne rozhodnutie Európskej rady). EHSV túto skutočnosť niekoľkokrát kritizoval a na tomto mieste túto kritiku opakuje a jasne poukazuje na to, že nepovažuje za správne nechať splynúť stratégiu trvalo udržateľného rozvoja so stratégiou Európa 2020. Viackrát uviedol svoje dôvody, hoci Komisia, Rada ani Európsky parlament nikdy na jeho vyhlásenia nereagovali.

3.6 Doterajšia štruktúra politického plánovania EÚ, ktorá sa pokúšala pod hlavičkou stratégie trvalo udržateľného rozvoja navzájom skoordinať tri piliere, a to hospodárstvo, ekológiu a sociálne otázky, tým bola rozbitá. Vystáva tak otázka, v akom rámci chce Komisia, Rada a Európsky parlament v budúcnosti koordinovať stratégiu trvalo udržateľného rozvoja s environmentálnou politikou.

4. Stratégia Európa 2020 a perspektíva prípadného 7. EAP

4.1 Stratégia Európa 2020, ktorú Komisia považuje za absolútne kľúčový politický prvok plánovania a riadenia, aspoň poskytuje viac menej jasnú odpoveď na otázku, ako to asi Komisia vidí.

4.2 Stratégia Európa 2020 vymenúva, ako je známe, sedem hlavných iniciatív, ktorými sú:

- Inovácia v Únii,
- Mládež v pohybe,
- Digitálny program pre Európu,
- Európa efektívne využívajúca zdroje,
- Priemyselná politika vo veku globalizácie,

- Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta,
- Európska platforma na boj proti chudobe.

4.3 Komisia nepochybne chápe hlavnú iniciatívu „Európa efektívne využívajúca zdroje“ ako „nový“ environmentálny akčný program a presne toto jej ponímanie je istotne príčinou, prečo nebol doteraz predložený návrh nového, siedmeho EAP, hoci šiesty EAP skončí v júli 2012.

4.4 Takže nie je náhoda, že Komisia začala pracovať na príprave 7. EAP až potom, čo sa Rada (pre životné prostredie) a Európsky parlament kriticky spýtali, kde ten program viazne.

4.5 Komisia si v rámci novej štruktúry svojej politiky a plánovania vybrala stratégiu Európa 2020 za zastrešujúcu stratégiu, ktorá sa má uskutočňovať prostredníctvom siedmich hlavných iniciatív, pričom environmentálna politika je predmetom iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“.

4.6 Teraz však vychádza stále viac najavo, že

- na jednej strane sa stratégia Európa 2020 nezaobrá dostatočne určitými zastrešujúcimi oblasťami, ktoré boli doteraz predmetom stratégie trvalo udržateľného rozvoja (napr. otázkami generlačnej spravodlivosti a spravodlivého prerozdelenia) a
- na druhej strane sa určité oblasti environmentálnej politiky v hlavnej iniciatíve „Európa efektívne využívajúca zdroje“ nenachádzajú.

4.7 Medzi celkom 20 konkrétnymi iniciatívami v oblasti environmentálnej politiky, ktoré majú byť súčasťou stratégie „Európa efektívne využívajúca zdroje“, sa nachádza celý rad „starých známych“ z predchádzajúcich environmentálnych akčných programov, ako napr. politika týkajúca sa biodiverzity, znečisťovania vody a ovzdušia (vrátane politiky dopravy), ale napr. téma „životné prostredie a ľudské zdravie“ je zohľadnená pramálo, rovnako ako politika týkajúca sa používania chemikálií či nanotechnológie.

4.8 EHSV sa vyjadril tak k samotnej hlavnej iniciatíve „Európa efektívne využívajúca zdroje“, ako aj k plánu jej uskutočňovania a pritom upozornil práve na tie nedostatky, ktorými sa environmentálne akčné programy doteraz vyznačovali: mnoho dobre znejúcich cieľov a sľubov, málo konkrétnych opatrení, takmer žiadne ukazovatele a málo konkrétne zavádzanie do praxe.

4.9 EHSV požiadal Komisiu, aby v 20 ohlásených konkrétnych iniciatívach veľmi presne opisala,

- „čo sa presne rozumie pod ‚efektívnosťou využívania zdrojov‘,
- čo je možné dosiahnuť už pomocou technologických zlepšení resp.

— v ktorých odvetviach musí dôjsť k ohláseným ‚zásadným zmenám‘, ako majú vyzerat' a pomocou ktorých nástrojov sa zamýšľa ich dosiahnuť,

— aké konkrétne zmeny správania výrobcov a spotrebiteľov sa považujú za nevyhnutné a ako je možné ich urýchliť“⁽¹⁾.

Komisia však túto žiadosť nespĺnila, naopak, opäť zostala vo svojich vyjadreniach nekonkrétna a nezáväzná.

4.10 Podľa názoru EHSV sa tým potvrdzuje, že Komisia svojím doterajším prístupom nedostatočne reaguje na všetky potreby environmentálnej politiky, predovšetkým však na potrebu udržateľnosti. Čo by potom mohol 7. EAP dosiahnuť?

4.11 Časy, kedy boli environmentálne akčné programy potrebné na to, aby sa zistilo a opísalo, čo sa má urobiť, už pominuli. Zodpovední činitelia v Európe dobre vedia, čo treba robiť. Je len celkom málo nových oblastí, v ktorých by bolo treba rozpracovať nové myšlienky. Za takúto oblasť možno považovať nanotechnológie. Na to však nie je potrebný osobitný environmentálny akčný program.

4.12 V Európe sa však v prvom rade nedostatočne uplatňujú poznatky. Existujú extrémne nedostatky v ich uplatňovaní, ku ktorým prispievajú všetky úrovne (EÚ, členské štáty, regióny, obce a občania). EHSV chce v tejto súvislosti zdôrazniť, že Komisia môže vypracovať aj najlepšie programy a vyhlásenia, ale za ich uskutočňovanie sú v podstatnej miere zodpovedné politické orgány členských štátov.

4.13 EHSV nepovažuje za vhodné riešenie jednoducho vytvoriť 7. EAP len preto, aby poskytol „prístrešie“ tým oblastiam environmentálnej politiky, ktoré neboli zahrnuté do iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“. Prepojenie medzi takýmto 7. EAP s a) hlavnou iniciatívou, ale aj s b) stratégiou Európa 2020 by zostalo nejasné.

4.14 Výbor je však otvorený myšlienke 7. environmentálneho akčného programu. Malo by však byť jasné, 1) čo sa ním chce dosiahnuť; 2) ako je možné zabezpečiť, aby bol na konci úspešnejší než jeho predchodcovia a – čo je veľmi dôležité – 3) ktorej celkovej oblasti politiky má slúžiť.

4.15 EHSV odporúča Komisii, Rade a Európskemu parlamentu, aby oživilí stratégiu trvalo udržateľného rozvoja EÚ, zvolili komplexný a realizovateľný 7. EAP ako jej vykonávaciu environmentálnu stratégiu a začlenili do nej hlavnú iniciatívu „Európa efektívne využívajúca zdroje“ so všetkými jej jednotlivými iniciatívami a zabezpečili úzke a koordinované zosúladenie zámerov environmentálnej a hospodárskej politiky. Významná stratégia Európa 2020 by tým dostala ďalšiu mimoriadne dôležitú úlohu, a to pripraviť a do praxe zaviesť krátkodobé a strednodobé smerovanie hospodárskej a finančnej politiky, ktoré je na ceste k dlhodobému udržateľnému rozvoju nevyhnutné.

⁽¹⁾ Pozri Ú.v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 97, bod 1.2.

4.16 V tomto 7. EAP by sa podľa názoru EHSV mal dôraz klásť na to, aby sa stanovili absolútne záväzné rozhodnutia o uskutočňovaní v oblastiach, ktoré zostali často celé roky nedoriešené.

4.17 Otázkou je, či je Európa ochotná a schopná tak urobiť. Nemožno však prehliadnúť, že politici znova a znova stanovujú ambiciózne ciele a požadujú iniciatívy. Keď sú potom – napr. Komisiou – predložené, tí istí politici nájdu dôvody, prečo ich nie je možné prijať alebo uskutočniť. Zoznam takýchto príkladov je dlhý. Či už ide o smernicu o energetickej účinnosti, ktorú blokuje Rada, alebo o neuskutočnenie starého sľubu (zo stratégie trvalo udržateľného rozvoja), a to vytvoriť zoznam dotácií na činnosti, ktoré poškodzujú životné prostredie a potom ich zrušiť, medzi slovami a činmi existuje priepasť. A Komisia, Rada a Európsky parlament by mali verejnosti vysvetliť, ako ju chcú prekonať.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ“ (prieskumné stanovisko)

(2012/C 191/02)

Spravodajkyňa: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Dánske predsedníctvo Rady Európskej únie sa 11. januára 2012 rozhodlo podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému:

„Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 10. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla 2012) prijal 124 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV v súlade so žiadosťou, ktorú mu adresovalo dánske predsedníctvo, posúdil nástroje a opatrenia, ktoré sú nevyhnutné na to, aby sme mohli prejsť na udržateľné spôsoby výroby a spotreby. EHSV ocenil úsilie európskych inštitúcií v tejto súvislosti a zodpovedný prístup, ktorý zaujali v snahe zabezpečiť spravodlivú transformáciu, a odporúča vytvoriť novú spoločnú predstavu hospodárskeho modelu s pomocou zapojenia všetkých zložiek organizovanej občianskej spoločnosti v rámci osobitného konzultačného fóra, v snahe definovať ciele a úlohy a navrhnuť zaktualizovaný postup monitorovania.

1.2 Bolo by preto potrebné:

— čo najlepšie zohľadniť opatrenia na podporu udržateľnej spotreby a výroby ako aj uplatňovanie *Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje* ⁽¹⁾, a tiež povzbudiť členské štáty, aby tieto opatrenia uplatňovali prostredníctvom spomínaného plánu a európskeho semestra,

— využiť celú škálu horizontálnych implementačných a stimulačných nástrojov, napríklad postupne odstrániť výrobky, ktoré nie sú udržateľné, vyvíjať spravodlivejšiu daňovú politiku, podporovať ekologické verejné obstarávanie, postupne zrušiť dotácie, ktoré nezohľadňujú negatívne účinky na životné prostredie, podporovať výskum a ekologické inovácie, internalizovať environmentálne náklady, inovovať ďalšie stimulačné opatrenia vychádzajúce z trhu a zasadzovať sa za to, aby sa na transformácii aktívne podieľali spotrebiteľia a pracujúci.

1.3 Okrem toho sa treba zamerať aj na finančný systém ⁽²⁾, ktorý by mal opätovne slúžiť hospodárstvu s udržateľnou výrobou a spotrebou a sústrediť sa na oblasti, ktoré majú najväčší dosah na životné prostredie, ako je agropotravinárske odvetvie, poľnohospodárstvo, bývanie, infraštruktúra a doprava.

1.4 Okrem toho by sme sa nemali obmedzovať len na energetiku a emisie skleníkových plynov, ale treba sa zamerať sa aj na iné zdroje a dôsledky pre životné prostredie, ako je hospodárenie s vodou a ochrana vody, využívanie pôdy, znečistenie ovzdušia, a prihliadať na celkový environmentálny dosah výrobkov.

1.5 Zasadzovaním sa za zlepšenie výrobných postupov a výrobkov budeme môcť spotrebiteľom a užívateľom ponúknuť výrobky a služby, ktoré budú ochotní akceptovať vďaka zmene svojich návykov alebo postojov

1.6 V záujme presadzovania udržateľných modelov spotreby a udržateľného životného štýlu je napokon nevyhnutné, vďaka posilneniu úlohy združení spotrebiteľov a výrobcov, ktorí sa zasadzujú za spravodlivý obchod, propagovať a chrániť alternatívne iniciatívy, odlišné od predátorského spôsobu spotreby, a podporovať osvedčené postupy.

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Regulácia finančných služieb v záujme udržateľného rastu“, spravodajca: pán IOZIA, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 21, a stanovisko EHSV na tému „Prehĺbovanie koordinácie hospodárskej politiky pre stabilitu, rast a pracovné miesta – nástroje silnejšej správy ekonomických záležitostí EÚ“, spravodajca: pán PALMIERI, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

2. Úvod

2.1 V decembri 2011, v snahe nájsť východisko z krízy a súčasne oživiť hospodárstvo a dodržať záväzky EÚ v oblasti boja proti klimatickým zmenám, dánska vláda požiadala EHSV, aby vypracoval prieskumné stanovisko o podpore **udržateľnej spotreby a výroby**. Dánska vláda poukazovala na *Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje*, ktorý navrhla Komisia, a jeho ciele v oblasti udržateľnej spotreby a výroby⁽³⁾, a vyzvala EHSV, aby posúdil nástroje, ktoré sú potrebné na to, aby európske hospodárstvo prešlo na udržateľnú spotrebu a výrobu v EÚ.

2.2 Hospodársky rozvoj sa až doposiaľ zakladal na energiách a základných zdrojoch, ktoré neboli obnoviteľné, podľa hlavného hesla, že človek je vládca a pán prírody. Výroba tovaru a poskytovanie služieb sa ešte stále vyznačujú externalizáciou nákladov, ktoré by sa mali pretaviť do poplatkov za využívanie prírodných zdrojov, ktoré nie sú obnoviteľné, a za emisie skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší. V trhovom hospodárstve musí byť internalizácia týchto nákladov nariadená hospodárskym aktérom prostredníctvom imperatívnych noriem, ktoré by, pokiaľ je to možné, mali mať všeobecnú platnosť.

2.3 Udržateľná spotreba a výroba, pokiaľ ide o využívanie služieb a výrobkov, ktoré sú hodnotnejšie a spojené s menším využitím prírodných zdrojov, je v centre stratégií na zvýšenie efektívnosti zdrojov a podporu ekologického hospodárstva. Komisia prijala v roku 2008 svoj prvý akčný plán pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu, ktorý obsahoval sériu opatrení na podporu udržateľnej spotreby a výroby⁽⁴⁾. So zreteľom na tieto kroky Komisia momentálne prehodnocuje svoje opatrenia v oblasti udržateľnej spotreby a výroby na rok 2012.

3. Udržateľná spotreba a výroba: potrebné opatrenia a nástroje

3.1 Vytvoriť novú spoločnú predstavu hospodárskeho modelu

3.1.1 Jedným z dôvodov, prečo mali opatrenia zamerané na udržateľnú spotrebu a výrobu doteraz taký obmedzený účinok, je skutočnosť, že pojem udržateľnosti je síce plne zohľadnený v stratégii Európa 2020, ale pri uplatňovaní opatrení v praxi sa často neberie do úvahy. V súčasnom modeli hospodárstva je i naďalej hlavným cieľom vytvoriť rast a povzbudiť spotrebu, a celkové výsledky sa posudzujú na základe HDP. Prechod na udržateľnú spotrebu a výrobu by si vyžadoval otvorenú a transparentnú diskusiu zameranú na sebačasný model hospodárstva, ktorého výsledky by sa posudzovali prostredníctvom ukazovateľov „presahujúcich rámec HDP“, ktoré by merali dosah na životné prostredie, blahobyt človeka a spoločnosti a prosperitu. EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách navrhol Komisii spoluprácu s cieľom vytvoriť fórum o udržateľnej spotrebe,

ktoré by umožnilo preskúmať hodnoty, na ktorých by mohlo spočívať udržateľné hospodárstvo, a faktory, ktoré občanom bránia zvoliť si udržateľné modely spotreby, ako aj skúsenosti, pokiaľ ide o spôsob života s malým dosahom na životné prostredie⁽⁵⁾.

3.2 Definovať ciele a úlohy a navrhnúť postup monitorovania

3.2.1 Týka sa to mnohých oblastí politiky. V záujme sledovania pokroku dosiahnutého pri plnení týchto cieľov v oblasti udržateľnej spotreby a výroby a zhodnotenia aktuálnej situácie by sa mala vytvoriť solídna databáza údajov o environmentálnych dôsledkoch výroby a spotreby, ktorá by umožňovala posúdiť účinnosť politických nástrojov, podrobnejšie rozvinúť stratégie a ciele, prehodnotiť priority a navrhnúť postup monitorovania.

3.3 Zapojiť občiansku spoločnosť

3.3.1 V snahe zabezpečiť úspešný prechod na ekologické a udržateľné hospodárstvo je nevyhnutné zapojiť do tohto úsilia občiansku spoločnosť na celosvetovej, národnej a miestnej úrovni. Takáto transformácia bude úspešná len vtedy, ak podniky, spotrebiteľia a pracujúci budú udržateľnú spotrebu a výrobu vnímať ako vítanú príležitosť a želaný cieľ. Na všetkých úrovniach by sa mali zaviesť vhodné formy dialógu a demokratickej účasti⁽⁶⁾.

3.3.2 V tejto súvislosti treba prestať dávať do protikladu priemyselné investície, konkurencieschopnosť európskych podnikov a kúpnu silu spotrebiteľov. Zvýšením požiadaviek spotrebiteľov možno čo najistejším spôsobom stimulovať európsky vnútorný trh, pretože sa využijú výsledky európskeho výskumu a splnia ciele v oblasti ochrany životného prostredia. To si tiež vyžaduje, aby investície zostali v Európe.

3.4 Čo najlepšie zohľadniť opatrenia na podporu udržateľnej spotreby a výroby a Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje

3.4.1 Svojou hlavnou iniciatívou a Plánom pre Európu efektívne využívajúcu zdroje⁽⁷⁾ Komisia uznala, že presadzovanie efektívneho využívania zdrojov je otázkou, ktorá má pre európske hospodárstvo prvoradý význam. Uplatňovanie spomínaného

⁽³⁾ COM(2011) 571 final; s. 6 a 7.

⁽⁴⁾ COM(2008) 397 final.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Budovať udržateľné hospodárstvo zmenou nášho modelu spotreby“, spravodajkyňa: pani DARMANIN, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 57, a stanovisko EHSV na tému „Viac ako HDP – zapojenie občianskej spoločnosti do postupu stanovovania doplnkových ukazovateľov“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy dosiaľ nezverejnené v úradnom vestníku), spravodajca: pán PALMIERI.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 57.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571 final a stanovisko EHSV na tému „Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje“, spravodajkyňa: pani Egan (dosiaľ nezverejnené v úradnom vestníku).

plánu je súčasťou stratégie Európa 2020 a európskeho semestra. EHSV odporúča, aby sa revízia akčného plánu pre udržateľnú spotrebu a výrobu úzko spojila s uplatňovaním Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a so 7. environmentálnym akčným programom⁽⁸⁾, v snahe dať opatreniam na podporu udržateľnej spotreby a výroby väčší politický význam, aký má efektívne využívanie zdrojov a monitorovací rámec európskeho semestra. Doplnením niektorých ukazovateľov udržateľnej spotreby a výroby medzi ukazovatele efektívneho využívania zdrojov by sa vytvoril základ pre ciele a systémy monitorovania v oblasti udržateľnej spotreby a výroby.

3.5 Povzbudiť členské štáty

3.5.1 Vyššie navrhované ciele v oblasti udržateľnej spotreby a výroby by mohli pomôcť posunúť dopredu politiku, ktorú členské štáty vyvíjajú v tejto oblasti. Členské štáty by mohli využiť spojenie opatrení v oblasti udržateľnej spotreby a výroby so spomínaným plánom a postupom monitorovania, ktoré poskytuje európsky semester.

3.6 Využiť širokú škálu politických nástrojov v oblasti udržateľnej spotreby a výroby

3.6.1 Keďže politika na podporu udržateľnej spotreby a výroby má horizontálny charakter a treba v nej zohľadniť množstvo aspektov, bolo by vhodné zaviesť alebo využiť širokú škálu politických nástrojov na rôznych úrovniach v snahe vytvoriť udržateľnejšie modely výroby a spotreby. Európska úroveň, členské štáty a miestne samosprávy musia vyvíjať aktívnu politiku. Nástroje, ktoré budú zvolené, musia zahŕňať regulačné aj dobrovoľné opatrenia, najmä regulačné opatrenia v záujme postupného odstránenia výrobkov, ktoré nie sú udržateľné, nástroje zamerané na spravodlivejšiu daňovú politiku, podporu ekologického verejného obstarávania, postupné zrušenie dotácií, ktoré nezohľadňujú negatívne účinky na životné prostredie, výskum a ekologické inovácie, internalizáciu environmentálnych nákladov a ďalšie stimulačné opatrenia vychádzajúce z trhu, ako aj aktívnu účasť spotrebiteľov a pracujúcich na tejto transformácii⁽⁹⁾.

3.6.2 Akčný plán Európskej komisie pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu z roku 2008, spočíval na tomto kombinovanom politickom prístupe a mal by sa v rámci revízie zachovať. Mohli by sme však byť ambicióznejší a upraviť nástroje s prihliadnutím na vytýčené ciele, slabý doterajší pokrok a skutočnosť, že tento prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a menším využívaním neobnoviteľných zdrojov ponúka príležitosť, ako prekonať krízu.

3.6.3 Nástroje, ktoré sa používajú na podporu udržateľnej spotreby a výroby, sú väčšinou dobrovoľné a založené na informáciách (environmentálna značka, EMAS, osvetové kampane pre spotrebiteľov atď.). Využívanie týchto nástrojov zo strany

podnikov a spotrebiteľov je pomerne slabé, obmedzuje sa len na niektoré sektory a sociálne skupiny. Ak budeme pokračovať touto cestou, nebude ľahké zintenzívniť ho. Na to, aby sme postupne odstránili výrobky a modely spotreby, ktoré nie sú udržateľné, bude nevyhnutné použiť regulačné nástroje.

3.7 Sústrediť sa na oblasti, ktoré majú najväčší dosah na životné prostredie

3.7.1 Väčšinu negatívnych účinkov na životné prostredie zapríčiňuje spotreba potravín a nápojov, bývanie, infraštruktúra a mobilita, spolu s energetikou a priemyselnou výrobou. Budúce opatrenia na podporu udržateľnej spotreby a výroby by sa preto mali zamerať na všetky tieto oblasti. Keďže značný environmentálny dosah spotreby potravín a nápojov sa do veľkej miery spája s poľnohospodárskym sektorom, opatrenia v tejto oblasti musia byť úzko späté s opatreniami na podporu udržateľného poľnohospodárstva.

3.7.2 Udržateľné poľnohospodárstvo si vyžaduje rozumné hospodárenie s prírodnými vstupmi, podporu ekologických poľnohospodárskych podnikov a taký agropotravinársky priemysel, ktorý bude spotrebiteľom a koncovým spotrebiteľom zabezpečovať zdravé a ničím nekontaminované potraviny. EHSV vidí kľúč k udržateľnému poľnohospodárstvu v zachovaní kvantitatívne postačujúcej, kvalitatívne hodnotnej a regionálne diferencovanej, celoplošne prevádzkovej a ekologickej výroby potravín, ktorá chráni a udržuje vidiecke územia, zachováva rozmanitosť a poznávacie prvky výrobkov a podporuje rozmanitú a druhovo bohatú kultúrnu krajinu a vidiecke oblasti⁽¹⁰⁾.

3.8 Neobmedzovať sa len na energetiku a emisie skleníkových plynov a zamerať sa aj na iné zdroje a dôsledky pre životné prostredie

3.8.1 V uplynulých rokoch sa v rámci opatrení na podporu udržateľnej spotreby a výroby venovala mimoriadna pozornosť problematike spotreby energie a emisií skleníkových plynov. Výroba a spotreba však majú aj iné dôsledky, ktoré sa nesmú zanedbávať, a to v oblastiach, ako je hospodárenie s vodou a ochrana vody, využívanie pôdy či znečistenie ovzdušia. V rámci budúcich opatrení na podporu udržateľnej spotreby a výroby by sa teda využívanie politických nástrojov malo rozšíriť aj na spotrebu iných zdrojov než elektrina a zohľadňovať celkový environmentálny dosah.

3.9 Zlepšiť výrobné postupy a výrobky

3.9.1 V snahe povzbudiť výrobcov, aby zlepšili environmentálne vlastnosti svojich výrobkov počas celého ich životného cyklu, by bolo treba zásadu rozšírenej zodpovednosti výrobcov, ktorá je zakotvená v niektorých legislatívnych aktoch, uznať za všeobecný princíp a základ právnej zodpovednosti podnikov.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „7. environmentálny akčný program a nadväzná opatrenia k 6. environmentálnemu akčnému programu“, spravodajca: pán Ribbe (Pozri stranu 1 tohto úradného vestníka).

⁽⁹⁾ Pozri tiež stanovisko EHSV na tému „Postoj EHSV k príprave konferencie OSN o udržateľnom rozvoji (Rio+20)“, spravodajca: pán Wilms, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, 39.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rio+20: Na ceste k ekologickému hospodárstvu a lepšiemu riadeniu“, spravodajca: pán Wilms, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 102 – 109.

3.9.2 Aby sme mohli napredovať smerom k udržateľným výrobkom, treba uprednostniť dvojité prístup. Výskum zameraný na výrobky šetrné voči životnému prostrediu a ich vývoj sa musia podporovať verejným financovaním výskumu a prijatím primeraných stimulačných opatrení na podporu inovácie. Na druhej strane by bolo treba využívať regulačné nástroje, ako je smernica o ekodizajne, aby sa postupne odstránili výrobky, ktoré nie sú udržateľné. Preto je nevyhnutné rozšíriť rozsah pôsobnosti tejto smernice a urýchliť jej zavádzanie do praxe.

3.9.3 Ak chceme, aby podniky a spotrebiteľia zmenili svoje návyky v prospech väčšej udržateľnosti, je nevyhnutné dbať na transparentnosť, pokiaľ ide o environmentálne vlastnosti výrobkov a služieb. Návrh Komisie využiť pri konzultáciách o opatreniach na podporu udržateľnej spotreby a výroby metodiku, ktorá umožní určiť dosah výrobkov na životné prostredie, by mohol byť vhodným riešením. Bude ju však treba doplniť o ďalšie nástroje (napríklad sociálne kritériá presahujúce rámec HDP), aby sa zlepšila informovanosť o udržateľnosti v celom dodávateľskom reťazci.

3.9.4 Je nevyhnutné podporovať nové obchodné modely, aby sa dôraz, ktorý sa v súčasnosti kladie na prílev materiálu, presunul na vytváranie hodnôt a blahobytu, napríklad uprednostňovaním lízingu pred kúpou tovaru, programami zameranými na spoločné využívanie áut a logistickými riešeniami, ktoré vďaka spolupráci medzi podnikmi umožnia skrátiť úseky cesty, ktoré nákladné vozidlá prejdú „naprázdno“.

3.10 Presadzovať udržateľné modely spotreby a udržateľný životný štýl

3.10.1 Zmene spôsobu spotreby by sa mala venovať väčšia pozornosť ako v minulosti. Cieľom je zabezpečiť, aby spotreba nemala negatívny dosah na životné prostredie. Treba vytvoriť súbor politických nástrojov, ktoré budú podporovať udržateľné spotrebiteľské návyky, zohľadňovať dĺžku trvania cyklov obnovy zdrojov a ich obmedzenia, ako aj celosvetový dosah (dovoz a vývoz) európskeho vnútorného trhu.

3.10.2 Politika na podporu udržateľnej spotreby a výroby musí zohľadňovať skutočnosť, že na to, aby sa mohli spotrebiteľia rozhodnúť pre udržateľnosť, musia byť udržateľné výrobky a služby na trhu za dostupné ceny, musia byť k dispozícii jasné a spoľahlivé informácie pre spotrebiteľov a existovať primerané ekonomické stimuly. Konkrétne by bolo vhodné zaviesť opatrenia na zlepšenie informovanosti spotrebiteľov a vyhnúť sa nejasným informáciám a „falošnej ekopropagande“.

3.10.3 Prijaté opatrenia by mali **posilniť úlohu združení spotrebiteľov ako hybnej sily transformácie** a podporovať dialóg občianskej spoločnosti o udržateľnom životnom štýle prostredníctvom *diskusných fór*, ktoré umožnia prediskutovať rôzne názory na túto tému a vymeniť si skúsenosti a osvedčené postupy.

3.10.4 Prechod na udržateľný životný štýl si vyžaduje aj investície do vhodnej verejnej infraštruktúry. Napríklad na podporu hromadnej dopravy ako alternatívy k osobným

autám treba vytvoriť moderný systém verejnej dopravy. Udržateľná doprava si vyžaduje infraštruktúru v oblasti elektrickej energie a biopalív a hospodárstvo s uzavretým cyklom potrebuje účinné systémy odovzdávania odpadu a zberné strediská pre výrobky po skončení životnosti.

3.10.5 EHSV už pri viacerých príležitostiach zdôraznil význam vzdelávacích programov, ktoré umožňujú skutočne si osvojiť udržateľné návyky. EHSV opakuje, že tieto programy by sa nemali zameriavať len na školy a mládež, čo je samozrejme dôležité, ale mali by byť určené všetkým občanom, a to bez ohľadu na ich vek a sociálnu situáciu, pričom by sa mala venovať osobitná pozornosť hromadiacim sa rozdielom v boji proti environmentálnym rizikám a škodám.

3.10.6 Na rozhodnutia v prospech udržateľnej spotreby majú prostredníctvom svojich požiadaviek na celosvetovú výrobu, logistiku atď. značný vplyv zasielateľia, maloobchodníci a ďalší aktéri distribučného reťazca. Komisia v minulosti pracovala s najdôležitejšími európskymi maloobchodníkmi v rámci fóra a stretnutí za okrúhlym stolom o distribúcii. Táto stratégia by sa mohla rozšíriť na ostatných zasielateľov, prevádzkovateľov v oblasti logistiky atď.

3.10.7 Ekologické verejné obstarávanie je dôležitou hnacou silou rozvoja trhov pre udržateľné výrobky. Treba sa zaoberať otázkou, ako zlepšiť účinnosť opatrení v oblasti ekologického verejného obstarávania.

3.11 Zaviesť do daňovej politiky ekonomické stimuly

3.11.1 Uvedené opatrenia na podporu udržateľnej spotreby a výroby je možné posilniť, ak sa podniky a spotrebiteľia budú povzbudzovať, aby si osvojili udržateľné návyky, a to prostredníctvom ekonomických stimulov, ktoré, ako každý vie, sa neodzrkadľujú len v trhových cenách. Opatrenia na podporu udržateľnej spotreby a výroby musí preto sprevádzať „ekologizácia“ daňového systému, ktorá by sa mala prejavovať zavedením ekonomických stimulov s cieľom spravodlivo rozdeliť úsilie vyvíjané v rámci transformácie medzi veľké podniky a MSP, medzi občanov, podniky a spotrebiteľov, a tiež postupným zrušením dotácií so škodlivými účinkami na životné prostredie. Tieto snahy však budú márne, ak sa obetuje financovanie európskeho sociálneho modelu nahradením nového zdanenia neobnoviteľných zdrojov, pričom nič nezaručuje, že takto získané prostriedky budú pridelené na financovanie sociálnej ochrany. Bolo by to nebezpečné, nákladné a zbytočné. V každom prípade daňová oblasť spadá do právomocí členských štátov a nie je vhodné, aby sa v snahe o dosiahnutie trvalej udržateľnosti zvyšovala daňová konkurencia medzi členskými štátmi.

3.12 Zabezpečiť spravodlivú transformáciu

3.12.1 Prechod na ekologické hospodárstvo bude trvalý, ak povedie k vytvoreniu tzv. „ekologických“ pracovných miest a „ekologizácii“ pracovných miest v rámci výrobných postupov, ktoré budú šetrnejšie k životnému prostrediu, ako je to v prípade výroby energie z obnoviteľných zdrojov, udržateľnej dopravy a energeticky účinných bytov. Aby sme však mohli mať

z tejto transformácie osôh, je nevyhnutné prijať proaktívne politické opatrenia založené na sociálnom dialógu, ktoré sa budú zameriavať na sociálne aspekty a umožnia vytvoriť pre pracovníkov dôstojné a vysokokvalitné pracovné miesta (z hľadiska platu, pracovných podmienok a perspektív profesionálneho rastu). Je nevyhnutné aktívne rozvíjať ekologickú hospodársku

činnosť a ekologické verejné obstarávanie a stimulovať príslušné odborné zručnosti prostredníctvom primeranej podpory a opatrení v oblasti odbornej prípravy a rekvalifikácie ⁽¹⁾, ktoré budú podporovať rovnosť medzi ženami a mužmi a podnecovať, aby sa zástupcovia oboch pohlaví podieľali na procese transformácie v rovnakej miere.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podpora udržateľných ekologických pracovných miest v rámci balíka opatrení EÚ týkajúcich sa klimatických zmien a energetiky“, spravodajca: pán IOZIA, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 110.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vzdelávanie o využívaní energie“ (prieskumné stanovisko)

(2012/C 191/03)

Spravodajca: **Edgardo Maria IOZIA**

Dánske predsedníctvo Rady Európskej únie sa 11. januára 2012 rozhodlo podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Vzdelávanie o využívaní energie“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. apríla 2012

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal jednomyseľne nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 „Výzvy globálneho rozvoja sa nedajú zvládnuť, ak svetové hospodárske mocnosti nezmenia svoj model rozvoja“, povedala Connie Hedegaard, členka Komisie zodpovedná za opatrenia na ochranu klímy.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) si je vedomý strategickej úlohy, ktorú má vzdelávanie o využívaní energie. Na prechod k hospodárstvu s nízkymi emisiami oxidu uhličitého, s ktorým sa počíta aj v pláne Európskej komisie do roku 2050, je potrebná podstatná zmena správania. Zapojenie občianskej spoločnosti je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov EÚ a predovšetkým strednodobého cieľa znížiť do roku 2020 spotrebu energie najmenej o 20 %.

1.3 Hlavným cieľom vzdelávania o využívaní energie je boj proti klimatickým zmenám a obnovenie harmónie človeka s prírodou. Sme povinní hľadiť vpred, rozpoznať budúce potreby spoločnosti a vopred sa na ne pripraviť. V súčasnosti sa nachádzame v mimoriadne dôležitom a rozhodujúcom období, v ktorom Európska únia, vlády a miestne orgány členských krajín, školy, univerzity, výskumné strediská, podniky, priemysel, banky, odborové organizácie, mimovládne organizácie a médiá sú zapojené do činnosti na rôznych úrovniach.

1.4 Veľmi dôležité sú priame skúsenosti nadobudnuté mimovládnyimi organizáciami pri posudzovaní modelov a nástrojov vzdelávania o využívaní energie. Veľmi výrazne budú na vzdelávanie o využívaní energie vplývať výmeny medzi odborníkmi organizovanými v pestrej sfére združení a docentmi na rozličných stupňoch sústavy vzdelávania. Kombinácia osvedčených postupov s didaktickými skúsenosťami je kľúčom k dosiahnutiu kvalitných výsledkov.

1.5 EHSV považuje za nevyhnutné vyvinúť také inovačné postupy výchovy a odborného i všeobecného vzdelávania,

ktoré bude možné kombinovať so súčasnými overenými postupmi. Zásadnú úlohu budú v tejto oblasti zohrávať informačné a komunikačné technológie.

1.6 EHSV podporuje novú iniciatívu za energetické vzdelávanie a odbornú prípravu v rámci Európskeho strategického plánu pre energetické technológie (plán SET), ktorá spája akademické ustanovizne, výskumné ústavy a priemyselné subjekty. Verejno-súkromná spolupráca, osobitne vo výskume a pri inováciách, priniesla vynikajúce výsledky a treba ju podporovať aj v budúcnosti. EHSV odporúča Komisii, aby neprestala vhodne podporovať tieto iniciatívy.

1.7 Vzdelávanie o využívaní energie by mohlo pomôcť vyriešiť problémy súvisiace s chudobou a cenovou nedostupnosťou energie. Všetci občania musia mať právo využívať energiu za dostupné ceny.

1.8 Európska únia by mala zodpovedajúco brať do úvahy prioritu vzdelávania o využívaní energie a v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci naň vyčleniť dostatočné zdroje.

1.9 EHSV chce týmto stanoviskom vyjadriť, že je stále potrebnejšie podporiť európsku sieť národných fór vzdelávania o využívaní energie a o životnom prostredí EDEN, založenú na jestvujúcich miestnych, národných, európskych a medzinárodných iniciatívach v tejto oblasti.

2. Úvod

2.1 Vzdelávanie je jedným z hlavných činiteľov zmien správania. V tomto stanovisku sa vyzdvihuje jeho neodmysliteľná úloha v tomto procese a podporuje názor, že najlepšou energiou je ušetrená energia ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 54 – 59.

2.2 EHSV vypracoval už v roku 2009 na žiadosť člena Komisie zodpovedného za energetiku prieskumné stanovisko na tému „Potreby vzdelávania a odbornej prípravy v spoločnosti založenej na energii bez emisií uhlíka“⁽²⁾. Dnes EHSV potvrdzuje svoje vtedajšie odporúčania a má niektoré ďalšie pripomienky v súvislosti s vývojom, ktorý nasledoval.

2.3 Prevratná zmena, ktorú dnes prežívame a ktorou prejdú aj budúce generácie na celom svete, zaraďuje tému udržateľných zdrojov energie do stále významnejších súvislostí politických, priemyselných, kolektívnych aj individuálnych rozhodnutí. Toto prechodné, prakticky revolučné obdobie prispeje k vytvoreniu takého systému, v ktorom sa úplne zmenia naše návyky a náš spôsob myslenia. Čas, ktorý nám zostáva na usmernenie prechodu je obmedzený, a preto treba čo najskôr spustiť dlhodobé programy a iniciatívy.

2.4 Energetika a životné prostredie

2.4.1 V živote človeka energia vždy predstavovala základný prvok. Predovšetkým radikálna zmena spôsobu života a ľudskej spotreby značne prispela k rastu dopytu po energii. V najbližších desaťročiach bude Európa musieť v súvislosti s energiou čeliť početným výzvam, ako je:

- zmierenie sa s účinkami zmeny podnebia,
- nárast a starnutie obyvateľstva,
- migrácia,
- zabezpečenie dodávok zdrojov energie,
- zmenšenie závislosti na dovoze,
- energetická účinnosť,
- boj proti chudobe a predchádzanie cenovej nedostupnosti energie,
- zaručená dostupnosť energie pre všetkých spotrebiteľov (súkromných aj priemyselných),
- udržateľná mobilita,
- prírodné pohromy (záplavy, zemetrasenia, prívalové vlny atď.),
- nedostatok zdrojov (energie, vody, surovín),
- celosvetové zvýšenie dopytu po energii,
- propagácia obnoviteľných zdrojov energie,
- informačné a komunikačné technológie (sofistikované siete atď.),

- ľudský činiteľ (vzdelanie, správanie, resp. návyky),
- globalizácia,
- bezpečnosť,
- konkurencieschopnosť.

2.5 Priority Európskej únie vo vzdelávaní o využívaní energie

2.5.1 Aby Európska únia dosiahla hlavné ciele svojej energetickej politiky, ako je istota dodávok, konkurencieschopnosť a udržateľnosť, musí mať dostatočne na pamäti tieto činitele budúcich výziev a uskutočniť všetky vhodné zmeny.

2.5.2 Je teda dôležité dať tomuto procesu nový impulz. Všetci občania by si mali uvedomovať tieto energetické otázky a riziká spojené s nedosiahnutím vytýčených cieľov. Inteligentné vzdelávanie o využívaní energie je kľúčom k zmene správania: napríklad v súvislosti s ionizujúcim žiarením z rádioaktívneho odpadu, ktoré môže byť škodlivé pre človeka a pre životné prostredie⁽³⁾, je vo vzdelávaní o využívaní energie nevyhnutné vypracovať špecifické aktivity.

3. Vzdelávanie o využívaní energie – niekoľko úvah

3.1 Vzdelávanie o využívaní energie je jedným z dôležitých nástrojov na vytvorenie nového modelu udržateľného rozvoja a podporu novej kultúry. Záber tejto témy si okrem iného vyžaduje integrovaný prístup, ktorý skĺbi rôzne aspekty moderného života a občianskej spoločnosti a zapojí všetky odvetvia (poľnohospodárstvo, služby, priemysel, stavebníctvo) a všetkých občanov.

3.2 V súčasnosti je potreba neustálej výchovy, teda procesu postupného celoživotného vzdelávania jednotlivca počas školskej dochádzky aj po nej, nevyhnutnejšia než kedykoľvek predtým. EHSV zdôrazňuje význam dať procesu inteligentného vzdelávania o využívaní energie štruktúru, ktorá spojí rozličné prvky života v spoločnosti, teda v rodine, v škole, na pracovisku, v kultúrnych a rekreačných zariadeniach.

3.3 Rozumné a zodpovedné správanie si vyžaduje zásahy, ktoré budú uľahčovať, podnecovať a posilňovať účinnejšie využívanie energie. Informácie o postupoch, ktoré si vyžadujú využitie energie, musia byť jasné, zrozumiteľné, dôveryhodné a predovšetkým dostupné. Vzdelávanie zohráva rozhodujúcu úlohu ako základný nevyhnutný prvok pri získavaní súhlasu verejnosti s právnymi predpismi o šetrení energiou a opatreniami na zlepšenie energetickej účinnosti, tak na úrovni Európskej únie, ako aj na úrovni členských štátov.

3.4 So vzdelávaním o využívaní energie sa musí začať už v materskej a základnej škole. Deti si dobre uvedomujú otázky súvisiace s energiou a sú veľmi otvorené novým nápadom a návykom. Ony zasa môžu vplývať na postoje a správanie

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 15.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 136.

rodičov a ostatných ľudí vôkol seba. Dnešní žiaci sú robotníkmi, technicko-hospodárskymi pracovníkmi, učiteľmi, inžiniermi, architektmi a podnikateľmi zajtrajška. Rozhodnutia, ktoré budú robiť počas svojho života drasticky ovplyvnia využívanie zdrojov našej spoločnosti.

3.5 Otázky týkajúce sa všetkých aspektov súvisiacich s energiou a zmenou podnebia by mali byť zahrnuté do učebných plánov vo všetkých členských štátoch, počnúc základnými školami, cez stredné až po vysoké školy a ustanovizne odbornej špecializácie. Mimoriadne dôležité je pripravovať dnešnú mládež na nové povolania. Vzdelávaním o využívaní energie sa môžu vypestovať praktické schopnosti, ktoré budú uplatniteľné na budúce požiadavky v energetike, a teda uľahčia vytváranie pracovných miest v krátkodobom až strednodobom, aj v dlhodobom výhľade.

3.6 Liberalizácia energetického trhu a nové technológie v tomto odvetví sú novou výzvou pre spotrebiteľov, ktorí doteraz odoberali energiu od monopolných podnikov. Výchova a vzdelávanie o využívaní energie by sa mali zaoberať napríklad aj otázkami ako využívať sofistikované merače tak, aby sa šetrilo energiou, aké sú práva a povinnosti spotrebiteľov pri uzavretí zmluvy s dodávateľom energie, ako sa počíta náš príspevok k celkovým emisiám CO₂ (tzv. uhlíková stopa) a otázkami označovania environmentálnych vlastností. Veľmi cenné sú materiály získané v rámci iniciatívy Dolceta (www.dolceta.eu) a EHSV nalieha odporúča, aby nevyšli nazmar a zostali dostupné širokej verejnosti.

3.7 So vzdelávaním o využívaní energie sa musí pokračovať aj mimo školy. Deti a mládež môžu prostredníctvom rodiny a priateľov ovplyvniť široké vrstvy spoločnosti, a tak podnecovať dospelých k nadobudnutiu správnych návykov. Na dosiahnutie podstatných výsledkov je teda mimoriadne dôležité dosiahnuť kontinuitu vo výchovnej činnosti a zaručiť ju všetkým občanom. Odborná príprava by sa mala rozšíriť a značne zintenzívniť, aby zahŕňala rozmanité predmety a bola zameraná na dospelých a odborníkov (napr. inžinierov, architektov a ľudí ovplyvňujúcich verejnú mienku). Rovnako potrebná je politika zameraná na vzdelávanie školiteľov.

3.8 Proces nadobúdania vedomostí je veľmi komplexný. Je veľa subjektov zainteresovaných do tohto procesu, pričom každý má špecifické kľúčové úlohy. EHSV zdôrazňuje, že je dôležité preskúmať vo všetkých referenčných skupinách najlepšiu výchovnú metódu, a teda zaktualizovať príslušné didaktické a školiace programy, pričom sa musí zohľadňovať vek, pohlavie, kultúrne odlišnosti a úroveň dosiahnutého vzdelania. Mali by sa starostlivo preskúmať a vypracovať nové nástroje, napríklad sociálne siete.

4. Úloha Európskej únie

4.1 Únia môže prispievať k rozvoju kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a v prípade potreby podporovaním a dopĺňaním ich

činnosti (články 149 a 150 zmluvy). Popri chronickej potrebe zvyšovať kvalitatívnu úroveň vzdelávania vo všetkých oblastiach by Európska únia by mala klásť osobitný dôraz na potrebu poznatkov a schopností v energetike. Významne už k tomu prispela internetová stránka www.energy.eu. Európa potrebuje chemikov, ktorí by pracovali na zachytávaní solárnej energie a inžinierov, ktorí by koncipovali a zostrojili inteligentné siete, a nielen to. Okrem toho by sa na európskej úrovni malo vyhnúť tzv. stádovému efektu, ako napríklad v prípade dotácií na výrobu biopalív v rozvojových krajinách, ktoré viedli k nežiaducim následkom, ako v prípade pestovania dávivca čierneho (*Jatropha curcas*), olejnejatej divej púštnej rastliny, v niektorých afrických krajinách.

4.1.1 EHSV pokladá za dôležité, aby Komisia pri vypracúvaní budúceho viacročného finančného rámca zohľadnila vzdelávanie o využívaní energie ako neoddeliteľnú súčasť európskej stratégie na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klímy, ktoré si Únia vytýčila na roky 2020 a 2050.

4.2 Úloha orgánov verejnej správy

4.2.1 Vzdelávanie patrí na základe zásady subsidiarity do výlučnej právomoci jednotlivých členských štátov, ktoré nesú plnú zodpovednosť za náplň a organizáciu svojich systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Národné vlády by mali podporovať zapojenie všetkých aktérov spoločnosti do stanovovania priorit a vytvorenia programov venovaných otázkam energie. Okrem toho by mali zabezpečiť monitorovanie informácií spotrebiteľom a poskytnúť im rôzne nástroje, ako napríklad internetové stránky na porovnanie cien a/alebo na získanie aktuálnych informácií o rôznych energetických aspektoch.

4.2.2 Orgány verejnej správy musia byť nasledoviahodným príkladom. Regióny spoločne s okresmi a miestnymi orgánmi musia zaručiť účinnú koordináciu činnosti s cieľom prispieť k tomu, aby si široká verejnosť osvojila kultúru úspory energie. Všetci občania si musia uvedomiť nutnosť zmeny, musia vedieť, ako sa dá dosiahnuť energetická hospodárnosť a mať možnosť využívať obnoviteľné zdroje energie. Z tohto dôvodu musia inštitúcie okrem opatrení v legislatívnej oblasti a po technickej stránke napláňovať aj kroky na zabezpečenie všeobecnej informovanosti a osvetu, ktorá by prenikla k všetkým občanom, podnikom a profesijným združeniam. V tejto súvislosti ide EHSV príkladom svojim interným programom ekologického manažmentu a auditu EMAS, vďaka ktorému získal označenie „Ekodynamický podnik“, čo je najvyššia úroveň osvedčenia udeľovaného agentúrou životného prostredia bruselského regiónu IBGE/BIM.

4.3 Úloha škôl

4.3.1 Mnohé svoje názory a poznatky si osvojujeme počas školskej dochádzky. Dnešná škola je založená na tradičnom systéme vyučovania, ktoré má na celoštátnej úrovni isté nedostatky. Až na niekoľko výnimiek neexistujú špecifické programy

vzdelávania o využívaní energie a životnom prostredí a často chýbajú vyučujúci so zodpovedajúcim formálnym vzdelaním o týchto otázkach. Z týchto a iných dôvodov bude musieť školstvo v budúcnosti ponúkať príležitosť na prehĺbenie znalostí o energii a jej úspore, vede, životnom prostredí a klíme, a prispieť tým k zvyšovaniu povedomia o problematike energetickej účinnosti a poskytnúť žiakom spoločenské a analytické zručnosti, aby získali schopnosť racionálne uvažovať, ktorá im v budúcnosti umožní zmeniť správanie. Poznatky o energii a životnom prostredí by mohli byť zaradené medzi kľúčové spôsobilosti v európskom referenčnom rámci pre celoživotné vzdelávanie. Vyučujúci zohrávajú nepochybne významnú úlohu a potrebujú didaktické prostriedky a vzdelávacie materiály primerané úrovni vyučovania a vyučovanej téme. Každé školské osnovy by mali zahŕňať využívanie aktuálnych materiálov a stanoviť primerané aktivity pre vzdelávanie a podporu vyučujúcich. Zásadná je úloha vysokých škôl, ako sa s ňou počíta v bolonskom procese, v ktorom sa medzi ciele zaraďuje vypracovanie didaktickej sústavy stále lepšie zosúladenej s rýchlou svetovou globalizáciou a so záujmami EÚ, ktorá by zasa zaručila lepšie využitie dosiahnutého vzdelania na trhu práce na celom európskom území.

4.4 Úloha podnikov

4.4.1 Partnerstvu medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi, ktorému EHSV už vyjadril svoju podporu v roku 2009⁽⁴⁾, prislúcha nanajvýš dôležité postavenie. Partnerstvo môže vďaka flexibilitě, ktorá je typická pre odborné sektory a najmä malých a stredných podnikov, predstavovať jeden z hlavných zdrojov na vytváranie pracovných miest v čase krízy a dať výrazný impulz rozvoju podnikateľského ducha a tvorivosti. Výskum a inovácia by mali byť neoddeliteľnou súčasťou tohto partnerstva, aby sa podporil rýchly transfer nových technológií. Odborníci (inžinieri, architekti atď.) by sa mali byť sústavne vzdelávať o najnovšom vývoji v príslušnom sektore. Na pracovisku by sa mali organizovať špecializované semináre o spôsoboch úspory energie.

4.5 Úloha bánk

4.5.1 Bankový sektor zohráva dôležitú úlohu pre hospodárstvo a spoločnosť. Banky sú v mnohorakej podobe súčasťou každodenného života občanov a okrem toho, že sprostredkujú peniaze, by mali sprostredkovať aj dôveru. Pomocou špecifických foriem zvýhodneného financovania so sprievodným poskytovaním informácií by mohli podporiť aktivity v rámci vzdelávania o využívaní energie a životnom prostredí, a tým podnecovať ekologické investície do rozličných sektorov hospodárstva (stavebníctvo, doprava atď.).

4.6 Úloha odborov

4.6.1 Organizácie zamestnancov môžu výrazne prispieť k vytvoreniu procesu, v rámci ktorého budú vzdelávanie a odborná príprava nástrojmi jednotného modelu civilizovaného pokroku a udržateľného rozvoja. Ekologické hospodárstvo si napríklad vyžaduje kvalifikovaných pracovníkov, ktorí by dokázali prispôbiť sa zmenám, ktoré prinášajú technologický rozvoj, veda a inovácia. Odbory môžu zohrávať strategickú

úlohu, aj pokiaľ ide o správanie jednotlivcov, a to prostredníctvom osvetovej činnosti medzi svojimi členmi, a aj vďaka iniciatívam zmluvnej povahy, ktoré by odmeňovali príkladné správanie a dosiahnuté úspory energie. Spolupráca medzi podnikmi a zamestnaneckými organizáciami v tejto oblasti môže priniesť významné výsledky.

4.7 Úloha občianskej spoločnosti (mimovládne organizácie)

4.7.1 Organizácie spotrebiteľov a ochrancov životného prostredia zohrávajú zásadnú úlohu vzhľadom na ich výnimočnú funkciu, ktorou je sprostredkovanie zručností a znalostí. Mali by byť zapojené do šírenia osvetu o otázkach spotreby energie a energetickej účinnosti na všetkých úrovniach: do plánovania, koncipovania, rozhodovania o náplni, šírenia informácií, podnetov, a šírenia výsledkov a ich hodnotenia.

4.7.2 Mimovládne organizácie by mali byť prirodzenými partnermi v dialógu s ústrednými orgánmi a mali by byť podporované pri svojej vzdelávacej činnosti, z ktorej bude mať úžitok celá spoločnosť. Programy neformálneho vzdelávania, vzťahy s vyučujúcimi, usporadúvanie exkurzií v teréne, malé špecializované strediská a publikácie primerané rôznym vekovým kategóriám sú aktivity, ktorými by mali byť poverené organizácie s bohatými skúsenosťami pôsobiace v oblasti vzdelávania o využívaní energie.

4.8 Úloha médií a sociálnych sietí

4.8.1 Pri šírení správnych informácií a vzdelávaní širokej verejnosti každej vekovej kategórie prislúcha médiám veľká váha a strategické postavenie. V programoch propagujúcich tematiku energie a životného prostredia by mali byť poskytované informácie vždy vedecky podložené a bez ideologickej náplne. Treba sa vyhnúť používaniu mediálnych nástrojov, najmä televízie, bez toho, aby bola podrobne preskúmaná obsahová náplň poskytovaných informácií. Pri otázkach životného prostredia a energie vstupujú do hry obrovské záujmy, ktoré sú schopné jedným alebo druhým spôsobom ovplyvniť ľudí, ktorí nie sú vyzbrojení primeranými poznatkami a schopnosťou kriticky a uvedomelo posúdiť získané informácie.

4.8.2 Sociálne siete majú rovnako dôležitú a chýlostivú úlohu vzhľadom na to, že ich publikum tvoria predovšetkým mladí ľudia, ktorých možno ľahko citovo ovplyvniť a nadchnúť pre takéto dôležité témy. Všetci užívatelia týchto médií by sa mali riadiť disciplinárnym kódexom a prijať možnosť „hlbkovej kontroly“ a prípadne zmeniť informácie s pochybnou obsahovou náplňou alebo tendenčné vyhlásenia.

4.8.3 Tieto nástroje nadobudnú v budúcnosti nepochybne čoraz väčší význam. (V súčasnosti je do sociálnych sietí zapojených viac ľudí, než ich žilo na svete na začiatku dvadsiateho storočia ...). Obrovské množstvo informácií, ktoré sú dostupné, povedie k zmene ich jazyka a štruktúry. Tieto zmeny sa odrazia aj na vzdelávaní a bude si vyžadovať schopnosť pretlmočiť zložité a komplexné informácie do jednoduchých „informačných porcií“ vhodných pre všetkých. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_social_networking_websites.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 9.

5. Priority výboru

EHSV sa nazdáva, že je potrebné sústrediť pozornosť na nasledujúce priority:

5.1 Zvládnutie účinkov klimatických zmien, prispôbenie sa im a potreba primeraných odborných profilov.

Existencia klimatických zmien je vedecky dokázaná a široko uznávaná na celom svete. Niektoré úkazy, ako napríklad záplavy, sa budú vyskytovať čoraz častejšie. Prispôbiť sa im bude zásadným predpokladom nášho prežitia. Okrem toho by nedostatok vhodných odborníkov mohol vážne ohroziť dosahovanie krátkodobých, strednodobých i dlhodobých cieľov Európskej únie.

5.2 Energetická účinnosť. Energetická účinnosť je stredobodom stratégie Európa 2020. Spoločný vplyv úplnej realizácie existujúcich a nových opatrení zmení podľa Komisie náš každodenný život a má potenciál dosiahnuť finančné úspory až 1 000 EUR ročne na každú domácnosť. Zlepší sa konkurencioschopnosť európskeho priemyslu, vytvorí sa až 2 milióny pracovných miest a ročný objem emisií skleníkových plynov sa zníži o 740 miliónov ton⁽⁵⁾. Odberatelia energie zohrávajú významnú úlohu pri podpore tohto procesu. Všetci, vrátane dospelých musia zmeniť svoje správanie, teda je nevyhnutné poskytovať zodpovedajúce a spoľahlivé informácie o využívaní energie.

5.3 Boj proti chudobe a predchádzanie cenovej nedostupnosti energie. Boj proti chudobe a predchádzanie cenovej nedostupnosti energie je dnes sociálnou prioritou, ktorou sa treba zaoberať na všetkých úrovniach. Ceny najdôležitejších fosílnych palív naďalej stúpajú a zdá sa, že tento trend bude pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Ak sa neprijmú rýchle a účinné opatrenia, rapídne sa zvýši počet zraniteľných spotrebiteľov energie⁽⁶⁾.

5.4 Zaručená dostupnosť energie pre všetkých spotrebiteľov (súkromnú sféru i priemysel). Energia je spoločným majetkom a zohráva ústrednú úlohu pri zabezpečovaní hospodárskej prosperity štátu. Zabezpečiť dostupnosť energie za prijateľné ceny, ktoré by v nasledujúcich rokoch nepodliehali príliš veľkým a nepredvídateľným výkyvom, aby sa všetkým občanom a spotrebiteľom zaručil prístup k energii, má zásadný význam.

5.5 Udržateľná mobilita. Narastajúca potreba prepravy osôb a tovaru zvyšuje riziko znečistenia a preťaženia dopravných sietí najmä v mestskom prostredí. Je potrebné rozvinúť mobilitu, ktorá by bola trvalo udržateľná, rešpektovala životné prostredie a bola účinná z hľadiska využitej energie. Nesmierne dôležitým aspektom pre tento sektor je komodalita (kombinovaná doprava).

5.6 Nedostatok zdrojov (energie, vody, surovín). Nárast svetovej populácie zo 6 na 9 miliárd zintenzívni svetový boj o prírodné zdroje a zaťažuje životné prostredie⁽⁷⁾. Zachovanie zásadných zdrojov, ako je ovzdušie, pôda, lesy a potraviny, je teda nevyhnutným predpokladom podpory trvalo udržateľného rastu a rozvoja moderného hospodárstva.

5.7 Informačné a komunikačné technológie (IKT). IKT sú v súčasnosti neoddeliteľnou súčasťou informačnej spoločnosti založenej na poznatkoch. Napríklad inteligentné zásobovanie energiou za hospodársky udržateľné ceny výrazne prispeje k zmene správania budúcich generácií.

6. Príklady skúseností

6.1 V Európe aj vo svete existuje veľa iniciatív a osvedčených príkladov vzdelávacích činností zameraných na propagáciu vzdelávania o využívaní energie a o ochrane životného prostredia, často spojené so znížením emisií znečisťujúcich látok.

6.2 Do projektu *Défi Énergie*, ktorý koordinuje *Bruxelles Environnement* pod hlavičkou kampane *Sustainable Energy Europe*, sa zapojilo okolo 4 000 ľudí v 1 400 domácnostiach, ktorým sa podarilo znížiť emisie CO₂ o jednu tonu ročne, resp. znížiť poplatky za energiu o 380 EUR: www.ibgebim.be.

6.3 Talianska nadácia *Fondazione Nazionale Carlo Collodi* sa svojím projektom *Pinocchio ripensa il mondo* (Pinocchio hľadá pre svet nové riešenia) zameriava na deti základných škôl člení ho na tri fázy: separovaný zber odpadu, úspora energie, etické rozhodnutia v súvislosti s trvalou udržateľnosťou. <http://www.pinocchio.it/fondazionecollodi/>.

6.4 Medzinárodná nadácia *Yehudi Menuhin*, rozvíja vo svojom programe *MUS-E® Arts at School* prostredníctvom umenia – hudby, tanca, spevu, divadla a výtvarných umení – nové učebné postupy. Tento projekt prebieha v 11 krajinách a je doň zapojených 1 026 umelcov, ktorí pracujú s 59 189 deťmi v 623 základných školách. www.menuhin-foundation.com/.

6.5 Španielske fórum venované sociálnemu dialógu o otázkach kombinácie energetických zdrojov (*Spanish Energy Mix Forum – SEMF*), je otvorené všetkým aktérom v oblasti energie a zaoberá sa problematikou rôznych zdrojov energie v Španielsku. <http://www.semforum.org/>.

6.6 Letná stredoziemská univerzita (*UMET*) sa zaoberá otázkami udržateľnosti zdrojov energie v oblasti Stredozemného mora a sú do nej zapojené Francúzsko, Taliansko, Portugalsko, Španielsko, Grécko a aj Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Turecko atď. V nasledujúcich rokoch plánuje táto univerzita rozšíriť svoju činnosť na ďalšie mestá. <http://www.ome.org/index.php>.

6.7 „Zelená kráska“ (*La Belle Verte*) je film z roku 1996, ktorý nakrútila *Coline Serreau* a ktorý sa zaoberá problémami západných krajín, ako napríklad frenetickým rytmom života, zneužívaním (právo)moci, znečisťovaním a nekontrolovaným využívaním prírodných zdrojov a životného priestoru. <http://www.youtube.com/watch?v=TTvoZkHugr0>.

⁽⁵⁾ COM(2011) 109 final.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 53.

⁽⁷⁾ COM(2010) 2020 final.

6.8 Program Komisie „Inteligentná energia pre Európu“ (IEE) podporuje od roku 2004 projekty v oblasti vzdelávania o využívaní energie, ako napríklad „KidsCorner“, „U4energy“, „Flick the Switch“, „Kids4future“, „Rainmakers“, „Youngenergypeople“, „My Friend Boo“ atď. V oblasti odbornej prípravy v stavebníctve si pozornosť zasluhuje projekt „Build Up skills“. <http://ec.europa.eu/energy/intelligent/>.

6.9 *My Friend Boo*, sympatická séria kreslených filmov v rámci programu IEE je prvou svojho druhu v Európe a má za cieľ pomôcť mladým ľuďom pochopiť témy ako energia, klimatické zmeny, životné prostredie, zachovanie prírodných zdrojov a zdravie. <http://www.myfriendboo.com/>.

6.10 Medzi ďalšie iniciatívy na európskej úrovni patrí Dohovor primátorov a starostov, ktorý podpísalo vyše 3 000 miest. EHSV podporoval rozšírenie tohto nástroja v čo najväčšom počte európskych miest už od jeho vytvorenia⁽⁸⁾, čo podnietilo Komisiu k zmene stratégie. Concerto, Civitas a nová iniciatíva „Inteligentné mestá a inteligentné komunity“ sú nástrojmi na sprostredkovanie osvedčených postupov v oblasti udržateľnej dopravy, správneho a inteligentného využívania energie. Iniciatíva za vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti energetiky v rámci Európskeho strategického plánu pre energetické technológie (*SET-PLAN Energy Education and Training Initiative*) je zhrnutím a významným prínosom k celkovému projektu plánu SET.

6.11 Na inštitucionálnej úrovni boli spustené viaceré iniciatívy, ako napr. NEED (*National Energy Education Development Project*), sieť študentov a žiakov, vzdelávacích pracovníkov, podnikov, vlády a spoločstiev, ktorá bola založená pred 30 rokmi v Spojených štátoch <http://www.need.org/>; program *Energy Education and Workforce Development* ministerstva energetiky Spojených štátov amerických <http://www1.eere.energy.gov/education/>; internetová stránka EnergyQuest venovaná vzdelávaniu o využívaní energie <http://www.energyquest.ca.gov/>.

7. Verejná diskusia o vzdelávaní o využívaní energie

7.1 Počas verejnej diskusie, ktorú usporiadal EHSV boli predstavené početné najnovšie zaujímavé skúsenosti zo vzdelávania o využívaní energie a o životnom prostredí.

7.2 Ústrednosť témy jednoznačne potvrdili svojimi príspevkami s konkrétnym zameraním zástupcovia EACI, European Alliance to Save Energy (EU-ASE), Fondazione Nazionale Carlo Collodi, International Yehudi Menuhin Foundation, Solvay, CIRCE, Business Solutions Europa, siete ELISAN, a zodpovedný zástupca GR pre energetiku v rámci Dohovoru primátorov a starostov.

7.3 Prediskutované boli tieto témy: úloha vzdelávania a odbornej prípravy, príprava absolventov technických a prírodovedných odborov, potreba zintenzívniť vzťahy medzi vysokým školstvom, výskumom a priemyslom, prioritá pôsobenia verejných orgánov proti chudobe a cenovej nedostupnosti

energie, zapojenie miestnych subjektov do vývoja opatrení a informácií zameraných na rozumné a udržateľné využívanie energie, inovačné nástroje formálnej alebo neformálnej odbornej prípravy mimo učebných osnov.

7.4 Jeden špecifický návrh vyplýval z požiadavky prijať jednotnú a komplexnú sústavu hodnotenia energie, napríklad využitím mernej jednotky EUR/MWh, ktorou by sa označovali všetky výrobky spotrebúvajúce energiu, aby sa dala bezprostredne posúdiť ich účinnosť a náklady na ne.

7.5 Mimoriadne dôležitá je kvalita informácií a obsah vzdelávacej činnosti. Je konkrétne riziko, že informácie by mohli byť zmanipulované na ochranu určitých záujmov a nemuseli by slúžiť na prijímanie uvedomelých rozhodnutí. Verejné orgány preto musia byť osobitne pozorné, aby sa zaručila nezávislosť a správnosť informovania a vzdelávania.

7.6 Jedným z najdôležitejších bodov, ktoré sa objavili, sa týkal ťažkostí so systematickým zaradením problematiky vzdelávania o využívaní energie do učebných osnov spôsobeným nedostatkom času, príliš nahusteným programom a rozličnými prioritami.

8. EDEN – európska sieť národných fór vzdelávania o využívaní energie a o životnom prostredí, protokol medzi EHSV a Fondazione Nazionale Carlo Collodi

8.1 Európska sieť národných fór vzdelávania o využívaní energie a o životnom prostredí EDEN, ako už bolo navrhnuté v prieskumnom stanovisku na tému „Potreby vzdelávania a odbornej prípravy v spoločnosti založenej na energii bez emisií uhlíka“, by mohla pomôcť prekonať jestvujúce nedostatky, aby sa dosiahol cieľ EÚ ušetriť aspoň 20 % energie a prispieť k uskutočneniu európskej vízie vybudovať do roku 2050 hospodárstvo založené na účinnom využívaní zdrojov a s nízkymi emisiami oxidu uhličitého, a takisto aby sa zvýšila energetická nezávislosť a istota dodávok.

8.2 Aby sa návrhy obsiahnuté v stanovisku aj uskutočnili a aby sa podporilo vytvorenie európskej siete, EHSV a Collodiho nadácia podpísali 26. marca 2010 protokol o spolupráci, v ktorom sa vzájomne zaviazali k spoločnej práci. Maskotom a reklamnou postavou iniciatívy sa stal Pinocchio, všeobecne známa postavička z knihy Carla Collodiho.

8.3 Táto európska sieť, ktorú vytvorili organizácie pôsobiace vo vzdelávaní o využívaní energie, obnoviteľných zdrojoch energie a životnom prostredí, funguje vďaka účelným programom a materiálom ako informačný kanál v členských štátoch, prispieva k integrácii čistých zdrojov energie, účinnejšiemu využívaniu všetkých prírodných zdrojov a je zárukou prísnych predpisov o ochrane životného prostredia v národných učebných osnovách.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 22.

8.4 Dodnes sa členom siete stali viaceré organizácie. Popri EHSV a Fondazione Nazionale Carlo Collodi (IT), ktorí boli zakladateľmi, do nej v súčasnosti patria: Terra Mileniul III (RO), ARENE Île-de-France (FR), Les Péniches du Val de Rhône (FR), Municipality of Greenland (Grónsko), Climate Action Network (RO), Mosaic Art and Sound (UK), Art For Green Life (UK/BE), CECE (ES), Intercollege (CY), Business Solutions Europa (BE), EU-ASE (BE), CIRCE (ES), International Yehudi Menuhin Foundation (BE).

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vydávanie kníh v pohybe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 191/04)

Spravodajkyňa: **Grace ATTARD**Pomocná spravodajkyňa: **Hilde VAN LAERE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. júla 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Vydávanie kníh v pohybe“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI) poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 12. apríla 2012. Spravodajkyňou bola pani Attard a pomocnou spravodajkyňou pani Van Laere.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 156 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Vydavateľské odvetvie prechádza vyvíjajúcim sa procesom modernizácie, ktorý so sebou v digitálnej ére prináša významné dôsledky.

1.2 EHSV zdôrazňuje, že na úrovni EÚ by mala byť celková analýza úlohy vydavateľského odvetvia v sociálnom, ekonomickom, kultúrnom, vo vedeckom a v umeleckom rozvoji Európy bezprostrednou prioritou pri riešení práv a potrieb ďalších zainteresovaných strán vrátane predajcov kníh, spisovateľov, vedcov, ilustrátorov, polygrafického priemyslu a príbuzných odvetví, knižníc, organizácií na ochranu práv na rozmnožovanie, ako aj spotrebiteľov. Európska komisia musí pri plánovaní stratégií digitálnej Európy zahrnúť vydavateľské odvetvie medzi ostatné priemyselné odvetvia.

1.3 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité riešiť potrebu primeraných právnych predpisov a opatrení EÚ, ktoré majú vplyv na vydavateľské odvetvie. Ide o duševné vlastníctvo (najmä autorské právo) a jeho vymáhanie, zdaňovanie, informačnú spoločnosť a opatrenia v oblasti kultúry.

1.4 EHSV znovu opakuje, že na úrovni EÚ je potrebné odstrániť diskriminačný režim, ktorý je v súčasnosti zavedený ako v rámci EÚ – kde sú on-line verzie rovnakých kultúrnych produktov v súčasnosti zdanené štandardnými sadzbami, čím dochádza k neoprávnenej odchýlke medzi porovnateľným obsahom – tak aj v porovnaní s USA, kde je publikovanie na internete oslobodené od dane, čím dochádza k nerovným podmienkam a nekalej hospodárskej súťaži.

1.5 EHSV sa domnieva, že polygrafické odvetvie musí byť podnecované, aby v súlade s európskym polygrafickým plánom zmenilo obchodné a technologické postupy, ktoré sú preň

v súčasnosti príznačné a zameralo sa na správu a šírenie informácií bez toho, aby sa obmedzilo len na úlohu poskytovateľa služieb.

1.6 EHSV sa domnieva, že je potrebné na európskej úrovni zriadiť monitorovacie stredisko, ktoré by meralo súčasne a budúce kvalifikačné potreby polygrafického sektora. Podporilo by sa tak odborné vzdelávanie, kariérne zmeny a rekvalifikácia prostredníctvom verejného financovania tohto sektora, a to predovšetkým z ESF, EFRR a Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii vrátane výskumu prostredníctvom 7. rámcového programu (FP7) a rámcového programu Horizont 2020, aby polygrafický priemysel zostal konkurencieschopný.

1.7 EHSV zdôrazňuje, že správa práv duševného vlastníctva, okrem toho, že je kľúčovým faktorom technologických a obchodných inovácií, má aj zásadný význam pre úspešný rozvoj európskej kultúry, vedy, umenia a kvalitu života európskych občanov.

1.8 Výbor sa domnieva, že ak sa spotrebiteľom poskytne bezpečné digitálne prostredie, v ktorom budú mať účinnú kontrolu nad svojimi osobnými údajmi a súkromím, digitálne trhy budú fungovať v prospech svojich užívateľov.

1.9 Výbor pri riešení prechodu na digitálne technológie zdôrazňuje sociálne a ekonomické záväzky s cieľom zabezpečiť, aby výhody digitálnej revolúcie mohol využívať čo najväčší počet ľudí akéhokoľvek veku v každom členskom štáte.

1.10 EHSV zdôrazňuje, že pracovníkom, vrátane tých, ktorí majú štatút samostatne zárobkovo činných osôb a externých dodávateľov, treba zaručiť dôstojnú prácu, ktorá musí byť predmetom sociálneho dialógu a kolektívnych zmlúv na úrovni členských štátov, ako aj na úrovni EÚ.

1.11 Prijatie otvorených, interoperabilných elektronických noriem je nevyhnutné na zvýšenie konkurencieschopnosti a zabránenie uzavretiu trhov a vytvorenia dominantných pozícií.

1.12 EHSV zdôrazňuje dôležitosť integrovanejšieho jednotného trhu služieb v rámci stratégie Európa 2020⁽¹⁾ pre všetkých aktérov a zainteresované strany vo vydavateľskom odvetví umožňujúceho rast a vytváranie pracovných miest.

1.13 EHSV vyjadruje želanie, aby Komisia podporovala úsilie vydavateľských a tlačiarenských profesií pokračovať smerom k participatívnejšiemu modelu a organizovať sa v spoločnom transparentnom rámci, ktorý umožní lepšie spojenie ekonomickej, sociálnej, technologickej a environmentálnej dimenzie.

1.14 EHSV vyzýva Komisiu na začatie strategického dialógu s európskym vydavateľským odvetvím, aby dospela k záverom v otázke stratégií, ktoré budú konkrétne riešiť potreby v oblasti tlačených a elektronických kníh v digitálnej ére, čím sa zároveň posilní celosvetová konkurencieschopnosť tohto sektora. EHSV opätovne vyzýva Komisiu, aby vytvorila skupinu na vysokej úrovni, v ktorej budú zástupcovia vydavateľstiev, grafického a papierenského priemyslu a ktorá bude analyzovať investičné perspektívy a perspektívy zamestnanosti, ktoré ponúkajú tieto odvetvia v kontexte multimediálnej revolúcie.

2. Úvod a súvislosti

2.1 Vydavateľské odvetvie je ako najväčšie kultúrne odvetvie v Európe zásadným hráčom v ekonomickom, sociálnom, politickom, etickom, vzdelávacom, v umeleckom a vo vedeckom rozvoji Európy. Európska literatúra predstavuje jedno z kľúčových umeleckých a kultúrnych dedičstiev Európy, ktoré stelesňuje širokú rozmanitosť každej krajiny, keďže v knihách je zastúpený a pre budúce generácie zaznamenaný každý európsky jazyk, región, menšina, čím podporuje dialóg medzi kultúrami.

2.2 Európske vydavateľstvá (členské štáty EÚ spolu s Nórskom a Islandom) vytvorili v roku 2010 obrat približne 23,5 miliárd EUR, spolu vydali približne 525 000 nových titulov a na plný úväzok zamestnávali zhruba 135 000 ľudí. Takmer 7,5 miliónov titulov bolo dostupných na sklade. Vydávanie kníh tiež nepriamo prispieva k vytváraniu pracovných miest. Dáva prácu viac ako 100 000 spisovateľom, ilustrátorom a prekladateľom literatúry a na trhu je viac ako 25 000 individuálnych kníhkupectiev. Na detailnejší obraz tohto sektora je potrebný špecifický zber údajov.

2.3 Metodiky výroby kníh, od objednávky, úpravy, tlače až po distribúciu, prechádzali po stáročia významnými zmenami v ich uplatňovaní, nie však v koncepcii. Kniha sa sama osebe vo svojej podstate kreatívneho diela nezmenila. Tieto metodiky sa začínajú s rozvojom digitálneho publikovania teraz meniť.

2.4 Kľúčové tvorivé priemyselné odvetvia v roku 2008 prispeli k HDP EÚ vo výške 4,5 %, čo predstavuje 8,5 miliónov

pracovných miest⁽²⁾. V tom istom roku prispeli všetky tvorivé odvetvia k HDP EÚ vo výške 6,9 %. Vydavateľské sektory v roku 2003 prispeli v rámci týchto priemyselných odvetví k HDP EÚ vo výške 1,07 % v porovnaní s 0,41 % rádiového/televízneho/filmového/video sektora a 0,06 % hudobného odvetvia.

2.5 Na medzinárodnej úrovni má európske knižné odvetvie vyššiu hodnotu ako knižné odvetvie USA, ktoré v minulých rokoch vytvorilo ročný zisk 24 – 25 miliárd USD (17 – 19 miliárd EUR). Okrem toho sa každý rok medzi 10 najväčšími vydavateľskými skupinami na svete objaví približne šesť až osem európskych spoločností. Tri najväčšie medzinárodné knižné veľtrhy sa navyše konajú v krajinách EÚ, a to vo Frankfurtu, v Londýne a Bologni.

2.6 OECD zdôrazňuje pozitívny vplyv čítania na spoločnosť ako najlepšieho ukazovateľa šancí dieťaťa uspieť v živote. Vydávanie kníh tiež podporuje pluralitu názorov, ich výmenu, dialóg a slobodu prejavu, ktoré predstavujú pilier demokratickej spoločnosti.

3. Prechod na digitálne publikovanie

3.1 Prechod na digitálne publikovanie vo vydavateľskom sektore mení väčšinu dynamických aspektov, vzťahov a ekonomických, ako aj kultúrnych modelov vydávania kníh.

3.2 Európske trhy s elektronickými knihami predstavujú nejednotný a rozčlenený obraz. Miery rastu na vyspelých trhoch sú veľmi vysoké, ale aj tam je celkový objem digitálneho publikovania v porovnaní s trhom tlačených kníh veľmi malý (v rozsahu od menej ako 1 % až 5 % knižného trhu). Až donedávna k tomuto pomalému vývoju významne prispieval nedostatok vhodných prenosných čítacích zariadení.

3.3 Čoraz viac vydavateľstiev však svoje knihy ponúka v elektronickej podobe v ďalších oblastiach. Po niekoľkých rokoch experimentovania v oblasti technológií a inovácií vznikla široká škála rôznych obchodných modelov na zabezpečenie prístupu k obsahu digitálnych kníh. Čitatelia majú prístup ku knihám v počítačoch, vo vyhradených elektronických čítačkách, v tabletoch, ako aj inteligentných telefónoch, ktoré sú čoraz prepracovanejšie a jednoduchšie sa ovládajú, a predovšetkým sú ekonomicky dostupnejšie. Je pravdepodobné, že vďaka očakávanému klesajúcemu trendu cien elektronických čítačiek sa bude trh rozširovať ďalej.

3.4 Do reťazca vstupujú noví hráči, a to vďaka svojej dôležitej úlohe v súvislosti s koncovým používateľom v iných oblastiach. Ide o vyhľadávače/portály ako Google, internetových hráčov vrátane ďalších druhov internetových obchodov ako Amazon, ktorý zároveň vyrába tablet Kindle. Výrobcovia elektronických zariadení ako Apple prechádzajú na trh s obsahom pre svoje zariadenia, a poskytujú tak aj vlastné internetové kníhkupectvá, ďalej mobilní operátori alebo poskytovatelia internetového prístupu.

(1) COM(2010) 2020 final.

(2) Stanovisko EHSV na tému „Ochrana práv duševného vlastníctva/OHIM“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 62.

3.5 Elektronické knihy ponúkajú jednoduchý prístup k vedomostiam, ku kultúre a k aktivitám na voľný čas aj zraniteľným skupinám, ktoré majú problémy s čítaním, ako sú napríklad starší ľudia a osoby so zdravotným postihnutím, a ľuďom, ktorí nečítajú vo svojom materinskom jazyku.

3.6 Digitálna kniha tiež nanovo definuje ekologický vplyv vydavateľského odvetvia. Kým papier je obnoviteľná a recyklovateľná surovina, vplyv elektronických zariadení vrátane surových kovov na životné prostredie a využívanie elektrickej energie sa musia aj naďalej skúmať.

3.7 Úloha vydavateľstiev zostáva v digitálnej ére zásadná. Ich funkciou je výber rukopisov a ich triedenie, a to bez ohľadu na to, v akej podobe sa vydajú, ak má byť zaručená kvalita. Redakčná práca a marketing sú ďalšími kľúčovými funkciami, ktoré sa bez odborných znalostí vydavateľstiev nezaobídu.

3.8 Náklady na riešenie porušovania autorských práv na internete, investovanie do digitalizačných systémov, zamestnancov a technológií a náklady na konverziu súborov do špeciálnych formátov predstavujú nové druhy nákladov, ktoré vznikajú elektronickým publikovaním. Náklady sa ušetria na tlači, fyzickom uskladnení a fyzickej distribúcii, ktoré zvyčajne predstavujú menej ako jednu šestinú celkových nákladov, keďže náklady na honoráre, redakčnú prácu, marketing, distribúciu, digitálne uskladnenie a archiváciu v digitálnom svete zostávajú.

4. Výzvy pre vydavateľské odvetvie v digitálnej ére

4.1 V roku 2009 Rada⁽³⁾ a Komisia⁽⁴⁾ zriadili Európske stredisko na sledovanie falšovania a pirátstva s cieľom zabezpečiť lepšie porozumenie problému porušovaniu práv duševného vlastníctva⁽⁵⁾.

4.2 V kultúrnom odvetví, ako je vydavateľská činnosť, je autorské právo základom právneho uznania hodnoty, ktorú vytvára. Vyvážený režim autorských práv má preto prvoradý význam pre udržateľnosť investícií do tohto odvetvia, čím dochádza k podnecovaniu autorov vytvárať nové diela.

4.3 EHSV zdôrazňuje, že je nevyhnutné účinne vymáhať práva duševného vlastníctva ako na internete, tak aj mimo neho. Pirátstvo oslabuje kultúru, tvorivú činnosť a vznik nových

obchodných modelov a bráni rozvoju trhu tým, že znižuje dôveru vydavateľstiev a autorov v návratnosť ich finančných a duševných investícií⁽⁶⁾.

4.4 Právne predpisy v oblasti autorských práv boli vydané ešte pred digitálnou revolúciou, a teda realita sťahovania, zdieľania súborov medzi používateľmi systému (peer-to-peer) a digitálna správa práv (Digital Rights Management) sa nie vždy zohľadňuje. Túto skutočnosť uznala Digitálna agenda pre Európu, ktorej cieľom je aktualizovať pravidlá jednotného trhu EÚ pre digitálnu éru⁽⁷⁾. Komplexné nariadenie EÚ, o ktorom sa v súčasnosti rokuje, je nevyhnutné pri riešení regulačných a vymáhacích postupov, ktoré sa medzi členskými štátmi líšia.

4.5 Rýchle a konzistentné riešenie sporov týkajúcich sa obvinení z falšovania alebo pirátstva dôrazným vymáhaním autorských práv by zvýšilo dôveru spotrebiteľov. Európske právne predpisy stanovujú vymáhanie prostredníctvom článku 8 ods. 3 smernice o autorskom práve (2001/29/ES), ktorý umožňuje nositeľom práv žiadať o súdny zákaz proti sprostredkovateľom, ktorých služby využívajú tretie strany na porušovanie autorského práva, spoločne s článkom 8 smernice o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva (2004/48/ES), ktorý dáva nositeľom práv právo na získanie akýchkoľvek informácií týkajúcich sa totožnosti porušovateľa práv.

5. Výzvy digitalizácie a globalizácie pre polygrafický priemysel v Európe

5.1 Európsky polygrafický priemysel čelí veľkým výzvam v dôsledku narastajúceho a rozšíreného používania internetu a atraktívnosti nových médií, čím sa postupne mení podoba trhu ako zdroja informácií a reklamy.

5.2 Ďalším významným faktorom ovplyvňujúcim hospodársku súťaž je na jednej strane dovoz kníh z nízkonákladových krajín (napr. Číny), ktoré sa môžu tlačiť bez presných časových obmedzení a na druhej strane vysoká koncentrácia spoločností vyrábajúcich papier a tlačiarenské farby, ktoré vytvárajú intenzívnu globálnu konkurenciu. Ide najmä o Indiu a Čínu, kde je možné zabezpečiť najnižšie ceny. EHSV zdôrazňuje potrebu rešpektovať podobné sociálne a environmentálne kritériá vo všetkých výrobných krajinách.

5.3 Tieto faktory spolu s ťažkou ekonomickou situáciou niekedy vedú k poklesu cien a majú výrazný vplyv na zamestnanosť v tomto priemysle.

⁽³⁾ Uznesenie Rady, 25.9.2008 (Ú. v. EÚ C 253, 4.10.2008).

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie z 11. septembra 2009 na tému „Zvyšovanie účinnosti presadzovania práv duševného vlastníctva na vnútornom trhu“, COM(2009) 467 final.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ochrana práv duševného vlastníctva/OHIM“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 62.

⁽⁶⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre dane a colnú úniu, *Správa o colných opatreniach EÚ na vymáhanie práv duševného vlastníctva – 2009*, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/statistics_2009.pdf; Technopolis (2007), *Vplyv falšovania na MSP v EÚ*, http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf; <http://counterfeiting.unicri.it/report2008.php>; Stanovisko EHSV na tému „Ochrana práv duševného vlastníctva/OHIM“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 62.

⁽⁷⁾ Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, 3.3.2010.

5.4 Podľa údajov, ktoré na rok 2009 zverejnil Eurostat, je európsky polygrafický priemysel zložený zo 119 000 spoločností (pokles zo 132 571 v roku 2007), zamestnáva viac ako 735 000 ľudí (pokles z 853 672 v roku 2007) a jeho obrat je viac ako 88 miliárd EUR (pokles zo 110 miliárd EUR v roku 2007).

5.5 Zavedenie digitálnej tlače však umožnilo inováciu v spolupráci medzi vydavateľstvom, tlačiarňou a používateľmi – knihy sa môžu vytlačiť na objednávku, a to hoci len jeden výtlačok.

5.6 Tlačiarenské spoločnosti podnikajú kroky na integráciu služieb v hodnotovom reťazci, ako je uskladňovanie, správa databázy, navrhovanie webových stránok alebo tlače, elektronické knihy, ako aj rozvoj oddelenia ich predtlačovej prípravy.

5.7 EHSV podporuje návrhy, ktoré Komisia uviedla vo svojej správe z roku 2007, týkajúcej sa konkurencieschopnosti európskeho polygrafického priemyslu. Výbor však Európsku komisiu vyzýva, aby pre tento sektor ako celok vytvorila Európsky výbor pre sociálny dialóg. Formálny sociálny dialóg medzi zamestnávateľmi a odborovými zväzmi v súčasnosti existuje len na úrovni spoločností a členských štátov.

5.8 EHSV súhlasí s odporúčaniami konfederácie Intergraf, najmä pokiaľ ide o nezávislú štúdiu o rozvoji technológií (tlačiarenských, ako aj mobilných a internetových technológií), demografických vplyvoch a správaní spotrebiteľov.

6. Výzvy pre predajcov kníh

6.1 Problémy vznikli v dôsledku veľkých maloobchodných reťazcov, ktoré na svoj internetový predaj zaviedli územné obmedzenia. V podstate sa obchádzajú zavedené distribučné systémy, keďže sa formuje nová hegemonia internetových predajcov digitálnych kníh.

6.2 Tradiční predajcovia kníh sú dôležití z kultúrneho hľadiska. Udržujú si osobný kontakt/vzťah so spotrebiteľmi aj na internete a ponúkajú služby, ktoré internet sám ponúknuť nemôže.

6.3 Kníhkupectvá sa v súčasnosti používajú ako predvážacie miesta na knihy, ktoré si potom spotrebiteľia kúpia na internete. Svojim internetovým konkurentom tak poskytujú bezplatný marketing a reklamu. Niektorí tradiční predajcovia kníh však potrebujú preškolenie, keďže nemajú dostatok vedomostí z oblasti internetových sociálnych médií a musia byť inovatívnejší, pokiaľ ide o ich marketing a výber produktov. Normy v digitálnom svete sú stále nedostatočné. Napríklad všetky tlačené knihy majú ISBN, čo však neplatí pre elektronické knihy.

6.4 Je potrebné hľadať a podporovať súčinnosť medzi európskymi knižničnými asociáciami a predajcami kníh. Digitalizácia vytvára určitú mieru rozporu medzi obavami predajcov kníh a vydavateľstiev spojenými s pirátstvom elektronických kníh na jednej strane a nadšením knižníc propagovať požičiavanie elektronických kníh na druhej strane. Všetky strany musia zdôrazňovať, dodržiavať a presadzovať rozdielnosť právnej úpravy medzi požičiavaním (tlačených kníh) a elektronickým

požičiavaním. Zainteresované strany by mali preskúmať možnosť nastavenia, ktoré umožní skombinovať zavedené protipirátske ochranné opatrenia a zjednodušenie elektronického požičiavania kníh na legitímne požičiavanie kníh z knižníc.

6.5 Spoločnosti Amazon a Apple sa svojím dvojitým dominantným postavením na trhu – predajné platformy a elektronické čítačky (Kindle a iPad) – ujali vedenia, ktoré im umožňujú určovať ceny a obchodné podmienky všetkým ostatným hráčom v tomto priemysle. Toto neeurópske dominantné postavenie negatívne ovplyvňuje aj malých vydavateľov, ktorí nemajú dostatočné postavenie na to, aby vyjednávali podmienky stanovené spoločnosťami Amazon a Apple.

6.6 Prijatie nových interoperabilných noriem zabráni uzavretiu trhov a vytváraniu dominantných pozícií niektorými veľkými hráčmi, ktorí v súčasnosti používajú uzavreté autorizované technológie, ktoré viažu používanie niektorých zariadení na svoje vlastné katalógy alebo opačne, čím sa posilňuje konkurencia.

7. Dane a ceny

7.1 Veľká väčšina krajín EÚ a iných krajín vo svete uplatňuje na predaj tlačených kníh zníženú sadzbu DPH, pretože si uvedomuje, aký úžitok čítanie prináša z kultúrneho, výchovného a vedeckého hľadiska a aký úžitok prináša spoločnosti ako celku.

7.2 V súčasnosti je však v EÚ zavedený diskriminačný režim, keďže on-line verzie tých istých kultúrnych produktov sa v súčasnosti zdaňujú štandardnými sadzbami, čím vzniká neoprávnená odchýlka medzi porovnateľným obsahom.

8. Zachovanie osirotených a komerčne nedostupných diel⁽⁸⁾

8.1 EHSV vo všeobecnosti súhlasí s navrhnutou smernicou týkajúcou sa vytvorenia právneho rámca na zabezpečenie zákonného cezhraničného on-line prístupu k osiroteným dielam⁽⁹⁾.

8.2 Veľmi málo členských štátov zatiaľ zaviedlo právne predpisy týkajúce sa osirotených diel a ak aj existujú, obmedzujú prístup na občanov sídliačich na ich vnútroštátnom území.

8.3 Článok 5 ods. 2 písm. c) smernice o autorských právach umožňuje verejne prístupným knižniciam, vzdelávacím inštitúciám, múzeám a archívom rozmnožovanie diel chránených autorským právom bez predchádzajúcej žiadosti o povolenie za predpokladu, že sa neuskutočňuje pre priamy alebo nepriamy ekonomický alebo komerčný prospech a že proces rešpektuje trojstupňový test formulovaný v Bernskom dohovore. Akékoľvek iné sprístupnenie diel chránených autorským právom verejnosťou prostredníctvom internetu si však vyžaduje predchádzajúce právne vyjasnenie.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých povolených spôsoboch použitia osirotených diel“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 66.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ochrana práv duševného vlastníctva/OHIM“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 62.

8.4 Pokiaľ ide o komerčne nedostupné diela, vydavatelia podnietili dialóg, ktorý viedol k vzniku memoranda o porozumení týkajúceho sa „hlavných zásad digitalizácie a sprístupňovania komerčne nedostupných diel“, ktoré podpísali všetky zúčastnené strany. Na to, aby mohli byť dobrovoľné dohody medzi rôznymi zúčastnenými stranami o komerčne nedostupných dielach uznané na cezhraničnej úrovni, však zatiaľ neexistuje žiadna právna štruktúra.

8.5 Úspešné ukončenie tohto dialógu podporí rozvoj digitálnych knižníc ako Europeana a ďalších verejných inštitúcií vykonávajúcich úlohy vo verejnom záujme.

8.6 Systém ARROW, ktorý vytvorilo združenie zainteresovaných strán v knižnom sektore s pomocou Európskej komisie, poskytuje praktické riešenie vytvorením nákladovo efektívneho nástroja, ktorý umožňuje užívateľom rýchlo a účinne vyhľadať informácie o právnom štatúte daného diela a jeho držiteľoch.

8.7 Verejno-súkromné partnerstvá medzi knižnicami a vydavateľstvami môžu zvýšiť prístup ku komerčne dostupným knihám prostredníctvom digitálnych knižníc. Niekoľko takýchto partnerstiev sa už zaviedlo.

8.8 Je potrebné, aby o otázke oprávneného ukladania elektronických kníh diskutovali všetky zainteresované strany s cieľom vyvážiť záujmy knižníc zbierať, uchovávať a sprístupňovať tieto elektronické knihy so zárukami proti nezákonnému elektronickému šíreniu.

9. Jazyk a mobilita

9.1 Keďže jazyk je podstatnou súčasťou vydavateľskej činnosti, vo vydavateľskom odvetví existujú problémy mobility, ktoré sú s ním spojené, najmä pokiaľ ide o vydavateľstvá patriace k malým a stredným podnikom.

9.2 S výnimkou vydavateľstiev, ktoré vydávajú knihy v anglickom jazyku, čelia vydavateľstvá a zamestnanci značným ťažkostiam pri premiestňovaní sa z jedného členského štátu do druhého. Väčšina vydavateľstiev patriacich k malým a stredným podnikom totiž tvorí stredne veľké tímy, ktoré vydávajú knihy len v jednom jazyku ⁽¹⁰⁾.

9.3 Niektoré novovznikajúce platformy predaja elektronických kníh sú prekážkou jazykovej mobility. Najväčší výrobca elektronických čítačiek, americká spoločnosť Amazon, odmieta zo svojej elektronickej čítačky kníh Kindle prístup ku všetkým minoritným jazykom vrátane 18 z 23 oficiálnych jazykov EÚ, čím v podstate vylučuje zo svojej najväčšej platformy elektronických kníh na svete literatúru 18 jazykov EÚ.

10. Smerom k dôverujúcemu a informovanému spotrebiteľovi

10.1 Vzťah spotrebiteľov ku knihe sa mení, keďže skladovanie digitálnych kníh nezanecháva žiadnu fyzickú stopu, nákup kníh je okamžitý.

10.2 EHSV sa domnieva, že všetky politické iniciatívy zamerané na práva duševného vlastníctva musia uznať spotrebiteľov za dôležité zainteresované strany v diskusiách o právach duševného vlastníctva.

10.3 Vývoj dvojitej existencie kníh (v ich digitálnej a fyzickej podobe) musí byť postupný a musí byť doplnkom k udržateľnosti tlačového publikovania. Veľkému počtu európskych občanov stále nevyhovujú elektronické transakcie a/alebo prístup k obsahu a jeho čítanie v digitálnej podobe. Opatrenia smerujúce k získaniu dôvery a zúženiu digitálnej priepasti môžu prispieť k zvýšeniu sociálneho začlenenia.

10.4 EHSV súhlasí s Európskou organizáciou spotrebiteľov (BEUC) v otázke uznania sieťovej neutrality ako regulačnej zásady. Európska komisia by mala naviazať na prebiehajúcu prácu Orgánu európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (BEREC) a prijať záväzný nástroj, ktorý zabezpečí jednotnú a účinnú ochranu sieťovej neutrality v celej Európe.

11. Prístup na trh pre malé a stredné podniky

11.1 Vedúce postavenie kníhkupeckých reťazcov v celej EÚ má za následok určité obmedzenia prístupu na trh pre menšie vydavateľstvá. Vydavateľstvá, ktoré nemajú požadovaný finančný vplyv na to, aby vyjednávali o svojej prítomnosti v týchto reťazcoch, majú pocit, že ich cesta k spotrebiteľom je vo veľkej miere zablokovaná ich nedostatočným zastúpením na pultoch kníhkupectiev.

11.2 Vo vydavateľskom odvetví sa menšie vydavateľstvá tradične považovali za strediská inovácie a tvorivosti a ich obmedzený prístup na trh môže mať vážne následky na životaschopnosť tohto kreatívneho priemyslu.

11.3 Špecializované knižné vydavateľstvá sa, pokiaľ ide o ich ďalšiu finančnú existenciu, často spoliehajú na finančnú podporu a dotácie.

11.4 Podniky, najmä malé a stredné podniky, potrebujú investovať do výskumu, vývoja a inovácií ⁽¹¹⁾ za podpory vhodných právnych, administratívnych, daňových a finančných rámcových podmienok.

11.5 V súčasnosti podniká v iných členských štátoch len 8 % európskych malých a stredných podnikov. 92 % podnikov tvoria mikropodniky ⁽¹²⁾, ktoré fungujú na veľmi rozmanitej škále trhov. Na riešenie ich špecifických potrieb sa teda musí venovať väčšia pozornosť zákonu o drobnom podnikaní (Small Business Act).

11.6 Vydavateľské odvetvie je špecifické. Jeho finančná nezávislosť sa opiera o relatívne malý počet bestsellerov, ktoré zase financujú menej komerčne životaschopné, ale kultúrne a spoločensky dôležité literárne žánre.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ako podporovať úsilie malých a stredných podnikov prispôbiť sa zmenám na svetových trhoch“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 24–30.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Investovanie do vedomostí a inovácií“, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Preskúmanie iniciatívy Small Business Act pre Európu“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51.

11.7 Vydavateľstvá patriace k malým a stredným podnikom potrebujú finančnú a organizačnú pomoc, pretože literatúra, ktorá nepatrí do hlavného prúdu, je len zriedkavo finančne životaschopná. Väčšina týchto vydavateľstiev navyše nemá prostriedky na zostavenie životaschopných návrhov, aby mohla získať prístup k financovaniu výskumu a vývoja z finančných prostriedkov EÚ.

11.8 EHSV zdôrazňuje dôležitosť integrovanejšieho jednotného trhu služieb v stratégii Európa 2020 ⁽¹³⁾. Táto pomoc podnikom vrátane malých a stredných podnikov vo vydavateľskom odvetví je nevyhnutná na rast a vytváranie pracovných miest.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Jednotný trh služieb“, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 109–112.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Družstvá a reštrukturalizácia“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2012/C 191/05)

Spravodajkyňa: **Marie ZVOLSKÁ**Pomocný spravodajca: **Jan OLSSON**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. júla 2011 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Družstvá a reštrukturalizácia“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 12. apríla 2012. Spravodajkyňou bola pani ZVOLSKÁ a pomocným spravodajcom pán OLSSON.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 148 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Družstvá svojou podstatou a svojím modelom podnikania prispievajú k stratégii Európa 2020. Riadia zmeny ekonomicky účinným a sociálne zodpovedným spôsobom. Prispievajú k sociálnej a územnej súdržnosti. Zavádzajú nové a inovatívne modely podnikania s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť. V roku 2012, ktorý je Medzinárodným rokom družstiev, by sa všetko toto malo vyzdvihnúť.

1.2 Podiel družstiev na európskom hospodárstve je až na niekoľko výnimočných sektorov obmedzený. Niektoré údaje uvedené v tomto stanovisku však dokazujú, že v čase krízy sú družstvá odolnejšie a stabilnejšie ako iné formy podnikania a rozvíjajú nové podnikateľské iniciatívy. Tento úspech možno pripísať špecifickému charakteru družstevných podnikov: ich dlhodobému prístupu, silnej spätosti s daným územím, podpore záujmov svojich členov a snahe o vzájomnú spoluprácu medzi družstvami. Zjavná excelentnosť družstiev by sa mala šíriť a rozvíjať prostredníctvom vnútroštátnej i európskej politiky.

1.3 Rozmanitosť podnikov je uznaná v zmluve a špecifický charakter družstevného modelu nedávno potvrdil aj Európsky súdny dvor (rozsudok súdu (prvá komora) z 8. septembra 2011 – C-78/08 až C-80/08), čo legitimizuje cieľnú politiku v tejto oblasti.

Odporúčania pre politiku EÚ

1.4 Družstvá by preto mali byť zohľadnené vo všetkých politikách EÚ, ktoré sa zasadujú za inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ako aj v príslušných hlavných iniciatívach stratégie Európa 2020. Je nevyhnutné zabezpečiť pre družstvá rovnaké podmienky ako pre iné formy podnikov, pričom by sa mali zachovať ciele a pracovné metódy družstiev.

1.5 Aby sa vyzdvihla osobitná skúsenosť družstiev v oblasti reštrukturalizácie, družstevné podniky by sa mali podieľať na

cieľoch a opatreniach priemyselnej politiky EÚ vrátane príslušnej hlavnej iniciatívy.

1.6 Európska komisia a EIB/EIF by mali zabezpečiť, aby boli finančné mechanizmy na úrovni EÚ – vrátane akčného plánu financovania malých a stredných podnikov (MSP) navrhnutého v rámci aktu o jednotnom trhu – dostupné pre družstevné podniky, a spoločne s družstevným bankovým sektorom by mali vynaložiť mimoriadne úsilie na to, aby sa to dosiahlo, a tiež určiť špecifické nástroje. Takisto by sa mala uľahčiť sprostredkovateľská úloha finančných nástrojov EIB pre menšie družstevné banky, a to vďaka zjednodušeniu administratívnych požiadaviek.

1.7 Nové pravidlá v oblasti verejného obstarávania a štátnej pomoci (Almunio balík) by sa mali čo najskôr začať uplatňovať. Tieto pravidlá a ich uplatňovanie v členských štátoch by sa mali zjednodušiť a mali by sa do nich zahrnúť konkrétne opatrenia s cieľom zlepšiť možnosti pre sociálne družstvá, ktoré zamestnávajú osoby so zdravotným postihnutím alebo iné znevýhodnené skupiny. Okrem toho by mali zohľadňovať skúsenosti družstiev spravujúcich zhabané majetky, ktoré boli nadobudnuté v dôsledku nelegálnych aktivít (napr. majetky mafie v Taliansku).

1.8 Je nevyhnutné zaviesť opatrenia na uľahčenie prevodu podnikov na zamestnancov, v nadväznosti na návrh EHSV vytvoriť rámec, ktorý uľahčí finančnú účasť zamestnancov. Družstvá zamestnancov resp. odkupovanie spoločností ich vlastnými zamestnancami by sa mali podporovať prostredníctvom osobitnej položky v rozpočte EÚ, ktorá by zahŕňala aj finančné nástroje.

1.9 Programy a fondy vytvorené na nasledujúce rozpočtové obdobie EÚ 2014 – 2020 sa musia stať dôležitými nástrojmi na podporu družstiev, a to najmä štrukturálne fondy. Pri definovaní operačných programov by sa priority a opatrenia mali zamerať

na poskytovanie podpory na udržateľný rozvoj podnikov a zodpovednú reštrukturalizáciu a mali by zahŕňať opatrenia, ako sú prevody podnikov na zamestnancov, sociálne družstvá, miestny rozvoj a sociálna inovácia, pričom by sa využívali globálne granty a ostatné finančné nástroje.

1.10 EHSV žiada, aby sa v roku 2012 prijalo zjednodušené nariadenie o európskom družstve. Mali by sa tiež doplniť aktuálne informácie o tom, ako sa zásady družstiev uplatňujú v práve jednotlivých krajín.

1.11 EHSV naliehavo žiada Eurofound (Európsku nadáciu pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok), a najmä jej Európske stredisko na monitorovanie zmien, aby spolupracovali so sektorom družstiev a dôkladne preskúmali, akú úlohu zohrávajú družstvá v procese reštrukturalizácie.

1.12 Nasledujúci výskumný program EÚ Horizont 2020 by mal takisto zahŕňať konkrétne odkazy umožňujúce preskúmať faktory, vďaka ktorým dokážu podniky odolávať krízam.

1.13 Vzhľadom na svoje ciele a model riadenia sú družstvá prirodzenou zainteresovanou stranou iniciatívy pre sociálne podnikanie, ktorú nedávno spustila Komisia EÚ. Hlavné opatrenia navrhované v tejto súvislosti by sa preto mali zameriavať aj na družstevný sektor. Naliehavou úlohou je zohľadniť skúsenosť družstiev so špecifickými finančnými nástrojmi aj v nedávno predložennom návrhu o európskych fondoch sociálneho podnikania.

Odporúčania pre politiku členských štátov

1.14 V súlade s odporúčaním MOP 193/2002 o podpore družstiev by mali členské štáty vytvoriť priaznivé podmienky pre uznanie a rozvoj družstiev vo všetkých oblastiach a odvetviach a vyvíjať komplexnú politiku na podporu družstevného modelu podnikania. Predovšetkým by mali podporovať vzdelávanie a odbornú prípravu študentov a pracovníkov, zlepšiť štatistiky s cieľom lepšie evidovať družstvá a zviditeľniť družstevný sektor, zmodernizovať právne predpisy týkajúce sa družstiev, zaviesť primerané finančné nástroje a uznať úlohu družstiev vo vnútroštátnom sociálnom dialógu. Mali by tiež preskúmať možnosť ustanoviť vo svojich právnych predpisoch nedeliteľné rezervy alebo režim zablokovania majetku pre družstvá, teda opatrenia, ktoré už existujú v mnohých členských štátoch EÚ a preukázali, že sú dôležitým nástrojom rozvoja.

1.15 EHSV odporúča národným hospodárskym a sociálnym radám, aby v rámci Medzinárodného roka družstiev vyjadrili svoj postoj.

Odporúčania pre družstvá

1.16 Družstvá by sa mali viac zviditeľniť a viac učiť od svojich partnerov v rámci družstevného hnutia aj mimo neho.

V družstevnom rámci by sa mali zamerať na „spoluprácu medzi družstvami“. Mali by navrhovať usmernenia a aktívne šíriť osvedčené postupy s osobitným dôrazom na riadenie zmien. Mimo družstevného rámca by sa mali zapojiť do partnerstva s inými súkromnými podnikmi, verejnými orgánmi a ďalšími subjektmi.

1.17 Správy o sociálnej zodpovednosti družstiev (sociálna zodpovednosť družstevných podnikov) by mali byť dôležitým nástrojom na zviditeľnenie a propagáciu. Okrem toho by si mal sektor družstiev stanoviť pravidlá dobrej správy a striktného vnútorného auditu, aby sa predišlo zneužívaniu družstevného modelu.

2. Úvod

2.1 Cieľom tohto stanoviska je vyzdvihnúť, akým spôsobom dokážu družstvá vďaka svojmu osobitnému podnikateľskému modelu predvídať a riadiť zmeny v priemysle a službách v čase súčasnej krízy, ktorá má mimoriadne dramatický dosah na zamestnanosť, ako o tom svedčia nedávne správy MOP. Okrem toho chceme zvýšiť povedomie o úlohe družstiev ako forme podniku, ktorá prináša nové perspektívy sociálnej inovácie a prispieva k trvalo udržateľnému vytváraniu a rozdeľovaniu blahobytu.

2.2 Družstevný model podnikania je zameraný na ľudí. Pojem družstva vymedzil Medzinárodný družstevný zväz (ICA) – a uznávajú ho viaceré medzinárodné inštitúcie (OSN, MOP, EÚ) – ako „autonómne združenie osôb, ktoré sa dobrovoľne spojili, aby uspokojili hospodárske, sociálne a kultúrne potreby a aspirácie vytvorením podniku v spoločnom vlastníctve a s demokratickým riadením“.

2.2.1 Toto stanovisko by malo prispieť aj k prebiehajúcim prácam CCMI v súvislosti s reštrukturalizáciou⁽¹⁾.

2.3 Družstevná identita spočíva na hodnotách, ako je demokracia, rovnosť, spravodlivosť, solidarita, transparentnosť alebo sociálna zodpovednosť. Medzinárodný družstevný zväz stanovil sedem zásad, ktoré majú družstvá dodržiavať: dobrovoľné a otvorené členstvo; demokratická kontrola členov; hospodárska účasť členov; autonómia a nezávislosť; vzdelávanie, odborná príprava a informovanosť; spolupráca medzi družstvami a záujem o komunitu.

2.4 Družstevný model podnikania je plne v súlade s hodnotami zakotvenými v zmluve o EÚ a cieľmi stratégie Európa 2020. Družstvá plnia hospodárske i sociálne ciele, a preto sú nevyhnutnou súčasťou „sociálneho trhového hospodárstva“.

⁽¹⁾ COM(2012) 7, Reštrukturalizácia a pripravenosť na zmenu: aké ponaučenia vyplývajú z nedávnych skúseností?

2.5 Družstvá majú dlhodobý cieľ dosiahnuť hospodársku a sociálnu udržateľnosť väčším dôrazom na ľudí, predvídaním zmien a optimalizáciou využívania zdrojov. Ich zisky sa nevyužívajú na vyplácanie čo najväčších odmien za kapitál, ale na udržateľné investície.

2.6 Keďže družstvá sa zameriavajú na ľudí a kontrolu nad nimi majú ich členovia, sú silne späté s miestnym prostredím. Nie je to v rozpore s ich schopnosťou pôsobiť na vnútroštátnom a medzinárodnom trhu.

2.7 Pružnosť a kreativita družstevného prístupu umožňujú družstvám pôsobiť vo všetkých odvetviach hospodárstva, rovnako v tradičných, ako i nových.

2.8 V Európe existuje 160 000 družstevných podnikov vo vlastníctve 123 miliónov členov, ktoré zabezpečujú pracovné miesta pre 5,4 milióna ľudí.

2.9 Forma družstevného podniku nie je vo všeobecnosti medzi občanmi alebo v sektore súkromných podnikov a verejnej správy veľmi známa. V niektorých krajinách, najmä v strednej a východnej Európe, má slovo „družstvo“ dokonca negatívnu konotáciu. Družstvá sa na rozdiel od klasických spoločností nepovažujú za plnohodnotné podniky. V niektorých členských štátoch sa prekážky, ktoré bránia rozvoju družstiev, v posledných rokoch zhoršili (napr. v Poľsku, kde sa pokusom o zavedenie nových právnych predpisov o družstvách usilovali obmedziť autonómiu a nezávislosť družstiev, alebo v Taliansku, kde sa do veľkej miery zredukovali daňové výhody, ktorými sa kompenzuje sociálna úloha družstiev).

2.10 Družstvá majú ťažký prístup k rizikovému kapitálu a úveru na bežnom kapitálovom trhu.

2.11 Nie vždy sú podmienky rovnaké, keďže osobitné črty družstiev sa nezohľadňujú vo vnútroštátnych a európskych právnych predpisoch a programoch na podporu podnikania.

3. Výzvy spojené s reštrukturalizáciou podnikov v Európe

3.1 V dôsledku krízy sme svedkami rozsiahlej reštrukturalizácie v európskom hospodárstve. Na to, aby sa zabránilo ďalšiemu zatváraniu a bankrotom podnikov, aby sa zachovali a vytvárali pracovné miesta a zabezpečila sociálna starostlivosť prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti a miestneho rozvoja, sú nevyhnutné sociálne zodpovedné stratégie reštrukturalizácie.

3.2 Európska Komisia sa domnieva, že reštrukturalizácia si vyžaduje širšie chápanie inovácie podniku, ktoré by malo „spadať do dlhodobej predstavy rozvoja a smerovania európskej ekonomiky preto, aby zmeny boli skutočne prostriedkom na posilnenie konkurencieschopnosti“, vrátane organizačnej a sociálnej štruktúry, v snahe zabezpečiť trvalo udržateľný územný rozvoj. Komisia sa preto domnieva, že inovácia vzniká nielen prostredníctvom výskumu a technológie, ale aj prostredníctvom nových marketingových riešení a riešení v oblasti riadenia.

3.3 Komisia konštatovala, že „podniky schopné riadiť reštrukturalizácie prihládajúc na sociálnu zodpovednosť sú často tie, ktoré získavajú najlepšie výsledky v konkurencieschopnosti a adaptabilite na trhu“ (2).

3.3.1 Komisia tiež vyjadrila želanie, aby zodpovedná reštrukturalizácia zahŕňala aj zapojenie a účasť pracovníkov (3). Sociálni partneri na úrovni EÚ stanovili zásady „sociálne inteligentnej“ reštrukturalizácie v spoločnom texte, v ktorom zdôraznili význam vytvárania a zachovania pracovných miest.

3.4 Komisia chce uľahčiť podmienky prevodu podnikov na zamestnancov:

— Zamestnanci majú osobitný záujem na udržateľnosti svojich podnikov a často majú dobré znalosti o podniku, v ktorom pracujú. Na to, aby mohli podnik prevziať a riadiť im však často chýbajú primerané finančné prostriedky a podpora. Starostlivá a postupná príprava prevodov podnikov na zamestnancov formou vytvárania družstiev zamestnancov môže zlepšiť mieru prežitia podniku (4). „Ak sa nedá nájsť nástupca v rodine, kontinuita podniku sa často zaistí vo veľkej miere prevodom na zamestnancov.“ Avšak „iba niekoľko členských štátov podporuje takéto prevody formou daňových úľav z osobitných príjmov“ (5).

3.5 Komisia vyzvala členské štáty, aby vypracovali rámec pre prevody podnikov na zamestnancov, ktorý by vychádzal z osvedčených postupov, ako predísť zatvoreniu podniku. Príkladom je systém „jednotnej platby“ (pago unico) v Španielsku a Legge Marcora v Taliansku, ktoré umožňujú, aby sa dávky v nezamestnanosti použili na financovanie nových začínajúcich družstiev.

4. Špecifický charakter družstevného hospodárstva: odolnosť a inovácia aj v čase krízy

4.1 Družstvá preukazujú v čase krízy väčšiu odolnosť ako klasické podniky. Platí to predovšetkým pre družstevné banky, družstvá zamestnancov v priemysle a službách, sociálne družstvá a družstvá zložené z malých a stredných podnikov. Družstevný model podnikania sa však začína využívať aj v nových oblastiach (energetika, slobodné povolania atď.). Reštrukturalizácia poskytuje družstvám ďalší priestor, ako môžu prispieť ku skutočnej pluralite hospodárstva, a najmä podnikov, ktoré hľadajú udržateľnejšie modely výroby a spotreby.

(2) COM(2005) 120, Reštrukturalizácia a zamestnanosť Predvídať a sledovať reštrukturalizáciu s cieľom rozvíjať zamestnanosť – je úlohou Európskej únie.

(3) COM(2001) 366, Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility (Podpora európskeho rámca pre sociálnu zodpovednosť podnikov) [pozn. prekl.: neexistuje v slovenskom znení].

(4) COM(2004) 18, On the promotion of cooperative societies in Europe (O podpore družstiev v Európe) [pozn. prekl.: neexistuje v slovenskom znení].

(5) COM(2006) 117, Oznámenie, ktorým sa implementuje program Lisabonskej stratégie Spoločenstva pre rast a zamestnanosť: Prevody podnikov – Kontinuita prostredníctvom nového začiatku.

4.2 Podľa správy MOP o odolnosti družstevného modelu podnikania v čase krízy (*Resilience of the Cooperative Business Model in Times of Crisis*) si finančné družstvá zachovávajú finančnú životaschopnosť; spotrebiteľské družstvá hlásia vyšší obrat; družstvá zamestnancov zaznamenávajú rast, pretože ľudia si vyberajú družstevnú formu podnikania, aby dokázali reagovať na novú hospodársku realitu.

4.3 Mimoriadne očividné je to v bankovom sektore. V EÚ ešte neskrachovala žiadna družstevná banka. Podľa údajov Európskeho združenia družstevných bánk podiel týchto bánk na trhu predstavuje približne 20 % vkladov. Financujú približne 29 % MSP v Európe. V uplynulých rokoch sa ich podiel na trhu neustále zvyšoval. V Spojenom kráľovstve sa podiel družstevných bánk na trhu štvornásobne zvýšil: z 1,2 % v roku 2009 na 5 % v roku 2010. V Taliansku vklady družstevných bánk (BCC – Banche di credito cooperativo) za uplynulých päť rokov vzrástli o 49 %, pôžičky o 60 % a miera zamestnanosti o 17 % (kým v ostatných ustanovizniach talianskeho bankového sektora miera zamestnanosti klesla o 5 %). Družstevné úverové inštitúcie na Cypre, podľa informácií Úradu pre dohľad a rozvoj družstevných spoločností, zvýšili v roku 2011 svoj podiel na trhu (z 35 % na 38 % v oblasti vkladov, z 27 % na 29 % v oblasti pôžičiek), čím sa potvrdilo, že Cyperčania pokladajú družstevné úverové inštitúcie za bezpečné prístavy v čase krízy.

4.4 Medzinárodný menový fond (*Redesigning the Contours of the Future Financial System*, postoj pracovníkov MMF, 16. augusta 2010, SPN/10/10) zdôrazňuje dôležitú úlohu družstevných bánk: *Dariť sa môže aj menším, družstevným bankám alebo „vzájomným“ inštitúciám. Tieto banky, ktoré nie sú také závislé od očakávaní akcionárov, boli väčšinou schopné vyhnúť sa mnohým chybám, ktoré urobili väčšie inštitúcie v súkromnom sektore. Hoci sa nie vždy považujú za najúčinnejšie, najenergickejšie alebo najinovatívnejšie, v mnohých krajinách tieto inštitúcie spoľahlivo a bezpečne uspokojujú úverové potreby malých a stredných podnikov a mnohých domácností.*

4.5 CECOP – Európska konfederácia družstiev zamestnancov, sociálnych družstiev a iných družstiev vo vlastníctve zamestnancov v priemysle a službách – od roku 2009 sleduje účinky krízy na podniky, ktoré sú členmi jej siete. Zdá sa, že v krajinách, v ktorých je zakladanie družstiev viac zaužívané a ktoré majú s nimi viac skúseností (Francúzsko, Taliansko, Španielsko), sú družstvá odolnejšie voči kríze než klasické podniky pôsobiace v tých istých odvetviach a na tom istom území.

4.6 Rôzne typy sociálnych družstiev zohrávajú dôležitú úlohu v procese reštrukturalizácie a sú najväčšími nositeľmi sociálnej inovácie. Družstvá zamerané na začlenenie do trhu práce zamestnávajú mnoho ľudí, ktorí boli prepustení z práce a ktorým sa nepodarilo vrátiť na normálny trh práce. V niektorých krajinách sú sociálne družstvá hlavnými zamestnávateľmi osôb so zdravotným postihnutím (napr. v Bulharsku, Českej republike, Poľsku, Taliansku atď.). Družstvá, ktoré poskytujú sociálne služby, sa aktívne zúčastňujú na reštrukturalizácii verejného sektora. Špecifickým javom sú talianske družstvá spravujúce zhabané majetky, ktoré boli nadobudnuté v dôsledku nelegálnych aktivít.

4.7 V sektore, ktorý kríza zasiahla mimoriadne vážne, preukázali bytové družstvá oveľa väčšiu odolnosť než súkromný sektor, ako o tom svedčí nová výstavba bytov. Okrem toho sa tiež viac zasadujú za zníženie emisií skleníkových plynov zvyšovaním energetickej účinnosti. Táto úloha je obzvlášť dôležitá v niektorých krajinách EÚ, napríklad v Českej republike a Poľsku, kde sa realizujú veľké družstevné projekty renovácie často financované prostriedkami z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

4.8 Rýchly pohľad na údaje z niektorých európskych krajín ukazuje, že družstvá dosahujú relatívne lepšie výsledky, pokiaľ ide o rast, zamestnanosť, mieru životnosti, začínajúce podniky (pozri najmä: Zevi A., Zanotti A., Soulage F. a Zelaia A., *Beyond the crisis: Cooperatives, Work, Finance*, Cecop Publications, Brusel, 2011).

4.8.1 V Spojenom kráľovstve sa v roku 2009 zvýšil obrat družstiev o 10 %, zatiaľ čo ekonomika v Spojenom kráľovstve zaznamenala pokles o 4,9 %. V roku 2010 zaznamenal družstevný sektor ďalší nárast, o 4,4 %, pričom miera rastu britskej ekonomiky ako celku dosahovala 1,9 %. Počet družstiev v Spojenom kráľovstve sa neustále zvyšuje, v roku 2010 vzrástol o 9 %. Nárast počtu družstiev vidno vo všetkých odvetviach hospodárstva.

4.8.2 V Nemecku sa družstevný sektor rozširuje, a to hlavne v oblasti energetiky, MSP a zdravotnej starostlivosti. V posledných troch rokoch bol zaznamenaný mimoriadny nárast počtu nových družstiev: 370 v roku 2011, 289 v roku 2010 a 241 v roku 2009 (Genossenschaften in Deutschland, DZ-Bank). Podľa DGRV Geschäftsbericht 2010, na základe údajov, ktoré poskytla Creditreform-Datenbank, spomedzi podnikov, ktoré v roku 2010 vyhlásili konkurz, družstevné podniky predstavovali len 0,1 %, čo je najnižšie percento spomedzi všetkých foriem podnikov. Potvrdila sa však aj skutočnosť, že v rámci družstva sa do značnej miery znižuje riziko bankrotu jednotlivých podnikov, ktoré sú jeho členmi.

4.8.3 Vo Francúzsku je miera prežitia družstiev zamestnancov po troch rokoch 74 % v porovnaní s celoštátnym priemerom 66 %. V rokoch 2000 až 2009 sa vo Francúzsku 329 podnikov premenilo na družstvá zamestnancov. Prežilo z nich viac než 250. Údaje za rok 2010 potvrdzujú rastúci trend zaznamenaný najmä v uplynulých troch rokoch. Uskutočnilo sa viac než 50 nových konverzií (výročná správa CG SCOP za rok 2010).

4.8.4 V Taliansku sa v roku 2010 miera zamestnanosti v družstvách zvýšila o 3 %, zatiaľ čo celková miera zamestnanosti v súkromnom sektore poklesla o 1 %. Kríza v oblasti sociálneho zabezpečenia viedla k tomu, že počet sociálnych družstiev rýchlo vzrástol. Väčšina nových družstiev sú začínajúce podniky, ale približne jedno družstvo zo štyroch je „osamostatneným podnikom“, ktorý podporujú iné družstvá. Družstvá majú dlhšiu životnosť. Jedna tretina družstiev, ktoré boli vytvorené v rokoch 1970 – 1989, ešte stále funguje, zatiaľ čo v prípade iných podnikov je to jedna štvrtina. Miera zániku družstiev je nižšia: v období od roku 2006 do roku 2009 zanikli 4 % družstiev, zatiaľ čo v prípade iných spoločností to bolo viac než 6 %. Najdramatickejšou príčinou ukončenia

činnosti bol bankrot, ktorý v roku 2009 zasiahol 2 % družstiev a 6 % ostatných podnikov. Pracovné miesta v družstvách, pokiaľ ide o druh pracovnej zmluvy, sú menej neisté: 6 % percent nových pracovníkov tu má pracovnú zmluvu na dobu určitú, zatiaľ čo v iných podnikoch je to 11 %. Odborná príprava bola poskytnutá 40 % pracovníkov v družstvách, pričom celoštátny priemer je 26 %.

4.8.5 V prípade Španielska, ktoré kríza mimoriadne zasiahla, sa v rokoch 2008 a 2009 počet pracovných miest znížil v družstevnom sektore o 4,5 % a v klasických podnikoch o 8 %. V roku 2010 sa však počet pracovných miest v družstvách zamestnancov zvýšil o 0,2 %, zatiaľ čo celková zamestnanosť v klasických podnikoch klesla o 3,2 %.

4.8.6 V niektorých krajinách je podobná situácia, ako sme práve opísali. Napríklad vo Švédsku bol počet novovytvorených družstiev proporcionálne vyšší než počet iných začínajúcich podnikov. Miera zániku družstiev je nižšia než miera zániku klasických podnikov. Aj družstvá na Cypre vykazujú rast. Vláda zdôrazňuje, že ich prínos k hospodárskemu a sociálnemu zlepšeniu spoločnosti je nesmierne dôležitý.

5. Akým spôsobom družstvá riadia zmeny

5.1 Vďaka špecifickému modelu riadenia, založenému na spoločnom vlastníctve, demokratickej účasti a kontrole členov, ako aj na schopnosti družstiev spoliehať sa na svoje vlastné finančné zdroje a podporné siete, sú družstvá flexibilnejšie a inovatívnejšie pri postupnom riadení reštrukturalizácie, ako aj pri vytváraní novej podnikateľskej činnosti.

5.2 Základnou charakteristickou črtou družstva je dlhodobý výhľad. V dôsledku krízy sa posilnil dlhodobý prístup, ktorý má členom družstva zabezpečiť hospodársku a sociálnu udržateľnosť. Družstevný podnik obetuje návratnosť kapitálu, aby sa zachovali pracovné miesta a investície.

5.3 Ďalšou základnou charakteristickou črtou ich riadenia je to, že družstvá sú späté s územím, na ktorom pôsobia. Na rozdiel od súkromného sektora družstvá nepresúvajú výrobu inam, čo nie je v rozpore s globalizáciou.

5.4 V dôsledku spätosti s miestnym prostredím majú družstvá čoraz dôležitejšiu úlohu, pretože podporujú miestny rozvoj, vytvárajú nové pracovné miesta, a tým slúžia všeobecnému záujmu. Keďže reštrukturalizácia prebieha na miestnej úrovni, je dôležité pri hľadaní riešení vychádzať zo skúseností družstiev. Vo vidieckych oblastiach družstvá udržiavajú hospodárske a sociálne aktivity, čím zároveň znižujú migráciu.

5.5 Ich územné zakotvenie a zameranie sa na záujmy členov (domácnosti alebo malé podniky) vysvetľujú, prečo sa družstevným bankám darí aj počas finančnej krízy. Družstevné banky sa tiež výrazne zameriavajú na trvalo udržateľné

a sociálne zodpovedné financovanie. Účinky ich správania sa posilnili tým, že zákazníci previedli svoje vklady a pôžičky zo súkromných bánk do družstevných bánk.

5.6 Družstvá chránia pracovné miesta vďaka modelu vnútornej mobility v spojení s istotou pracovných miest. Družstvá zamestnancov a sociálne družstvá radšej upravujú platy alebo pracovný úväzok, ako by mali znížiť počet zamestnancov. Všade tam, kde je to možné, začali interne vykonávať činnosti, ktoré si predtým dávali robiť externe. Istota pracovných miest sa posilnila tým, že podniky v rámci tej istej družstevnej siete alebo zoskupenia spoločne spravujú dostupné pracovné miesta. Model vytvárania istoty pre pracovníkov počas procesu transformácie sa opiera o odborné vzdelávanie, keďže sa družstvá zameriavajú na rozvoj ľudských zdrojov.

5.7 Družstvá dlho rozvíjali rôzne spôsoby, ako môžu vzájomne trvalo spolupracovať, či už prostredníctvom zastupiteľských organizácií na všetkých úrovniach alebo prostredníctvom rôznych podnikateľských zväzkov, ako sú zoskupenia, konzorciá a sekundárne družstvá. V uplynulých rokoch a desaťročiach možno badať značné posilňovanie tohto trendu a preukázateľný pozitívny súvis medzi rozmachom družstiev a rozvojom inštitúcií, ktoré ich navzájom spájajú.

5.8 Potenciál zastupiteľských organizácií dobre znázorňuje príklad Talianska. V Taliansku existuje niekoľko medzisektorových družstevných združení. Všetky typy družstiev (družstvá zamestnancov, spotrebiteľské družstvá, poľnohospodárske družstvá atď.) sú členmi jedného z týchto združení. Tento systém pomohol vytvoriť medzi odvetviami spoločné hospodárske štruktúry, ktoré sú veľmi dôležitými faktormi. Vďaka možnostiam prenosu ľudských a finančných zdrojov ako aj skúseností z jedného odvetvia do druhého dokážu mnohé družstevné podniky a odvetvia zvládnuť aj tie najťažšie obdobia.

5.9 Vďaka zoskupeniam, konzorciám a sekundárnym združeniam môžu jednotlivé podniky zostať malými, a pritom využívať úspory z rozsahu. Taliansko poskytuje dobrý príklad konzorcií v odvetví stavebníctva a služieb a v oblasti sociálnych družstiev, ktoré veľkou mierou prispievajú k rozvoju malých ako aj nových družstiev. Malé konzorciá sociálnych družstiev možno nájsť aj v iných krajinách, napríklad vo Švédsku. Veľké zoskupenia družstiev existujú aj v iných sektoroch, ako je poľnohospodárstvo, výroba, bankovníctvo a distribúcia v mnohých ďalších krajinách EÚ, medzi inými vo Francúzsku, v Nemecku, Španielsku a Holandsku.

5.10 Španielske zoskupenie Mondragon je vynikajúcim príkladom toho, ako môžu jednotlivé družstevné podniky na dobrovoľnej báze vytvoriť rozsiahlu podnikateľskú skupinu zahŕňajúcu priemysel, poľnohospodárstvo, distribúciu, financie, VaV a vysokoškolské vzdelávanie. Obdivuhodnou črtou zoskupenia Mondragon je schopnosť zachovať pracovné miesta v globalizovaných priemyselných odvetviach a sústavne obnovovať výroby, postupy a popredajné služby prostredníctvom priemyselných platforiem, ktoré má po celom svete, a inovačného trojuholníka, ktorý zahŕňa priemyselné podniky, univerzity a strediská VaV v rámci zoskupenia.

5.11 Aj MSP sa môžu zoskupovať do družstiev, s tým istým zámerom zvýšiť rozsah svojho podnikania. Veľmi sa to osvedčilo napríklad v Nemecku, kde sú dôležité družstvá malých podnikov v takých odvetviach, ako je pekárstvo, mäsiarstvo atď.

5.12 Objavujú sa však aj nové fenomény, ktoré reagujú na potreby určitých skupín. Takýmto príkladom sú už spomínané družstvá, ktoré založili lekári v Nemecku. Predovšetkým v Taliansku začína mladšia generácia vysoko špecializovaných odborníkov používať model družstevného podniku s cieľom využiť trhové príležitosti. Spájajú tak samostatnú zárobkovú činnosť s kolektívnou formou podnikania. Nedávno schválený taliansky zákon o povolaniach, ktorý bol súčasťou celkového balíka ekonomických reforiem, podporuje tieto iniciatívy.

5.13 Takzvané „družstvá na podporu aktivity a zamestnanosti“ boli vytvorené vo Francúzsku a v menšom rozsahu aj v Belgicku a vo Švédsku. Umožňujú nezamestnaným stať sa samostatne zárobkovo činnými, pričom organizujú nielen ich obchodné činnosti, ale aj ich odbornú prípravu a sociálne zabezpečenie v rámci družstevného podniku.

5.14 Družstvá zvyčajne nemôžu získať veľké množstvo kapitálu od svojich členov a vôbec nemajú ľahký prístup na

kapitálové trhy. Družstvá si vytvorili svoje vlastné mechanizmy financovania. Podiely družstiev sa zvyčajne nedajú previesť a zisky sa nevyužívajú na vyplatenie odmeny za kapitál, ale väčšinou sa znovu investujú do podniku v podobe rezerv, čo svedčí o dlhodobej stratégii družstiev: je v záujme ich členov vyhnúť sa nadmernému riziku a investovať do činností, ktoré priamo slúžia ich potrebám.

5.15 V niektorých krajinách EÚ, ako je Francúzsko, Španielsko a Taliansko, sú tieto rezervy nedeliteľné, čo znamená, že nie je možné ich rozdeliť medzi členov, a to ani v prípade likvidácie, ale musia byť použité na rozvoj družstevného hnutia. Nedeliteľné rezervy sa osvedčili ako dobrý odstrašujúci prostriedok zabráňujúci rozpadu družstva.

5.16 V niektorých krajinách boli zavedené právne predpisy, ktoré umožňujú tretím stranám poskytovať družstvám rizikový kapitál, s hlasovacími právami aj bez nich (napr. „socio sovventore“ v talianskom zákone č. 59/1992). Na tento účel boli vytvorené osobitné inštitúcie, napr. fondy na rozvoj družstiev (*Fondi mutualistici*) a Cooperazione Finanza Impresa (CFI) v Taliansku, IDES vo Francúzsku a investičné štruktúry Mondragon Corporation v Španielsku. Vďaka tomu môžu družstvá rozvíjať lepší dialóg s inými finančnými inštitúciami.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

480. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 25. A 26. APRÍLA 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD)

(2012/C 191/06)

Spravodajca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Európsky parlament (25. októbra 2011) Rada (27. októbra 2011) sa podľa článku 177 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 162 hlasmi za, pričom 9 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV usudzuje, že súčasné politiky EÚ (úspornosť, obmedzenie rozpočtov na vnútroštátnej úrovni, obmedzenie rozpočtu EÚ, fiškálna dohoda, obmedzenie pôsobnosti ECB atď.) iniciujú proces recesie s nepredvídateľným účinkom, a to v čase, keď je potrebný pravý opak, t. j. kroky podniknuté v rovnakom čase, ak nie ešte skôr, s cieľom podporiť **rast a vytváranie pracovných miest** na základe odvážnejšieho a účinnejšieho návrhu. Štrukturálne fondy (ŠF) (a čiastočne, na dočasnom základe, aj fondy z SPP) by mohli značnou mierou

prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa, tak ako to už bolo navrhnuté na samite, ktorý sa konal dňa 30. januára 2012, hoci v obmedzenej forme.

1.2 Európsky plán rastu – „nová dohoda“ – by sa mala spustiť v rámci väčších, cielených projektov, ktoré by zahŕňali niekoľko kľúčových odvetví, ktoré dokážu hospodárstvo EÚ opäť rozhybať. Takýto plán by sa mohol s okamžitým účinkom financovať prostredníctvom zvyškových zdrojov pochádzajúcich z rokov 2007 – 2013, ku ktorým by sa mohla na obmedzené obdobie a čo najskôr priradiť časť zdrojov plánovaných na obdobie 2014 – 2020. Takýto fond by mohla podporovať

EIB prostredníctvom emisie obligácií⁽¹⁾ (článok 87 nového nariadenia). Týmto by sa dosiahol multiplikačný efekt na investície, pretože by prilákal externý kapitál a dosiahol by sa pozitívny účinok na štátny dlh, a tým na euro, ktoré by sa posilnilo.

1.3 EHSV pevne verí, že **partnerstvo**, na ktorom sa zúčastňujú všetci partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach, priamo prispieva pri príprave, realizácii a následnom vyhodnotení projektov realizovaných v rámci politiky súdržnosti EÚ k jej úspechu. Víta pokrok v článku 5 návrhu Európskej komisie (EK), ktorým sa horizontálne partnerstvo zavádza ako kogentný prvok; pripomína, že by malo ísť o skutočné spolupôsobenie na všetkých stupňoch využitia zdrojov, ktoré zahŕňa aj týchto partnerov s právom voliť v rámci monitorovacích výborov. V tejto súvislosti sa EHSV domnieva, že je potrebné zrevidovať a prepracovať článok 5 nariadenia, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia tak, aby sa ustanovenia o partnerstve, ktoré sú v ňom, a najmä v odseku 2, zakotvené, dali účinne uplatňovať na všetkých úrovniach verejnej správy: celoštátnej, regionálnej i miestnej.

1.3.1 EHSV by chcel prispieť ku kódexu správania (KS) spomenutom v článku 5 a hlboko ho znepokojujú signály, ktoré prichádzajú z Rady o tom, že členské štáty chcú obmedziť zavádzanie zásady partnerstva. Vyzýva Európsku komisiu a Európsky parlament (EP), aby tento vývoj zvrátili. Kódex správania by mal obsahovať jasnú inkluzívnu definíciu mimovládnych organizácií vrátane organizácií zastupujúcich zraniteľné skupiny podľa článkov 10 a 19 ZFEÚ, akými sú napríklad ženy, starší ľudia, mladí ľudia, osoby s určitou sexuálnou orientáciou, ľudia so zdravotným postihnutím, náboženské a etnické menšiny. Kódex správania by mal ďalej stanoviť jasné pravidlá na zavádzanie projektov a programov, trvať na včasnom spracovaní, a mal by stanovíť postup pri podávaní sťažnosti, čím by sa umožnila účinná a nebyrokratická implementácia a využívanie programov politiky súdržnosti. EHSV je presvedčený o tom, že dodatočné kritéria schvaľovania, ktoré používajú členské štáty, by mali v prvom rade podliehať verejnej kontrole, aby sa predišlo ďalšej byrokracii (a vnútroštátnemu „pozlacovaniu“).

1.4 EHSV schvaľuje väčšie využitie **podmienosti ex ante** a **ex post** v štrukturálnych fondoch EÚ na dosiahnutie cielenejších a reálnejších, trvalo udržateľných výsledkov. Odmieta však makroekonomickú podmienenosť, keďže sankcionuje regióny a občanov, ktorí nenesú vinu za makro-ekonomické rozhodnutia prijaté na vnútroštátnej alebo európskej úrovni.

1.5 EHSV uznáva snahu Európskej komisie o **zjednodušenie postupov**, ale považuje ju za nedostatočnú. Ešte stále pretrvávajú prívla zložitosti. Ako vnútroštátne, tak aj európske orgány ešte stále bránia jednoduchému prístupu k financovaniu malých a stredných podnikov a mimovládnych organizácií zo zdrojov EÚ, a to nadmerným kladením dôrazu na vykonávanie auditov

a na postupy. Byrokraciu je potrebné zredukovať hlavne v krajinách, v ktorých federálne územné systémy vytvárajú rôzne byrokratické stupne.

1.6 EHSV predkladá na zváženie myšlienku vypracovať prístup „jedného kontaktného miesta“ pre príjemcov, aby bola politika súdržnosti vo väčšej miere orientovaná na príjemcov (prístup založený na klientovi). EHSV je tiež presvedčený o tom, že je potrebné zvýšiť hranicu, pod ktorou sa audit pri projektoch vykoná len jedenkrát podľa článku 140, zo súčasných 100 000 EUR na 250 000 EUR. Táto suma by sa mala uplatňovať na tú časť projektov, ktorá je financovaná z prostriedkov Spoločenstva, s cieľom získať ďalšie zjednodušenie pravidiel.

1.7 EHSV víta návrhy Európskej komisie na **tematickú koncentráciu**, ktorá by mala byť prostriedkom na zníženie roztrieštenosti úsilia. EHSV v tomto svetle podporuje silnejšiu koordináciu úsilia medzi rôznymi štrukturálnymi fondmi, aby bolo možné vytvoriť homogénnu a jednotnú politiku súdržnosti, ktorá by v plnej miere prispela k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020. Je presvedčený, že špecifickými tematickými oblasťami by sa mali stať (i) lepší prístup a (ii) budovanie kapacít zainteresovaných strán v rámci politiky súdržnosti (partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

1.8 EHSV opätovne pripomína, že je potrebné zmeniť článok 7 nariadenia o spoločných ustanoveniach, aby bolo možné integrovať prístup k finančným prostriedkom a **prístup pre osoby so zdravotným postihnutím** v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

1.9 EHSV zdôrazňuje, že pre partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach je **budovanie kapacít** dôležité a žiada, aby sa definícia budovania kapacít zahrnila do článku 2. Definícia budovania kapacít by sa mala chápať ako zvýšenie účasti partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach na príprave, implementácii a monitorovaní štrukturálnych fondov vo všetkých fázach.

1.10 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby predložila spoločný strategický rámec, (SSR), ktorý by umožňoval inštitúciám a politickým orgánom EÚ zapojiť sa do rokovaní o SRR a jeho prijatia.

1.11 EHSV odporúča objasniť účasť aktérov **sociálneho hospodárstva** na dosahovaní cieľov jednotlivých fondov.

1.12 EHSV je presvedčený, že podmienenosť by nemala podkopať kapacitu flexibility v rámci štrukturálnych opatrení, keďže neexistuje žiadne riešenie, ktoré by vyhovovalo všetkým regiónom, a zároveň by sa mali prostredníctvom spoločných pravidiel zachovať spoločné ciele zamerané na zabezpečenie lepšej súdržnosti.

⁽¹⁾ Viac informácií sa nachádza v stanovisku EHSV na tému „Oživiť e rast“, Ú. v. EÚ C 143, 22.05.2012, s. 10) a „Kohézny fond“, (Pozri stranu 38tohto úradného vestníka).

1.13 Výbor dôrazne podporuje návrh, aby sa minimálne 20 % celkových vnútroštátnych rozpočtových prostriedkov ESF vyčlenilo na sociálne začleňovanie a boj proti chudobe.

1.14 EHSV víta snahu o vypracovanie nariadenia o spoločných ustanoveniach, ktoré by sa vo väčšej miere orientovalo na výsledky, a je presvedčený o tom, že **ukazovatele** založené výhradne na makroekonomických ukazovateľoch, ako je HDP, sú očividne neúčinné na identifikáciu úrovne súdržnosti.

1.15 EHSV žiada o posilnenie kapacity partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach a v článku 51 nariadenia o spoločných ustanoveniach. Začlenenie týchto partnerov do tohto procesu podpory, štúdií, hodnotení, odbornej pomoci spolu s ostatnými opatreniami, ktoré sú podporované prostredníctvom **technickej pomoci**, bude viesť k významnejšej účasti a kapacite účasti všetkých partnerov v rámci štrukturálnych fondov a jednoznačne prispeje k úspešnej implementácii politiky súdržnosti. EHSV ľutuje, že bol predložený návrh na to, aby sa v rámci operačných programov technická pomoc vylúčila z environmentálnych opatrení, rovnakých príležitostí a rovnosti medzi mužmi a ženami. Toto vylúčenie by sa malo z článku 87 odstrániť.

1.16 EHSV je pevne presvedčený o tom, že najlepšie využitie obmedzených dostupných finančných prostriedkov je potrebné dosiahnuť prostredníctvom inteligentného **finančného inžinierstva** a že z každého eura poskytnutého v rámci financovania súdržnosti je potrebné vyťažiť maximum. EHSV zdôrazňuje dôležitosť starostlivej koordinácie aktivít v rámci rôznych štrukturálnych fondov a potrebu preverenia miery spolufinancovania, aby bolo možné v súčasnej kríze lepšie odzrkadliť potreby príjemcov.

1.17 V súlade s článkom 174 ZFEÚ je politika súdržnosti v centre pozornosti EÚ a jej úlohou je posilňovať hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť. V prípade členských štátov, ktoré zaznamenali v rokoch 2007 – 2009 záporný priemerný nárast HDP a preukázali počas aktuálneho obdobia dobrú mieru absorpcie, bude navrhovaný strop stanovený tak, aby bol minimálne rovnaký, ako v tomto období. Obmedzenie stropov v politike súdržnosti by sa nemalo týkať fondu pre rybné hospodárstvo a fondu pre rozvoj vidieka.

2. Výzva pre EÚ, ktorú predstavuje kríza: Nové štrukturálne fondy pre náročnú dobu

2.1 Miera nezamestnanosti v EÚ vzrástla z dôvodu hospodárskej krízy na 10,3 % (pričom viac než päť miliónov z toho sú mladí ľudia – „stratená generácia“) a percentuálny podiel ľudí, ktorým hrozí sociálne vylúčenie, vzrástol v niektorých krajinách EÚ o viac než 4 % a o 3 % podiel osôb, ktoré majú vážne materiálne problémy.

2.2 Nerovnosť medzi regiónmi sa znovu zvyšuje, a to aj napriek úsiliu politiky EÚ v oblasti súdržnosti, rozvoja vidieka a rybného hospodárstva. Podľa piatej správy o kohézii sa rozdiely vo všeobecnosti zvýšili, a predovšetkým rozdiely v rámci krajín (hlavné mestá bohatnú a menej rozvinuté regióny

sa stávajú chudobnejšími) – v niektorých prípadoch dosť dramaticky. Správa tiež uvádza dôležité rozdiely medzi mestami a vidiekom s ohľadom na úroveň rozvoja. ⁽²⁾

2.3 Na základe toho, čo sa dohodlo na samite, ktorý sa konal 30. januára 2012, EHSV žiada Komisiu a Radu, aby prijali „zvláštny postup“, ktorým sa pozastavia aktuálne nariadenia na 5 rokov, aby bolo možné okamžite a urýchlene využívať fondy a eliminovať zbytočné bariéry a administratívne rozhodnutia. To bude predstavovať značnú výhodu pre malé a stredné podniky, ktoré sa zaoberajú inováciou a zlepšením výroby a projektmi, na ktorých sa zúčastňujú mladí ľudia.

2.4 Politika súdržnosti je v centre pozornosti EÚ. V súlade s článkom 174 ZFEÚ, EÚ bude naďalej rozvíjať a realizovať svoje opatrenia vedúce k posilneniu svojej hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Únia sa predovšetkým zameria na zníženie rozdielov medzi úrovňami rozvoja v rôznych regiónoch a zaostalosti najviac znevýhodnených regiónov.

2.5 Výbor preto zdôrazňuje, že v prípade členských štátov, ktoré zaznamenali v rokoch 2007 – 2009 záporný priemerný nárast HDP a preukázali počas aktuálneho obdobia dobrú mieru absorpcie, bude navrhovaný strop stanovený tak, aby bol minimálne rovnaký, ako tomto období. Obmedzenie stropov v politike súdržnosti by sa nemalo týkať fondu pre rybné hospodárstvo a fondu pre rozvoj vidieka.

2.6 EHSV kladie veľký dôraz na význam začlenenia štrukturálnych fondov do stratégie Európa 2020. Preto by sa jej ciele mali vo väčšej miere zosúladiť s politikou súdržnosti ⁽³⁾ a mali by obsahovať jasnejší a viditeľnejší odkaz na to, akým spôsobom budú budúce štrukturálne fondy prispievať k dosahovaniu cieľov, ktoré sú stanovené v hlavných iniciatívach stratégie Európa 2020. Ak chce EÚ realizovať tieto iniciatívy v kontexte hlbkej krízy, treba ich v blízkej budúcnosti podrobiť previerke.

2.7 V niekoľkých stanoviskách EHSV ⁽⁴⁾ zdôraznil tú skutočnosť, že ciele štrukturálnych fondov sú širšie než stratégia Európa 2020. Preto by štrukturálne fondy mali byť mechanizmom na zabezpečenie toho, aby hospodárstvo EÚ posilnilo svoju politiku zamestnanosti a vzdelávania s cieľom zachovať a posilniť svoj ľudský kapitál a investície, ktoré sú potrebné na zabezpečenie rastu, zamestnanosti a sociálneho začleňovania. Mali by prispievať k realizácii ostatných stratégií a politik v EÚ, medziiným stratégie pre rovnosť medzi ženami a mužmi na roky 2010-2015, iniciatívy Small Business Act,

⁽²⁾ Pozri stanoviská EHSV na tému „Metropolitné oblasti a mestské regióny v rámci stratégie Európa 2020“, Ú. v. EÚ C 376/02, 22.12.2011, s. 7, a na tému „Poľnohospodárstvo a remeselná výroba“, Ú. v. EÚ C 143, 22.05.2012, s. 35).

⁽³⁾ Pozri stanoviská EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68, „Úloha a priority politiky súdržnosti v rámci stratégie Európa 2020“, Ú. v. EÚ C 248/01, 25.8.2011, s. 1 a „Metropolitné oblasti a mestské regióny v rámci stratégie Európa 2020“, Ú. v. EÚ C 376/02, 22.12.2011, s. 7.

⁽⁴⁾ Stanoviská EHSV na tému „Regionálna politika a inteligentný rast“, Ú. v. EÚ C 318/13, 29.10.2011, s. 82 a „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

energetickej stratégie pre Európu, európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010-2020, rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie týkajúce sa Rómov a stratégie pre udržateľný rozvoj.

2.8 EHSV hlboko znepokojuje účinok krízy a je presvedčený, že štrukturálne fondy môžu prispieť k ukončeniu tejto krízy za predpokladu, že sa uskutoční preskúmanie hospodárskeho riadenia EÚ, ktoré v súčasnosti nezabezpečuje rast, zamestnanosť a sociálne začleňovanie. Zdôrazňuje, že úsporné opatrenia prijaté k makroekonomickej stabilite by nemali podkopávať úsilie o dosiahnutie vyššej súdržnosti v EÚ. Štrukturálne zásahy by mali priniesť výsledky v oblasti rastu, sociálneho začleňovania a vo vyššej úrovni zamestnanosti.

2.9 Závažnosť hospodárskej krízy vyzdvihuje tú skutočnosť, že suma (376 mld. EUR), ktorú v súčasnosti navrhuje Komisia pre štrukturálne fondy na obdobie rokov 2014 – 2020, nebude stačiť na zabezpečenie lepšej hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v EÚ. EHSV preto vyzýva Európsku komisiu a Európsky parlament, aby prehodnotili aktuálny návrh týkajúci sa štrukturálnych fondov v rámci viacročného finančného rámca (VFR) a žiada inštitúcie, aby prostriedky EÚ sústredili na menej rozvinuté regióny a nevytvárali ďalšiu byrokraciu a fragmentáciu.

2.10 Kríza by nemala zabrániť EÚ v dodržiavaní svojich medzinárodných záväzkov a dohovorov, ako sú napríklad Rámcový dohovor OSN o zmene klímy a Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

3. Účinné štrukturálne fondy si vyžadujú pevné zásady

3.1 Strategické plánovanie

3.1.1 EHSV je presvedčený o tom, že spoločný strategický rámec (SSR) je kľúčovým nástrojom rozvoja, ktorý zabezpečí lepšiu koordináciu opatrení na implementáciu politiky súdržnosti prostredníctvom rôznych štrukturálnych fondov.

3.1.2 EHSV víta spoločný strategický rámec, ale požaduje prístup, ktorý by bol viac zameraný na príjemcov. V súčasnosti čelia potenciálni príjemcovia rôznym postupom v oblasti dotácií (napr. rozdiely medzi ERF a EPFRV), čo vedie k administratívnej záťaži pre potenciálnych príjemcov. Aktuálne navrhnutý SSR je len administratívnym súborom kritérií, ale chýba myšlienka jedného kontaktného miesta pre príjemcov. SSR by mal ďalej poskytnúť jasnú dokumentáciu a jednotný výklad pravidiel, ktoré sa majú uplatňovať vo všetkých členských štátoch. Zo spoločného strategického rámca by sa pomocou jedného kontaktného miesta stal nástroj na zvýšenie efektívnosti využívania finančných prostriedkov, a tým by sa dalo vyhnúť dodatočnej administratívnej záťaži.

3.1.3 EHSV zastáva názor, že SSR by mal poskytnúť podrobné údaje o investičných prioritách vyplývajúcich z cieľov stratégie Európa 2020 a predovšetkým by mal uznať opatrenia, prostredníctvom ktorých by sa malo dosiahnuť sociálne začleňovanie osôb najviac vzdialených od trhu práce, napr. žien, mládeže, prisťahovalcov, starších ľudí a osôb so zdravotným postihnutím.

3.1.4 EHSV sa ďalej domnieva, že SSR by sa mal odsúhlasiť za účasti všetkých inštitúcií a konzultačných orgánov EÚ, aby sa zabezpečila maximálna úroveň vedomia zodpovednosti všetkých zainteresovaných strán.

3.1.5 Víta sa začlenenie partnerských zmlúv s cieľom dosiahnuť spoločné európske, vnútroštátne a regionálne ciele.

3.1.6 EHSV žiada, aby sa každá zmluva o partnerstve a jej program prepojili s národnými programami reforiem (NRP). NRP by mali odzrkadľovať všetky ciele stanovené v stratégii Európa 2020 spolu s ostatnými povinnosťami, ktoré vyplývajú z iných medzinárodných záväzkov a dohovorov, ako sú napríklad Rámcový dohovor OSN o zmene klímy a Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

3.1.7 Začlenenie partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach do prípravy a prijatia partnerských zmlúv bude kľúčovou zložkou úspechu štrukturálnych fondov vrátane navrhovaných zmien partnerských zmlúv (článok 15); preto by sa malo podľa toho upraviť aj navrhované nariadenie o spoločných ustanoveniach.

3.1.8 EHSV žiada, aby sa článok 14 navrhovaného nariadenia o spoločných ustanoveniach upravil vo svetle článkov 10 a 19 ZFEÚ, aby bolo možné do jej odseku c) zahrnúť primerané odkazy na zraniteľné skupiny, ako sú ženy, starí ľudia, mladí ľudia, osoby s určitou sexuálnou orientáciou, ľudia so zdravotným postihnutím, náboženské a etnické menšiny.

3.2 Tematická koncentrácia a zjednodušenie

3.2.1 EHSV víta navrhované nariadenie o spoločných ustanoveniach, v ktorom sa navrhuje spoločný súbor pravidiel pre štrukturálne fondy. To prinesie EÚ spoločnú perspektívu a viac súdržnosti a efektívnosti do politiky súdržnosti v EÚ.

3.2.2 EHSV víta 11 tematických oblastí. Domnieva sa však, že by sa mali doplniť aj iné tematické oblasti, ako napríklad (1) lepší prístup a (2) budovanie kapacít zainteresovaných strán v rámci politiky súdržnosti (spoločnosti, sociálni partneri a občianska spoločnosť). EHSV žiada ich začlenenie do článku 9 navrhovaného všeobecného nariadenia.

3.2.3 EHSV upozorňuje na to, že všetky krajiny by sa mali zamerať na oblasti, ktoré sú definované v nariadení o spoločných ustanoveniach, aby bolo možné zabezpečiť synergie a súdržnejší a inkluzívnejší rast.

3.2.4 EHSV pripomína, že argumentoval v prospech zjednodušenia administratívnych, účtovných a auditorských postupov, „zjednodušenie by sa malo stať hlavným cieľom politiky

súdržnosti“⁽⁵⁾, a preto víta úsilie aktuálneho návrhu o začlenenie tejto zásady. Je potrebné predísť nadmernej byrokracii a malo by sa vynaložiť viac úsilia na to, aby koneční príjemcovia mohli tieto opatrenia využiť. Zjednodušenie by malo zabezpečiť jasnosť, čo sa týka oprávnenosti, auditu, platieb a využívania IKT. Sem patrí zjednodušenie textu nariadenia a zníženie počtu článkov.

3.2.5 Hranica vo výške 100 000 EUR použiteľná pre zjednodušené pravidlá by sa mala zvýšiť na 250 000 EUR pre Spoločenstvom financovanú časť projektov, pri ktorých sa audit vykoná len jedenkrát podľa článku 140 návrhu nariadenia o spoločných ustanoveniach. Väčšina rozpočtov projektov stojí viac než suma financovania navrhnutá v nariadení, a to z dôvodu nadmernej administratívnej záťaže. Toto zjednodušenie s novým limitom by mohlo mať pozitívny vplyv na použitie tohto pravidla na globálne mechanizmy udeľovania grantov.

3.2.6 EHSV predkladá na zváženie myšlienku vypracovať prístup „jedného kontaktného miesta“ pre príjemcov, aby bola politika súdržnosti vo väčšej miere orientovaná na príjemcov (prístup založený na klientovi).

3.2.7 Využívanie širokej škály preplácania výdavkov a elektronickej verejnej správy je tiež vítané. EHSV poukazuje na to, že je dôležité zabezpečiť, aby využívanie elektronickej verejnej správy zahŕňalo prístup pre všetkých vrátane starších ľudí, ľudí pochádzajúcich z etnických menšín a ľudí so zdravotným postihnutím.

3.3 Výkonnostný rámec a podmienenosť

3.3.1 EHSV je presvedčený o tom, že začlenenie podmienosti do nariadenia o spoločných ustanoveniach predstavuje vhodný mechanizmus na zabezpečenie skutočného dosiahnutia spoločných cieľov EÚ.

3.3.2 EHSV víta podmienenosť *ex ante*, tak ako je vyjadrená v predchádzajúcich stanoviskách⁽⁶⁾, keďže sa tento prístup pokladá za spôsob, akým je možné zlepšiť kvalitu výdavkov politiky súdržnosti EÚ. Takáto podmienenosť by však nemala vytvárať dodatočnú administratívnu záťaž, ale namiesto toho by mala prispievať ku koherentnejšiemu a účinnejšiemu využívaniu štrukturálnych fondov.

3.3.3 EHSV však nesúhlasí s tým, aby sa makroekonomická podmienenosť⁽⁷⁾ použila ako metodológia, keďže „trestá“ tie nesprávne strany. Pokiaľ ide o 6. balík hospodárskeho riadenia, EHSV nepodporuje žiadne donucovacie opatrenia v rámci politiky súdržnosti (vrátane zadržania platieb). Opatrenia prijaté v oblasti makroekonomickej podmienosti by nemali mať vplyv na príjemcov, ktorí získavajú prostriedky zo štrukturálnych fondov.

3.3.4 Je dôležité, aby preskúmanie výkonnosti zahrňovalo aj účasť a súhlas partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach ako skutočných aktérov v rámci implementácie politiky súdržnosti.

3.4 Flexibilita

3.4.1 EHSV je presvedčený, že zásady podmienosti by nemali podkopať kapacitu flexibility v rámci štrukturálnych opatrení, keďže neexistuje žiadne riešenie, ktoré by vyhovovalo všetkým regiónom.

3.4.2 Flexibilita by nemala podkopávať spoločné ciele súdržnosti prostredníctvom spoločných pravidiel aplikovaných na všetkých príjemcov.

3.5 Viacúrovňové riadenie

3.5.1 EHSV víta prístup viacúrovňového riadenia ako spôsobu zabezpečenia zodpovednosti za finančné prostriedky a ciele sociálnej súdržnosti. Partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach by sa podľa článku 5 mali v plnej miere zúčastniť na všetkých fázach využitia finančných prostriedkov vrátane miestnej a regionálnej úrovne. EHSV opätovne pripomína dôležitosť toho, že územné dohody v minulosti obsahovali účasť občianskej spoločnosti.

3.5.2 EHSV trvá na tom, že je potrebné zabezpečiť synergiu medzi všetkými nástrojmi štrukturálnych fondov.

4. Zásady politiky súdržnosti EÚ potrebujú primerané nástroje na dosiahnutie súdržnosti

4.1 Partnerstvo: s občianskou spoločnosťou – zmluva o partnerstve

4.1.1 EHSV sa vyslovil za zásadu partnerstva v politike súdržnosti⁽⁸⁾. Do prípravných prác na zmluvách o partnerstve a technickej pomoci by sa mali zapojiť všetky relevantné zainteresované strany.

4.1.2 EHSV preto výslovne víta článok 5 aktuálne navrhovaného nariadenia o spoločných ustanoveniach a návrhu na vypracovanie kódexu správania na úrovni EÚ týkajúceho sa partnerstva vrátane rôznych povinností a práv rôznych partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach v rámci ich účasti. Vypracovanie kódexu správania by malo zabezpečiť plnú účasť týchto partnerov.

4.1.3 EHSV zdôrazňuje, že účasť občianskej spoločnosti by sa tiež mala zabezpečiť na rovnakom prístupe k financovaniu a prostredníctvom jasnej inkluzívnej definície. Občianska spoločnosť často nemá prístup k finančným prostriedkom z dôvodu bariér, ktoré vytvárajú pravidlá spolufinancovania, administratívnych záťaží, neprímeraných cieľov vnútroštátnych operačných programov a nedostatočnej účasti na monitorovaní finančných prostriedkov.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68, a na tému „Účinné partnerstvá v politike súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 44/01, 11.2.2011, s. 1.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

⁽⁷⁾ Stanoviská EHSV na tému „Regionálna politika a inteligentný rast“, Ú. v. EÚ C 318/13, 29.10.2011, s. 82.

⁽⁸⁾ Stanoviská EHSV na tému „Účinné partnerstvá v politike súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 44/01, 11.2.2011, s. 1 a „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

4.1.4 Kódex správania by mal ďalej stanoviť jasné pravidlá na aplikovanie, mal by trvať na včasnom spracovaní a mal by stanoviť postup pri podávaní sťažností, čím by sa umožnila účinná a nebyrokratická implementácia a využívanie programov politiky súdržnosti. EHSV je presvedčený o tom, že dodatočné kritéria schvaľovania, ktoré používajú členské štáty, by mali v prvom rade podliehať kontrole, aby sa predišlo ďalšej byrokracii (a vnútroštátnemu „pozlacovaniu“).

4.1.5 Kódex správania by mal jasne stanoviť rôzne povinnosti a práva týkajúce sa účasti rôznych partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach. Partnermi sú hlavne mimovládne organizácie vrátane organizácií zastupujúcich zraniteľné skupiny podľa článkov 10 a 19 ZFEÚ, (ako sú napríklad ženy, starší ľudia, mladí ľudia, osoby s určitou sexuálnou orientáciou, ľudia so zdravotným postihnutím, náboženské a etnické menšiny).

4.1.6 Preto EHSV tiež obhajoval zmluvu o partnerstve medzi členským štátom a jeho regiónmi a občianskou spoločnosťou (9).

4.1.7 EHSV vyzdvihuje potrebu vytvorenia širokého partnerstva, ktoré by reprezentovalo rozsiahle spektrum rôznych záujmov. Mali by sa určiť jasné spôsoby definovania povinností a funkcií rôznych partnerov.

4.1.8 EHSV vyjadruje ľútosť nad tým, že nariadenie o spoločných ustanoveniach nezabezpečuje európsky mechanizmus partnerstva s európskymi partnermi v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach; EHSV preto požaduje, aby sa takýto mechanizmus začlenil do navrhovaného nariadenia.

4.1.9 EHSV víta návrh EK na posilnenie iniciatív, ktoré riadi Spoločenstvo, na základe skúseností z prístupu podľa programu LEADER. EHSV naliehavo vyzýva, aby boli príslušné zainteresované strany z občianskej spoločnosti zastúpené v miestnych akčných skupinách programu LEADER.

4.2 Monitorovacie výbory

4.2.1 EHSV dôrazne podporuje udelenie hlasovacích práv partnerom v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach v monitorovacích výboroch, podľa článku 42 nariadenia o spoločných ustanoveniach a opäť zdôrazňuje dôležitosť zabezpečenia toho, aby všetci partneri v týchto výboroch mali rovnaké práva. EHSV trvá na tom, aby všetky strany monitorovacích mechanizmov boli na rovnakej úrovni, a žiada o začlenenie konkrétnych smerníc do SSR.

4.2.2 EHSV opätovne pripomína, že je potrebné riadne vyhodnotiť a analyzovať používanie finančných prostriedkov, a vyzdvihuje skutočnosť, že toto je kľúčový bod na pochopenie rozdielného vplyvu finančných prostriedkov v rôznych kontextoch európskych regiónov.

4.3 Technická pomoc

4.3.1 EHSV žiada o posilnenie kapacity partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach v článku 51 nariadenia o spoločných ustanoveniach. Začlenenie týchto partnerov do tohto procesu podpory, štúdií,

vyhodnotení, odbornej pomoci spolu s ostatnými opatreniami, ktoré sú podporované prostredníctvom technickej pomoci, bude viesť k významnejšej účasti a kapacite účasti všetkých partnerov v rámci štrukturálnych fondov. Je presvedčený o tom, že toto by malo byť predpokladom účasti.

4.3.2 EHSV ľutuje, že bol predložený návrh na to, aby sa operačné programy technickej pomoci vylúčili z environmentálnych opatrení, rovnakých príležitostí a rovnosti medzi mužmi a ženami. Toto vylúčenie by sa malo vymazať z článku 87.

4.3.3 EHSV pripomína, že Európsky sociálny fond je pokročilejší pri využívaní technickej pomoci účasti partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1. EHSV žiada uplatniť zásadu partnerstva rovnakým spôsobom vo všetkých štrukturálnych fondoch.

4.4 Budovanie kapacít

4.4.1 EHSV vyzýva na to, aby sa definícia budovania kapacít zahrnula do článku 2. Táto definícia by sa mala chápať ako zlepšenie účasti partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach na príprave, implementácii a monitorovaní štrukturálnych fondov na všetkých úrovniach, vrátane, okrem iného, odborného vzdelávania, účasti na technickej pomoci, začlenenia organizácií, ktoré zastupujú zraniteľné skupiny, podpory v rámci využívania finančných prostriedkov. Tiež by sa mala zahrnúť do SSR.

4.4.2 Budovanie kapacity partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach by tiež mala obsahovať prístup k finančným prostriedkom, ako to predpokladá článok 87 nariadenia o spoločných ustanoveniach. EHSV ľutuje, že článok 7 tohto nariadenia neobsahuje zákaz diskriminácie pri prístupe k finančným prostriedkom.

4.5 Zákaz diskriminácie a prístup k finančným prostriedkom

4.5.1 EHSV víta začlenenie zákazu diskriminácie do aktuálneho navrhovaného nariadenia o spoločných ustanoveniach. Je však poľutovaniahodné, že zásada prístupu pre ľudí so zdravotným postihnutím, uvedená v článku 16 aktuálneho všeobecného nariadenia, sa nezachovala v navrhovanom budúcom nariadení o spoločných ustanoveniach.

4.5.2 Žiadatelia, príjemcovia a partneri by mali mať práva povinne uznávané orgánmi v členských štátoch a tiež právo využívať mechanizmus na podávanie sťažností, aby mohli predkladať námietky.

4.5.3 EHSV pripomína, že prístup k finančným prostriedkom si bude vyžadovať úsilie spojené s budovaním kapacít zo strany partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach, ako aj široké využívanie globálnych mechanizmov na udeľovanie grantov. EHSV opätovne pripomína, že odborné vzdelávanie, ktoré koordinuje EK, dokáže značne takýto prístup uľahčiť.

4.6 Podpora sociálneho hospodárstva

4.6.1 EHSV víta navrhované ustanovenia o aktéroch sociálneho hospodárstva a odporúča objasniť ich účasť na cieľoch štrukturálnych fondov. Tieto by nemali obmedziť aktérov sociálneho hospodárstva na programy sociálneho začleňovania, ale

(9) Stanovisko EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68, ods. 2.1.6, 6.1 a 6.2.

mala by sa týkať aj iných dôležitých priorít všetkých fondov, akými sú napríklad podporovanie zamestnanosti, boj proti chudobe a zlepšovanie úrovne vzdelávania, zakladanie podnikov, podnikanie, konkurencieschopnosť a podpora podnikov, miestny rozvoj, výskum, vývoj a inovácie, odborná príprava a vzdelávanie.

4.7 Multifondy – finančné inžinierstvo

4.7.1 EHSV víta možnosť skombinovať fondy s cieľom dosiahnuť lepšie výsledky pri ich využívaní.

4.7.2 EHSV verí v pákový efekt, ktorý by štrukturálne fondy mali mať, aby sa upevnili na miestnej úrovni; EHSV odporúča vyčleniť primeranú časť finančných prostriedkov ako rezervu pre zmiešané fondy, ktoré dokážu mobilizovať miestne vnútorné zdroje s cieľom vytvoriť trvalé rôznorodé miestne finančné nástroje a zároveň garantovať udržateľnosť zásahu Európskej únie.

4.7.3 EHSV je silne presvedčený o tom, že najlepšie využitie obmedzených dostupných finančných prostriedkov je potrebné dosiahnuť prostredníctvom inteligentného finančného inžinierstva a že z každého eura poskytnutého v rámci financovania súdržnosti je potrebné vyťažiť maximum. Vo väčšej miere by sa mali využívať dlhopisy projektu Európa 2020. EHSV navrhuje starostlivo preskúmať možnosť využitia budúcich štrukturálnych fondov a nevyužitých finančných prostriedkov z programového obdobia rokov 2007 – 2013 ako nárazníkovú záruku na návratné pôžičky EIB, určené pre malé a stredné podniky a podniky s cieľom naštartovať európske hospodárstvo už teraz. V tomto ohľade by sa mali tiež preskúmať revolvingové fondy a mikropôžičky.

4.8 Účelovo viazané nástroje

4.8.1 EHSV podporuje návrh, aby sa minimálne 20 % celkových vnútroštátnych rozpočtových prostriedkov ESF vyčlenilo na sociálne začleňovanie a boj proti chudobe. EHSV je proti zníženiu tohto cieľa. S ohľadom na súčasnú hospodársku krízu je potrebné, aby sociálna Európa zostala pre svojich občanov viditeľná. Sú to predovšetkým sociálne podniky, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri plnení týchto cieľov a významnou mierou prispievajú k začleňovaniu obzvlášť postihnutých skupín do spoločnosti a trhu práce.

4.8.2 Výbor navrhuje zachovať súčasný postup, pri ktorom sú projekty v oblasti dopravy financované prostredníctvom osobitnej rozpočtovej položky. Účelové viazanie prostriedkov v kohéznom fonde, ktoré navrhla Európska komisia, by znamenalo, že sa zníži rozsah prostriedkov dostupných na súdržnosť.

4.9 Miery spolufinancovania

4.9.1 Pravidlá spolufinancovania by mali byť modulované podľa okolností⁽¹⁰⁾. Mala by sa zväziť absorpčná schopnosť rôznych príjemcov.

4.9.2 EHSV podporuje zvýšenie miery spolufinancovania, tak ako to už navrhuje Komisia na rok 2011 na maximálne 95 %

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68, ods. 2.2.1 a 6.10.

pre členské štáty, ktoré sa ocitli vo finančných ťažkostiach⁽¹¹⁾ a ako je to uvedené aj v nariadení o spoločných ustanoveniach. EHSV je presvedčený, že spolufinancovanie by sa tiež ponúkať ako možnosť miestnym orgánom, ktoré nemajú prístup k úverom, keďže nemajú svoj vlastný autonómny rozpočet, a preto nie sú schopné ponúknuť svoj vlastný príspevok.

4.9.3 EHSV podporuje myšlienku, aby sa projektom, ktoré sa zameriavajú na potreby zraniteľných skupín a skupín, ktorým hrozí vylúčenie, priznala vyššia miera spolufinancovania. Berúc do úvahy rastúce riziko znižovania rozpočtov pre vnútroštátne sociálne politiky z úsporných opatrení, táto miera by sa mala rovnať 100 % pre členské štáty, ktorých najťažšie zasiahla hospodárska kríza.

4.10 Zvyšovanie informovanosti

4.10.1 EHSV zdôrazňuje potrebu začleniť stratégie zvyšovania informovanosti týkajúcej sa požiadaviek nariadenia o spoločných ustanoveniach a význam hlavných zásad a vytvorených mechanizmov.

4.10.2 Technická pomoc a iné nástroje by sa mali použiť na zabezpečenie toho, aby všetci aktéri, ktorí sa zúčastňujú na tomto procese (predovšetkým vrátane partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach), počnúc riadiacimi orgánmi a realizátormi projektov končiac, mali dostatok poznatkov o hlavných zložkách, na ktoré sa zameriava toto nariadenie.

4.11 Sociálne bývanie

4.11.1 EHSV pripomína dôležitosť začlenenia sociálneho bývania do nariadenia o spoločných ustanoveniach a to, ako by táto oblasť mohla ťažiť z jasnejšej definície v SSR, ktorý tvorí prílohu tohto nariadenia.

4.12 Makroregionálne politiky – mestská politika

4.12.1 EHSV podporuje prístup zameraný na posilnenie úlohy stratégií makroregionálnej spolupráce v rámci politiky súdržnosti. Spolupráca medzi makroregiónmi má veľký potenciál, ktorý by zabezpečil lepšie zhodnotenie investícií v týchto regiónoch.

4.12.2 EHSV v plnej miere podporuje vyšší stupeň reakcie na potreby mestských oblastí: v skutočnosti je 5 % finančných prostriedkov EFRR vyčlenených na rozvoj miest a budovanie mestskej platformy⁽¹²⁾.

4.12.3 Mestské politiky by sa mali zamerať na udržateľnejšie oblasti, zabezpečujúce lepšiu mobilitu pre všetkých občanov, prostredie priaznivejšie pre občanov a mestské politiky šetrné voči životnému prostrediu, predovšetkým pre starších ľudí, ľudí s obmedzenou mobilitou a ľudí so zdravotným postihnutím.

4.12.4 EHSV zdôrazňuje dôležitosť výskumu a vývoja realizovaných na základe programu ESPON v oblasti európskeho územného rozvoja.

⁽¹¹⁾ Stanoviská EHSV v Ú. v. EÚ C 24, 28.1.1012, od 2012/C/24/17 do 2012/C/24/19.

⁽¹²⁾ V súlade s predchádzajúcimi stanoviskami, ako napríklad „Metropolitné oblasti a mestské regióny v rámci stratégie Európa 2020“, Ú. v. EÚ C 376/02, 22.12.2011, s. 7 a „Úloha a priority politiky súdržnosti v rámci stratégie EÚ 2020“, Ú. v. EÚ C 248/01, 25.8.2011, s. 1.

4.13 Ukazovatele

4.13.1 EHSV víta snahu o vypracovanie nariadenia, ktoré by sa vo väčšej miere orientovalo na výsledky. Nariadenie orientované na výsledky si vyžaduje riadne ukazovatele.

4.13.2 EHSV je presvedčený o tom, že ukazovatele založené výhradne na makroekonomických ukazovateľoch, ako je HDP, sú očividne neprimerané na identifikáciu úrovne súdržnosti. V rámci politiky súdržnosti by sa mali použiť iné ukazovatele⁽¹³⁾. Použitie týchto ukazovateľov by malo podliehať preverke, ktorá by sa mala uskutočniť v polovici programového obdobia.

4.13.3 EHSV odporúča, aby Komisia riadne zohľadnila ukazovatele výkonnosti, ktoré sú definované na miestnej a európskej úrovni, a aby zlepšila používanie kvalitatívnych ukazovateľov, a nielen kvantitatívnych ukazovateľov, hlavne aby zlepšila meranie miestnej sociálnej pridanej hodnoty, ktorú produkujú programy a operácie.

4.13.4 Ukazovatele by mali merať dlhodobý vplyv. Nemali by sa zakladať len na analýze pomeru nákladov k výnosom, ale mali by sa zohľadniť aj iné sociálne aspekty. Je dôležité, aby všetci aktéri v rámci politiky súdržnosti absolvovali odborné školenie zamerané na použitie nových ukazovateľov.

4.14 Geografický rozsah (článok 89)

4.14.1 EHSV trvá na tom, aby opatrenia v oblasti sociálneho začleňovania, vzdelávania a zamestnanosti realizované prostredníctvom štrukturálnych fondov obsahovali všetky zraniteľné skupiny, ako sú ženy, prisťahovalci a osoby so zdravotným postihnutím, a aby boli organizované a implementované nezávisle od geografickej pôsobnosti.

4.15 Strategický pokrok

4.15.1 EHSV pripomína, že správy o pokroku by mali obsahovať vyhodnotenie pokroku vo vzťahu k opatreniam týkajúcim sa začleňovania zraniteľných skupín v regiónoch, ktoré sú týmito opatreniami ovplyvnené.

4.15.2 EHSV je presvedčený, že článok 49 a článok 101 navrhovaného nariadenia o spoločných ustanoveniach by tiež mali obsahovať vyhodnotenie horizontálnych priorít spolu s tematickými prioritami.

4.15.3 Funkcie riadiaceho orgánu podľa článku 114 by mali obsahovať informácie rozčlenené podľa skupín, ktorým hrozí vylúčenie.

4.16 Spoločné akčné plány (SAP)

4.16.1 EHSV je presvedčený, že SAP by mali jasne definovať účasť všetkých partnerov, ktorí sú uvedení v článku 5 ods. 1.

4.16.2 SAP by mali tiež obsahovať partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach ako potenciálnych príjemcov takýchto opatrení.

5. Nadnárodná spolupráca

5.1 EHSV zdôrazňuje potrebu ďalšieho podporovania operačných programov, ktoré podporujú nadnárodnú spoluprácu vo všetkých fondoch, ako prostriedku na posilnenie úlohy EK pri uľahčovaní výmeny skúseností a koordinácii implementácie príslušných iniciatív.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Porovnaj Giniho koeficient v stanovisku na tému „Štvrtá správa o hospodárskej a sociálnej súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 120/17, 16.5.2008, s. 73 a stanovisko na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

Stanovisko EHSV k Meraniu pokroku nad rámec HDP – účasť občianskej spoločnosti na výbere doplnkových ukazovateľov, (dosiaľ nezverejnené v úradnom vestníku), bod 1.5.1: „V tomto ohľade existuje jasná potreba nahradiť koncept hospodárskeho rastu konceptom pokroku spoločnosti, podporujúc diskusiu o základnom význame pokroku. Tiež je potrebné predefinovať koncept rozvoja a táto diskusia by sa mala dotknúť hľadísk politickej zodpovednosti. V súvislosti s týmto novým prístupom je potrebné definovať rôzne rozmary, z ktorých pokrok pozostáva, a to i) rozšírením vnútroštátnych účtov, ktoré by sa mali zameriavať na sociálne a environmentálne hľadiská; ii) použitím zložených ukazovateľov a iii) vytváraním kľúčových ukazovateľov“.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006“

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD)

(2012/C 191/07)

Spravodajca: **Carmelo CEDRONE**

Európsky parlament (25. októbra 2011) a Rada (27. októbra 2011) sa rozhodli podľa článkov 177 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006“

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 180 hlasmi za, pričom 9 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 EHSV celkovo súhlasí s prístupom Komisie, pokiaľ ide o nový návrh nariadenia o Kohéznom fonde, a oceňuje predovšetkým úsilie zosúladiť postupy týkajúce sa jednotlivých fondov s postupmi stanovenými vo všeobecnom nariadení, hoci konštatuje, že návrh obsahuje viaceré problematické aspekty (uvedené ďalej), ktoré by bolo potrebné dôkladnejšie preskúmať a vylepšiť, najmä vzhľadom na súčasnú situáciu Únie, v ktorej sa nachádza v dôsledku finančnej krízy a štátneho dlhu.

1.2 Oceňuje však, že sa fond bude dať použiť na podporu výroby a šírenia energie z obnoviteľných zdrojov, na podporu energetickej účinnosti, ochranu životného prostredia a prispôbovanie sa klimatickým zmenám, obnovu biodiverzity a ozdravovanie mestského prostredia. To by mohlo kladne vplývať na ďalšie sektory, ako napríklad cestovný ruch. Všetky tieto aspekty podporujú trvalo udržateľný rozvoj.

1.3 EHSV pokladá za dôležité, aby sa Komisia zamerala na zníženie počtu opatrení väčšou koncentráciou tematických oblastí v tomto krízovom období – ide o významný spôsob, ako obmedziť mrhanie zdrojmi a sústrediť ich na špecifické opatrenia, aby sa zvýšil ich multiplikačný účinok a aby pôsobili ako hnacia sila rastu a zamestnanosti.

1.4 EHSV súhlasí s návrhom financovať nástroj „Spájame Európu“, ale domnieva sa, že treba zabrániť tomu, aby sa stal špecifickým samostatným fondom, pretože by to mohlo viesť k zbytočnej duplicite.

1.5 EHSV vyjadruje veľké obavy a výhrady v súvislosti so súčasnými návrhmi týkajúcimi sa zásady podmienenosti (najmä makroekonomickej), ktorá sa nesmie riadiť snahou sankcionovať, ale skôr priradiť zodpovednosť a „odmeňovať“, čím by sa predišlo ohrozeniu a oslabeniu cieľa „konvergencia“.

1.6 EHSV sa nazdáva, že je nevyhnutné zlepšiť koordináciu jednotlivých druhov fondov a koordináciu medzi politikou súdržnosti ako celku a ostatnými hospodárskymi politikami EÚ, vrátane SPP, v posilnenom rámci spoločnej rozpočtovej politiky. To by vyvolalo multiplikačný účinok a posilnilo vplyv investícií. V oblasti hospodárskej politiky, vrátane politiky súdržnosti, by bolo žiaduce dosiahnuť posilnenú spoluprácu v záujme jednotného hospodárskeho riadenia, prinajmenšom v eurozóne, ako to už viackrát požadoval EHSV. Táto otázka však žiaľ na summite v decembri 2011 nebola doriešená.

1.7 Okrem toho je nevyhnutné zlepšiť v súčasnosti nevyvážené „inštitucionálne partnerstvo“ medzi Komisiou, štátmi a regiónmi, v rámci ktorého by Komisia mala opäť zaujať vedúce postavenie a pôsobiť ako opora. Toto partnerstvo by malo byť v každom štádiu sprevádzané partnerstvom, ktoré je vymedzené v článku 5 ods. 1 návrhu nariadenia, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia, a ktoré je v súčasnosti často odsunuté do úzadia s poradnou, resp. informatívnou funkciou, pričom treba stanoviť kódex správania pre celú EÚ a kritériá hodnotenia prínosu partnerstva.

1.8 EHSV považuje za výsostne prioritnú otázku zjednotenia všetkých úrovní postupov, tak v súvislosti s Kohéznym fondom, ako aj všetkými ostatnými štrukturálnymi fondmi, predovšetkým pokiaľ ide o zníženie administratívnej záťaže

tým, že sa zavedú paušálne poplatky v prípade niektorých druhov projektov. Rozhodne by sa mala uplatňovať zásada „jeden raz stačí“.

1.9 Pre krajiny, ktoré sú najviac postihnuté krízou, je politika súdržnosti jedným z najdôležitejších nástrojov, ktorý majú členské štáty k dispozícii na zmenšovanie sociálnych, hospodárskych a územných rozdielov, ako aj na obnovu rastu a zaručenie jeho trvalej udržateľnosti.

1.10 **Spolufinancovanie:** treba pozornejšie posúdiť a prehodnotiť kritériá spolufinancovania, ktoré by mali závisieť od skutočnej rozpočtovej situácie územných samospráv, aby sa predišlo tomu, že najslabšie regióny nebudú mať prístup k žiadnemu financovaniu.

1.11 EHSV sa nazdáva, že vzhľadom na súčasnú situáciu podmienenú reformami a ozdravovaním rozpočtov, pre ktorú je typická „dvojfázová“ politika (najprv „úsporné opatrenia“ prezentované ako hrozba, potom rast), neostáva priestor pre politiku podporujúcu investície a rast. Okrem toho sa domnieva, že rast a úsporné opatrenia by mali postupovať ruka v ruke. Preto by bolo vhodné upriamiť politiku súdržnosti týmto smerom, napríklad podporovaním podnikov, ktoré majú výrazné technologické zameranie a podstatne prispievajú k zamestnanosti mladých ľudí.

1.12 EHSV sa nazdáva, že hospodárske politiky uplatňované v súčasnosti v EÚ (úsporné opatrenia, finančné obmedzenia krajín, rozpočtové obmedzenia EÚ, fiškálna dohoda, obmedzenia ECB, atď.) vedú k hospodárskemu poklesu s nezodnými následkami, pričom by bolo naopak potrebné podporiť súčasne, či dokonca i prednostne, rast a zamestnanosť odvážnejším a rozhodnejším návrhom. Európska rada na svojom zasadnutí 30. januára 2012 poukázala na to, že k tomu môžu v tomto zmysle významne prispieť práve štrukturálne fondy (a súčasne sčasti i fondy SPP), i keď len v obmedzenej miere.

1.12.1 Znamená to, že je potrebné zaviesť európsky plán na podporu rastu (*New Deal*)⁽¹⁾, ktorý by obsahoval veľké ciele projekty, zahŕňal niektoré kľúčové sektory a dodal impulz hospodárstvu EÚ v pomerne krátkom čase. Mal by sa považovať za doplnok stratégie Európa 2020, ktorá je zameraná na dosahovanie výsledkov skôr v strednodobom časovom horizonte. Tento plán môže byť:

- financovaný okamžite prostredníctvom zvyšných prostriedkov z programového obdobia 2007 – 2013, ku ktorým by sa hneď, ako to bude možné, na obmedzený čas dodala časť prostriedkov vyčlenených na obdobie rokov 2014 – 2020,
- uskutočnený prostredníctvom projektov, ktoré je možné začať okamžite, zrýchleným postupom založeným na zásade subsidiarity alebo prostredníctvom radikálnej „dočasnej“ úpravy súčasných nariadení, ktorá by umožnila ich rýchle uplatnenie,

— podporovaný a posilnený zo strany EIB, ktorá by vydala dlhopisy (článok 87 nového nariadenia). To by vyvolalo multiplikačný účinok na investície, ktoré by prilákali vonkajší kapitál a malo blahodarný vplyv na verejný dlh a euro, ktoré by sa posilnilo.

1.12.2 Tento plán na podporu rastu by sa mal uplatňovať s rovnakými kritériami aspoň počas prvých troch rokov nasledujúceho programového obdobia.

2. Úvod

2.1 EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách opakovane pripomenul zásady a význam politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti a solidarity tak, ako sú obsiahnuté v zmluve a viackrát spomenuté aj v dokumentoch Komisie.

2.1.1 Tieto zásady sú v terajšom období nanajvýš aktuálne a zrejme doteraz ešte nikdy neboli vystavené takému veľkému ohrozeniu ako v súčasnosti, dokonca ani politikou rozširovania, keď sa staré členské štáty EÚ obávali, že prídu o fondy, a nové sa znepokojovali, že pridelené prostriedky nebudú postačovať na zvládnutie požiadaviek súdržnosti.

2.2 Napriek tomu je chvályhodné úsilie Komisie zohľadniť rôzne vonkajšie okolnosti zmeny a doplnenia nariadení, ako sú napr. návrh budúceho rozpočtu EÚ, stratégia Európa 2020 a po finančnej kríze nasledujúca kríza štátnych dlhov, ktorá podrobuje tvrdej skúške samotnú existenciu vnútorného trhu, a tým aj Únie.

3. Nová politika súdržnosti: kontext, otázky, pripomienky a strategické aspekty

3.1 Ako je známe, Komisia v júni 2011 prijala balík návrhov týkajúcich sa viacročného finančného rámca, ktoré budú základom budúceho financovania EÚ v období rokov 2014 – 2020. Tento rámec by mal podporiť hlavne stratégiu Európa 2020 a poskytnúť dodatočné finančné prostriedky k rozpočtu, prípadne aj prostredníctvom EIB (projektové dlhopisy a/alebo euro-dlhopisy).

3.2 Okrem toho treba zohľadniť skutočnosť, že v období prebiehajúcej hospodárskej krízy budú mnohé členské štáty nútené prijať drastické opatrenia, a teda zablokovať verejné i súkromné investície do infraštruktúry, čo bude mať vážne dôsledky pre rast a zamestnanosť. Navyše členské štáty často pri plánovaní v konečnom dôsledku dávajú prednosť „národným“, a nie cezhraničným projektom, ktoré majú celoeurópsky význam.

3.3 Kontext diskusie o nových nariadeniach týkajúcich sa politiky súdržnosti je teda veľmi špecifický a netypický, a tak by sa k nemu malo pristupovať. Napríklad by bolo potrebné zvážiť, či si má politika súdržnosti zachovať doterajší roztrieštený charakter a či je dostatočné a užitočné zdôrazňovať aspekt podmienenosti s cieľom zlepšiť súdržnosť a pomôcť členským štátom najviac zasiahnutým krízou.

(1) Pozri stanovisko EHSV na tému „Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy“, Ú. v. EÚ C 143, 22.05.2012, p. 10).

3.4 Vzhľadom na obrovské ťažkosti, s ktorými v súčasnosti zápasí Únia, a na obmedzené prostriedky, ktoré sa dajú vyčleniť na rast, by možno bolo vhodnejšie upustiť od ďalších nariadení a kontrol. Tieto by sa naopak mali značne sklesať, aby sa mohli dokončiť rozbehnuté projekty. Bolo by potrebné efektívne využiť a racionalizovať zdroje prostredníctvom nového mimoriadneho európskeho plánu na podporu rastu, akejsi „európskej novej dohody“ (*New Deal*)⁽²⁾.

3.5 Ak sa radikálne nezmení súčasná stratégia EÚ, čo nepatrilo medzi témy summitu 8. a 9. decembra 2011, aj politika súdržnosti bude vystavená hlbokým zmenám. Ale najviac znepokojuje skutočnosť, že nebude schopná splniť svoju prvotnú úlohu, a to znižovať rozdiely v hospodárskej a sociálnej oblasti medzi jednotlivými oblasťami a regiónmi EÚ, ktoré sa naopak ešte prehĺbia ako výsledok hospodárskeho úpadku v dôsledku politiky úsporných opatrení na zníženie verejného dlhu. EÚ by preto potrebovala radikálnu zmenu a jednotné hospodárske riadenie.

3.6 Pokiaľ ide o metodológiu, ktorú navrhuje Komisia vo svojom návrhu reformy nariadení týkajúcich sa riadenia politiky súdržnosti v období rokov 2014 – 2020, a najmä pokiaľ ide o spoločné ustanovenia, ktorými sa riadia všetky fondy spadajúce pod spoločný strategický rámec, EHSV predkladá tieto hlavné pripomienky:

3.6.1 Vymedzenie spoločného strategického rámca: EHSV vypracuje stanovisko k očakávanému návrhu nového spoločného strategického rámca, ktorý Komisia predloží v roku 2012. Treba však ešte stanoviť, a to aj na základe úvah, ktoré Európska rada sformulovala na tému politiky súdržnosti 7. decembra 2011⁽³⁾, akým spôsobom Komisia zamýšľa pretransformovať „celkové a čiastkové ciele priorit Únie v záujme inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu [...] na hlavné opatrenia pre EFRR, KF, ESF, EPFRV a EFNRR“.

3.6.1.1 Vo svojich predchádzajúcich stanoviskách EHSV upozornil na to, že je potrebné, aby si politika súdržnosti, síce prispôbená cieľom stratégie Európa 2020 a nevyhnutne v súlade s nimi, zachovala svoj charakter politiky, ktorej cieľom je posilniť sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť v členských štátoch EÚ.

3.6.1.2 Prepojenie týchto cieľov je zásadným predpokladom úspechu stratégie Európa 2020, ale Komisia doteraz nevyvetlila, ako funkčne, koordinovane a finančne udržateľne zaistiť takéto prepojenie medzi stratégiami vymedzenými v spoločnom strategickom rámci a vytýčenými národnými programami reforiem.

3.6.2 Zmluva o partnerstve: EHSV súhlasí s názorom Európskeho parlamentu a Výboru regiónov, podľa ktorých sa na tejto zmluve musia najprv dohodnúť členské štáty a regióny a až následne by ju mali prerokovať členské štáty s Komisiou.

3.6.2.1 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa v rámci rokovania, ktoré sa otvorí s členskými štátmi, zaujal prístup zohľadňujúci viacúrovňové riadenie, ktorý navrhuje Komisia, ale zároveň požaduje, aby boli presnejšie vymedzení inštitucionálni aktéri (na národnej i miestnej úrovni), ktorí by mali stanoviť a podpísať zmluvy o partnerstve s Komisiou, a aby sa zaručila rozsiahla účasť zástupcov občianskej spoločnosti na vypracúvaní týchto dokumentov.

3.6.3 Tematická koncentrácia: EHSV súhlasí s návrhom Komisie znížiť počet projektov financovaných z prostriedkov politiky súdržnosti sústredením finančných prostriedkov na strategické projekty, ktoré sú považované za nevyhnutné, aby sa zaručila udržateľnosť súdržnosti a procesov hospodárskeho rozvoja, ktoré by sa mali iniciovať v menej rozvinutých regiónoch, prechodných regiónoch a rozvinutejších regiónoch.

3.6.3.1 Výber tematických oblastí, do ktorých by sa malo investovať v nasledujúcom sedemročnom programovom období, treba prenechať členským štátom na vlastné rozhodnutie, i keď musí byť stanovený spoločne s Komisiou po pozornom posúdení súladu návrhov so stratégiou Európa 2020.

3.7 Podmienenosť: EHSV konštatuje, že ide o jeden z aspektov, pri ktorých prevládajú najväčšie rozdiely v náhľadoch jednotlivých európskych inštitúcií (Parlamentu, Rady, Výboru regiónov atď.) v súvislosti s návrhom Komisie, a nazdáva sa, že nebol dostatočne vyjasnený význam, účel a spôsob vykonávania pojmu „podmienenosť“. Zatiaľ čo možno považovať za opodstatnené niektoré návrhy *ex ante*, ku ktorým by sa mala dodať sociálna podmienenosť, EHSV nemôže súhlasiť s makroekonomicou podmienenosťou v podobe, v akej je sformulovaná.

3.7.1 Bez toho, aby EHSV spochybňoval požiadavku zaručiť Komisii, že prostriedky štrukturálnych fondov sa budú využívať v súlade so zásadami, cieľmi a lehotami stanovenými v nariadeniach EÚ, sa nazdáva, že Komisia by mala prehodnotiť svoj návrh a zohľadniť nasledujúce pripomienky:

— podmienenosť je nástroj, ktorý treba poňať a vytvoriť metodicky skôr s cieľom pomôcť členským štátom využívať prostriedky spôsobom, ktorý požaduje Komisia, než ako nástroj, ktorý by sa mal používať na „trestanie“ členských štátov,

— pokiaľ ide o princípy podmienenosti (*ex ante*, makroekonomickej), pozornosť treba prednostne venovať opatreniam, ktoré by mohli podnietiť členské štáty, aby lepšie (t. j. racionálnejšie a efektívnejšie) a rýchlejšie využívali prostriedky, ktoré boli pridelené regiónom zaostávajúcim za priemerom EÚ,

⁽²⁾ Tamže.

⁽³⁾ COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD).

— väčšiu pozornosť by mala Komisia venovať najmä štádiu príprav programov, t. j. strategickému plánovaniu, počas ktorého sa stanovujú priority a zodpovednosť celoštátnych inštitúcií a regionálnych orgánov pri dosahovaní cieľov územného rozvoja. Komisia by mala zohrávať aktívnejšiu úlohu a pomáhať krajinám a regiónom pri využívaní fondov,

— rovnaká pozornosť by sa mala venovať aj štádiu overovania podmienosti *ex ante*, kde je potrebné overiť, či v členských štátoch existujú podmienky na zabezpečenie dodržiavania zásad proporcionality a subsidiarity pri uskutočňovaní politiky súdržnosti. Aj v tomto prípade EHSV opakovane poukazuje na to, že zásada podmienosti by sa mala používať ako účinný nástroj, ktorý dokáže podnietiť členské štáty, aby správne uplatňovali právne predpisy týkajúce sa štrukturálnych fondov. Len vo veľmi výnimočných prípadoch a po opakovanom prejavení zjavnej vôle členského štátu brzdiť reformy, ktoré požaduje Komisia, je možné uplatniť sankčné opatrenia.

3.7.2 Pokiaľ ide o makroekonomickú podmienosť, EHSV rovnako ako EP a niektoré členské štáty vyjadruje znepokojenie nad možnosťou uvaliť sankcie na regióny a príjemcov programov EÚ, ak ústredné vlády nevykonávajú opatrenia na zníženie verejného dlhu efektívne, resp. v dostatočnom rozsahu. Treba nájsť alternatívne riešenia, aby sa predišlo tomu, že sa zodpovednosť za národné fiškálne politiky preniesie na regionálne orgány a aktérov, ktorí nemajú možnosť ovplyvniť tieto rozhodnutia. V tejto súvislosti by bola potrebná väčšia koordinácia medzi členskými štátmi a v rámci nich.

3.8 Politika súdržnosti sa teda okrem podmienosti musí zaoberať niektorými dôležitými aspektmi, ktoré sa týkajú všetkých fondov. Predovšetkým:

— dosiahnuť koordináciu a komplementárnosť fondov a koordináciu medzi nimi a ostatnými európskymi hospodárskymi politikami,

— dosiahnuť inštitucionálnu koordináciu opatrení politiky súdržnosti, aj prostredníctvom posilnenej spolupráce,

— radikálne zjednodušiť súčasné komplikované postupy a predpisy na všetkých úrovniach uplatňovania,

— vytvoriť (okrem inštitucionálneho partnerstva) skutočné a vplyvné hospodársko-sociálne partnerstvo,

— prispôbovať spolufinancovanie podmienkam územných orgánov,

— obnoviť úlohu Komisie a uprednostňovať projekty s celoeurópskym alebo makroregionálnym významom,

— pridelovanie výkonnostnej rezervy („odmeňovanie“) môže mať za následok dodatočné administratívne zaťaženie a oddialiť poskytnutie prostriedkov na nevyhnutné projekty v oblasti súdržnosti,

— uplatniť daň z pridanej hodnoty.

4. Hlavné ciele Kohézneho fondu

4.1 Kohézny fond, založený v roku 1993, je určený štátom, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa je menej ako 90 % priemerného HND na obyvateľa v EÚ, hlavne na podporu projektov v oblasti dopravnej infraštruktúry a životného prostredia, energetickej účinnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie. Investície sa preto zameriavajú najmä na realizáciu transeurópskych dopravných a energetických sietí, na podporu energetickej účinnosti, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a posilnenie verejnej dopravy.

4.2 Jeho podiel na celkových výdavkoch politiky súdržnosti tvorí približne 18 % a prispieva k realizácii jej cieľov v súlade s ustanoveniami zmluvy. Treba však poznamenať, že výsledky presiahli očakávania, keďže Kohézny fond v regiónoch, kde bol využitý, dodal pridanú hodnotu investíciám, ktorými sa podporil rast a zamestnanosť, hoci sa prejavili aj mnohé účinky rozptylu prostriedkov v dôsledku nadmerného počtu financovaných projektov (1 192 v období rokov 2000 – 2006).

4.3 Nové nariadenie prináša málo zmien: v článku 2 sa obmedzuje na určenie rozsahu podpory z Kohézneho fondu v dvoch zoznamoch, pričom v jednom stanovuje povolené použitie a v druhom – čo je dosť zvláštne –, na čo sa prostriedky nesmú použiť, a to konkrétne na odstavenie jadrových elektrární a bývanie. V článku 3 sa vytyčujú investičné priority: štyri oblasti pôsobnosti s ďalšími spresneniami, bez toho, aby sa jasne stanovilo, či sú uvedené len ako príklad, alebo sú záväzné, i keď na druhej strane takýto druh pokynov uľahčuje využívanie fondov a zvyšuje jeho flexibilitu. V článku 4 a príslušnej prílohe sú uvedené ukazovatele.

4.4 Pre krajiny, ktoré sú najviac postihnuté krízou, je politika súdržnosti jedným z najdôležitejších nástrojov, ktorý majú členské štáty k dispozícii na znižovanie sociálnych, hospodárskych a územných rozdielov, ako aj na obnovu rastu a zaručenie jeho trvalej udržateľnosti.

5. Nový návrh nariadenia: pripomienky

5.1 Naše pripomienky sa okrem tých, ktoré sú uvedené v bode 3.3, týkajú hlavne kritérií výberu projektov, prostriedkov vyčlenených na nástroj „Spájame Európu“ na financovanie hlavných dopravných sietí, ako aj ukazovateľov.

5.2 Pokiaľ ide o výber projektov, ktoré sa majú financovať, EHSV trvá na požiadavke, aby boli v súlade s usmerneniami prijatými rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady v

tejto oblasti (transeurópske dopravné siete, environmentálne projekty a projekty v oblasti energetiky) a nazdáva sa, že Komisia by mala uviesť špecifické druhy aktivít, ktoré je možné financovať z prostriedkov kohézneho fondu, a stanoviť kritériá, ktoré by členskými štátom pomohli vybrať najvhodnejšie projekty na dosiahnutie cieľov kohézneho fondu, ktorých je však naozaj priveľa (až jedenásť!).

5.3 EHSV sa predovšetkým domnieva, že prostriedky z Kohézneho fondu použité v predchádzajúcich fázach plánovania boli rozdelené na príliš veľký počet projektov, čím sa znížil celkový vplyv a nedošlo k očakávanému posilneniu dopravnej infraštruktúry. Ak má byť výber dôkladnejší a sústreďiť sa na projekty väčšieho rozsahu a dosahu, a to jednak v sektore dopravy, jednak v oblasti životného prostredia a energetiky, bolo by vhodné zohľadniť špecifickú situáciu členských krajín. To by účinnejšie prispelo k znižovaniu rozdielov v infraštruktúre, ktoré naďalej pretrvávajú medzi jednotlivými regiónmi Únie.

5.4 Pokiaľ ide o prostriedky vyčlenené na nástroj „Spájame Európu“ (*Connecting Europe Facility*) na financovanie projektov v oblasti dopravy, energetiky a IKT, celkovo dosahujú objem 50 miliárd EUR, vrátane 10 miliárd z Kohézneho fondu, ktorý sleduje rovnaké ciele (zásada proporcionality). V tejto súvislosti sa EHSV nazdáva, že toto rozhodnutie treba dôkladnejšie preskúmať, pretože nie sú jasné dôvody, ktoré viedli Komisiu k rozhodnutiu:

- vytvoriť ďalší fond spravovaný ústredne výkonnou agentúrou, pričom bude nevyhnutné zabezpečiť koordináciu s ostatnými strategickými programami na národnej i

európskej úrovni v príslušnej oblasti, ako aj so spoločným strategickým rámcom politiky súdržnosti a zmluvami o partnerstve uzavretými s členskými štátmi. Ide teda o zbytočné prekryvanie činnosti a právomocí,

- vyčleniť na tento fond taký značný objem prostriedkov, ktorý je však skromný v porovnaní s objemom, ktorý by bol podľa odhadov Komisie potrebný na pokrytie budúcich potrieb v oblasti prepravy tovaru a osôb (500 miliárd EUR do roku 2020), energetiky (1,5 trilióna EUR na obdobie rokov 2010 – 2030) a informačných a komunikačných technológií (250 miliárd EUR). Tieto prostriedky by boli ubraté štrukturálnym fondom a v menšom rozsahu aj Kohéznemu fondu. Tým by sa znížil objem dostupných prostriedkov určených pre dopravnú infraštruktúru a životné prostredie, čo by bolo spojené so zbytočnými komplikáciami. Vzhľadom na veľký počet regiónov, ktoré majú potenciálne nárok na toto financovanie, by tieto prostriedky zrejme nevyvolali žiaduci multiplikačný účinok (nové projekty a nové financovanie, aj zo strany súkromného sektora), ktorý očakáva Komisia, a viedlo by to jedine k ďalšiemu rozptylu prostriedkov z fondov. Výbor sa v tejto súvislosti vyslovuje za to, aby sa na dosiahnutie žiaduceho efektu začlenili prostriedky súkromného sektora a aby sa predišlo fragmentácii.

5.5 EHSV kladne hodnotí ukazovatele ktoré zaviedla Komisia, i keď sa nazdáva, že sú pomerne všeobecne formulované a nepostačujúce: chýba napríklad zmienka o vplyve na životné prostredie, odkazuje sa len na kvantitatívne hodnoty („ukazovatele“) a vzťahuje sa to na odpad, alebo aj na celkovú dĺžku novovybudovaných ciest vyjadrenú v km atď.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

K Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci pozmeňovací návrh, ktorý získal viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, bol na plenárnom zasadnutí zamietnutý:

Pozmeňovací návrh 1 – predložil pán TEDER**Bod 1.11**

Zmeniť:

- „EHSV sa nazdáva, že ~~hospodárske politiky uplatňované v súčasnosti v EÚ (úsporné opatrenia, finančné obmedzenia krajín, rozpočtové obmedzenia EÚ, fiskálna dohoda, obmedzenia ECB, atď.) vedú k hospodárskemu poklesu s nedezenými následkami, pričom by bolo naopak potrebné by sa mali v prvom rade podporiť súčasne, či dokonca i prednostne, rast a zamestnanosť odvážnejším a rozhodnejším návrhom prístupom.~~ Európska rada na svojom zasadnutí 30. januára 2012 poukázala na to, že k tomu môžu v tomto zmysle významne prispieť práve štrukturálne fondy (a súčasne sčasti i fondy SPP), i keď len v obmedzenej miere.“

Zdôvodnenie

Nemožno súhlasiť s názorom, že požiadavka správneho a riadneho hospodárenia s rozpočtami by mohla viesť v členských štátoch k hospodárskemu poklesu. Výbor by sa v stanovisku nemal negatívne vyjadrovať o opatreniach, ktoré členské štáty podnikajú na sanáciu svojich verejných rozpočtov.

Výsledok hlasovania

Za: 78

Proti: 98

Zdržali sa: 18

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach o Európskom fonde regionálneho rozvoja a ciele Investície pre rast a zamestnanosť, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006“

COM(2011) 614 final – 2011/0275 (COD)

(2012/C 191/08)

Spravodajca: **pán BARÁTH**

Európsky parlament (25. októbra 2011) a Rada (27. októbra 2011) sa rozhodli podľa článkov 178 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach o Európskom fonde regionálneho rozvoja a ciele Investície pre rast a zamestnanosť, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006“

COM(2011) 614 final – 2011/0275 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 178 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a zvažované pripomienky stanoviska

1.1 Legislatívne návrhy týkajúce sa politiky súdržnosti na roky 2014 – 2020, ktoré Komisia prijala 6. októbra 2011 („balík opatrení v oblasti súdržnosti“), prinášajú rozsiahle zmeny spôsobu, akým sa vytvára a implementuje politika súdržnosti. Prvotným cieľom tejto politiky a Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) ako jedného z jej základných nástrojov je používať investície ako prostriedok na dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020. Investície EFRR tak musia byť prínosom pre všetkých občanov EÚ.

1.2 Dôležité je však nestratiť zo zreteľa pravidlá obsiahnuté v navrhovanom nariadení, ktoré stanovuje všeobecné ustanovenia vo vzťahu k fondom („nariadenie o spoločných ustanoveniach“), pričom niektoré z nich sa týkajú priamo EFRR. Veľký vplyv na využívanie finančných prostriedkov EFRR majú tieto všeobecné prvky:

— koncentrácia finančných prostriedkov na menší počet priorít,

— užšie prepojenie týchto priorít so stratégiou Európa 2020,

— zameranie sa na výsledky,

— monitorovanie pokroku pri plnení dohodnutých cieľov,

— väčšie využívanie prvkov podmienenosti,

— zjednodušenie realizácie.

Lenže veľký vplyv majú aj špecifickejšie ustanovenia, napr. tie na podporu používania integrovanejšieho prístupu alebo na explicitnejšie vyjadrenú reguláciu, pokiaľ ide o využívanie finančných nástrojov.

1.3 Zároveň je potrebné brať do úvahy, že Európska komisia 29. júna 2011 predložila návrh viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020, t. j. rozpočet Európskej únie na nasledujúce programové obdobie. EHSV tiež vypracoval niekoľko stanovísk týkajúcich sa vlastných zdrojov Únie.

1.4 Vo svojom stanovisku o všeobecných ustanoveniach o štrukturálnych fondoch⁽¹⁾ EHSV vyjadruje niekoľko kľúčových myšlienok vo vzťahu k „balíku opatrení v oblasti súdržnosti“ ako celku. Predložené stanovisko plne podporuje tieto myšlienky a stavia na nich s osobitným ohľadom na EFRR.

1.4.1 Partnerstvo

1.4.1.1 EHSV je presvedčený, že trvalé partnerstvo, vďaka ktorému sú všetci partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach zapojení do vypracúvania, vykonávania a *ex post* hodnotenia projektov v rámci politiky súdržnosti EÚ, priamo prispieva k ich úspešnosti. Víta preto, že v článku 5 ods. 1 návrhu Komisie boli definovaní rôzni partneri a zároveň že sa partnerstvo stalo povinným prvkom politiky súdržnosti EÚ.

⁽¹⁾ Všeobecné ustanovenia o štrukturálnych fondoch, (Pozri stranu 30 tohto úradného vestníka).

1.4.1.2 EHSV s uspokojením konštatuje, že implementáciu Lisabonskej zmluvy možno zintenzívniť nielen zdôraznením európskej identity, ale aj zapojením partnerov v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach do projektov, čo zvýši ich účinnosť.

1.4.1.3 EHSV je vážne znepokojený signálmi z Rady, kde, ako sa zdá, niektoré členské štáty obmedzujú zásadu partnerstva. Vyzýva Komisiu a Európsky parlament, aby to pomohli zmeniť.

1.4.1.4 EHSV sa domnieva, že schválený návrh nariadenia bude rešpektovať zásadu subsidiarity, pretože úlohy EFRR sú stanovené v zmluve a politika sa vykonáva v súlade so zásadou spoločného riadenia, pričom sa rešpektujú inštitucionálne kompetencie členských štátov a regiónov.

1.4.2 Podmienenosť

1.4.2.1 EHSV verí, že väčším využívaním podmienosti v politike súdržnosti EÚ sa dosiahnu cielenejšie a reálnejšie trvalé výsledky. EHSV sa v mnohých svojich analýzach zaoberal otázkami súvisiacimi s „podmienenosťou“ implementácie, ktorá by mala ísť ruka v ruke s väčšou účinnosťou, vyššou kvalitou a zásadným zjednodušením.

1.4.2.2 Podmienenosť *ex ante* by mala byť spojená s riadnym presadzovaním zásady partnerstva.

1.4.2.3 EHSV nesúhlasí s makroekonomickou podmienenosťou, ako sa v súčasnosti formuluje, pretože vysielala nesprávne signály a v konečnom dôsledku trestá regióny a občanov, ktorým nemožno dávať za vinu makroekonomické excesy na národnej úrovni.

1.4.3 Zjednodušenie

1.4.3.1 EHSV oceňuje úsilie Komisie o zjednodušenie postupov v rámci politiky súdržnosti EÚ a v súvislosti s ňou. Napriek tomu stále pretrvávajú prílišná zložitosť.

1.4.3.2 Kladením nadmerného dôrazu na audit a postupy bránia tak národné, ako aj európske orgány malým a stredným podnikom (MSP) a mimovládny organizáciám v prístupe k finančným prostriedkom EÚ – administratívna záťaž pohlcuje priveľa energie. Absolútne treba odmietnuť pridávanie ďalších požiadaviek na všetkých úrovniach.

1.4.3.3 EHSV rozhodne súhlasí so snahami vyvinutými v záujme koordinácie stratégie Európa 2020 s politikou súdržnosti EÚ a väčšej koncentrácie na kľúčové témy a výsledky.

1.4.3.4 EHSV takisto úplne súhlasí s potrebou zjednodušiť finančné, administratívne, monitorovacie a procesné pravidlá týkajúce sa využívania štrukturálnych fondov.

1.4.4 Koordinácia politiky

1.4.4.1 EHSV víta návrhy Komisie na tematickú koncentráciu ako prostriedok na zníženie roztrieštenosti snáh.

1.4.4.2 Napriek tomu EHSV odporúča, aby sa prejavila väčšia flexibilita vo vzťahu k tematickej koncentrácii, predovšetkým s cieľom uľahčiť územný prístup a zlepšiť tak účinnosť tejto politiky.

1.4.4.3 EHSV považuje spoločný strategický rámec za dôležitý nástroj na koordináciu opatrení štrukturálnych fondov. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že vzhľadom na súčasnú formuláciu nemôže ponúknuť svoje stanovisko k tomuto rámcu.

1.4.5 Financovanie, finančné inžinierstvo

1.4.5.1 EHSV je presvedčený, že z každého eura poskytnutého na financovanie súdržnosti by sa malo vyťažiť maximum.

1.4.5.2 Výsledky verejných konzultácií k piatej správe o súdržnosti ukazujú, že existuje všeobecný súhlas s koncepciou koncentrácie finančných prostriedkov. EHSV sa domnieva, že niektoré obavy, ktoré boli vyjadrené v súvislosti s určitými otázkami, sú opodstatnené a vyžadujú si odpoveď predtým, než budúce všeobecné nariadenie nadobudne účinnosť.

1.4.5.3 Potrebné sú záruky v záujme zabezpečenia toho, aby sa prílišná koncentrácia, predovšetkým prísny výklad 11 tematických cieľov a minimálne percento zdrojov, ktoré sa majú použiť na financovanie určitých prioritných tematických cieľov (napr. energetická účinnosť a energia z obnoviteľných zdrojov, výskum a inovácia, podpora pre MSP), nestala prekážkou z hľadiska podporovania projektov týkajúcich sa rozvoja, ktoré vyplývajú z miestnych a regionálnych rozdielov.

1.4.5.4 EHSV často zdôrazňuje, že stratégia Európa 2020 a politika súdržnosti sa vzájomne dopĺňajú. Na koordináciu politiky stability (ktorá si vyžaduje štrukturálne reformy), politiky súdržnosti (ktorá je zameraná na konvergenciu) a stratégií rastu je však nevyhnutné, aby mala Únia viac zdrojov.

1.4.5.5 V tejto súvislosti by sa mali viac využívať dlhopisy na projekty v rámci stratégie Európa 2020, ako sa uvádza v aktuálnych stanoviskách EHSV.

1.4.5.6 EHSV ďalej navrhuje, aby sa pozorne preskúmala možnosť využiť do budúcnosti vyčlenené finančné prostriedky na súdržnosť, ako aj nevyužitú finančnú podporu zo súčasného programovacieho obdobia s cieľom IHNEĎ naštartovať európsky hospodársky rast.

2. Všeobecné pripomienky a odporúčania

2.1 EHSV berie na vedomie neobyčajne podrobnú a dôkladnú prípravnú činnosť, ktorú Európska komisia vykonala v súvislosti s vykonávacími ustanoveniami pre politiku súdržnosti a stratégiu Európa 2020 na roky 2014 – 2020.

2.2 V rôznych svojich štúdiách a stanoviskách vyjadril EHSV niekoľko pripomienok k obsahu štvrtej a piatej správy o súdržnosti, využívaniu štrukturálnych fondov v uplynulom desaťročí, ich účinnosti a k tomu, či zodpovedajú účelu alebo nie. Mnohé z týchto pripomienok boli zohľadnené pri formovaní politiky súdržnosti na roky 2014 – 2020.

2.3 Návrhy Európskej komisie na všeobecné ustanovenia upravujúce využívanie štrukturálnych fondov v rokoch 2014 – 2020 boli zverejnené v čase, keď sa názory na charakter zhoršovania európskej krízy a jej príčin veľmi rôznia.

2.4 EHSV sa domnieva, že historické korene súčasnej hospodárskej a finančnej krízy v Európe spôsobujú, že je nevyhnutné zaviesť štrukturálne reformy do inštitucionálneho, sociálneho a politického systému. EFRR môže zohrávať kľúčovú úlohu pri transformácii systémov sociálneho zabezpečenia na systémy, ktoré sú nákladovo efektívnejšie a udržateľnejšie. Na vyvolanie zmeny v týchto systémoch sú však dočasne potrebné ďalšie finančné zdroje. EHSV uznáva, že obmedzená dostupnosť zdrojov a uplatňovanie zásady koncentrácie viedli k tomu, že sa kládol menší dôraz na investičné priority, ktoré sú zamerané na štrukturálne zmeny v infraštruktúre systémov sociálneho zabezpečenia. EHSV takisto poukazuje na skutočnosť, že bez takýchto investícií bude mať politika súdržnosti naďalej len obmedzený vplyv na tieto systémy.

2.5 V dôsledku tejto krízy môže nedostatok verejných i súkromných zdrojov viesť k ťažkostiam pri poskytovaní potrebného spolufinancovania opatrení, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska uskutočnenia požadovaných zmien. EHSV sa domnieva, že flexibilný zodpovedný prístup s ohľadom na mieru spolufinancovania a ustanovenia o podmienenosti by zvýšil šancu dosiahnuť dlhodobý účinok opatrení financovaných fondmi.

2.6 Stratégia Európa 2020 a návrh nariadenia o EFRR, ktorý z nej vychádza, odrážajú hospodársky prístup zodpovedajúci schopnostiam a potrebám vyspelých ekonomík, ktoré sú charakterizované pomalým rastom a majú značnú kapacitu v oblasti výskumu a vývoja. Vo vyspelých krajinách nie je pochyb o tom, že výskum, vývoj a inovácie zohrávajú dôležitú úlohu v hospodárskom raste. Konkurencieschopnosť, aj keď nie je v rozpore s politikou súdržnosti ako takou, jej prikladá menší význam.

2.7 Politika súdržnosti má byť hlavným investičným nástrojom na podporu kľúčových priorít Únie zakotvených v stratégii Európa 2020. Podpora je sústredená na krajiny a regióny, ktoré to najviac potrebujú. EHSV v zásade súhlasí s týmto prístupom, no zároveň poukazuje na niektoré prvky navrhovaného nariadenia, ktoré môžu byť prekážkou pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

2.7.1 EFRR môže mať značný vplyv na dosiahnutie tak konvergenčných cieľov, ako aj celoeurópskych cieľov v oblasti konkurencieschopnosti. Vzhľadom na to, že množstvo zdrojov

nemožno nejako výrazne zvýšiť, EHSV sa domnieva, že ďalší potenciál spočíva vo vymedzení jasnejších cieľov a zabezpečení toho, aby boli navrhované investičné priority presnejšie spojené s cieľmi. Keďže územný prístup je vhodný na definovanie presnejších cieľov, EHSV zastáva názor, že sa musí klásť väčší dôraz na celoeurópske teritoriálne stratégie, napríklad už existujúce alebo budúce makroregionálne stratégie, ako referenčné dokumenty pre ciele špecifické pre určitú oblasť.

2.7.2 Makroekonomická podmienenosť môže brániť hospodárskemu rastu, a tým obmedzovať dostupné nástroje, čo môže teoreticky viesť k ukončeniu pomoci a presunutiu stiahnutých nástrojov do rozvinutejších regiónov. Je pravdepodobné, že vznikne väčší konflikt medzi snahou o konkurencieschopnosť na jednej strane a politikou súdržnosti na strane druhej. Tematické a inštitucionálne *ex ante* podmienky, ktoré sú uvedené v prílohe IV k nariadeniu o spoločných ustanoveniach, však môžu slúžiť na zlepšenie účinnosti EFRR.

2.7.3 V niektorých menej rozvinutých členských štátoch alebo regiónoch môže 50 % podiel finančných prostriedkov EFRR, ktoré boli vyčlenené na špecifické účely, spôsobiť stratu účinnosti. Tento účinok môže vyplývať zo skutočnosti, že „povinné“ investičné ciele možno nie sú najlepším spôsobom, ako dosiahnuť optimálny rozvoj daného regiónu alebo členského štátu. V týchto prípadoch klesá účinnosť využívania zdrojov. Dokonca tu hrozia problémy s čerpaním, keďže rozhodujúci objem, ktorý je potrebný na účinné riešenie skutočných problémov s rozvojom, nemožno dosiahnuť. Okrem toho opatrenia, ktoré nereagujú na skutočné problémy s rozvojom, môžu spôsobiť nárast nedôvery verejnosti. Všetky tieto body poukazujú na to, že špecifické rozvojové ciele a potreby regiónov je potrebné zvládať flexibilne v kontexte investičných priorít EFRR.

3. Konkrétne pripomienky a odporúčania

3.1 *Špecifické územné charakteristiky (mestský rozvoj, najodľahlejšie regióny)*

3.1.1 EHSV víta skutočnosť, že sa venovala mimoriadna pozornosť riešeniu špecifických problémov týkajúcich sa mestského rozvoja a najodľahlejších regiónov.

3.1.2 EHSV tiež víta výslovnú povinnosť uplatňovať integrovaný prístup v oblasti mestského rozvoja. Domnieva sa však, že v zmluve o partnerstve by mal byť uvedený len informatívny zoznam miest, ktoré môžu využívať pomoc a každoročné rozdeľovanie prostriedkov na tento cieľ, aby sa tak jednotlivým štátom umožnilo riadiť projekty flexibilnejším spôsobom, čo môže mať tiež pozitívny vplyv na výsledky v mestách, ktoré sú príjemcami pomoci.

3.1.3 Pokiaľ ide o riadenie integrovaných opatrení, EHSV poukazuje na to, že v súvislosti s týmito komplexnými opatreniami hrozí riziko, že sa zavedú príliš byrokratické a rigidné administratívne postupy a postupy výberu projektov. Môže to znížiť schopnosť členských štátov a príjemcov plne využívať

tieto príležitosti. EHSV preto vyjadruje odporúčanie, že Európska komisia musí zabezpečiť, aby boli členské štáty schopné implementovať tieto integrované opatrenia a znášali čo najmenšiu administratívnu záťaž.

3.1.4 EHSV podporuje vytvorenie európskej platformy mestského rozvoja v kontexte udržateľného mestského rozvoja. EHSV nepovažuje za nevyhnutné, aby právo rozhodovať o tom, ktoré mestá sa na platforme budú zúčastňovať, prislúchalo Európskej komisii. Na to by mal postačovať pevne stanovený súbor kritérií.

3.1.5 V súvislosti s vytvorením platformy mestského rozvoja sa EHSV domnieva, že nie je potrebné, aby vznikol nový orgán: pri plnení úloh sa možno opierať o existujúce federácie európskych miest. Výbor odporúča, aby sa Európska komisia usilovala nájsť možnosti, ako čo najviac zapojiť existujúce organizácie do činností platformy.

3.1.6 Platforma by zároveň podporovala vytváranie sietí medzi všetkými mestami prijímajúcimi inovatívne opatrenia na základe iniciatívy Komisie. EHSV zastáva názor, že okrem Komisie budú aj skupiny členských štátov schopné prevziať iniciatívu, keď pôjde o inovatívne opatrenia alebo vytváranie sietí v rámci platformy.

3.1.7 EHSV víta návrh, aby sa najmenej 5 % finančných prostriedkov vynaložilo na integrovaný mestský rozvoj. EÚ tak vysiela členským štátom a ich regiónom dôležitý a povzbudzivý signál. Vyčlenenie tejto sumy a jej prepojenie s využívaním iných zdrojov však stále nie je jasné.

3.1.8 EHSV verí, že treba na európskej úrovni zaviesť definíciu mestských systémov malých, stredných a veľkých miest, a to na základe celoeurópskej stratégie územného rozvoja. Takisto je dôležité vypracovať usmernenia pre rozvoj polycentrickej siete aglomerácií v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020.

3.2 Územný rozvoj

3.2.1 Ako EHSV zdôraznil už vo svojich predchádzajúcich stanoviskách, najlepším spôsobom, ako pomôcť regiónom prekonať zaostávanie za inými, je posilniť územné prepojenia a podporovať všetky formy mobility. Konkurencieschopnosť rastie, keď je možný rozvoj územných sietí aglomerácií a výroby. Želané prepojenia však nie sú obmedzené len na dopravu a komunikáciu, pričom súvisiace ciele sa líšia od jedného regiónu k druhému.

3.2.2 EHSV odporúča, aby sa určil nový európsky rámec pre koncepcie integrovaných projektov osobitného európskeho záujmu, ktorý by mal špecifické územné ciele. Spoločný strategický rámec sa bude považovať za vhodný dokument odkazujúci na tento nový európsky rámec. EHSV odporúča zvážiť, či je potrebné, aby existovala formalizovaná „európska stratégia

územného rozvoja“. Okrem priorit obsiahnutých v makroregionálnych stratégiách by sa mala osobitná pozornosť venovať cieľom súvisiacim s mestskou sieťou v Európe.

3.2.3 Bolo by treba preskúmať, či by sa v prípade integrovaného mestského rozvoja alebo makroregionálnych stratégií nemali stanoviť a presadzovať nové ciele, bez ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu veľkých projektov. Pri definovaní týchto cieľov, ktoré by mali byť pokiaľ možno prispôbené danému územiu, môžu byť nápomocné dôkladne vypracované dokumenty, ktorým predchádzali prípravné práce a ktoré boli vypracované napr. v rámci prípravy územného programu EÚ alebo programu ESPON.

3.2.4 V stratégii územného rozvoja by sa mohli vymedziť ciele, ktoré podporia makroregionálnu hospodársku a sociálnu spoluprácu v oblastiach, akými sú:

- zlepšenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskumné oblasti): prepojenie európskych špičkových a kompetenčných centier s cieľom oživiť strediská rozvoja v Európe,
- investície do výskumu a inovácií v podnikoch, vývoja produktov a služieb atď., internacionalizácia miestnych výrobných systémov (klastre) a podpora vytvárania európskych sietí,
- ďalšie dopravné systémy mimo siete infraštruktúry TEN-T (vodné hospodárstvo, ochrana životného prostredia, energetika, informačné a komunikačné systémy atď.),
- inštitucionálna sieť na rozvoj makroregionálnych a nadnárodných úrovní verejnej správy zdola nahor atď.

3.2.5 V tejto súvislosti vkladá EHSV vysoké očakávania do návrhov Európskej komisie týkajúcich sa spoločného strategického rámca. Zatiaľ ešte nie sú k dispozícii, no výbor očakáva, že bude informovaný a požiadaný o konzultáciu.

3.3 Nástroj „Spájame Európu“

3.3.1 EHSV často hlása, že vzhľadom na koncentráciu zdrojov je potrebné poskytnúť zdroje a jasný právny rámec s cieľom zintenzívniť nadnárodnú spoluprácu a posilniť tak prepojenia v rámci Európy. EHSV však navrhuje, aby Komisia zväzila rozšírenie oblasti pôsobnosti možných opatrení realizovaných pomocou nástroja „Spájame Európu“ tak, že by sa uvedený nástroj otvoril v tom zmysle, aby sa ním mohli okrem dopravy a komunikácie spolufinancovať aj projekty osobitného európskeho záujmu. EHSV okrem toho odporúča zaviesť mechanizmy, ktoré zabezpečia, aby financované projekty slúžili záujmu lepšej hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európe.

3.3.2 EHSV sa domnieva, že by bolo v súlade so Zmluvou o fungovaní EÚ, keby sa nástroj „Spájame Európu“ rozvinul do finančného rámca, ktorým by financoval realizáciu projektu osobitného európskeho záujmu, ako sa stanovuje v bode 3.2.2 tohto stanoviska. Nástroj by mal zahŕňať iniciatívy v oblasti dopravy, energetiky a informačných a komunikačných technológií.

3.4 Hospodárske činnosti

3.4.1 EHSV je za to, aby prioritu dostali štyri ciele, ktoré sú obzvlášť dôležité s ohľadom na prínos EFRR k verejným statkom:

- prínos k zamestnanosti, výskumu, vývoju a inováciám prostredníctvom podpory podnikov,
- investície do základnej infraštruktúry (napríklad dopravnej, energetickej, environmentálnej, sociálnej a zdravotnej),
- zakladanie a – čo je rovnako dôležité – prevod podnikov,
- rozvoj konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a osobitná podpora mikropodnikov a remeselníckych podnikov.

3.4.2 EHSV je zároveň presvedčený, že oblasti ako vzdelávanie alebo rozvoj cestovného ruchu sú dôležité a zostávajú stredobodom opatrení EFRR v súlade so špecifickými cieľmi rozvoja konkrétnych členských štátov alebo regiónov.

3.4.3 EHSV súhlasí s tým, že v súvislosti s podporou podnikov možno argumentovať, že takáto podpora, najmä v podobe grantov, je najpotrebnejšia pre malé podniky na inovačné činnosti a v oblastiach, v ktorých upadá priemysel alebo ktoré prechádzajú štrukturálnou zmenou. EHSV sa domnieva, že chápanie podniku by sa nemalo vzťahovať výlučne na MSP v určitých zaostávajúcich regiónoch.

3.4.4 V prípade inovačných reťazcov, označovaných tiež ako klastre, a dokonale fungujúcich miestnych výrobných systémov vyvstáva otázka, či by nebolo lepšie, keby podniky dobre zavedené v danej oblasti a tiež dodávatelia mali väčšiu flexibilitu a keby sa zvýšil podiel preplateľných zdrojov vo forme pomoci (napr. úrokové dotácie) v prípadoch financovania z viacerých zdrojov a kombinovaného financovania.

3.4.5 Zároveň tu vzniká otázka, či v súvislosti so základnou infraštruktúrou nie je potrebné podporovať rozvinuté regióny. Mali by sa zväziť výnimky a flexibilný prístup napríklad v takej situácii, keď je rozvoj centrálného, rozvinutejšieho regiónu nevyhnutný na rozvoj území v jeho okolí.

3.4.6 Pokiaľ ide o navrhované priority pri podpore podnikov a ich konkurencieschopnosti, EHSV pripomína významný prínos podnikov sociálneho hospodárstva k územnému a regionálnemu rozvoju, ktorý európske inštitúcie uznali vo viacerých oficiálnych dokumentoch. EHSV odporúča začleniť sociálne hospodárstvo do rámca opatrení venovaných konkurencieschopnosti podnikov, podnikaniu, novým podnikateľským modelom, odbornej príprave, vzdelávaniu, výskumu, technologickému vývoju a inovácii, podpore zamestnanosti, podporovaniu energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov a sociálnemu začleňovaniu.

3.5 Finančný rámec

3.5.1 EHSV podporuje návrh Komisie týkajúci sa novej nomenklatúry regiónov a miery štrukturálneho financovania.

3.5.2 EHSV sa domnieva, že je potrebné použiť časť finančných prostriedkov EFRR, ktoré sú v súčasnosti vyčlenené na nástroj „Spájame Európu“, na ciele rozšírených nadnárodných prepojení vo všeobecnosti, ako sa navrhuje v bode 3.2.2 tohto stanoviska.

3.5.3 EHSV súhlasí s návrhom Komisie, v ktorom sa stanovujú minimálne podiely pre každú kategóriu regiónu vo vzťahu k Európskemu sociálnemu fondu (ESF), aby sa tak zvýšil prínos fondov k dosiahnutiu hlavných cieľov stratégie Európa 2020. EHSV odporúča, aby sa zdroje vyčlenené pre ESF, ktoré možno investovať do vzdelávacej a sociálnej infraštruktúry, prioritne použili na integrované opatrenia na podporu rastu.

3.5.4 EHSV sa domnieva, že koncentrácia investičných priorít je dobrým odzrkadlením cieľov stratégie Európa 2020, a v tejto súvislosti odkazuje na body 1.4.5.3, 2.4, 2.5, 2.6 a 2.7 tohto stanoviska.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD)

(2012/C 191/09)

Spravodajca: **Viliam PÁLENÍK**

Európsky parlament (25. októbra 2011) a Rada Európskej únie (27. októbra 2011) sa rozhodli podľa článkov 178 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 162 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 14 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie záverov a odporúčaní EHSV

1.1 Európska komisia prijala 29. júna 2011 návrh ďalšieho viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020: rozpočet na vykonávanie stratégie Európa 2020. Komisia vo svojom návrhu rozhodla, že politika súdržnosti by mala zostať podstatným prvkom ďalšieho finančného výhľadu a podporovať stratégiu Európa 2020.

1.2 Európska územná spolupráca je jedným z cieľov politiky súdržnosti a tvorí rámec na vykonávanie spoločných akcií a výmenu politík medzi vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi aktérmi z jednotlivých členských štátov.

1.3 Komisia uvádza mnohé príklady pridanej hodnoty a investícií podporujúcich rast a zamestnanosť, ktoré by sa bez pomoci z rozpočtu EÚ neuskutočnili. Výsledky hodnotenia však poukazujú aj na dôsledky rozptýlenosti a nedostatočného stanovenia priorít. V čase nedostatku prostriedkov vo verejných financiách členských krajín, sú investície podporujúce rast o to dôležitejšie.

1.4 Európska územná spolupráca ma svojím charakterom a poslaním v rámci politiky súdržnosti osobitnú hodnotu a je prínosom pre spoluprácu na cezhraničnej, nadnárodnej ako aj medziregionálnej úrovni.

1.5 Navrhované rozdelenie finančných zdrojov medzi jednotlivé zložky Európskej územnej spolupráce, t. j. medzi cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, vytvára dostatočné finančné kapacity pre jednotlivé zložky spolupráce.

1.6 EHSV taktiež podporuje tendenciu tematicky zameriavať intervencie a investičné priority v jednotlivých zložkách spolupráce, je však dôležité prihliadať na špecifiká a potreby jednotlivých národných štátov a regiónov.

1.7 EHSV víta a podporuje snahu zjednodušiť pravidlá na všetkých príslušných úrovniach: na úrovni príjemcov, programových orgánov, zúčastnených členských krajín a tretích krajín, ako aj na úrovni Komisie.

1.8 EHSV zvlášť víta zjednotenie riadiacich a certifikačných orgánov, zjednodušenie vykazovania nákladov, podávanie správ v elektronickej forme a vypracúvanie výročných správ len v rokoch 2017 a 2019.

1.9 Stanovenie spoločných ukazovateľov (uvedených v prílohe nariadenia) pre hodnotenie konkrétnych výstupov jednotlivých programov predstavuje taktiež významný prvok umožňujúci lepšie hodnotiť výsledky a efektívnosť konkrétnych štrukturálnych intervencií.

1.10 EHSV podporuje priame zapojenie občianskej spoločnosti do celého programového cyklu (programovania, implementácie, monitorovania a evaluácie), a to na princípe rovnocenného partnerstva.

1.11 Zapojenie aktérov občianskej spoločnosti je dôležité aj na úrovni menších projektov, ktoré majú potenciál zvýšiť pridanú hodnotu intervencií, najmä v oblasti cezhraničnej spolupráce.

1.12 Technická asistencia by mala byť využitá predovšetkým na zvýšenie absorpčnej kapacity na strane všetkých aktérov v rámci európskej územnej spolupráce, na podporu efektívnosti administratívnych kapacít, bez dodatočných administratívnych záťaží.

2. Hlavné prvky a pozadie stanoviska

2.1 Právnym rámcom pre vykonávanie politiky súdržnosti je článok 174 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

2.2 Podľa článku 175 ZFEÚ, členské štáty riadia a koordinujú svoje hospodárske politiky tak, aby dosiahli aj ciele uvedené v článku 174. Formulovanie a uskutočňovanie politik a činností Únie a uplatňovanie vnútorného trhu prihliada na ciele uvedené v článku 174 a prispieva k ich dosiahnutiu.

2.3 Ciele Európskeho sociálneho fondu, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu sú vymedzené v článkoch 162, 176 a 177 ZFEÚ.

2.4 V článku 174 ZFEÚ sa uvádza, že mimoriadnu pozornosť treba venovať vidieckym regiónom, regiónom zasiahnutým zmenami v priemysle a regiónom závažne a trvalo znevýhodneným prírodnými a demografickými podmienkami, ako sú najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou obyvateľstva, ostrovné, cezhraničné a horské regióny.

2.5 V článku 349 ZFEÚ sa uvádza, že je potrebné prijať osobitné opatrenia vzhľadom na hospodársku a sociálnu situáciu najvzdialenejších regiónov, ktorá je ovplyvnená určitými osobitnými charakteristikami, ktoré negatívne pôsobia na rozvoj týchto území.

2.6 Komisia 29. júna 2011 prijala návrh ďalšieho viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020: rozpočet na vykonávanie stratégie Európa 2020. Komisia vo svojom návrhu rozhodla, že politika súdržnosti by mala zostať podstatným prvkom ďalšieho finančného balíka a zdôraznila jej zásadnú úlohu pri vykonávaní stratégie Európa 2020.

2.7 Návrh je súčasťou legislatívneho balíka⁽¹⁾ týkajúceho sa politiky súdržnosti na obdobie rokov 2014 – 2020. Európska územná spolupráca je jedným z cieľov politiky súdržnosti

(1) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja spolu s návrhom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1083/2006 (COM(2011) 615 final) predstavujú hlavné legislatívne rámce a základ pre diskusiu o budúcej podobe kohéznej politiky na roky 2014 – 2020.

a tvorí rámec na vykonávanie spoločných akcií a výmenu politik medzi vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi aktérmi z jednotlivých členských štátov.

2.8 Komisia vo svojom hodnotení vynakladania prostriedkov z politiky súdržnosti v predchádzajúcich obdobiach uvádza mnohé príklady pridanej hodnoty a investícií podporujúcich rast a zamestnanosť, ktoré by sa bez pomoci z rozpočtu EÚ neuskutočnili. Výsledky však poukazujú aj na dôsledky rozptýlenosti a nedostatočného stanovenia priorít. V čase nedostatku verejných financií, keď sú investície podporujúce rast potrebnéjšie než kedykoľvek predtým, sa Komisia rozhodla navrhnuť významné zmeny v politike súdržnosti.

2.9 Európska územná spolupráca ma osobitnú hodnotu pretože:

- Cezhraničné problémy možno najefektívnejšie riešiť v spolupráci všetkých príslušných regiónov, aby sa zamedzilo neúmerne vysokým nákladom pre niektoré z nich, a pre ďalšie možnosti „viezť“ sa na náklady ostatných (napr. v prípade cezhraničného znečisťovania životného prostredia).
- Spolupráca môže predstavovať účinný mechanizmus na výmenu správnej praxe a učenie sa šíreniu know-how (napr. posilňovanie konkurencieschopnosti).
- Prostredníctvom spolupráce možno zabezpečiť zvýšenie efektívnosti riešenia konkrétneho problému vďaka úsporám z rozsahu a dosiahnutiu kritickej masy (vytváranie klastrov na podporu výskumu a inovácií).
- Koordinácia odvetvových politik, opatrení a investícií v cezhraničnom a nadnárodnom meradle môže priniesť zlepšenie správy a riadenia.
- Programy spolupráce so susedmi EÚ na vonkajších hraniciach EÚ môžu prispieť k bezpečnosti a stabilite a k vzájomne prospešným vzťahom.
- V niektorých kontextoch, ako sú napr. morské oblasti a pobrežné regióny, spolupráca a nadnárodné akcie sú nevyhnutné na podporu rastu, zamestnanosti a správy založenej na požiadavkách ekosystému.
- Vytvára podmienky na realizáciu makroregionálnych stratégií rozvoja.

3. Všeobecné pripomienky a komentáre

3.1 EHSV podporuje zámer EK v rámci osobitného nariadenia o Európskej územnej spolupráci umožniť presnejšiu

prezentáciu špecifík Európskej územnej spolupráce a uľahčiť tak jej implementáciu ako aj definovanie pôsobnosti EFRR vo vzťahu k cieľu „Európska územná spolupráca“⁽²⁾.

3.2 Jasné rozdelenie finančných zdrojov medzi jednotlivé zložky Európskej územnej spolupráce, t. j. medzi cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, vytvára dostatočné finančné kapacity pre jednotlivé zložky spolupráce. Z rozdelenia vyplýva, že najväčší dôraz sa kladie na cezhraničnú spoluprácu (73,24 % na cezhraničnú spoluprácu, 20,78 % na nadnárodnú spoluprácu a 5,98 % na medziregionálnu spoluprácu). Finančná alokácia pre najvzdialenejšie regióny je taktiež adekvátna.

3.3 Z hľadiska najvzdialenejších regiónov by bolo vhodné explicitnejšie definovať susedov a teda možných partnerov najvzdialenejších regiónov (napr. v prípade francúzskych zámorských departementov).

3.4 EHSV taktiež podporuje tendenciu tematicky zameriavať intervencie a investičné priority v jednotlivých zložkách spolupráce⁽³⁾. Aj v tejto oblasti je však dôležitá flexibilita a treba prihliadať na potreby konkrétnych národných štátov v súlade so zásadou subsidiarity.

3.5 Taktiež orientácia na konkrétne priority v rámci tematických oblastí a ich výber podľa potrieb jednotlivých programov (projektov) v rámci Európskej územnej spolupráce má potenciál pokiaľ ide o cieľ zvýšiť pridanú hodnotu Európskej územnej spolupráce.

3.6 EHSV víta a podporuje snahu zjednodušiť pravidlá na všetkých príslušných úrovniach: na úrovni príjemcov, programových orgánov, zúčastnených členských krajín a tretích krajín, ako aj na úrovni Komisie. Zjednodušenie administratívnych postupov môže výrazne zvýšiť pridanú hodnotu politiky súdržnosti v rámci Európskej územnej spolupráce⁽⁴⁾.

3.7 Zjednodušenie pravidiel však musí byť dôsledne implementované aj na národnej a regionálnej úrovni, aby nedochádzalo k nadmernej administratívnej záťaži. EHSV odporúča Európskej komisii, aby v rámci svojich kompetencií a možností

monitorovala a aktívne redukovala vytváranie nadmernej administratívnej záťaže na národnej a regionálnej úrovni.

3.8 V oblasti monitorovania a hodnotenia je dôležitým prvkom vytvorenie spoločného rámca na vypracúvanie výročných správ v rokoch 2017 a 2019 a ich zameranie na výsledky definované v článku 13 ods. 3 Nariadenia o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z EFRR.

3.9 Stanovenie spoločných ukazovateľov (uvedených v prílohe nariadenia) pre hodnotenie konkrétnych výstupov jednotlivých programov financovaných v rámci cieľa Európskej územnej spolupráce predstavuje taktiež významný prvok umožňujúci lepšie hodnotiť výsledky a efektívnosť konkrétnych štrukturálnych intervencií.

4. Konkrétne pripomienky a komentáre

4.1 EHSV víta snahu Komisie o zjednodušenie pravidiel. Predovšetkým zjednotenie riadiacich a certifikačných orgánov, zjednodušenie vykazovania nákladov, podávanie správ v elektronickej forme a vypracúvanie výročných správ len v rokoch 2017 a 2019.

4.2 Na základe skúseností v oblasti územnej spolupráce v jednotlivých členských krajinách je dôležitá väčšia angažovanosť občianskej spoločnosti, najmä so zreteľom na to, aby finančné zdroje určené na intervencie v tejto oblasti boli smerované na projekty občianskej spoločnosti.

4.3 Výbor podporuje priame zapojenie občianskej spoločnosti na princípe rovnocenného partnerstva do celého programového cyklu:

— strategickej analýzy a programovania,

— implementácie projektov, ako aj

— monitorovania a evaluácie.

4.4 V tejto súvislosti by bolo vhodné zvážiť možnosť stanoviť proporciu použitia zdrojov na projekty určené pre subjekty územnej samosprávy (t.j. projekty pre potreby regionálnych vlád) a projekty určené pre jednotlivých aktérov občianskej spoločnosti. V určitých oblastiach by mala územná samospráva vyzvať organizovanú občiansku spoločnosť, aby sa zapojila do projektového partnerstva, a to ešte vo fáze prípravy projektu.

⁽²⁾ Pozri aj stanovisko EHSV na tému „Európske zoskupenie územnej spolupráce – zmeny a doplnenia“ (Pozri stranu 53 tohto úradného vestníka).

⁽³⁾ Princíp tematického zamerania podporilo aj stanovisko EHSV na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68, body 2.2.5 a 6.14. EHSV taktiež dlhodobo zdôrazňuje potrebu zjednodušenia administratívnych, účtovných postupov, napríklad v stanovisku na tému „Účinné partnerstvá v politike súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 44/01, 11.2.2011, s. 1 alebo opäť v stanovisku na tému „Piata správa o súdržnosti“, Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

⁽⁴⁾ Zjednodušovanie pravidiel politiky súdržnosti bolo predmetom viacerých stanovísk EHSV: Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68 a Ú. v. EÚ C 44/01, 11.2.2011, s. 1.

4.5 V rámci princípu partnerstva ⁽⁵⁾ je dôležité zamerať sa na podporu konkrétnych projektov aktérov občianskej spoločnosti (napr. mikroprojektov), ktoré majú potenciál zvýšiť pridanú hodnotu intervencií v rámci územnej spolupráce (predovšetkým v oblasti cezhraničnej spolupráce) a zahrnúť tak do spolupráce aj menšie subjekty občianskej spoločnosti.

4.6 EHSV zdôrazňuje potrebu zabezpečiť lepšiu informovanosť a propagáciu týchto nástrojov a nariadení v jednotlivých členských štátoch. Taktiež je dôležité informovať o príkladoch osvedčených postupov získaných pri už realizovaných projektoch.

4.7 Taktiež je dôležité zvážiť zapojenie a úlohu súkromných neziskových subjektov ako vedúcich partnerov v projektoch.

4.8 Technická asistencia v rámci cieľa Európska územná spolupráca by mala byť využitá na zvýšenie absorpčnej kapacity potenciálnych konečných príjemcov podpory a zvýšenie efektívnosti administratívnych kapacít riadiacich orgánov, s dôrazom na elimináciu nadmerných administratívnych záťaží.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Tento princíp bol podporený stanoviskami EHSV: Ú. v. EÚ C 248/12, 25.8.2011, s. 68 a Ú. v. EÚ C 44/01, 11.2.2011, s. 1 ako aj verejnými vystúpeniami zástupcov EHSV v Gödöllő v júni 2011 a Gdansku v októbri 2011.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), pokiaľ ide o vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie zakladania a fungovania takýchto zoskupení“

COM(2011) 610 final – 2011/0272 (COD)

(2012/C 191/10)

Spravodajca: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Európsky parlament (25. októbra 2011) a Rada (27. októbra 2011) sa rozhodli podľa článku 175 ods. 3 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), pokiaľ ide o vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie zakladania a fungovania takýchto zoskupení“

COM(2011) 610 final – 2011/0272 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 172 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa pripája k záväzku Európskej komisie týkajúcemu sa európskeho zoskupenia územnej spolupráce a podporuje zameranie nového nariadenia, ktoré umožní zaistiť, aby EZÚS bol účinnejším, jednoduchším a flexibilnejším nástrojom, ktorý prispeje k zlepšeniu územnej spolupráce posilnenej prostredníctvom Lisabonskej zmluvy. Toto stanovisko je doplnením stanoviska na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“⁽¹⁾.

1.2 EHSV súhlasí s tým, aby sa týmto nariadením skonsolidoval právny nástroj EZÚS, a to prostredníctvom spoločných riešení na európskej úrovni, a domnieva sa, že EZÚS sa stane v budúcnosti kľúčovým nástrojom pre územnú spoluprácu a súdržnosť.

1.3 Zaručí sa fungovanie EZÚS v budúcnosti a vďaka zmenám a doplneniam nariadenia umožní právny nástroj väčšiu flexibilitu na uplatňovanie územných a sektorových politík.

1.4 Politický význam regiónov v Európe sa posilňuje. EHSV plne podporuje, aby politika územnej spolupráce EÚ umožnila regionálnym orgánom zohrávať novú úlohu. V Rade majú zastúpenie členské štáty a EHSV očakáva, že európske regióny budú adekvátne zastúpené. VR a EHSV zohrávajú dôležitú inštitucionálnu úlohu, ktorú musí Rada rešpektovať.

1.5 Výzvou do budúcnosti bude začleniť miestne a regionálne orgány a občiansku spoločnosť do spustenia stratégie Európa 2020, čo si vyžaduje rozsiahlu spoluprácu medzi rozličnými úrovňami riadenia.

1.6 EHSV si vždy cenil prínos systémov viacúrovňového riadenia, a preto podporuje zakladanie EZÚS, ktoré umožnia zapojenie všetkých zainteresovaných strán z makroregiónov, euroregiónov a cezhraničných území.

1.7 Viacúrovňové riadenie by sa však malo posilniť o zapojenie hospodárskych a sociálnych subjektov. EHSV z tohto dôvodu navrhuje, aby zmena a doplnenie nariadenia umožnili sociálnym partnerom a ďalším organizáciám občianskej spoločnosti zapájať sa vhodným spôsobom do európskych zoskupení územnej spolupráce. Prepojenie medzi EZÚS a stratégiou Európa 2020 a sektorovými politikami sa zlepši prostredníctvom zapojenia občianskej spoločnosti.

1.8 Vzdelávanie zamestnancov národných, regionálnych a miestnych verejných správ zapojených do EZÚS má kľúčový význam. EHSV preto navrhuje, aby Komisia podporovala organizovanie spoločných vzdelávacích programov s cieľom zlepšiť politické riadenie a administratívu.

⁽¹⁾ Pozri stranu 49 tohto úradného vestníka.

1.9 EHSV navrhuje, aby toto nariadenie, ktoré je veľmi špecifické, Rada a Parlament schválili rýchlo a bez toho, aby sa čakalo na prijatie celého balíka týkajúceho sa politiky súdržnosti. Mohlo by sa tak urýchliť jeho nadobudnutie účinnosti.

2. Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS)

2.1 Európske zoskupenie územnej spolupráce je právna forma, ktorá sa využíva na vytváranie štruktúr spolupráce medzi verejnými orgánmi Európskej únie. Bolo zriadené nariadením (ES) č. 1082/2006 v rámci ustanovení o politike súdržnosti na programové obdobie 2007 – 2013.

2.2 Počas tohto programového obdobia získali opatrenia týkajúce sa spolupráce, ktoré boli dovtedy spolufinancované v rámci iniciatívy Spoločenstva INTERREG, štatút cieľa politiky súdržnosti, a to tie, ktoré majú cezhraničný charakter, ako aj nadnárodné a medziregionálne iniciatívy. Stal sa z nich tretí cieľ s názvom Európska územná spolupráca.

2.3 Územná spolupráca sa považuje za základný nástroj na dosiahnutie cieľov súdržnosti, a preto dostáva novú podporu a zvyšujú sa na ňu určené finančné prostriedky. Je však tiež potrebné prijať súbežné opatrenia zamerané na odstránenie prekážok, ktoré bránia v jej rozvoji.

2.4 Verejné orgány členských štátov EÚ, predovšetkým miestne a regionálne orgány, musia pri rozvoji svojich činností spolupráce v súčasnosti čeliť rozličným ťažkostiam právneho a praktického charakteru vyplývajúcim z rozmanitosti legislatív a postupov, čo má negatívne dôsledky na riadenie týchto činností.

2.5 Nariadenie o zakladaní EZÚS⁽²⁾ sa prijalo s cieľom poskytnúť subjektom v oblasti územnej spolupráce nové nástroje na prekonanie týchto ťažkostí a na zlepšenie uvádzania činností územnej spolupráce do praxe.

2.6 Táto právna forma umožňuje zoskupeniam orgánov zapojeným do spoločných projektov a činností územnej spolupráce pri európskom spolufinancovaní alebo bez neho, aby nadobudli právnu subjektivitu, odlišnú od tej, ktorú majú ich členovia, a aby sa zapájali vo svojom vlastnom mene do právnych činností v Európskej únii.

2.7 Po piatich rokoch fungovania a vzhľadom na získané skúsenosti Európska komisia predložila návrh na zmenu a doplnenie tohto nariadenia, čím chce dosiahnuť vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie uplatňovania EZÚS v praxi.

3. Návrh nariadenia, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1082/2006 o EZÚS

3.1 V rámci plnenia záväzku predložiť správu o uplatňovaní terajšieho nariadenia a v nadväznosti na konzultácie uskutočnené na inštitucionálnej úrovni a s existujúcimi EZÚS, Európska komisia v spolupráci s Výborom regiónov potvrdila, že EZÚS predstavuje vhodnú štruktúru na územnú spoluprácu z dlhodobého hľadiska⁽³⁾.

3.2 Právny charakter EZÚS poskytuje územnej spolupráci „formálny rámec [...], ktorý ponúka väčšiu právnu istotu, oficiálnejší základ a pevnejšiu inštitucionálnu štruktúru“.

3.3 Reakcia existujúcich zoskupení je pozitívna. Vzniklo 26 EZÚS, do ktorých je zapojených 15 členských štátov a ktoré združujú vyše 550 regionálnych a miestnych orgánov.

3.4 Vyšlo však najavo aj niekoľko nedostatkov a skonštatovalo sa, že využívanie EZÚS zaostáva za jeho potenciálom a že uvedené nedostatky odrádzali od možného zakladania ďalších EZÚS. Cieľom zmeny a doplnenia nariadenia je vyriešiť tieto problémy.

3.5 Zistili sa problémy súvisiace so zakladaním a fungovaním EZÚS a s pomalými a zložitými postupmi zakladania a uskutočňovania zmien. Okrem toho dochádzalo k neželaným situáciám, keď národné a regionálne orgány interpretovali predpisy rozličnými spôsobmi a vyvinuli sa odlišné postupy.

3.6 Právna a organizačná rozmanitosť subjektov, ktoré tvoria zoskupenia, a odlišné kompetencie každého z nich sťažujú snahu o nastavenie vhodné pre všetkých členov.

3.7 Rovnako existujú rozdiely pri uplatňovaní ustanovení nariadenia v rozličných oblastiach: obmedzená alebo neobmedzená zodpovednosť, pracovné podmienky zamestnancov EZÚS, systém verejného obstarávania prác a služieb.

3.8 Problematické je tiež zapojenie tretích krajín v prípade, ak je vhodné založiť zoskupenie medzi územnými celkami z jediného členského štátu a tretej krajiny.

3.9 Takisto sa vyvinuli odlišné interpretácie obsahu nariadenia, ako je tomu v prípade zapojenia súkromných subjektov, ktoré musia byť zmluvnými stranami pre verejné obstarávanie.

⁽²⁾ Podľa článku 159 ZES, v súčasnosti článok 175 ZFEÚ, ktorý ustanovuje prijatie konkrétnych opatrení – mimo fondov – na dosiahnutie cieľa hospodárskej a sociálnej súdržnosti.

⁽³⁾ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Uplatňovanie nariadenia (ES) č. 1082/2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), KOM(2011) 462 v konečnom znení.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Ako už EHSV uviedol v rámci konzultácií ⁽⁴⁾ o nariadení (ES) č. 1082/2006, EZÚS je užitočným a cenným nástrojom, ktorý môže prispieť k efektívnejšej, aktívnejšej a viditeľnejšej územnej spolupráci.

4.2 Napriek národným rozdielom budú regióny zohrávať v budúcnosti veľmi dôležitú úlohu v budúcom systéme riadenia Európskej únie, ktorú musia inštitúcie podporiť.

4.3 EHSV víta nový návrh nariadenia, ktorý zlepší a uľahčí jeho využívanie a urobí z EZÚS užitočnejší nástroj pre regióny. Zoskupenia požadujú, aby to bol nástroj, ktorý položí európskej regionálnej spolupráci stabilné, štruktúrované a právne účinné a spoľahlivé základy.

4.4 Nové nariadenie uľahčí zakladanie nových EZÚS a zlepší ich fungovanie, pretože posilní štruktúrovaný rámec o úplnú operačnú schopnosť, čo umožní prekonávať prekážky právneho a praktického charakteru, ktoré sú spojené s činnosťami nadnárodnej spolupráce. Vytvorí sa organizačné jednotky, ktoré sa budú osobitne venovať plánovaniu, koordinácii a riadeniu.

4.5 EHSV sa domnieva, že ide o krok smerom k podnieteniu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce.

4.6 Podporí sa tak ambicióznejšia spolupráca. Činnosti, ktoré budú spolufinancované z európskych fondov v rámci územnej spolupráce, budú súčasťou strategickjšieho smerovania a budú sa opierať o pridanú hodnotu spoločného európskeho záujmu a dlhodobú perspektívu.

4.7 Je žiaduce, aby sa spolupráca medzi regiónmi rozvíjala v budúcnosti v rámci stratégie Európa 2020 a aby sa posilnili ciele týkajúce sa tvorby pracovných miest, zlepšenia konkurencieschopnosti, udržateľnosti, spolupráce medzi podnikmi, vrátane malých a stredných podnikov, univerzitami a technologickými centrami atď.

4.8 EHSV je takisto za to, aby sa prostredníctvom územnej spolupráce posilnili aktivity tematického a sektorového charakteru medzi regiónmi a mestami.

4.9 EHSV zdôrazňuje, že EZÚS už umožňuje formy spolupráce medzi regionálnymi orgánmi v hospodárskych a technologických otázkach, ktoré sú relevantné tiež pre stratégiu Európa 2020. Táto forma spolupráce by mala byť viditeľnejšia.

4.10 EHSV oceňuje význam rozličných projektov podporovaných nástrojmi spolupráce, akým je EZÚS, počnúc projektmi INTERREG až po zriaďovanie cezhraničných verejných služieb alebo multisektorových strategických plánov.

4.11 EHSV podporuje inštitucionálnu úlohu Výboru regiónov pri monitorovaní EZÚS a výmene osvedčených postupov. Platforma EZÚS Výboru regiónov musí pokračovať vo svojej činnosti po schválení nového nariadenia. EHSV má záujem spolupracovať s VR.

4.12 EHSV má záujem o spoluprácu s VR, aby tak občianska spoločnosť a sociálni partneri boli súčasťou procesu monitorovania a vyhodnocovania EZÚS. Výbor vyzýva Komisiu, aby vypracovala správu o uplatňovaní nového nariadenia a o zapojení ekonomických/hospodárskych a sociálnych subjektov a občianskej spoločnosti do EZÚS ⁽⁵⁾.

4.13 Takisto súhlasí s tým, aby sa v budúcnosti zjednodušil postup zakladania EZÚS a schvaľovania dohovorov v priebehu šiestich mesiacov, hoci to vlády výslovne neodsúhlasili.

4.14 EHSV súhlasí s tým, aby boli EZÚS všestrannejšie s cieľom spravovať infraštruktúru a služby všeobecného hospodárskeho záujmu občanov, ktorí žijú na území rozličných členských štátov.

4.15 EHSV zdôrazňuje, že územná spolupráca, ktorej dôležitým cieľom je zlepšenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, sa takisto uskutočňuje v rámci ambicióznejších iniciatív na vysokej úrovni, ktoré sú politicky komplexnejšie, ako sú makroregióny, euroregióny, stratégie pre morské oblasti v rámci integrovanej námornej politiky.

4.16 EHSV vyzdvihuje, že makroregionálna a medziregionálna spolupráca môže pri vhodnom fungovaní EZÚS zohrávať tiež úlohu pri dosahovaní sektorových cieľov EÚ. Stratégia Európa 2020 dostane bezpochyby ďalší impulz. Nariadenie by malo umožniť väčšie prepojenie EZÚS s politickými a finančnými nástrojmi EÚ pre sektorové politiky.

4.17 Komisia a členské štáty musia umožniť, aby najodľahlejšie regióny a zámorské územia využívali EZÚS tiež s tretími krajinami, s ktorými susedia.

4.18 EHSV rešpektuje zásadu, že EZÚS sa majú zakladať na báze dobrovoľnosti a vyzýva Komisiu, aby zohrávala proaktívnejšiu úlohu v snahe uľahčiť, zjednodušiť a vylepšiť EZÚS, ktoré musia byť prepojené so strategickými cieľmi EÚ.

⁽⁴⁾ Stanovisko na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho zoskupenia pre cezhraničnú spoluprácu (EZCS)“, Ú. v. EÚ C 255/15, 14.10.2005, s. 76.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 1.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Prístup Európskej komisie v jej návrhu na zmenu a doplnenie platného nariadenia považuje EHSV za správny. EHSV chce zdôrazniť, že EZÚS musia byť ľahko použiteľnými nástrojmi, aby tak každá skupina partnerov mohla vytvárať tieto zoskupenia a stanovovať jeho funkcie spôsobom, ktorý najviac vyhovuje ich charakteristikám, pretože každé zoskupenie je charakterizované osobitnou situáciou a podmienkami a EZÚS musí byť nástrojom, ktorý je schopný pokryť ich snahu o spoluprácu.

5.2 Mnohé európske regióny v súčasnosti nevyužívajú možnosti, ktoré im právne predpisy EÚ prostredníctvom právnej formy EZÚS ponúkajú na vzájomnú spoluprácu v rámci regionálnej politiky EÚ. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby vyvinula väčšie úsilie na informovanie regionálnych orgánov a občianskej spoločnosti o tomto nástroji a jeho propagáciu.

5.3 Zásada zjednodušenia, ktorú chce Komisia začleniť do budúcej politiky súdržnosti a tým aj do európskej územnej spolupráce, musí byť inšpiráciou pre rozličné nástroje, predovšetkým EZÚS.

5.4 EHSV sa domnieva, že právna, administratívna a procedurálna zložitosť majú odrádzajúci účinok na subjekty zapojené do územnej spolupráce, predovšetkým na tie regionálne a miestne orgány, ktoré majú obmedzenejšie administratívne nástroje a menšie zdroje.

5.5 Pomalý administratívny postup pri zakladaní EZÚS a potreba opakovať ho pri zapojení každého nového subjektu nie sú v súlade s dynamikou, ktorá sa požaduje pre činnosti spolupráce a sú skutočnou prekážkou pri využívaní EZÚS. EHSV víta skutočnosť, že tieto problémy sa odstránia prostredníctvom nového nariadenia.

5.6 Flexibilita je ďalšou zo žiaducich charakteristík, o ktorú majú záujem subjekty, usilujúce sa vytvoriť štruktúru spolupráce, ktorá by umožnila prispôbiť jej organizáciu a fungovanie osobitným potrebám a charakteristikám.

5.7 EHSV navrhuje Európskej komisii, aby zaviedla systém poradenstva, vzdelávania a výmeny skúseností, ktorý zjednoduší vypracúvanie dohovorov a stanov s cieľom uľahčiť prácu regionálnym a miestnym orgánom.

5.8 Opatrenia prijaté s cieľom zabrániť fragmentácii orgánov verejnej správy EZÚS v digitálnej oblasti považuje EHSV za nepostačujúce. Je potrebné zaistiť prepojený, interaktívny systém územných orgánov verejnej správy dostupných prostredníctvom únijného programu ISA⁽⁶⁾. Týmto spôsobom sa podporí pridaná hodnota systémov viacúrovňového riadenia a zapojenie všetkých zainteresovaných subjektov v makroregióne, euroregióne alebo cezhraničnom regióne.

5.9 EHSV súhlasí s tým, že pracovné predpisy a štandardy sociálneho zabezpečenia, ktoré sa vzťahujú na personál EZÚS, ako aj pravidlá prijímania zamestnancov a ich riadenia, má stanovovať dohovor.

5.10 EHSV chce upriamiť pozornosť predovšetkým na príklad viacúrovňového riadenia, ktoré predstavuje EZÚS, v ktorom zapojené subjekty z regionálnej, miestnej, národnej a inštitucionálnej úrovne tvoria riadiace orgány a orgány spravujúce spoluprácu. EHSV však navrhuje, aby boli zapojení tiež sociálni partneri a ostatné subjekty občianskej spoločnosti.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Riešenia interoperability pre európske orgány verejnej správy.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa v záujme uľahčenia cezhraničného vymáhania pohľadávok v občianskych a obchodných veciach vytvára európsky príkaz na zablokovanie účtov“

COM(2011) 445 final – 2011/0204 (COD)

(2012/C 191/11)

Spravodajca: **Jorge PEGADO LIZ**

Rada sa 14. septembra 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa v záujme uľahčenia cezhraničného vymáhania pohľadávok v občianskych a obchodných veciach vytvára európsky príkaz na zablokovanie účtov“

COM(2011) 445 final – 2011/0204 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla 2012) prijal jednomyseľne nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta predloženie tohto návrhu nariadenia, ktorému vyčíta jedine oneskorenie vzhľadom na zelenú knihu o zablokovaní bankových účtov z roku 2006.

1.2 Nazdáva sa však, že zároveň mala byť predložená iniciatíva (ktorá logicky mala prísť ako prvá) týkajúca sa transparentnosti účtov dlžníkov, ako to vyplýva z príslušnej zelenej knihy o transparentnosti aktív dlžníkov z roku 2008.

1.3 EHSV víta skutočnosť, že Komisia dokázala v takej technicky náročnej oblasti navrhnuť právny režim, ktorý zabezpečí spravodlivú rovnováhu medzi jednotlivými záujmami a spravodlivé vyváženie práv jednotlivých zainteresovaných strán.

1.4 EHSV víta, že Komisia prijala podstatnú časť odporúčaní, ktoré predložil vo svojom stanovisku k spomenutej zelenej knihe, a to najmä rozšírenie rozsahu aj na iné finančné nástroje ako hotovosť uloženú na bankových účtoch, vydanie európskeho príkazu na zablokovanie účtov po získaní exekučného titulu, rozsiahle vymedzenie príslušných súdov, nezačlenenie akýchkoľvek iných nárokov, ktoré sa netýkajú nezaplatených pohľadávok, úrokov z omeškania a výdavkov uznaných v samotnom titule, a jasná definícia režimu odvolania sa a námietok voči opatreniu a prípustných opravných prostriedkov s cieľom zaručiť zákonnosť postupu a práv navrhovateľa, odporcu alebo tretích strán.

1.5 Víta najmä jednoznačný príklon k alternatívnemu alebo nepovinnému charakteru režimu, výber formy nariadenia ako nástroja EÚ, ktorý lepšie zaručuje dokončenie vnútorného trhu, jeho výlučné uplatňovanie na cezhraničné prípady a tiež správny výber právneho základu (článok 82 ods. 2 ZFEÚ), ako to EHSV žiadal. EHSV okrem toho odporúča prijatie režimu, ktorý bude vhodný, jednoduchý a proporcionálny, pokiaľ ide o náklady a prínos. Tieto požiadavky vyplývajú z cezhraničného charakteru tohto mechanizmu a prostriedkov požadovaných od všetkých, ktorý ho využijú alebo sa s ním prídu do styku.

1.6 EHSV však nie je úplne presvedčený o nevyhnutnosti opatrenia, najmä pokiaľ ide o jeho neprijatie v Spojenom kráľovstve, a vzhľadom na skutočnosť, že neistota ohľadom celkových nákladov na toto konanie, ako aj zisťovanie príslušného zahraničného súdu budú naďalej predstavovať prekážku, a to najmä pre malé podniky. EHSV nie je úplne presvedčený ani o tom, či návrh v plnej miere dodržiava zásady subsidiarity a proporcionality, keďže pri revízii nariadenia Brusel I sa plánuje zrušenie vyhlásenia vykonateľnosti, a tiež pokiaľ ide o nepresnosť odhadov očakávaných výsledkov obsiahnutých v hodnotení vplyvu.

1.7 EHSV sa nazdáva, že znenie viacerých ustanovení treba preskúmať a mohlo by sa upraviť, aby boli tieto ustanovenia jasnejšie, jednoznačnejšie a účinnejšie, pričom treba opraviť aj chyby prekladu a preklepy. V tejto súvislosti odporúča, aby Komisia vzala do úvahy špecifické pripomienky výboru.

2. Zdôvodnenie a kontext návrhu

2.1 Komisia predkladaným návrhom nariadenia nadväzuje na zelenú knihu z roku 2006 o zablokovaní bankových účtov⁽¹⁾, pričom navrhuje vytvoriť v rámci právnych predpisov EÚ a prostredníctvom nariadenia právny nástroj nazvaný európsky príkaz na zablokovanie účtov (EPZÚ), ktorý by bol alternatívnou vnútroštátnych postupov, s cieľom rýchlo a bez vysokých nákladov získať príkaz na zablokovanie bankových účtov dlžníkov v prípade peňažných pohľadávok v občianskych a obchodných veciach, aby sa zabránilo výberu alebo prevodu finančných prostriedkov uložených na bankových účtoch vedených kdekoľvek v Únii, pokiaľ sa akýkoľvek osobný alebo majetkový prvok dlžníka nachádza vo viac ako jednom členskom štáte (cezhraničné dôsledky v zmysle článku 3), a to bez ohľadu na charakter súdu.

2.2 Tento režim má voliteľný charakter (2. režim ako bol definovaný v návrhu nariadenia o európskom zmluvnom práve, ktoré je všeobecne známe ako 28. režim) a mal by fungovať ako alternatíva k opatreniam s ochrannou povahou alebo by sa mal využívať súbežne s opatreniami, ktoré existujú v členských štátoch a ktoré majú rovnaký charakter a cieľ.

2.3 Z navrhovaného režimu sú vynechané nasledujúce oblasti:

- a) daňové, správne a colné veci;
- b) konkurzné konania, konania týkajúce sa likvidácie spoločností, súdne dohody, vyrovnania a podobné konania;
- c) sociálne zabezpečenie;
- d) rozhodcovské konania;
- e) bankové účty vyňaté zo zaistenia právnymi predpismi členského štátu, v ktorom je účet vedený;
- f) vyrovnávanie obchodov s cennými papiermi určenými v súlade s článkom 10 smernice 98/26/ES⁽²⁾.

2.4 Nariadenie sa však uplatňuje vo veciach majetkových vzťahov medzi manželmi, vo veciach dedičstva a vo veciach dôsledkov registrovaných partnerstiev⁽³⁾.

2.5 Požiadat' o EPZÚ a vydať tento príkaz možno v rôznych momentoch:

- a) pred začatím súdneho procesu s cieľom vynesenia rozsudku alebo vykonania rozsudku proti odporcovi;
- b) v ktoromkoľvek štádiu súdneho procesu;

c) po vynesení rozsudku voči odporcovi alebo akéhokoľvek iného titulu, ktorý je vykonateľný v členskom štáte pôvodu, ale ešte nie je vykonateľný v štáte, v ktorom je účet vedený;

d) po získaní exekučného titulu, ktorý je už vykonateľný v členskom štáte, v ktorom je účet vedený.

2.6 V prvých troch prípadoch sa uplatňujú ustanovenia z oddielu 1 (články 6 až 13), v štvrtom prípade sa uplatňujú ustanovenia oddielu 2 (články 14 a 15). Oddiel 3 (články 16 až 22) obsahuje všeobecné procesné ustanovenia pre všetky prípady.

2.7 Kapitola 3 zakotvuje zásadu, že doložka o vykonateľnosti nie je nevyhnutná (článok 23) a podrobne upravuje spôsob, akým sa majú reálne vykonávať EPZÚ, pričom sa stanovujú práva a povinnosti jednotlivých zainteresovaných strán (bánk, súdov, príslušných národných orgánov, odporcov, žiadateľov, iných konkurujúcich veriteľov a postihnutých tretích strán).

2.8 Kapitola 4 (články 34 až 40) stanovuje prostriedky nápravy, a to od podania opravného prostriedku voči rozhodnutiu orgánu zamietnuť žiadosť EPZÚ (článok 22) cez preskúmanie EPZÚ s cieľom zmeniť resp. obmedziť jeho rozsah, vyhlásiť jeho zánik, zrušenie alebo pozastavenie, až po opravné prostriedky, riadne alebo mimoriadne, pričom strany si v plnej miere zachovávajú právo na prístup k týmto prostriedkom, ktoré im udeľujú príslušné národné legislatívy (článok 37). Stanovuje tiež spôsob poskytnutia zábezpeky alebo rovnocennej záruky ako prostriedku na kompenzáciu vykonania EPZÚ.

2.9 V Kapitole 5 návrh obsahuje niekoľko všeobecných ustanovení navrhovaného režimu, a to najmä ustanovenie, že zastupovanie advokátom nie je povinné a ustanovenia o poplatkoch a lehotách.

2.10 Táto kapitola okrem toho stanovuje predpisy o zosúladení s inými nástrojmi EÚ a inými národnými predpismi, ktoré sa na túto oblasť tiež vzťahujú, ako aj povinnosti, ktoré musia splniť členské štáty s cieľom zaručiť skutočné a správne uplatňovanie tohto nástroja.

2.11 Z hodnotenia vplyvu *ex ante*, ktoré vykonala Komisia, vyplýva, že

- a) nevymožiteľné cezhraničné pohľadávky dosahujú objem 1 120 až 2 000 mld. EUR ročne;
- b) výška nezaplateného výživného sa môže odhadnúť na 268 mil. EUR ročne;
- c) nevymožiteľné pohľadávky cezhraničného obchodu dosahujú výšku približne 55 mil. EUR ročne;
- d) len 11,6 % podnikov sa pokúsilo vymôcť cezhranične svoje pohľadávky prostredníctvom vnútroštátneho príkazu na zablokovanie účtu;

⁽¹⁾ COM(2006) 618 final, 24.10.2006.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 166, 11.6.1998, s. 45.

⁽³⁾ Pozri Nariadenie (EÚ) č. 1259/2010 (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2010, s. 10) (RÍM III) (rozvod a rozluka), nariadenia (ES) č. 44/2001 (Ú. v. ES L 12, 16.1.2001, s. 1) (občianske a obchodné veci), nariadenie (ES) č. 2201/2003 (Ú. v. EÚ L 338, 23.12.2003, s. 1) (manželské veci), návrh nariadenia COM(2011) 127 final z 16.3.2011 (registrované partnerstvá) a návrh nariadenia (COM(2011) 126 final z 16.3.2011 (majetkové režimy manželov); pozri stanoviská EHSV: Ú. v. EÚ C 325, 20.12.2006, s. 65 (práva dieťaťa), Ú. v. EÚ C 325, 20.12.2006, s. 71 (manželské veci), Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 148 (dedenie a testamety) a Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 87 (majetkové dôsledky registrovaných partnerstiev).

e) odhaduje sa, že ročne bolo vydaných 34 000 príkazov na zablokovanie účtov v súvislosti s cezhraničnými pohľadávkami, ktoré predstavujú 640 mil. EUR.

Z tej istej štúdie vyplýva, že európsky príkaz:

- a) zaručí každoročne vymáhanie 373 až 600 mil. EUR dodatočných nevymožiteľných pohľadávok;
- b) prinesie úsporu nákladov pre podniky zapojené do cezhraničného obchodu, ktorá sa odhaduje na 81,9 až 149 mil. EUR ročne.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Už dávno sme si zvykli na formálne bezchybné technicko-právne texty z GR pre spravodlivosť, ktoré majú vysokú koncepčnú kvalitu, sú veľmi jasné a prispievajú k „lepšej právnej regulácii“ a k právnej istote a bezpečnosti.

3.2 Predkladaný návrh nie je výnimkou a EHSV preto víta jeho predloženie, pričom mu vyčíta len oneskorenie.

3.3 Komisii sa v značne technicky náročnej oblasti podarilo navrhnuť právny režim, ktorý dosiahne spravodlivú rovnováhu medzi jednotlivými záujmami a spravodlivé vyváženie práv jednotlivých zainteresovaných strán, ktoré sú dôkladne zohľadnené v podrobnom a dobre štruktúrovanom hodnotení vplyvu, ktoré je priložené k návrhu a ktoré už EHSV naliehavo žiadal.

3.4 Poukazuje na to, že Komisia prijala podstatnú časť odporúčaní, ktoré predložil EHSV vo svojom stanovisku k uvedenej zelenej knihe a k zelenej knihe o transparentnosti aktív dlžníka (COM(2008) 128 final) ⁽⁴⁾, ako napríklad vydanie európskeho príkazu na zablokovanie účtov po získaní exekučného titulu (oddiel 2), rozsiahle vymedzenie príslušných súdov (článok 6), vyňatie iných nárokov, ktoré sa netýkajú nezaplatených pohľadávok, úrokov z omeškania, výdavkov uznaných v samotnom titule (ako sú honoráre advokátov alebo iných osôb), alebo jasná definícia režimu odvolania sa a námietok voči opatreniu a prípustných opravných prostriedkov s cieľom zaručiť zákonnosť postupu a práv navrhovateľa, odporcu alebo tretích strán.

3.5 Komisia tiež zohľadnila významnú časť odporúčaní Európskeho parlamentu, ktoré nedávno k tejto problematike vyjadril ⁽⁵⁾ a ktoré výbor tiež víta.

3.6 Víta najmä jasný príklon k alternatívnemu alebo nepovinnému charakteru režimu, ktorý ponecháva žiadateľom možnosť zvoliť si (ak chcú) vnútroštátne právne predpisy, a to v súlade s odporúčaním EHSV, výber formy nariadenia ako

nástroja EÚ, ktorý lepšie zaručuje harmonizáciu právnych predpisov potrebnú na dokončenie vnútorného trhu a väčšiu jednotnosť uplatňovania v členských štátoch, zaručenie väčšej právnej istoty a bezpečnosti, ako to EHSV tiež žiadal, ako aj výlučné uplatňovanie tohto režimu na cezhraničné prípady a nakoniec správny výber právneho základu (článok 82 ods. 2 ZFEÚ).

3.7 Víta tiež rozšírenie rozsahu aj na iné finančné nástroje ako len hotovosť uloženú na bankových účtoch ⁽⁶⁾, tak ako to navrhoval EHSV.

3.8 EHSV však nie je presvedčený o nevyhnutnosti tohto opatrenia a dodržaní zásady subsidiarity.

3.8.1 V prvom rade, pretože samotná Komisia uznáva, že rovnaký výsledok by sa teoreticky dal dosiahnuť iným spôsobom.

3.8.2 V druhom rade, keďže možno čakať, že revízia nariadenia Brusel I prebehne v súlade s plánom Komisie, ktorý EHSV podporil, zásadná otázka vyhlásenia o vykonateľnosti je vyriešená.

3.8.3 A v konečnom dôsledku pretože, ako sa zdá, v uvedenom kvalitatívne vypracovanom hodnotení vplyvu neboli v plnom rozsahu posúdené vysoké náklady na zavedenie nového súdneho konania do právneho poriadku jednotlivých členských štátov, a to vo viacerých aspektoch, ktoré súvisia s jeho implementáciou, informovaním podnikov a spotrebiteľov, odbornou prípravou sudcov, právnych zástupcov, advokátov a iných pracovníkov verejnej správy vo všeobecnosti a konkrétne súdnictva. Ďalej sa nezohľadňujú ani vysoké náklady súvisiace s fungovaním súdnych štruktúr a spracovaním rôznych formulárov v 23 jazykoch EÚ. Tieto náklady preto nemožno porovnať, pokiaľ ide o pomer medzi nákladmi a prínosom, s odhadovanými úsporami podnikov a očakávanou výškou dodatočného vymáhania dlhov, ktoré sa odhaduje na 373 až 600 mil. EUR. Okrem toho, neistota ohľadom celkových nákladov na toto konanie, ako aj zisťovanie príslušného súdu budú naďalej predstavovať prekážku. To môže nepriaznivo ovplyvniť podniky, a to najmä malé podniky.

3.9 EHSV však naďalej trvá na svojom postoji v súvislosti s tým, že túto iniciatívu mala v každom prípade sprevádzať, ak nie dokonca jej predchádzať, iniciatíva v oblasti transparentnosti účtov dlžníkov tak, ako to odporúča aj Európsky parlament, a nechápe, z akého dôvodu Komisia prednostne (alebo výlučne) predkladá tento návrh a nie ten druhý.

⁽⁴⁾ Stanoviská EHSV: Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 2, a Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 73.

⁽⁵⁾ Správa z vlastnej iniciatívy A-7 0147/2011 z 14.4.2011, spravodajkyňa: Arlene McCarthy, uznesenie EP z 10. mája 2011 (TA (2011) 0193).

⁽⁶⁾ Definované v článku 4 ods. 1 bod 17 smernice 2004/39/ES a Prílohy I, oddiel C (Ú. v. EÚ L 145, 30.4.2004, s. 1).

3.10 Na záver chce EHSV vyjadriť poľutovanie nad postojom Dánska, ktoré sa rozhodlo neprijíť tento nástroj v súlade so svojim známym zásadným vyhlásením, ale najmä nad rozhodnutím Spojeného kráľovstva, ktoré tento nástroj tiež neprijme, keďže práve v tomto členskom štáte neexistuje žiaden podobný právny nástroj. Jednou z hlavných obáv zdôraznenou počas diskusie o zelenej knihe bola práve táto medzera v anglosaskom súdnom systéme.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Článok 2, ods. 2, písm. c)

Vylúčenie rozhodcovského konania by sa malo objasniť bez toho, aby sa nenarušila pozícia rozhodcovských súdov, ktoré vo viacerých členských štátoch vydávajú rozhodnutia, ktoré sú vykonateľné rovnako ako rozsudky všeobecných súdov.

4.2 Článok 3, ods. 3 a článok 32

Žiadne bankové účty nie sú vyňaté zo zaistenia, vyňaté môžu byť sumy vo výške príjmov alebo ziskov.

4.3 Článok 4 ods. 1 a článok 29

Vzhľadom na citlivosť situácie by mali byť pojmy „účty, ktoré vlastní tretia strana v mene odporcu alebo účty, ktoré vlastní odporca v mene tretej strany“ lepšie vymedzené a vysvetlené, aby nevznikli pochybnosti ohľadom ich rozsahu, čo môže negatívne ovplyvniť práva tretích strán.

4.4 Článok 7, ods. 1, písm. a)

Preklad tohto riadku nie je vo všetkých jazykových verziách rovnaký.

4.5 Článok 8, ods. 2, písm. f)

V portugalskej verzii je odkaz na „článok 17, ods. 1, písm. b)“ nesprávny a mal by sa opraviť na „článok 7, ods. 1, písm. b)“. [pozn. prekl.: netýka sa slovenskej verzie]

4.6 Článok 13

V režime takého charakteru, aký sa plánuje zaviesť, by sa stanovenie jednotlivých lehôt nemalo ponechať na posúdenie

členských štátov, pretože sa tým nemôže zaručiť jednotnosť a môže to spôsobiť neistotu.

4.7 Článok 20, ods. 1

Namiesto „môžu spolupracovať“ by sa malo uviesť, že súde „musia spolupracovať“.

4.8 Článok 25, ods. 1

Pojem „bezodkladne“ je vágny a nebezpečný, mal by sa nahradiť stanovenou minimálnou lehotou, napríklad „do nasledujúceho pracovného dňa“.

4.9 Článok 27, ods. 3

Možnosť využívať bezpečné prostriedky elektronickej komunikácie by sa mala rozšíriť na fungovanie všetkých nástrojov vrátane kontaktov medzi súdmi, a to v rámci programu Komisie v oblasti elektronickej justície (*e-Justice*). Konanie by sa tým urýchlilo.

4.10 Článok 41

Na konci by sa malo doplniť „okrem prípadov, v ktorých vnútroštátne právne predpisy príslušného súdu stanovujú, že zastúpenie advokátom je povinné“.

4.11 Článok 44

Toto ustanovenie sa môže rôzne interpretovať a spôsobiť nejasnosti v priebehu konaní. Tento bod by sa mal vypustiť.

4.12 Stanovenie lehôt

Vo viacerých ustanoveniach návrhu sa rôznym spôsobom stanovujú lehoty. Hovorí sa o kalendárnych dňoch (článok 21), o pracovných dňoch (článok 24, ods. 3, písm. c, článok 27), ako aj len o dňoch (článok 33, ods. 4). Z dôvodu istoty by sa malo zjednotiť vymedzenie lehôt.

4.13 Prílohy a článok 47

Obsah príloh a najmä jazyky, v ktorých majú byť používané, ako aj potreba ich prekladu s cieľom zaručiť ich správne pochopenie sa musí lepšie vopred posúdiť a odskúšať v praxi. To isté platí pre dodatočné dôkazy a ústne svedectvo (článok 11).

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných zázvierok a konsolidovaných účtovných zázvierok“

COM(2011) 778 final – 2011/0389 (COD)

a „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu“

COM(2011) 779 final – 2011/0359 (COD)

(2012/C 191/12)

Spravodajca: **Peter MORGAN**

Európsky parlament (13. decembra 2011) a Rada Európskej únie (26. januára 2012) sa rozhodli podľa článku 50 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných zázvierok a konsolidovaných účtovných zázvierok“

COM(2011) 778 final – 2011/0389 (COD).

Európsky parlament (15. decembra 2011) a Rada Európskej únie (26. januára 2012) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu“

COM(2011) 779 final – 2011/0359 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla 2012) prijal 110 hlasmi za, pričom 18 členovia hlasovali proti a 63 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV očakával, že v nadväznosti na jeho stanovisko k zelenej knihe o audítorskej politike⁽¹⁾ bude platná smernica o audite 2006/43/EÚ⁽²⁾ aktualizovaná. Komisia teraz navrhuje aktualizovať jednu časť smernice a pre zvyšnú časť navrhuje vypracovať nariadenie.

1.2 EHSV súhlasí s návrhom smernice, ktorý je v súlade so stanoviskom výboru k zelenej knihe. Výbor tiež súhlasí s mnohými aspektmi nariadenia.

1.3 Zvolený legislatívny formát má dvojaký účel: zaviesť zásadné zmeny na trhu v oblasti auditu a podrobne stanoviť postupy pre audit spoločností a vzťahy medzi správnou alebo dozornou radou a výborom pre audit.

1.4 Iba v malej miere sa zohľadňuje odporúčanie EHSV, že reforma auditu by mala byť súčasťou odporúčaní pre správu a riadenie spoločností. Nediskutuje sa o tom, ako by štatutárni audítori a výbory pre audit mali zlepšiť komunikáciu medzi zainteresovanými stranami a akcionármi.

1.5 Komisia navrhuje uskutočniť zásadné zmeny na trhu v oblasti auditu prostredníctvom povinnej rotácie audítorských spoločností po 6 rokoch a štrukturálnych ustanovení, ktoré sa týkajú neaudítorských služieb a sú zamerané na obmedzenie trhového podielu konkrétnych firiem v určitých členských štátoch.

1.6 Výbor navrhoval riešiť súčasnú situáciu na trhu v oblasti auditu prostredníctvom orgánov pre hospodársku súťaž namiesto nariadenia. Tieto orgány majú k dispozícii nástroje na vykonanie komplexných hospodárskych posudkov a vytvorenie vhodných opatrení na nápravu. V uplynulých mesiacoch bol orgán pre hospodársku súťaž v Spojenom kráľovstve upozornený na tamojšiu situáciu. Ako to už uviedol vo svojom stanovisku k zelenej knihe, EHSV chce povzbudiť Nemecko a Španielsko, aby tiež takto postupovali. Výbor však uznáva,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 92.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 157, 9.6.2006, s. 87.

že predkladané nariadenie umožní dosiahnuť väčšiu koherenciu v rámci štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu v Európe, čo sa mu javí ako prvoradé vzhľadom na finančnú stabilitu a posilnenie vnútorného trhu.

1.7 Výbor vo svojom stanovisku k zelenej knihe nepodporil povinnú rotáciu štatutárnych audítov. Namiesto toho navrhol povinné opakovanie verejnej súťaže každých šesť až osem rokov. EHSV po dôkladnom zhodnotení nových návrhov trvá na svojom postoji, avšak víta iné aspekty nariadenia. Keďže sa ustanovuje rotácia kľúčových audítorských partnerov po siedmich rokoch, výbor navrhuje, aby aj lehota na povinné opakovanie verejnej súťaže bola sedem rokov.

1.8 Výbor vo svojom stanovisku k zelenej knihe jasne vyjadril svoj názor na neaudítorské služby: štatutárni audítori by svojim klientom nemali poskytovať žiadne služby, ktoré by mohli viesť ku vzniku konfliktu záujmov pre štatutárneho audítora, čiže inými slovami k situácii, kde by štatutárny audítor vykonával audit svojej vlastnej práce. Štatutárni audítori by zároveň mali mať možnosť poskytovať neaudítorské služby svojim klientom, ktorí nimi nie sú v oblasti auditu. Získané skúsenosti by slúžili v prospech klientov audítorských i neaudítorských služieb.

1.9 Výbor nesúhlasí s koncepciou firiem poskytujúcich výhradne audítorské služby. Pravidlo, ktoré určuje, kedy je audítorská firma vylúčená z poskytovania neaudítorských služieb, by sa malo zrušiť. Komisia sa obáva možných rizík vyplývajúcich z dominantného postavenia niektorej z firiem na troch územiach. EHSV navrhuje, aby sa týmito niekoľkými prípadmi zaoberala Komisia priamo, alebo prostredníctvom príslušných kompetentných orgánov a/alebo orgánov pre hospodársku súťaž.

1.10 Ako v každom stanovisku EHSV, je potrebné zohľadniť postavenie malých a stredných podnikov. Ak má malý a stredný podnik akcie obchodovateľné na burze, považuje sa za subjekt verejného záujmu a je teda predmetom ďalekosiahlych normatívnych ustanovení nariadenia, ktoré sú zjavne určené na audit bánk. V bode 4.1.1 je uvedená analýza podnikov kótovaných na londýnskej burze. Londýnska burza je v poskytovaní vlastného kapitálu malým podnikom pred burzami v EÚ. Vlastný kapitál je pružnejší ako bankové pôžičky. Polovica spoločností kótovaných na londýnskej burze by malo mať výnimku alebo úľavu z tohto nariadenia, a rovnako tak aj malé a stredné podniky kótované inde v Európe.

1.11 EHSV zdôrazňuje, že odsek 2 článku 14 významne obmedzuje to, čo zainteresované strany od štatutárneho auditu inak mohli očakávať a vyvoláva otázku, čo by malo byť úlohou auditu.

1.12 Nariadenie tiež zasahuje do noriem v oblasti etiky, účtovníctva a kvality, ktoré sa už v odvetví uplatňujú, no nespomína vypracovanie relevantných noriem. Snaží sa Komisia odsunúť prácu príslušných orgánov na vedľajšiu koľaj?

1.13 Celkovo vzaté výbor v plnej miere podporuje revidovanú smernicu, ako aj mnohé časti nariadenia. EHSV je však veľmi znepokojený uplatniteľnosťou nariadenia pre malé a stredné podniky a navrhuje znovu zvážiť niektoré radikálnejšie návrhy.

2. Úvod

2.1 Predkladané stanovisko je reakciou na dva súbežné návrhy Komisie: nariadenie, ktorého cieľom je zvýšiť kvalitu auditov účtovných závierok subjektov verejného záujmu, a smernicu zameranú na posilnenie jednotného trhu pre štatutárne audity. Oba návrhy boli vypracované po rozsiahlej konzultácii založenej na zelenej knihe „Audítorská politika: Poučenie z krízy“⁽³⁾. EHSV vypracoval k zelenej knihe rozsiahlu odpoveď, o ktorú sa toto stanovisko opiera.

2.2 V súčasnosti je platná smernica o audite 2006/43/ES⁽⁴⁾. Komisia navrhuje zmeniť túto smernicu novou smernicou a posilniť audit subjektov verejného záujmu novým nariadením. Preto sa navrhuje vypustiť ustanovenia o štatutárnych auditoch subjektov verejného záujmu z pôvodnej smernice 2006/43/ES⁽⁵⁾, pričom sa na tieto audity bude vzťahovať nové nariadenie.

2.3 Všetko, čo EHSV chcel povedať o spoločenskej úlohe auditu, úlohe auditu vo finančnej kríze, trhu služieb v oblasti auditu atď., už uviedol vo svojom stanovisku k zelenej knihe. Toto stanovisko sa zameriava na konkrétne prístupy uvedené v nových legislatívnych návrhoch.

3. Postoj EHSV k smernici

3.1 Hlavné úpravy smernice o štatutárnom audite sú:

3.1.1 **Skĺbenie smernice o štatutárnom audite a doplňujúceho legislatívneho nástroja o osobitných požiadavkách štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu**

3.1.2 **Vymedzenie pojmu „štatutárny audit“ s cieľom zohľadniť novú smernicu o účtovníctve**

3.1.3 **Úprava pravidiel zodpovednosti**

Členské štáty už nesmú vyžadovať, aby minimálnu výšku kapitálu v audítorskej spoločnosti vlastnili štatutárni audítori alebo audítorské spoločnosti, pokiaľ majú

⁽³⁾ COM(2010) 561 final.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 157, 9.6.2006, s. 87.

⁽⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 4.

vplyv na vydávanie audítorských správ len zúčastnení audítori alebo audítorské spoločnosti. Členské štáty by však mali mať možnosť rozhodovať na základe vnútroštátnej situácie o primeranosti takejto vonkajšej účasti.

3.1.4 Pas pre audítorské spoločnosti

3.1.5 Pas pre štatutárnych audítorov a zmiernenie podmienok na schválenie štatutárneho audítora v inom členskom štáte

3.1.6 Požiadavky na spoluprácu príslušných orgánov v oblasti požiadaviek týkajúcich sa vzdelania a skúšky odbornej spôsobilosti

3.1.7 Správy o inšpekciách a auditoch

3.1.8 Nové pravidlá týkajúce sa príslušných orgánov

EHSV podporuje zriadenie príslušných orgánov členských štátov, ktoré by plnili úlohu národných nezávislých regulátorov a orgánov dohľadu a boli by tiež partnerskými subjektmi pre ESMA. Ak už však takéto kompetentné, nezávislé orgány dohľadu nad audítormi (vrátane komôr účtovníkov a audítorov) v členských štátoch fungujú, EHSV by si želal, aby boli do nového rámca dohľadu zodpovedajúco začlenené, a nie z neho vylúčené.

3.1.9 Zákaz zmluvných ustanovení, ktoré ovplyvňujú menovanie štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností

3.1.10 Osobitné ustanovenia týkajúce sa štatutárneho auditu malých a stredných podnikov.

3.2 EHSV podporuje všetky tieto zmeny. Väčšina z nich je v súlade s jeho stanoviskom k zelenej knihe.

4. Postoj EHSV k nariadeniu

Táto časť sa pridáva štruktúry nariadenia. Dôležité odseky znenia nariadenia sú v nej citované alebo zhrnuté a následne doplnené poznámkami v súlade s názorom výboru.

HLAVA 1: PREDMET ÚPRAVY, ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

4.1 Články 1 až 3 – Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a definície

„Toto nariadenie sa uplatňuje na (štatutárnych) audítorov, ktorí vykonávajú štatutárne audity spoločností verejného záujmu (SVZ) a na auditované SVZ, napr. pravidlá týkajúce sa výboru pre audit, ktorý SVZ musia mať. S postupujúcim vývojom finančného sektora sa vytvárajú nové kategórie finančných inštitúcií podľa právnych predpisov Únie, preto je vhodné, aby vymedzenie SVZ zahŕňalo aj investičné spoločnosti, platobné inštitúcie, podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP), inštitúcie elektronického peňaženstva a alternatívne investičné fondy.“

4.1.1 Za SVZ sa okrem úverových inštitúcií, poisťovní a všetkých ostatných firiem poskytujúcich finančné služby považujú aj všetky spoločnosti s akciami kótovanými na burze. EHSV sa domnieva, že požiadavky tohto nariadenia sú pre malé a stredné podniky prehnane. Malé a stredné podniky sa definujú na základe počtu zamestnancov, príjmov, resp. súvahy. Nariadenie definuje veľké podniky na základe trhovej kapitalizácie a EHSV navrhuje, aby sa na účely štatutárneho auditu definovali na základe trhovej kapitalizácie aj malé a stredné podniky. Výnimky alebo odchýlky by mali byť povolené pre spoločnosti s trhovým kapitálom do 120 miliónov EUR. Ďalej je uvedená analýza podnikov kótovaných na londýnskej burze. Rozdelenie trhovej kapitalizácie bude podobné na ostatných európskych burzách. Podobne by sa malo uvažovať v prípade finančných malých a stredných podnikov, u ktorých je nepravdepodobné, že ich činnosť bude mať systémový význam.

Kapitalizácia spoločnosti (konverzný kurz £1 = EUR 1,20)						
Rozsah (v miliónoch EUR)	Hlavný trh: 985 spoločností Hodnota kapitálu: EUR 2 336 055 mil.			Alternatívny investičný trh: 1 122 spoločností Hodnota kapitálu: EUR 85 107 mil.		
	Počet spoločností	% spoločností	Trhová hodnota v %	Počet spoločností	% spoločností	Trhová hodnota v %
viac ako 2 400	116	11,8	86,2	1	0,1	4,2
1 200 – 2 400	87	8,8	6,4	6	0,5	13,1
600 – 1 200	91	9,2	3,4	16	1,4	16
300 – 600	106	10,6	2	34	3	15,4
120 – 300	169	17,2	1,4	92	8,2	20,4
60 – 120	101	10,3	0,4	133	11,9	13
30 – 60	79	8	0,2	200	17,4	9,9

Kapitalizácia spoločnosti
(konverzný kurz £1 = EUR 1,20)

Rozsah (v miliónoch EUR)	Hlavný trh: 985 spoločností Hodnota kapitálu: EUR 2 336 055 mil.			Alternatívny investičný trh: 1 122 spoločností Hodnota kapitálu: EUR 85 107 mil.		
	Počet spoločností	% spoločností	Trhová hodnota v %	Počet spoločností	% spoločností	Trhová hodnota v %
12 – 30	88	8,9	0,1	229	20,4	5,3
6 – 12	40	4,1	0	156	13,9	1,5
0 – 6	61	6,1	0	240	21,4	0,9
Iné	47	4,7		15	1,3	
> 120	569	57,7	99,4	149	13,2	69,3
< 120	369	37,5	0,6	958	85,4	30,7
< 60	268	27,2	0,2	825	73,5	17,7
< 30	189	19,2	0,1	625	55,7	7,8

Zdroj: internetová stránka londýnskej burzy

4.2 Článok 4 – Veľké subjekty verejného záujmu

„a) 10 najväčších emitentov akcií v každom členskom štáte meraných podľa trhovej kapitalizácie a v každom prípade všetci emitenti akcií, ktorí mali priemernú trhovú kapitalizáciu vo výške viac než 1 000 000 000 EUR za predchádzajúce tri kalendárne roky;

b) a c) každý subjekt finančného odvetvia, ktorý má k dátumu zostavenia súvahy výsledok súvahy vyšší než 1 000 000 000 EUR;“

4.2.1 Tieto definície sa týkajú ustanovení v článku 10 ods. 5.

HLAVA II: PODMIENKY VYKONÁVANIA ŠTATUTÁRNEHO AUDITU SUBJEKTOV VEREJNÉHO ZÁUJMU

KAPITOLA I: Nezávislosť a vyhnutie sa konfliktu záujmov

4.3 Články 5 až 8

4.3.1 EHSV v zásade podporuje tieto štyri články.

4.4 Článok 9: Poplatky za audit

„2. V prípade, že štatutárny audítor poskytuje auditovanému subjektu súvisiace finančné audítorské služby uvedené v článku 10 ods. 2, poplatky za takéto služby sú obmedzené na maximálne 10 % poplatkov, ktoré auditovaný subjekt platí za štatutárny audit.

3. V prípade, že celkové poplatky prijaté od subjektu verejného záujmu, ktorý podlieha štatutárnemu auditu, predstavujú viac než 20 % alebo za dva za sebou nasledujúce roky viac než 15 % celkových ročných poplatkov, ktoré štatutárny audítor vykonávajúci štatutárny audit prijal, tento audítor poskytne o tom výboru pre audit informáciu.

Výbor pre audit zvaží, či zákazka na audit má podliehať previerke kontroly kvality zo strany iného štatutárneho audítora alebo audítorskej spoločnosti pred vydaním audítorskej správy.

V prípade, že celkové poplatky prijaté od subjektu verejného záujmu, ktorý podlieha štatutárnemu auditu, predstavujú viac než 20 % alebo za dva za sebou nasledujúce roky viac než 15 % celkových ročných poplatkov, ktoré štatutárny audítor vykonávajúci štatutárny audit prijal, tento audítor poskytne o tom výboru pre audit informáciu.“

4.4.1 EHSV podporuje návrhy týkajúce sa transparentnosti. Avšak 10 % hranica stanovená v odseku 2 je zvolená náhodne. EHSV navrhuje, aby boli služby súvisiace s auditom (pozri článok 10 ods. 2 ďalej) súčasťou plánu auditu (pozri bod 4.16.2) a aby ich cena bola stanovená bez náhodných obmedzení v kontexte celkového auditu.

4.5 Článok 10: Zákaz poskytovania neauditorských služieb

„1. Štatutárny audítor vykonávajúci štatutárny audit SVZ môže auditovanému subjektu poskytovať služby štatutárneho auditu a súvisiace finančné audítorské služby.

2. Súvisiace finančné audítorské služby sú:

- a) audit alebo preverka priebežných účtovných záznamov;
- b) poskytnutie uistenia týkajúceho sa vyhlásení o správe a riadení;
- c) poskytnutie uistenia v otázkach sociálnej zodpovednosti podnikov;
- d) poskytnutie uistenia alebo potvrdenia o regulačnom podávaní správ regulačným orgánom alebo finančným inštitúciám;
- e) poskytnutie osvedčenia o súlade s požiadavkami v daňovej oblasti;
- f) akákoľvek iná štatutárna povinnosť súvisiaca s audítorskou prácou.

3. Štatutárny audítor vykonávajúci štatutárny audit SVZ neposkytuje priamo ani nepriamo auditovanému subjektu neaudítorské služby. Súvisiace neaudítorské služby sú:

- a) služby spôsobujúce v každom prípade konflikt záujmov:
 - i) odborné služby nesúvisiace s auditom, daňovým poradenstvom, všeobecnými poradenskými službami v oblasti riadenia podniku a inými poradenskými službami;
 - ii) účtovná evidencia a vypracúvanie účtovných záznamov a účtovných záznamov;
 - iii) vypracúvanie a zavádzanie postupov vnútornej kontroly alebo riadenia rizík a poradenstvo v oblasti rizík;
 - iv) služby oceňovania, poskytovanie nestranných stanovísk alebo výkazy o vecných príspevkoch;
 - v) poisťno-matematické a právne služby vrátane riešenia sporov;
 - vi) vypracúvanie a zavádzanie technologických systémov finančných informácií pre SVZ;
 - vii) účasť na vnútornom audite klienta auditu a poskytovanie služieb súvisiacich s funkciou vnútorného auditu;
 - viii) brokerské alebo maklérske služby, služby investičného poradcu alebo služby investičného bankovníctva.

b) služby, ktoré môžu spôsobiť konflikt záujmov:

- i) služby týkajúce sa ľudských zdrojov;
- ii) poskytovanie listov o zlučiteľnosti pre investorov v súvislosti s emisiou cenných papierov podniku;
- iii) vypracúvanie a zavádzanie technologických systémov finančných informácií;
- iv) služby hĺbkovej analýzy poskytované predávajúcemu alebo kupujúcej strane týkajúce sa možných fúzií a akvizícií.

4.5.1 Vo svojom stanovisku k zelenej knihe EHSV uviedol, že štatutárni audítori by nemali svojim klientom poskytovať žiadne služby, ktoré by mohli spôsobiť konflikt záujmov. Hoci by sa povaha služieb špecifikovaných v odseku 3 písm. a) a b) mala prediskutovať, EHSV podporuje zámer nariadenia.

4.5.2 Nie je možné vylúčiť možnosť, že nastane situácia, v ktorej bude úplne logické, že štatutárny audítor poskytne klientom v súvislosti so štatutárnym auditom služby z písm. i) až v) v zozname a). Môžu nastať nepredvídané udalosti (vyššia moc) a aj podnikové katastrofy sa stávajú. Služby špecifikované v písmene b) možno poskytnúť so súhlasom buď výboru pre audit alebo príslušného orgánu. To isté platí za mimoriadnych okolností aj pre služby uvedené v písmene a).

„5. V prípade, že viac ako tretina ročných výnosov audítorskej spoločnosti z auditu pochádza z veľkých subjektov verejného záujmu a táto audítorská spoločnosť patrí do siete, ktorej členovia majú kombinované ročné výnosy z auditu vyššie ako 1 500 miliónov EUR v rámci Európskej únie, splňa tieto podmienky:

- a) subjektom verejného záujmu neposkytuje priamo ani nepriamo neaudítorské služby;
- b) nepatrí do siete, ktorá poskytuje neaudítorské služby v rámci Únie;
- e) takáto audítorská spoločnosť nevlastní priamo ani nepriamo viac ako 5 % kapitálu alebo hlasovacích práv v subjekte, ktorému poskytuje služby uvedené v odseku 3.“

4.5.3 EHSV chápe, že cieľom týchto ustanovení je obmedziť dominantné postavenie audítorskej firmy z Veľkej štvorky na trhu v Spojenom kráľovstve, Nemecku a Španielsku (v každej krajine ide o inú firmu) a odstrašovať firmy od vybudovania

si takéhoto postavenia v budúcnosti. Vo svojom stanovisku k zelenej knihe výbor navrhuje riešiť dominanciu na trhu odkazom na orgány pre hospodársku súťaž. V Spojenom kráľovstve už prebieha vyšetovanie. EHSV navrhuje, aby Nemecko a Španielsko do schválenia tohto nariadenia tento príklad nasledovali.

4.5.4 EHSV nepodporuje koncepciu výhradne audítorských spoločností. Domnievame sa, že takáto zmena by mala pravdepodobne neblahý vplyv na kvalitu audítorov a štatutárnych auditov. EHSV trvá na svojom postoji, že štatutárni audítori by mali mať možnosť poskytovať neaudítorské služby svojim klientom, ktorí nimi nie sú v oblasti štatutárneho auditu.

4.5.5 Výbor vo svojom stanovisku k zelenej knihe uviedol, že podporuje poskytovanie neaudítorských služieb klientom v oblasti štatutárneho auditu, ak ide o malé a stredné podniky. Jeden poradca poskytne podniku vyššiu kvalitu služieb a väčší prínos. EHSV trvá na tomto postoji.

4.6 Článok 11 – Príprava na štatutárny audit a posúdenie ohrozenia nezávislosti

4.6.1 EHSV podporuje tieto ustanovenia.

KAPITOLA II: Dôvernosc informácií a služobné tajomstvo

4.7 Článok 12 a článok 13

4.7.1 EHSV podporuje tieto ustanovenia.

KAPITOLA III: Výkon štatutárneho auditu

4.8 Článok 14 – Rozsah štatutárneho auditu

„2. Bez toho, aby boli dotknuté požiadavky na podávanie správ uvedené v článkoch 22 a 23, rozsah štatutárneho auditu nezahŕňa potvrdenie o budúcej životaschopnosti auditovaného subjektu ani o efektívnosti alebo účinnosti, s ktorou manažment alebo správny orgán riešil alebo bude spravovať záležitosti subjektu.“

4.8.1 EHSV upozorňuje na uvedený odsek, pretože významne obmedzuje to, čo by inak zainteresované strany mohli očakávať od štatutárneho auditu a vyvoláva otázku, čo by malo byť úlohou auditu.

4.9 Článok 15 – Profesionálny skepticizmus

„Štatutárny audítor alebo audítorská spoločnosť zachováva počas celého auditu profesionálny skepticizmus. Na účely tohto článku „profesionálny skepticizmus“ je postoj, ktorý zahŕňa skúmané rozmýšľanie, citlivosť na

okolnosti, ktoré môžu naznačovať možnú nesprávnosť v dôsledku chyby alebo podvodu, a kritické posudzovanie audítorských dôkazov.“

4.9.1 Rovnako ako v jeho stanovisku k zelenej knihe, EHSV podporuje dôraz na profesionálny skepticizmus.

4.10 Články 16 až 20

4.10.1 EHSV podporuje uplatňovanie Medzinárodných audítorských štandardov (International Standards on Auditing, ISA) a ďalšie ustanovenia článkov 16 až 20.

KAPITOLA IV: Audítorská správa

4.11 Článok 21 – Výsledky štatutárneho auditu

„Štatutárny audítor alebo audítorská spoločnosť predloží výsledky štatutárneho auditu v týchto správach:

— audítorskej správe v súlade s článkom 22;

— doplňujúcej správe pre výbor pre audit v súlade s článkom 23.“

4.12 Článok 22 – Audítorská správa

„2. Audítorská správa má písomnú podobu. V nej sa aspoň:

k) určia kľúčové oblasti rizika závažnej nesprávnosti ročnej alebo konsolidovanej účtovnej závierky vrátane rozhodujúcich účtovných odhadov alebo oblastí neistoty merania;

l) poskytnú vyhlásenie o situácii auditovaného subjektu, najmä posúdenie schopnosti subjektu alebo materskej spoločnosti a skupiny plniť si záväzky v predvídateľnej budúcnosti a pokračovať v bežnej činnosti;

m) posúdi vnútorný systém kontroly, ktorý subjekt má, vrátane podstatných nedostatkov vnútornej kontroly, ako aj účtovníctva a systému účtovníctva, zistených počas výkonu štatutárneho auditu;

o) uvedie a vysvetlí akékoľvek porušenie účtovných pravidiel alebo porušenie zákonov alebo stanov, rozhodnutí v oblasti účtovnej politiky a ostatných otázok, ktoré sú dôležité pre spravovanie subjektu;

q) ak štatutárny audit vykonala audítorská spoločnosť, v správe sa uvedie totožnosť každého člena audítorského tímu pracujúceho na zákazke a uvedie sa, že všetci členovia zostali úplne nezávislí a nemali žiadny priamy ani nepriamy záujem v auditovanom subjekte;

- t) poskytnú stanovisko, v ktorom sa jasne uvedie stanovisko štatutárneho audítora (audítorov) alebo audítorskej spoločnosti (spoločností) o tom, či ročná alebo konsolidovaná účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz a či bola vypracovaná v súlade s príslušným rámcom finančného výkazníctva;
- u) odkaz na akékoľvek záležitosti, na ktoré štatutárny audítor dôrazne upozorňuje bez toho, aby vydal podmienené audítorské stanovisko.

4. Audítorská správa má maximálne štyri strany alebo 10 000 znakov (bez medzier).“

4.12.1 Táto správa nahrádza audítorské stanovisko, ktoré sa v súčasnosti zverejňuje ako súčasť výročnej správy a ročnej účtovnej závierky spoločnosti verejného záujmu. Odssek 2 uvádza 23 prvkov a) až w), ktoré majú byť súčasťou tejto 4-stranovej správy. EHSV vo svojom stanovisku k zelenej knihe kritizoval prázdne audítorské správy plné dookola omieľaných fráz, pričom správy jednotlivých auditovaných spoločností a odvetví sa len veľmi málo odlišujú. Táto správa odhalí viac, čo auditovaným spoločnostiam nemusí byť po vôli.

4.12.2 Ustanovuje sa požiadavka uvádzať mená členov audítorského tímu. V prípade väčších SVZ to môže znamenať stovky osôb. Veľkosť a rozsah audítorskej správy vypracovanej pre veľmi veľký podnik sa musí rozhodne odlišovať od správy spoločnosti, ktorá je 100 krát menšia. Niekoľko požiadaviek nie je v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi. Nariadenie vôbec neodkazuje na tieto štandardy.

4.13 Článok 23 – Doplnujúca správa určená výboru pre audit

„1. Doplnujúca správa sa zverejňuje na valnom zhromaždení auditovaného subjektu, ak sa tak rozhodne riadiaci alebo správny orgán auditovaného subjektu.“

4.13.1 Podľa názoru EHSV je nepravdepodobné, že by auditované spoločnosti túto správu zverejnili v plnom rozsahu. EHSV sa domnieva, že jej obsah by mal byť poskytnutý sociálnym partnerom podniku v súlade s rozdielnymi vnútroštátnymi systémami zapájania pracovníkov.

„2. V doplnujúcej správe sa podrobne a výslovne objasňujú výsledky vykonaného štatutárneho auditu a aspoň:

- f) uvedú a objasnia sa posudky o významnej neistote, ktorá môže spochybniť schopnosť subjektu pokračovať v bežnej činnosti;
- g) podrobne sa určí, či sa účtovná evidencia, účtovníctvo, všetky auditované dokumenty, ročná alebo konsolidovaná účtovná závierka a prípadné doplnujúce správy javia ako vyhovujúce;

h) uvedú a podrobne sa vysvetlia všetky prípady nedodržania súladu vrátane menej významných prípadov, pokiaľ sa to považuje za dôležité na to, aby si výbor pre audit plnil svoje úlohy;

i) posúdia sa použité metódy hodnotenia rôznych položiek v ročnej alebo konsolidovanej účtovnej závierke vrátane vplyvu ich zmien;

j) poskytnú sa úplné podrobnosti o všetkých zárukách, listoch o zlučiteľnosti, podnikov, ktoré sa použili pri posúdení predpokladu pokračovania v činnosti;

k) potvrdí sa účasť na kontrolách zásob, ako aj iných prípadoch fyzického overovania;

n) uvedie sa, či boli poskytnuté všetky požadované vysvetlenia a dokumenty.“

4.13.2 Táto správa je založená na dlhšej verzii správy, ktorú používajú audítorské spoločnosti v Nemecku. Rozšírenie jej používania v celej EÚ by zlepšilo kvalitu štatutárneho auditu a reakciu auditovaného subjektu na audit. EHSV túto správu podporuje.

4.14 Článok 24 – Dohľad výboru pre audit nad štatutárnym auditom Článok 25 – Správa orgánom dohľadu nad subjektmi verejného záujmu

4.14.1 Články 24 a 25 sú v súlade so stanoviskom EHSV k zelenej knihe.

KAPITOLA V: Správa štatutárnych audítorov a audítorských spoločností o transparentnosti a uchovávanie záznamov

4.15 Články 26 až 30

4.15.1 Kapitola 5 je v súlade so stanoviskom EHSV k zelenej knihe.

HLAVA III: MENOVANIE ŠTATUTÁRNYCH AUDÍTOROV ALEBO AUDÍTORSKÝCH SPOLOČNOSTÍ SUBJEKTMI VEREJNÉHO ZÁUJMU

4.16 Článok 31 – Výbor pre audit

„1. Výbory pre audit sa skladajú z iných ako výkonných členov správneho orgánu a/alebo členov dozorného orgánu auditovaného subjektu a/alebo z členov menovaných valným zhromaždením akcionárov auditovaného subjektu.

Aspoň jeden člen výboru pre audit má kvalifikáciu v oblasti auditu a ďalší člen v oblasti účtovníctva a/alebo auditu. Členovia výboru ako celok musia mať kvalifikáciu relevantnú pre sektor, v ktorom je auditovaný subjekt činný.

Väčšina členov výboru pre audit musí byť nezávislá. Predseda výboru pre audit je menovaný jeho členmi a je nezávislý.“

4.16.1 Odsek 1 je úplne v súlade s odporúčaniami EHSV v stanovisku k zelenej knihe, keďže „ako celok“ neznamená „všetci“.

4.16.2 V odseku 5 sa uvádzajú úlohy výboru pre audit. EHSV navrhuje dve ďalšie úlohy: schvaľovanie plánu auditu, vrátane poskytovania služieb súvisiacich s auditom, a schvaľovanie príslušných rozpočtov.

4.17 Článok 32 – Menovanie štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností

„2. Výbor pre audit predloží odporúčanie týkajúce sa menovania štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností. Odporúčanie musí obsahovať aspoň dve možnosti zákazky na audit a výbor pre audit vyjadrí riadne odôvodnené uprednostnenie jednej z nich.

3. Odporúčanie výboru pre audit uvedené v odseku 2 tohto článku sa vypracúva na základe výberového konania, ktoré auditovaný subjekt organizuje so zohľadnením týchto kritérií:

- a) auditovaný subjekt musí mať možnosť vyzvať akýchkoľvek štatutárnych audítorov alebo audítorské spoločnosti, aby predložili návrhy na poskytovanie služby pod podmienkou, že najmenej jeden z oslovených audítorov alebo spoločností nie je ten, ktorý získal viac než 15 % celkových poplatkov za audit od veľkých subjektov verejného záujmu v príslušnom členskom štáte v predchádzajúcom kalendárnom roku;
- b) auditovaný subjekt musí mať možnosť zvoliť metódu kontaktu s osloveným štatutárnym audítorom (audítormi) alebo audítorskou spoločnosťou (spoločnosťami);
- c) auditovaný subjekt vypracuje súťažné podklady, ktoré auditovaný subjekt použije na vyhodnotenie ponúk, ktoré štatutárni audítori alebo audítorské spoločnosti predložili;
- d) auditovaný subjekt musí mať možnosť vymedziť výberové konanie a môže uskutočniť priame rokovania so zainteresovanými účastníkmi výberového konania počas konania;
- f) v súlade s kritériami výberu, ktoré boli v súťažných podkladoch vopred vymedzené, auditovaný subjekt vyhodnotí návrhy, ktoré štatutárni audítori alebo audítorské spoločnosti predložili;
- g) auditovaný subjekt musí byť schopný preukázať príslušnému orgánu, že výberové konanie sa uskutočnilo spravodlivým spôsobom.

5. Ak sa návrh správnej alebo dozornej rady odlišuje od odporúčaní výboru pre audit, v návrhu sa musia uviesť dôvody, pre ktoré sa návrh neriadi odporúčaniami výboru pre audit.

6. V prípade úverovej inštitúcie alebo poisťovne správna alebo dozorná rada predloží svoj návrh príslušnému orgánu.

10. S cieľom zjednodušiť úlohu auditovaného subjektu, pokiaľ ide o organizovanie výberového konania na vymenovanie štatutárneho audítora alebo audítorskej spoločnosti, EBA, EIOPA a ESMA vydajú usmernenia.“

4.17.1 Nezávisle od doby trvania audítorskej zákazky, tieto usmernenia môžu byť užitočné pre veľké SVZ, avšak v súčasnom znení sú pre malé a stredné podniky prehnane normatívne. Malé a stredné podniky často nedodržia postup stanovený v písmene a) a zvyčajne zadajú vykonanie auditu druhoradým alebo treťoradým firmám. Malé a stredné podniky sa na základe písmen b) a d) budú domnievať, že majú možnosť sa voľne rozhodnúť. Takéto podniky zvyčajne nebudú pripravovať oficiálne súťažné podklady, často možno nebudú žiadať súťažné ponuky a nebudú sa cítiť povinné vysvetľovať svoje konanie príslušným orgánom. Odsek 5 sa nevzťahuje na malé a stredné podniky. Tieto pravidlá sú vytvorené pre banky, a nie pre malé a stredné podniky. Malé a stredné podniky nebudú pri zariaďovaní svojich záležitostí požadovať poradenstvo od plejády inštitúcií uvedených v odseku 10.

4.17.2 Ustanovuje sa požiadavka, aby sa pozvánka na predloženie súťažnej ponuky poslala aspoň jednej druhoradej spoločnosti. Druhoradé firmy tak získajú prístup k väčším klientom, avšak všetky tieto firmy musia ešte vyriešiť mnoho problémov, pretože spoločne majú k dispozícii zdroje iba na obmedzený počet zákaziek.

4.18 Článok 33 – Trvanie zákazky na audit

„1. Subjekt verejného záujmu menuje štatutárneho audítora alebo audítorskú spoločnosť na úvodnú zákazku, ktorá nesmie byť kratšia ako dva roky. Subjekt verejného záujmu môže obnoviť túto zákazku len raz. Maximálne trvanie oboch kombinovaných zákaziek nesmie presiahnuť 6 rokov. Ak v priebehu nepretržitej zákazky trvajúcej 6 rokov boli vymenovaní dvaja štatutárni audítori alebo audítorské spoločnosti, maximálne trvanie zákazky každého štatutárneho audítora alebo audítorskej spoločnosti nemôže presiahnuť 9 rokov.“

4.18.1 Výbor vo svojom stanovisku k zelenej knihe nepodporil povinnú rotáciu štatutárnych audítorov. Namiesto toho navrhol povinné opakovanie verejnej súťaže každých šesť až osem rokov. Aj po dôkladnom zhodnotení nových návrhov EHSV trvá na svojom postoji, avšak víta iné aspekty nariadenia.

4.18.2 Keďže sa ustanovuje rotácia kľúčových audítorských partnerov po siedmych rokoch (pozri odsek 4 ďalej), výbor navrhuje, aby sa aj povinné opakovanie verejnej súťaže konalo po siedmich rokoch. Existuje otázka, či by doterajší štatutárny audítor mal mať pevnú zmluvu na sedem rokov. V mnohých členských štátoch sa štatutárni audítori menujú každý rok a nariadenie by malo obsahovať možnosť pokračovať v tejto praxi. Rovnako by sa mala umožniť flexibilita, pokiaľ ide o sedemročné trvanie zmluvy, no po siedmich rokoch nepretržitého trvania zmluvy by sa vyžadovalo povinné opakovanie verejnej

súťaže. Výbor zdôrazňuje, že keď sa spustí povinné opakovanie verejnej súťaže, tento postup musí byť transparentný, a v prípade úverových inštitúcií musí výsledok schváliť príslušný orgán.

„4. Kľúčový audítorský partner (partneri) zodpovedný za vykonanie štatutárneho auditu ukončí svoju účasť na štatutárnom audite po uplynutí obdobia siedmich rokov od dátumu menovania. Štatutárny audítor alebo audítorská spoločnosť zavedie vhodný mechanizmus postupnej rotácie najvrcholovejších zamestnancov zapojených do štatutárneho auditu.“

4.18.3 EHSV podporil túto rotáciu vo svojom stanovisku k zelenej knihe, avšak o postupnej rotácii ostatných členov tímu by mal rozhodnúť štatutárny audítor.

4.19 Článok 34 – Odvolanie a odstúpenie štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností

HLAVA IV: DOHLAD NAD ČINNOSŤAMI AUDÍTOROV A AUDÍTORSKÝCH SPOLOČNOSTÍ VYKONÁVAJÚCICH ŠTATUTÁRNY AUDIT SUBJEKTOV VEREJNÉHO ZÁJMU

KAPITOLA I: Príslušné orgány

4.20 Články 35 až 39

4.20.1 EHSV podporuje ustanovenia týkajúce sa príslušných orgánov.

KAPITOLA II: Zabezpečenie kvality, prešetrovanie, monitorovanie trhu, plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí a transparentnosť úloh príslušných orgánov

4.21 Článok 40 až 44

„Úlohy príslušných orgánov sú:

- vykonávanie previerok zabezpečenia kvality vykonaných štatutárnych auditov.
- prešetrovanie s cieľom zistiť, opraviť a predchádzať chybám pri výkone štatutárnych auditov;
- monitorovanie vývoja na trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu;
- pravidelné monitorovanie možného ohrozenia a kontinuálnosti operácií veľkých audítorských firiem vrátane rizík vyplývajúcich z vysokej koncentrácie a vyžadovanie, aby veľké audítorské spoločnosti zaviedli pohotovostné plány na riešenie týchto hrozieb;“

4.21.1 Návrh, aby príslušné orgány pracovali spolu s najväčšími firmami v každej jurisdikcii na príprave pohotovostných plánov je v súlade so stanoviskom EHSV k zelenej knihe.

KAPITOLA III: Spolupráca medzi príslušnými orgánmi a vzťahy s európskymi orgánmi dohľadu

4.22 Články 45 až 56

„a) Nariadením sa vyžaduje, aby sa uskutočňovala spolupráca príslušných orgánov v rámci celej EÚ v ESMA, čím sa súčasný mechanizmus spolupráce v rámci EÚ dostane pod záštitu Európskej skupiny orgánov pre dohľad nad audítormi (EGA OB).“

ESMA by mala vydať usmernenia o niekoľkých záležitostiach: napr. o obsahu a podobe audítorskej správy a doplňujúcej správy pre výbor pre audit, o činnosti dohľadu výboru pre audit alebo na vykonávanie previerok zabezpečenia kvality.

b) Pod dohľadom ESMA sa zavádza dobrovoľná celoeurópska certifikácia kvality auditu na zvýšenie viditeľnosti, uznania a povesti všetkých audítorských spoločností, ktoré sú schopné vykonávať auditu SVZ s vysokou kvalitou.“

4.22.1 EHSV podporuje tento návrh.

KAPITOLA IV: Spolupráca s audítormi z tretích krajín a s medzinárodnými organizáciami a orgánmi

4.23 Články 57 až 60

„Príslušné orgány a ESMA môžu uzatvárať dohody o spolupráci týkajúcej sa výmeny informácií s príslušnými orgánmi tretích krajín len v prípade, ak poskytované informácie podliehajú zárukám služobného tajomstva a rešpektujú sa poskytnuté pravidlá na ochranu údajov.“

4.23.1 EHSV podporuje návrhy uvedené v kapitole IV.

HLAVA V: OPATRENIA DOHLADU A SANKCIE

4.24 Článok 61 – Administratívne sankcie a opatrenia

4.25 Článok 62 – Sankčné právomoci

„1. Tento článok sa uplatňuje na porušenia ustanovení tohto nariadenia uvedených v prílohe.

2. Príslušné orgány majú právomoc uložiť aspoň tieto administratívne opatrenia a sankcie:

b) verejné vyhlásenie, v ktorom sa uvádza zodpovedná osoba a povaha porušenia, uverejnené na webovej stránke príslušných orgánov;

f) administratívne peňažné sankcie až do výšky dvojnásobku sumy ziskov získaných vďaka porušeniu alebo strát, ktorým sa vďaka porušeniu predišlo;

g) v prípade fyzickej osoby administratívne peňažné sankcie do 5 000 000 EUR;

h) pokiaľ ide o právnickú osobu, administratívne peňažné sankcie až do výšky 10 % jej celkového ročného obratu za predchádzajúci obchodný rok;

4.26 Článok 63 – Účinné uplatňovanie sankcií

„1. Pri určovaní typu administratívnych sankcií a opatrení príslušné orgány zohľadnia všetky príslušné okolnosti vrátane:

a) závažnosti a trvania porušenia;

b) mieru zodpovednosti zodpovednej osoby;

c) finančnej sily zodpovednej osoby;

d) význam ziskov, ktoré zodpovedná osoba získala, alebo strát, ktorým predišla.“

4.27 Článok 64 – Uverejnenie sankcií a opatrení

„Každé administratívne opatrenie alebo sankcia uložená za porušenie tohto nariadenia sa bez zbytočného odkladu uverejní, vrátane aspoň informácií o type a povahe porušenia a totožnosti osôb, ktoré sú zaň zodpovedné, pokiaľ by toto uverejnenie vážne neohrozilo stabilitu finančných trhov.“

4.28 Článok 65 – Odvolanie

4.29 Článok 66 – Hlásenie porušení

4.29.1 Vo svojom stanovisku k zelenej knihe EHSV predpokladal zriadenie profesijného disciplinárneho orgánu vo všetkých členských štátoch. EHSV podporuje tieto návrhy, ktoré de facto ustanovujú verejné pranieerovanie v prípade neobanlivosti.

HLAVA VI: DELEGOVANÉ AKTY, PREDKLADANIE SPRÁV A PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

4.30 Články 68 až 72

4.30.1 Zavádza sa prechodný systém, pokiaľ ide o nadobudnutie účinnosti povinnosti rotácie audítorských spoločností, povinnosti organizovať výberový postup na výber audítorskej spoločnosti a zakladanie audítorských spoločností, ktoré vykonávajú len audítorské služby.

4.31 PRÍLOHA: I. Porušenia zo strany štatutárnych audítorov, audítorských spoločností alebo kľúčových audítorských partnerov

Tieto porušenia sú v podstate procedurálnej, resp. administratívnej povahy a týkajú sa: konfliktu záujmov, organizačných a prevádzkových požiadaviek, výkonu štatutárneho auditu, audítorskej správy, ustanovení o zverejňovaní informácií, vymenovania štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností subjektmi verejného záujmu a zabezpečenia kvality. Nie je však jasné, ako sa na základe týchto ustanovení bude postupovať v prípade zlyhania audítora (ako sa nedávno nepodarilo zachytiť prípad, keď banka JP Morgan zneužívala finančné prostriedky svojich klientov).

4.32 PRÍLOHA: II. Porušenia zo strany subjektov verejného záujmu

Ide o porušenia súvisiace s menovaním štatutárnych audítorov alebo audítorských spoločností.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci bod bol zmenený v zmysle pozmeňovacieho návrhu, ktoré schválilo zhromaždenie, avšak získal viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov (článok 54 ods. 4 rokovacieho poriadku):

Bod 3.1.8**3.1.8 Nové pravidlá týkajúce sa príslušných orgánov**

„EHSV podporuje zriadenie príslušných orgánov členských štátov, ktoré by plnili úlohu národných nezávislých regulátorov a orgánov dohľadu a boli by tiež partnerskými subjektmi pre ESMA. Ak už však takéto kompetentné, nezávislé orgány dohľadu nad audítormi (vrátane komôr účtovníkov a audítorov) v členských štátoch fungujú, EHSV by si želal, aby boli do nového rámca dohľadu zodpovedajúco začlenené, a nie vylúčené.“

Výsledok hlasovania:

Za: 88
Proti: 60
Zdržali sa: 37

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych fondoch rizikového kapitálu“

COM(2011) 860 final – 2011/0417 (COD)

(2012/C 191/13)

Spravodajkyňa: **Anna NIETYKSZA**

Rada (20. januára 2012) a Európsky parlament (17. mája 2011) sa v súlade s článkom 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych fondoch rizikového kapitálu“

COM(2011) 860 final – 2011/0417 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla) prijal 131 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 EHSV víta nariadenie o európskych fondoch rizikového kapitálu, ktoré navrhuje vytvorenie celoeurópskeho právneho investičného nástroja, ktorý bude využívať jednotné povolenie s cieľom pomôcť európskym fondom rizikového kapitálu pritiahnúť medzinárodných investorov a zjednodušiť prístup inovatívnych malých a stredných podnikov (MSP) k financovaniu. Nariadenie stanovuje jednotné pravidlá pre kategórie investorov a jednotné požiadavky pre správcov podnikov kolektívneho investovania, ktoré vykonávajú svoju činnosť pod označením „európsky fond rizikového kapitálu“. Tieto požiadavky sa týkajú investičného portfólia, investičných techník a oprávnených podnikov, na ktoré sa môže zamerať kvalifikovaný fond rizikového kapitálu.

1.2 Táto iniciatíva je reakciou na ciele všeobecnej stratégie Európa 2020 a Aktu o jednotnom trhu v snahe zabezpečiť, aby fondy rizikového kapitálu v ktoromkoľvek členskom štáte mohli do roku 2012 slobodne investovať v celej EÚ, financovať inovatívne podniky EÚ a vytváranie pracovných miest udržateľným spôsobom.

1.3 Nariadenie o európskych fondoch rizikového kapitálu je zamerané na pritiahnutie medzinárodných súkromných investorov, vrátane jednotlivcov, aby investovali do fondov rizikového kapitálu so sídlom v ktoromkoľvek členskom štáte EÚ. Táto iniciatíva je veľmi dôležitá, pretože európsky sektor rizikového kapitálu je príliš závislý od verejného financovania, pričom viac ako 50 % finančných prostriedkov pochádza z verejných príspevkov. EHSV sa nazdáva, že verejné orgány by sa mali namiesto toho zamerať na vytváranie stabilného regulačného rámca.

1.4 Nariadenie stanovuje jednotné pravidlá týkajúce sa kategórií investorov, ktorí sa považujú za oprávnených investovať. Navrhované opatrenia musia byť flexibilnejšie a riešiť potreby súkromných medzinárodných investorov, aby mohli investovať cezhranične. EHSV sa nazdáva, že opatrenia by mali byť

atraktívne pre neeurópskych ako aj európskych investorov, ak chceme zvýšiť objem kapitálu dostupného pre európske MSP.

1.5 Povolenie pre európske fondy rizikového kapitálu je veľmi dôležité v kontexte opatrení obozretnej regulácie, ako sú Bazilej III, CRDIV a Solventnosť, pre hlavných súkromných poskytovateľov kapitálu sektoru rizikového kapitálu: banky, penzijné fondy a poisťovacie spoločnosti, ktoré obmedzujú svoje investície do inovatívnych MSP považovaných za vysoko rizikové aktíva.

1.6 EHSV obzvlášť víta plánovanú úlohu európskych fondov rizikového kapitálu pri podpore vytvárania pracovných miest v inovatívnych európskych MSP v oblasti špičkových technológií. Fondy, ktorých celkové spravované aktíva neprekračujú hraničnú hodnotu 500 miliónov EUR, musia vyčleniť aspoň 70 % svojich celkových kapitálových príspevkov na MSP a poskytnúť vlastný alebo kvázi vlastný kapitál na financovanie MSP.

1.7 Výbor tiež víta jednotné požiadavky týkajúce sa registrácie fondov a povolenia na uvádzanie na trh v celej EÚ, ktoré by mali uľahčiť cezhraničné investície, ako aj dodržiavanie pravidiel podnikmi, organizačné a etické požiadavky pre správcov európskych fondov.

1.8 EHSV však upozorňuje na viaceré obmedzenia, ktoré môžu oslabiť očakávaný dosah, ako je obmedzenie rozsahu činnosti kvalifikovaných fondov rizikového kapitálu, pričom obmedzí ich činnosť výlučne na investície do nástrojov vlastného alebo kvázi vlastného kapitálu emitovaného priamo podnikom (napr. nové emisie akcií alebo iných podielov). EHSV navrhuje rozšíriť predložené nariadenie s cieľom zahrnúť akcie alebo podiely iných európskych fondov rizikového kapitálu ako aj fondy fondov, čo môže zvýšiť celkový objem kapitálu dostupného na investície do MSP.

1.9 Takéto obmedzenia vylučujú z rozsahu nariadenia možnosť, aby takzvané fondy fondov mohli získať celoeurópske povolenie.

1.10 EHSV zdôrazňuje, že základom účinného investičného mechanizmu by mala byť skutočnosť, že umožní rozličným typom investorov realizovať spoločné investície a zabezpečí daňovú optimalizáciu, najmä v súvislosti so zabránením dvojitému zdaneniu (ide o daň zaplatenú z portfóliových investícií a daň z rozdelenia prostriedkov späť medzi investorov vo fonde).

1.11 EHSV žiada o prechodné obdobie v súvislosti s uplatňovaním hraničnej hodnoty, aby sa mohli zohľadniť rozličné úrovne príjmov v jednotlivých členských štátoch EÚ.

1.12 EHSV zastáva názor, že európske fondy rizikového kapitálu by mali byť štruktúrami uzavretého typu, ktoré investujú aspoň 70 % celkových kapitálových príspevkov a nevyplateného viazaného kapitálu na nadobudnutie aktív, ktoré sú kvalifikovanými investíciami, aby sa zabezpečilo, že ich akcie nebudú vykúpené za hotovosť alebo cenné papiere pred speňažením. Okrem toho by európske fondy rizikového kapitálu mali mať sídlo v Európskej únii, aby sa zabránilo zriaďovaniu fondov spravovaných správcami z EÚ v daňových rajoch s cieľom vyhnúť sa odvádzaniu daní.

1.13 Ochranný systém investorov by mal byť posilnený prostredníctvom vymenovania depozitára, ktorý by bol zodpovedný za zaistenie bezpečnosti aktív, monitorovanie peňažných tokov a za funkcie dohľadu. Smernica o podnikoch kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov požaduje vymenovanie depozitára pri podnikoch kolektívneho investovania.

1.14 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že jednotné povolenie nerieši problém daňovej transparentnosti investičných nástrojov, ktorá je dôležitá, ak majú byť investície rizikového alebo súkromného kapitálu efektívne. Problém cezhraničných daňových prekážok pri rizikovom kapitáli by sa mal preskúmať a mali by sa navrhnuť riešenia.

1.15 Návrh zaviesť povolenie pre európske fondy rizikového kapitálu uvedený v nariadení je krokom správnym smerom. Tento návrh by sa mal doplniť a podporiť s cieľom predísť tomu, aby bol dosah neúmerne nízky v porovnaní s očakávaniami.

1.16 EHSV by chcel upozorniť na osobitný význam využívania fondov EÚ na trhu rizikového kapitálu a dostupnosť financovania novozaložených a začínajúcich podnikov, ktoré nie sú financované súkromným kapitálom vzhľadom na súvisiace riziká.

2. Trh rizikového a súkromného kapitálu v Európe

2.1 Navrhované nariadenie Európskeho parlamentu a Rady bolo vypracované v kontexte špecifického hodnotenia. Dokument opisuje trh rizikového kapitálu v Európe ako slabý v porovnaní s americkým trhom. Európsky trh je podstatne

menší, rozdelený na trhy v jednotlivých štátoch a charakterizuje ho absencia jednotných pravidiel. Len niektoré členské štáty zaviedli pre režimy fondov rizikového kapitálu pravidlá týkajúce sa zloženia portfólií, investičných techník a oprávnených investičných cieľov. Znamená to, že pre poskytovateľov kapitálu, ako sú individuálni klienti, penzijné fondy a poisťovacie spoločnosti, je investovanie do rizikového kapitálu zložité a nákladné

2.2 Britskí správcovia fondov tradične získavajú a investujú najväčšiu časť európskeho kapitálu v sektore rizikového a súkromného kapitálu. Britom sa systematicky darilo získavať približne 30 % trhových prostriedkov na nové investície a v roku 2009 sa im podarilo získať 34 %. V období najväčších ziskov v roku 2007 investovali britskí správcovia fondov 34 mld. EUR, čo predstavuje 46 % európskych investícií. V krízovom roku 2009 táto suma dosiahla výšku 9 mld. EUR, čo predstavuje takmer 40 % trhu. Pokiaľ ide o investície, len 52 % z 9 mld. EUR bolo investovaných do britských firiem, pričom väčšia časť zostávajúceho kapitálu bola exportovaná do iných európskych podnikov.

2.3 Ďalšími významnými aktérmi na európskom trhu sú najväčšie ekonomiky na starom kontinente, a to Francúzsko, Nemecko a Taliansko. Ich postavenie na trhu je stabilné. V roku 2009 získali tieto tri krajiny približne 31 % celkového nového kapitálu a investovali 6,7 mld. EUR, čo predstavuje približne 29 % všetkých investícií. V ich prípade sa najviac prostriedkov získava na vnútroštátnych trhoch a zostáva v krajine v podobe investícií, ktoré dopĺňa dovezený kapitál, ako to bolo v prípade Talianska a Nemecka v roku 2009.

2.4 K veľkým zmenám došlo aj v štruktúre poskytovateľov kapitálu. V roku 2008 boli hlavným zdrojom kapitálu penzijné fondy (28 %), pričom význam bánk sa postupne znižoval (22 % v roku 2000 a 7 % v roku 2008). V roku sa tento trend zmenil a podiel bánk sa zvýšil na 18 %. Tieto zmeny boli dôsledkom náhleho zastavenia toku zdrojov zo sektora penzijných fondov, ktorý sa snažil obmedziť vplyv rizikových aktív.

2.5 Ukazovateľom rozsahu náročnosti získavania prostriedkov je čas, ktorý potrebujú správcovia fondov na konečné uzavretie fondu (t. j. na zhromaždenie predpokladanej skupiny investorov). V období rokov 2005 – 2007 tento proces netrval v priemere viac ako jeden rok. V roku 2009 už trval 18 mesiacov a v prvej polovici roku 2010 sa predĺžil na 20 mesiacov.

2.6 Investície rizikového kapitálu v Európe už niekoľko rokov zaznamenávajú klesajúcu tendenciu: v roku 2009 dosiahli investície výšku 9 mld. EUR, ale investície do novozaložených a začínajúcich podnikov predstavovali len 2 mld. EUR. V prvých troch štvrtrokoch roku 2010 dosiahli investície výšku 7 mld. EUR.

2.7 Hlavným dôsledkom zníženia investícií bol pokles priemernej hodnoty investícií do jedného podniku z 8,8 mil. EUR v roku 2008 na 4,7 mil. EUR o rok neskôr. Údaje z prvej polovice roku 2010 ukazujú, že táto suma sa následne zvýšila na 7,9 mil. EUR.

2.8 Investície sa zameriavajú na 5 odvetví: v roku 2009 a 2010 smerovalo 19 % investícií do odvetvia tovarov a služieb pre podniky, 13 % do odvetvia spotrebného tovaru, maloobchodného predaja a telekomunikácií, a 15 % sa investovalo do odvetvia biotechnológií. Pokiaľ ide o rizikový kapitál, 65 % investícií smerovalo do odvetvia prírodných vied, odvetvia IT a odvetvia elektroniky a telekomunikácií.

3. Prehľad návrhu Európskej komisie

3.1 V dôsledku finančnej krízy v rokoch 2008 a 2009 a nových požiadaviek na obozretnosť, ako sú Bazilej III, CRDIV a Solventnosť, došlo k výraznému zníženiu miery poskytovania a rozširovania úverových liniek MSP zo strany bánk. Dopyt týchto podnikov po iných alternatívnych zdrojoch financovania a ich hľadanie predstavujú naliehavý problém.

3.2 Malým a stredným podnikom preto treba poskytnúť alternatívne zdroje financovania. Fondy rizikového kapitálu v tejto súvislosti zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri zaplňaní medzery v oblasti poskytovania prostriedkov na investície do inovácií. Tieto fondy poskytujú vlastný alebo kvázi vlastný kapitál začínajúcim a malým podnikom s očakávaným dlhodobým potenciálom rastu, a to zvyčajne na financovanie ich počiatočného rozvoja na trhu. Na rozdiel od fondov súkromného kapitálu (ktoré sa zameriavajú najmä na skupovanie podnikov), fondy rizikového kapitálu investujú do podnikov dlhodobo, zároveň s podnikateľmi.

3.3 Sektor európskeho rizikového kapitálu je rozdelený a rozptýlený. Táto fragmentácia a rozptýlenosť vedie k štatisticky významnej nechote investorov investovať do fondov rizikového kapitálu. V dôsledku regulačnej fragmentácie potenciálni investori do rizikového kapitálu, akými sú napríklad bohatí jednotlivci, penzijné fondy alebo poisťovne, považujú za zložité a nákladné presmerovať niektoré zo svojich investícií na rizikový kapitál.

3.4 Nedostatok finančných zdrojov, ktoré sú v súčasnosti nasmerované na rizikový kapitál, je priamo zodpovedný za to, že priemerný európsky fond nedosahuje optimálnu veľkosť. Rizikový kapitál zohráva v tomto štádiu len menšiu úlohu pri financovaní MSP. Absencia efektívneho sektora rizikového kapitálu vedie k tomu, že európski inovátori a inovatívne podniky nevyužívajú svoj obchodný potenciál. To má následne negatívny vplyv na celkovú konkurencieschopnosť Európy.

3.5 Značne to znižuje investičný potenciál, t.j. prostriedky, a obmedzuje tok kapitálu do malých a stredných podnikov, najmä inovatívnych podnikov. Núti to naopak MSP, aby boli závislé od bankového sektora. Situácia je pre MSP o to zložitejšia, že vzhľadom na nové opatrenia obozretnej regulácie sú banky menej ochotné financovať malé podniky v prvých fázach ich vývoja, a to dokonca ani inovatívne podniky.

3.6 Prosperujúci európsky trh s rizikovým kapitálom je cieľom všeobecnej stratégie Európa 2020. Európska komisia sa v Akte o jednotnom trhu⁽¹⁾ (SMA) zaviazala zabezpečiť,

aby fondy rizikového kapitálu v ktoromkoľvek členskom štáte mohli do roku 2012 slobodne získavať kapitál a investovať v celej EÚ.

3.7 Komisia 7. decembra 2011 predstavila návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych fondoch rizikového kapitálu. Hlavnou myšlienkou návrhu je umožniť, aby rizikový kapitál po splnení určitých regulačných požiadaviek získal v Európskom hospodárskom priestore tzv. štatút európskeho fondu (povolenie). Toto povolenie by im umožnilo voľne pôsobiť a získavať prostriedky v jednotlivých krajinách. Investorom by sa tak zabezpečila základná bezpečnosť investícií a správcovské spoločnosti by mali nižšie regulačné náklady na prístup k jednotlivým kategóriám investorov a trhom.

3.8 Navrhované nariadenie rieši tieto problémy pomocou:

- zavedenia definície „európskeho fondu rizikového kapitálu“, ktorá zahŕňa tieto základné požiadavky: (i) investuje aspoň 70 % svojich celkových kapitálových príspevkov do MSP; (ii) celkové spravované aktíva neprekračujú hranicu 500 miliónov EUR; (iii) poskytuje vlastný kapitál alebo kvázi vlastný kapitál týmto MSP (t. j. nový kapitál); a (iv) nepoužíva pákový efekt (t. j. fond neinvestuje viac kapitálu ako viažu investori, čiže nie je zadlžený). Krátkodobé pôžičky by mali byť povolené len na pokrytie mimoriadnych potrieb likvidity,
- zavedenia jednotných pravidiel týkajúcich sa kategórií investorov, ktorí sa považujú za oprávnených investovať do európskych fondov rizikového kapitálu. Kvalifikované fondy môžu byť uvádzané na trh a ponúkané len investorom, ktorých smernica 2004/39/ES uznáva za profesionálnych investorov, a niektorým iným tradičným investorom rizikového kapitálu (ako sú majetní jedinci alebo podnikateľski anjeli),
- stanovením jednotných požiadaviek týkajúcich sa registrácie a povolenia v rámci celej EÚ pre všetkých správcov kvalifikovaných fondov rizikového kapitálu, čo pomôže pri vytváraní rovnakých podmienok pre všetkých účastníkov trhu s rizikovým kapitálom,
- zavedením minimálnych požiadaviek na transparentnosť, organizačných požiadaviek a požiadaviek týkajúcich sa výkonu činnosti, ktoré musí spĺňať každý správca.

4. Všeobecné a konkrétne pripomienky

4.1 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych fondoch rizikového kapitálu je súčasťou regulačného úsilia zameraného na fungovanie trhu rizikového kapitálu s cieľom vytvoriť priaznivejšie podmienky a mať väčší vplyv na MSP. EHSV sa domnieva, že ide o veľmi dobrý prvý krok na ceste k rozvoju inovatívneho a udržateľného európskeho odvetvia moderných technológií, pričom toto odvetvie zamestná vysoko kvalifikovaných a vzdelaných európskych pracovníkov a prispeje k tvorbe pracovných miest.

(1) http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/20110413-communication_en.pdf 13. apríla 2011.

4.2 EHSV zdôrazňuje, že základom účinného investičného mechanizmu by mala byť skutočnosť, že umožní rozličným typom investorov realizovať spoločné investície a zabezpečiť daňovú optimalizáciu, najmä v súvislosti so zabránením dvojitému zdaneniu (ide o daň zaplatenú z portfóliových investícií a daň z rozdelenia prostriedkov späť medzi investorov vo fondoch). Zdá sa, že chýbajúci odkaz na daňovú transparentnosť bude znamenať slabý záujem o povolenie.

4.3 Pomoc inštitucionálnym investorom získať prístup na rizikový trh možno výrazne rýchlejšie a ľahšie dosiahnuť prostredníctvom použitia mechanizmu fondov, v ktorom sa na úrovni investičného portfólia výrazne rozloží riziko. Fondy fondov poskytujú pre inštitucionálnych investorov, ktorí majú len malé častky vyčlenené na rizikový kapitál, alebo inštitucionálnych investorov, ktorí si nemajú dostatočné odborné znalosti o priamom investovaní do fondov vhodný spôsob ako investovať do rizikového kapitálu. Podľa údajov Európskeho združenia pre súkromný a rizikový kapitál (EVCA) sa v roku 2009 fondy fondov podieľali 13,5 % na novom kapitále alokovanom do fondov rizikového kapitálu a fondov súkromného kapitálu, pričom v období rokov 2005 – 2006 to bolo priemerne 14,1 % (a zároveň boli tieto fondy po penzijných fondoch druhým najväčším poskytovateľom kapitálu).

4.4 EHSV žiada o prechodné obdobie v súvislosti s uplatňovaním hraničnej hodnoty, aby sa mohli zohľadniť rozličné úrovne príjmov v jednotlivých členských štátoch EÚ.

4.5 EHSV zastáva názor, že európske fondy rizikového kapitálu by mali byť štruktúrami uzavretého typu, ktoré investujú aspoň 70 % celkových kapitálových príspevkov a nevyplateného viazaného kapitálu na nadobudnutie aktív, ktoré sú kvalifikovanými investíciami, aby sa zabezpečilo, že ich akcie nebudú vykúpené za hotovosť alebo cenné papiere pred speňažením. Okrem toho by európske fondy rizikového kapitálu mali mať sídlo v Európskej únii, aby sa zabránilo zriaďovaniu fondov spravovaných správcami z EÚ v daňových rajoch s cieľom vyhnúť sa odvádzaniu daní.

4.6 Ochranný systém investorov by mal byť posilnený prostredníctvom vymenovania depozitára, ktorý by bol zodpovedný za zaistenie bezpečnosti aktív, monitorovanie peňažných tokov a za funkcie dohľadu. Smernica o podnikoch kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov požaduje vymenovanie depozitára pri podnikoch kolektívneho investovania. Túto zásadu obsahuje aj smernica o správcach alternatívnych investičných fondov. Depozitár by mal byť menovaný aj pre európske fondy rizikového kapitálu v záujme zabezpečenia kontinuity rámca EÚ.

4.7 Nové nariadenie nerieši nominálnu slabosť trhu rizikového kapitálu. Ekonomiku investičných fondov riadia dva fenomény: po prvé, dynamický rast odvetvia penzijných fondov spôsobil systematický nárast hodnoty kapitálu nasmerovaného investormi do fondov (rizikového kapitálu a súkromného kapitálu). Avšak predpisy o rozložení investičného rizika v investičnom portfóliu uvádzajú, že optimálne portfólio fondov rizikového kapitálu zahŕňa 8 – 12 spoločností. Nižší objem investícií zvyšuje riziko portfólia, zatiaľ čo vyšší objem zvyšuje náklady na monitorovanie portfólia. Spojený účinok rastúcej ponuky kapitálu a pravidla optimalizácie portfólia nevyhnutne povedie k trvalému trendu zväčšovania veľkosti fondov, a to vyvolá nutnú potrebu zvyšovať hodnotu individuálnych investícií do portfóliových spoločností. Rast dôchodkových úspor (dlhodobé investície) spôsobil presun investícií z odvetvia rizikového kapitálu do fondov súkromného kapitálu.

4.8 Druhý fenomén súvisí so spôsobom odmeňovania správcov, t. j. vyplateným percentom hodnoty spravovaného kapitálu. Znamená to, že čím väčší je fond, tým vyššia je odmena. Pre príslušnú správcovskú skupinu je preto ziskovejšie (!) využiť (veľký) fond súkromného kapitálu než (malý) fond rizikového kapitálu, v ktorom je investičné riziko výrazne vyššie ako náklady na správu. Tieto dva javy znamenajú, že trh rizikového kapitálu sa relatívne oslabuje (rastie pomalšie) pretože kapitál prúdi skôr do väčších fondov a investícií, ktoré zároveň môže vyhovovať záujmom oportunistických správcov fondov.

4.9 Navrhované nariadenie nedokáže zmierniť tieto dva javy a EHSV vyzýva Komisiu k ďalšej reflexii v tomto smere.

4.10 Investície, ktoré vykonávajú riadiaci pracovníci správcu fondov rizikového kapitálu do kvalifikovaného fondu rizikového kapitálu, ktorý spravujú, by mali byť povolené, ak títo pracovníci preukážu svoju účasť a zodpovednosť.

4.11 EHSV podporuje fondy rizikového kapitálu určené na technológie informačnej spoločnosti, energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energie, ktoré môžu prispieť k dosiahnutiu cieľov všeobecnej stratégie Európa 2020.

4.12 EHSV víta iniciatívu udeliť Komisii právomoc prijímať delegované akty a povzbudzuje Komisiu, aby naďalej monitorovala vývoj trhu rizikového kapitálu.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o hladine hluku motorových vozidiel“

COM(2011) 856 final – 2011/0409 (COD)

(2012/C 191/14)

Samostatný spravodajca: **Virgilio RANOCCHIARI**

Rada 19. januára 2012 a Európsky parlament 15. decembra 2011 sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o hladine hluku motorových vozidiel“

COM(2011) 856 final – 2011/0409 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 106 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 EHSV podporuje iniciatívu Komisie, ktorá je zameraná na aktualizáciu a súčasné zníženie limitov emisií hluku motorových vozidiel. A to napriek tomu, že sa návrh predkladá v období, keď európsky automobilový priemysel prechádza krízou trhu, ktorá od svojho začiatku v roku 2008 nenaznačuje ústup, čo len zdôrazňuje problém nadmernej výrobnéj kapacity európskych výrobných závodov.

1.2 EHSV súhlasí aj s ambicióznymi cieľmi návrhu, ktoré podľa názoru Komisie povedú k približne 25 % zníženiu celkového hluku vozidiel. Vzhľadom na obrovský nárast objemu premávky, ku ktorému došlo najmä v uplynulých dvadsiatich rokoch, bolo potrebné podniknúť kroky na ochranu zdravia a dobrých životných podmienok občanov.

1.3 EHSV však konštatuje, že aj v tomto prípade chýba integrovaný prístup k problému, čo by bolo aj vďaka opatreniam v ďalších súvisiacich sektoroch umožnilo ešte účinnejšie zníženie hluku, a teda i občania by to vnímali pozitívnejšie, a náklady a prínos by boli v lepšom vzájomnom pomere.

1.4 EHSV vyjadruje vážne výhrady voči skutočnosti, že sa nové limitné hodnoty uplatňujú na základe klasifikácie vozidiel z roku 1985, a teda že sa nezohľadnil vývoj trhu, ani znásobenie a rozrôznenie modelov a ich rozličné použitie. Mali by sa začleniť nové kategórie s limitnými hodnotami, ktoré by boli prispôbené ich špecifickým črtám.

1.5 EHSV sa nakoniec nazdáva, že návrh náležite nezohľadňuje lehoty potrebné na uskutočnenie opatrení

potrebných na prispôbenie sa novým limitným hodnotám pre hlučnosť. Výrobcovia budú musieť okamžite prehodnotiť celú štruktúru vozidla, a snažiť sa o zložité dosiahnutie kompromisu medzi znížením hlučnosti a rešpektovaním ostatných platných požiadaviek na bezpečnosť, emisie, spotrebu atď.

1.6 Preto EHSV žiada, aby sa prehodnotili navrhnuté lehoty, odstránila prvá fáza (dva roky od schválenia nariadenia), ktorá spôsobí dodatočné náklady na opätovné typové schválenie a iné, a že sa zameria priamo na konečný výsledok (s lepším pomerom medzi prínosom a nákladmi), pričom by sa zaviedlo primeranejšie prípravné obdobie (*lead time*)⁽¹⁾, a to sedem rokov (namiesto piatich) pre nové typové schvaľovanie a deväť rokov (namiesto siedmich) pre novú registráciu.

2. Úvod a legislatívny kontext

2.1 Hluk je bežne označovaný ako „nežiaduci zvuk“ alebo „neprijemný a obťažujúci sluchový vnem“, a je v súčasnosti jednou z hlavných príčin zhoršenia kvality života v mestách a má škodlivé účinky na zdravie, a to aj závažné⁽²⁾.

2.2 Ako je známe, environmentálny hluk resp. rušivý hluk sa meria v decibeloch A dB(A), a zvuky, ktoré človek dokáže vnímať sa pohybujú v rozpätí od 0 dB(A) do 140 dB(A), pričom prah bolesti bol stanovený na 120 dB(A). Svetová zdravotnícka organizácia požaduje pre priestory mimo „uzavretých zón“ (byty, kancelárie) maximálnu hladinu hluku nepresahujúcu 55 dB(A), ale Európska agentúra pre životné prostredie odhaduje, že polovica obyvateľstva mestských oblastí je vystavená

⁽¹⁾ *Lead time*: Čas, ktorý priemyselné závody potrebujú na uplatnenie akejkoľvek novej požiadavky, ktorá si vyžaduje zásahy do konštrukcie vozidla.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 22.

vyššej hladine hluku. Na konkrétne porovnanie možno pripomenúť, že na ceste v osídlenej oblasti sa bežne nameria 50 dB(A), motor prúdového lietadla vydáva 120 dB(A), vysokorýchlostný vlak 100 dB(A), osobné vozidlo maximálne 74 dB(A), ale na ceste s hustou premávkou hluk dosahuje 80 dB(A).

2.3 V konkrétnom prípade osôb vystavených hluku z cestnej premávky je možné vykonať viaceré opatrenia na zlepšenie situácie, ale určite jedným z prvých je zníženie hluku pri zdroji, t. j. zníženie limitných hodnôt hluku vydávaného jednotlivými vozidlami.

2.4 Emisiami hluku zo štvorkolesových motorových vozidiel sa zaoberá smernica Rady 70/157/EHS, ktorá už v roku 1970 stanovovala limity emisií hluku a postup typového schvaľovania motorových vozidiel. V priebehu rokov boli postupne vykonané viaceré zmeny a doplnenia základnej smernice, ktorými sa znížili limitné hodnoty hluku s cieľom znížiť environmentálny hluk až po poslednú úpravu v tejto oblasti v roku 1996, keď sa stanovili limitné hodnoty 74 dB(A) pre vozidlá a 80 dB(A) pre ťažké vozidlá na prepravu tovaru.

2.5 Počas tohto dlhého procesu sa podarilo dosiahnuť viacero významných úspechov a znížiť emisie hluku v porovnaní s limitnými hodnotami, ktoré stanovila smernica z roku 1970, o 85 % pri automobiloch (-8 dB(A)) a o viac ako 90 % v prípade ťažkých motorových vozidiel (-11 dB(A)).

Miera hluku sa však neznížila pomerne k novým limitným hodnotám z viacerých príčin, predovšetkým z dôvodu zvýšenej cestnej premávky, ktorá sa od 70. rokov minulého storočia po dnešok strojnásobila. Vzhľadom na tento nárast premávky vyvstala aj otázka, nakoľko sú platné doteraz používané skúšobné metódy na meranie emisií hluku, najmä motorových vozidiel.

2.6 V tejto súvislosti pracovná skupina EHK OSN pre hluk⁽³⁾ vypracovala novú skúšobnú metódu, ktorá bola uverejnená v roku 2007 a ktorá sa v uplynulých troch rokoch monitorovala súčasne popri existujúcej skúšobnej metóde. To umožnilo vybudovať databázu paralelných výsledkov skúšok podľa súčasnej metódy (A), ako aj podľa novej metódy, a poskytnúť aj číselné vyjadrenie rozdielov medzi výsledkami oboch metód.

2.7 Európska komisia poverila holandské výskumné stredisko TNO porovnaním dvoch skúšobných metód emisií hluku, ktoré sa ukončilo v marci 2011, keď TNO poskytlo Komisii svoju správu pod názvom „Venoliva“ (Vehicle noise limit values – Limitné hodnoty hluku vozidiel), z ktorej vo veľkej miere vychádza návrh nariadenia, ktorý je predmetom tohto stanoviska.

2.8 Pracovníci TNO vykonali kontroly na 653 motorových vozidlách a zistili pritom rozdiely medzi skúškami podľa metódy B a metódy A v hodnote -2,1 dB(A). Konkrétne sa ukázalo, že 90 % kontrolovaných vozidiel už spĺňalo stanovenú

limitnú hodnotu 74 dB(A), zatiaľ čo len málo ťažkých úžitkových vozidiel spĺňalo stanovenú limitnú hodnotu pri použití skúšobnej metódy B.

3. Návrh Európskej komisie

3.1 So zreteľom na uvedené súvislosti Komisia zamýšľa zrušiť smernicu z roku 1970 a jej následné zmeny a doplnenia a navrhuje nariadenie, ktoré zavádza v porovnaní s existujúcimi právnymi predpismi štyri nové požiadavky:

- nové skúšobné protokoly,
- nové limitné hodnoty,
- dodatočné ustanovenia o emisiách hluku,
- minimálny hluk elektrických a hybridných elektrických vozidiel.

3.1.1 Nové skúšobné protokoly. Ako už bolo spomenuté v úvode, výsledky skúšok podľa novej metódy (B) sú – v závislosti od kategórie vozidla – až o 2 dB(A) nižšie ako výsledky získané podľa starej metódy (A) v približne 90 % vykonaných skúšok. To presvedčilo Komisiu, aby zaviedla 72 dB(A) ako východiskovú limitnú hodnotu namiesto 74 dB(A) stanovených v platných právnych predpisoch.

3.1.2 Nové limitné hodnoty v dvoch fázach. V prvej fáze (do dvoch rokov od uverejnenia nariadenia) sa limitné hodnoty pre typové schvaľovanie znižia o 2 dB(A) pri ľahkých vozidlách na prepravu osôb a o 1 dB(A) pri ťažkých vozidlách na prepravu tovaru. V druhej fáze (päť rokov po uverejnení) sa očakáva ďalšie zníženie o 2 dB(A) v prípade ľahkých vozidiel ako aj ťažkých vozidiel. Sedem rokov po uverejnení musia všetky vozidlá spĺňať nové limitné hodnoty pre registráciu a predaj.

3.1.3 Dodatočné ustanovenia o emisiách hluku (ASEP). Nová skúšobná metóda (B) sa pri bežných podmienkach premávky považuje za realistickú, ale Komisia sa obáva, že v podmienkach intenzívnej premávky je táto metóda menej spoľahlivá. Preto Komisia zamýšľa zaviesť dodatočné ustanovenia pre skúšky k tým, ktoré boli uplatňované v spomínanom trojročnom monitorovacom období (test s konštantným zrýchlením 2,0 m/s²). K tomu sa pridá test ASEP (maximálne zrýchlenie 3,0 m/s²) s cieľom priblížiť hodnoty emisií namerané v mieste typového schvaľovania reálnym podmienkam hustej premávky na cestách.

3.1.4 Minimálny hluk elektrických a hybridných elektrických vozidiel. Tichá prevádzka týchto vozidiel môže byť nebezpečná pre slabozraké osoby, a nielen pre ne, keďže chýba referenčná zvuková hodnota ohlasujúca blíženie sa týchto vozidiel. Preto Komisia navrhuje – bez právnych záväzkov pre výrobcov – montovať do týchto vozidiel systém zvukovej signalizácie vozidla AVAS (Acoustic Vehicle Alerting System), na ktorý ale zároveň predpisuje isté požiadavky.

⁽³⁾ United Nations Economic Commission for Europe (Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov v Ženeve, www.unece.org).

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV oceňuje a podporuje iniciatívu Komisie, ktorej cieľom je aktualizácia limitov emisií hluku motorových vozidiel prostredníctvom nariadenia, aj vzhľadom na spomenutý nárast objemu premávky v Európe, predovšetkým v husto obývaných oblastiach.

4.2 EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa k tento problém neriešil v rámci integrovaného prístupu, ktorý by mal byť uplatnený pri všetkých európskych legislatívnych iniciatívach vo všetkých oblastiach a ktorý by konkrétne v tomto prípade priniesol rýchlejšie, významnejšie, a teda i pre obyvateľov zrejmejšie výsledky, a náklady a prínos by boli v lepšom vzájomnom pomere.

4.3 Navrhnuté zníženia pre nové vozidlá prinesú úžitok len v stredno- až dlhodobom časovom horizonte, po ukončení obnovy vozového parku, ktorý je v súčasnosti v premávke. Oveľa významnejšie zníženie by sa dalo dosiahnuť úpravou povrchu vozoviek, zásahom do miestnej infraštruktúry, inteligentným riadením premávky a prostredníctvom pravidelnejších a dôkladnejších kontrol vozidiel v premávke. Vhodnou údržbou ciest sa dá dosiahnuť zníženie hladiny hluku o viac než 5 dB(A), zatiaľ čo použitie špeciálnych druhov asfaltu by umožnilo znížiť hluk cestnej premávky až o 10 dB(A). Podobné zníženie by sa dosiahlo odstránením dopravných zápch pomocou cestných obchvatov, prednostných jazdných pruhov, inteligentných dopravných systémov (ITS) atď. Netreba zabúdať ani na ďalší dôležitý aspekt, ktorým je výchova vodičov, ktorí sú často hlavnými zodpovednými za nadmernú hlučnosť svojich vozidiel.

4.4 Nakoniec treba pripomenúť aj skutočnosť, že hoci je technicky možné znížiť hladinu hluku, ktorý vydávajú vozidlá (motor, nasávací a výfukový systém atď.), nikdy sa nepodarí dosiahnuť hladinu nižšiu než je hluk valenia pneumatík po povrchu vozovky. To platí aj pre elektrické a hybridné elektrické vozidlá, ktoré sú nepochybne tiché pri nízkych obrátkach, a to až natoľko, že to viedlo Komisiu k zahrnutiu požiadavky montovať do nich systém zvukovej signalizácie vozidla. Z kontrol šiestich rôznych modelov elektrických a hybridných elektrických vozidiel, ktoré sú v súčasnosti na trhu⁽⁴⁾, vyplynulo, že pri zvýšenej rýchlosti (50 km/h) dosahovala hladina hluku týchto vozidiel hodnotu 68,3 dB(A), teda viac než 68 dB(A), ktoré sa v novom nariadení vyžadujú od vozidiel vybavených spaľovacím motorom.

4.5 Pokiaľ ide o obsah návrhu nariadenia, EHSV kladie niekoľko otázok a vyjadruje isté výhrady, ktoré by sa mohli vyjasniť počas diskusie v Európskom parlamente a Rade.

4.6 Prvý bod sa týka „**kategorizácie**“ vozidiel na účely zníženia hluku. Navrhované kategórie sú „historické“, t. j. tie

pôvodné z roku 1985. Nezohľadnil sa vývoj trhu, a teda ani znásobenie a rozrôznenie modelov a ich rozličné použitie. EHSV sa bez toho, aby zachádzal do podrobností, nazdáva, že prehodnotenie kategórií a začlenenie nových podkategórií s limitnými hodnotami, ktoré by boli prispôbené ich špecifickým črtám, by lepšie odrážalo súčasnú realitu i budúce vývojové trendy vozového parku. Ako príklad možno uviesť podkategóriu M3 mestských autobusov a turistických autobusov, ktorá nerozlišuje medzi týmito dvoma typmi.

Ešte vážnejšia je situácia v úzkoprofilovom sektore vysokovýkonných motorových vozidiel, tzv. športových áut, s nízkym objemom výroby, ktoré zastupujú špičkovú kvalitu európskeho automobilového priemyslu vo svete a vnašajú inováciu do vývoja modelov určených pre širokú verejnosť. Ak sa neprehodnotia podkategórie v rámci M1 (motorové vozidlá) bude veľmi zložité pokračovať vo výrobe, a teda aj v predaji týchto vozidiel, keďže by mali znížiť svoje emisie hluku o 6 – 7 dB(A) za 5 rokov.

4.7 Druhá, dôležitejšia výhrada EHSV sa týka harmonogramu, ktorý stanovila Komisia, ktorá v snahe dobehnúť chýbajúcu aktualizáciu v uplynulom období neberie náležite do úvahy **prípravné obdobie (lead time)**, ktoré potrebujú výrobcovia, aby sa prispôbili požiadavkám.

4.7.1 Už i zníženie o 2 dB(A) v prvej fáze pri všetkých ľahkých vozidlách a o 1 dB(A) pri ťažkých vozidlách si vyžaduje obrovské úsilie priemyslu o úpravu štruktúry vozidla, keďže sa zníženie hlučnosti musí dosiahnuť pri súčasnom rešpektovaní ostatných platných požiadaviek (na bezpečnosť, emisie, spotrebu atď.). Potrebné zásahy napríklad často znamenajú značné zvýšenie hmotnosti vozidiel (zvýšenie objemu výfukovej sústavy, dodatočné opravné prvky a materiály pohlcujúce hluk), ktoré sa premieta do zvýšenej spotreby, a teda emisií znečisťujúcich látok. Treba si uvedomiť, že akýkoľvek zásah do tejto oblasti sa týka vozidla ako celku so všetkými komponentmi, ktoré sa pokladajú za zdroj vonkajšieho hluku: nie je možné dosiahnuť výsledky jednoduchým použitím jednotlivých zariadení.

4.7.2 Pri dosahovaní očakávaných výsledkov v prvej fáze (ako tvrdia niektoré zdroje, aspoň pre kategórie M1 a N1) sa nemožno spoľahnúť ani na potenciálny prínos zníženia hlučnosti podľa nariadenia (ES) č. 661/2009 týkajúceho sa pneumatík. V skutočnosti sú takéto pneumatiky vo veľkej miere už dostupné na trhu a stanú sa povinnými pre nové vozidlá od novembra 2013. V priemere by sa malo dosiahnuť zníženie hluku o 0,5 dB(A), avšak až v roku 2016.

4.7.3 Vozidlá teda treba nanovo koncipovať, vyvinúť a naplánovať do výroby: je známe, že kompletne prepracovanie projektu celého vozidla si vyžaduje v prípade ľahkých vozidiel 5 až 7 rokov, v závislosti od typu, a v prípade ťažkých vozidiel až do 10 rokov, a treba dodať, že je potrebné aj nové typové schválenie.

⁽⁴⁾ Zdroj: ACEA – Asociácia európskych výrobcov automobilov.

4.8 Vzhľadom na uvedené súvislosti EHSV si kladie otázku, či by nebolo vhodnejšie prehodnotiť lehoty a spôsoby dosiahnutia požadovaného zníženia hluku. Dalo by sa to dosiahnuť odstránením prvej fázy, ktorá spôsobí dodatočné náklady na opätovné typové schválenie a iné, a zameraním sa priamo na konečný výsledok (s lepším pomerom medzi prínosom a nákladmi), pričom by sa prehodnotili navrhnuté podkategórie, aspoň v najproblematickejších prípadoch, a zaviedlo primeranejšie prípravné obdobie (*lead time*): sedem rokov pre nové typové schvaľovanie a deväť rokov pre novú registráciu.

4.9 Aj tak by to znamenalo obrovské úsilie a postupné investície v období, keď takmer všetci európski výrobcovia čelia kríze trhu, ktorá sa od svojho začiatku v roku 2008 zjavne neustále prehľbuje. Tieto investície by sa nevyhnutne preniesli na plecia spotrebiteľov, pričom hrozí, že by sa obnova vozového parku ešte viac spomalila, predovšetkým v prípade ťažkých vozidiel určených na prepravu tovaru. Bolo by to úplne v rozpore s cieľom, ktorý si vytyčuje toto nariadenie.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES (prepracované znenie)“

COM(2011) 656 final – 2011/0298 (COD)

(2012/C 191/15)

Samostatný spravodajca: **pán IOZIA**

Rada sa 2. decembra 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES (prepracované znenie)“

COM(2011) 656 final – 2011/0298 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 115 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta návrh prepracovať znenie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES, známej pod označením MiFID, ktorá ustanovuje regulačný rámec na poskytovanie služieb zameraných na finančné nástroje, napr. maklérske činnosti, poradenstvo, správa portfólia, upisovanie nových emisií, činnosť bánk a investičných spoločností, účastníkmi trhu a na organizáciu regulovaných trhov.

1.2 Hlavným cieľom smernice je zvýšiť transparentnosť, účinnosť obchodovania a obmedziť volatilitu trhov, ale aj posilniť korektné správanie sprostredkovateľov a ochranu investorov, a takisto vnieť na európske trhy efektívnu hospodársku súťaž, pokiaľ ide o ponuku finančných služieb. EHSV podporuje tieto ciele a nazdáva sa, že návrh sa celkovo uberá správnym smerom.

1.3 EHSV sa so zreteľom na novú zmluvu domnieva, že právny základ, ktorý zvolila Komisia, nie je postačujúci a neodráža v plnej miere celý dosah smernice. Ochrana spotrebiteľov, konsolidácia a rozvoj vnútorného trhu, ktoré sú zásadnou súčasťou smernice, spočívajú na členitejšom a komplexnejšom právnom základe a zaručujú lepšie zapojenie a dôležitejšie postavenie zastupiteľských orgánov.

1.4 Návrh na prepracovanie znenia smernice zohľadňuje doterajší vývoj v legislatívnej oblasti a odporúča nové a podrobnejšie koncipované riešenia otázky zodpovednosti účastníkov trhu. EHSV súhlasí s rozhodnutím prepracovať znenie smernice vzhľadom na komplexnosť finančného trhu, vývoj trhu a používaných technologických nástrojov, v dôsledku ktorých sa

niektoré predchádzajúce ustanovenia stali zastaranými, a predovšetkým vzhľadom na nedostatočnú reguláciu nástrojov či akciových trhov, ktoré riadia účastníci finančných trhov.

1.5 EHSV sa nazdáva, že návrh správne stanovuje cieľ posilniť finančný trh EÚ v záujme jeho väčšej integrity, efektívnosti a hospodárskej súťaže tým, že zvyšuje súčasne transparentnosť i ochranu spotrebiteľov, pričom redukuje priestor pre nekontrolovanú samoúčelnú špekuláciu vytrhnutú z kontextu hospodárskej a sociálnej situácie, predovšetkým v oblasti nástrojov obchodovaných prevažne na mimoburzovom trhu (OTC).

1.6 Aj pri tejto príležitosti EHSV zdôrazňuje, že je proti nadmernému a disproporčnému využívaniu delegovaných aktov v zmysle článku 94, ktoré by sa mali týkať vymedzených a ohraničených oblastí, s poverením platným na presne stanovenú lehotu, a dúfa, že európske legislatívne inštitúcie vyjasnia, ako sa má správne uplatňovať tento nástroj, ktorý by mal byť preskúmaný *ex post*, a či je v súlade so znením i ideovou náplňou zmlúv.

1.7 EHSV s presvedčením podporuje snahu posilniť zásadu nezávislého poradenstva, ktorá zaväzuje poradcu, aby vopred oznámil, či poskytuje služby na nezávislom základe alebo je viazaný na sieť predajcov. Sporitelia budú mať možnosť zvoliť si v závislosti od svojich nárokov požadovaný druh poradenstva.

1.8 EHSV už v minulosti žiadal stanovenie jasných pravidiel, pokiaľ ide o „predaj za poradenstvo“, t. j. zákaz obchodného nátlaku, ktorý vyvíjali finančné inštitúcie na obchodníkov a siete predajcov, aby predávali dané produkty. Predložený návrh je

prvým krokom správnym smerom a EHSV s potešením konštatuje, že Komisia je tiež presvedčená, že je potrebné zvýšiť ochranu investorov a obchodníkov, ktorí by mali konať „výlučne“ v záujme klientov a poskytovať im poradenstvo bez toho, aby kládli akékoľvek podmienky.

1.9 EHSV odporúča Komisii zahrnúť do zoznamu informácií ďalšie ustanovenie, v ktorom presne vymedzí, aké údaje si poskytovatelia služieb oznamovania údajov smú vymieňať. Dôverný charakter a dôležitosť týchto informácií naznačujú, že by bolo vhodné zaviesť povinnosť oznamovať aj tieto údaje, čo jednoznačne kladne ovplyvní transparentnosť trhu.

1.10 EHSV súhlasí s udelením nových právomocí Európskemu orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA), ktorý bude mať okrem iného za úlohu vydať sériu záväzných technických noriem, vypracúvať stanoviská, zakázať produkty a postupy vo výnimočných situáciách a koordinovať činnosť štátnych orgánov, vypracovať usmernenia o administratívnych opatreniach a uvažovaní sankcií v špecifických prípadoch.

2. Najdôležitejšie nové prvky návrhu

2.1 Návrh napriek tomu, že nemení štruktúru smernice MiFID, ju aktualizuje so zreteľom na ustanovenia smerníc, ktoré boli zavedené neskôr, a obohacuje ju o novú obsahovú náplň, pričom hlavnými cieľmi sú:

- podpora hospodárskej súťaže medzi aktérmi a trhmi,
- podpora transparentnosti a efektívneho fungovania trhov,
- posilnenie ochrany investorov.

2.2 Prostriedky použité na dosiahnutie týchto cieľov sa týkajú rizík, ktoré treba zmierniť pomocou rôznych mechanizmov. V minulosti sa niektoré predvídané riziká naplnili a poukázali na slabé stránky predchádzajúcich existujúcich mechanizmov na ich zmiernenie.

2.3 Hlavnými novinkami smernice MiFID II sú konkrétne tieto prvky:

- rozsah pôsobnosti a režim výnimiek,
- nové platformy obchodovania,
- regulácia činnosti investičných spoločností a obchodníkov na trhu EÚ,
- pravidlá platné pre investičné spoločnosti z krajín mimo EÚ,
- nové právomoci orgánov dohľadu členských krajín Európskej únie,
- delegované akty.

3. Pripomienky

3.1 Reforma pozostáva z dvoch častí: prvá sa týka štruktúry trhu, zatiaľ čo druhá sa zameriava na otázky spojené s transparentnosťou. Otvorene sa vyhlasuje, že „hlavným cieľom návrhu je zabezpečiť, aby sa všetko organizované obchodovanie vykonávalo na regulovaných miestach obchodovania“ a bolo v plnom rozsahu transparentné.

3.2 Kľúčovým prvkom ustanovení je zavedenie nezávislého poradenstva. EHSV považuje predpisy týkajúce sa nezávislého poradenstva za dobre formulované. V nových predpisoch sa sprostredkovateľom ukladá povinnosť objasniť sporiteľom druh poradenstva, ktoré im poskytnú, ako aj to, či bude na nezávislom základe alebo nie, aké vlastnosti bude mať a rôzne ďalšie informácie.

3.3 Toto ustanovenie umožní všetkým investorom, bez ohľadu na ich dostupné finančné prostriedky, získať poradenstvo primerané ich profilu. EHSV víta toto ustanovenie.

3.4 Uplatnená zásada transparentnosti umožňuje klientom získať informácie o tom, pre koho pracuje poradca, a tým zjednotiť rozdiely, ktoré v súčasnosti existujú medzi jednotlivými členskými štátmi, čím sa zvýši transparentnosť, korektnosť správania zainteresovaných obchodníkov, a teda v konečnom dôsledku i ochrana investorov.

3.5 Okrem toho smernica, s výnimkou špecifickej činnosti, ktorou je správa portfólia, umožňuje súčasným sieťam poradcov (závislých i nezávislých) pôsobiť paralelne, ale ukladá im povinnosť oznámiť svoju povahu. EHSV vníma toto ustanovenie ako pozitívne z hľadiska ochrany hospodárskej súťaže i investorov, keďže smernica ponecháva klientom možnosť voľby, pokiaľ ide o uprednostňovaný druh služieb v oblasti poradenstva.

3.6 Dokument Komisie vo všeobecnosti chráni klientov a otvára priestor pre príkladné spolunažívanie aktérov finančného poradenstva, od bánk cez siete propagácie finančných produktov až po poradcov, ktorí pracujú výlučne za honorár (*fee only*).

3.7 EHSV odporúča spresniť vymedzenie poradenstva a stanoviť, že musí byť súčasťou akejkoľvek poskytnutej investičnej služby (aj všeobecného charakteru). EHSV sa nazdáva, že stanovením podmienky, že poradenstvo môže byť poskytované len profesionálnymi odborníkmi sektora, by sa zaručilo ďalšie posilnenie zásady ochrany investora.

3.8 Treba upresniť, že poradenstvo je vlastne odporúčanie vhodného produktu vzhľadom na profil klienta a práve primeranosť tohto odporúčania je odrazom korektnosti správania. EHSV sa preto nazdáva, že toto plánované ustanovenie má odhliadnuc od organizačného modelu aj „výchovný“ charakter. Korektnosť nezávisí, alebo aspoň nie úplne, od skutočnosti, že odporúčanie spadá do rámca vertikálnej integrácie alebo predaja viacerých značiek, alebo honorárovej formy poradenstva (*fee only*) či maklérstva. Vlastníctvo jedného, desiatich či tridsiatich produktov samo osebe nezaručuje, že odporúčanie poskytnuté klientovi, bude skutočne korektné.

3.9 Návrh ponecháva takmer nezmenené kritérium vlastnej klasifikácie klientov, ktoré zaviedla pôvodná smernica MiFID (sprostredkovatelia klasifikujú svojich retailových klientov na základe príslušného posúdenia ich odborných znalostí, skúseností a poznatkov, ktorými podľa vlastného vyhlásenia disponujú). ESMA poskytuje niekoľko usmernení na vypracovanie dotazníka, ktorý má byť predložený klientom. Presnejšie povedané sa vytvárajú rôzne kategórie klientov, v ktorých sú rozdelení na retailové, profesionálne a oprávnené protistrany.

3.10 EHSV oceňuje dodané vylepšenie, pretože je presvedčený, že teraz majú sprostredkovatelia možnosť účinne rozdeliť svojich zákazníkov do kategórií, ale zároveň poukazuje na skutočnosť, že smernica neposkytuje trhom vhodné nástroje na ochranu klientov na všetkých úrovniach.

3.11 V rámci systému budú vytvorené podmienky aj na vzdelávanie klienta v praxi pomocou vhodne vyškolených zamestnancov. EHSV sa však nazdáva, že je dosť ambiciózne nazdávať sa, že retailoví klienti dokážu pravdivo a správne odhadnúť svoju finančnú spôsobilosť, aj vzhľadom na nedostatočné finančné vzdelávanie a oneskorené koncipovanie programov finančného vzdelávania na európskej úrovni. Výbor preto navrhuje prehodnotiť postup smernice a prípadne doň zahrnúť nezávislú inštanciu na podporu pri „vzdelávaní“ klienta.

3.12 Smernicou sa zavádza nový model odmeňovania nezávislého poradcu. Nezávislé poradenstvo bude odmeňované, zatiaľ čo za iné než nezávislé poradenstvo nebudú priamo platiť klienti.

3.13 Výbor sa nazdáva, že tento nový systém odmeňovania dodá poskytovanej službe novú kvalitu, novú ochranu a bude zárukou čestného správania profesionálnych odborníkov. EHSV v tejto súvislosti odporúča rozlišovať medzi poradenstvom a predajom.

3.14 Navyše, ak samotné poradenstvo niečo stojí, je logické predpokladať, že poradenstvo vo veci komplexnejších produktov bude nákladnejšie. EHSV preto poukazuje na skutočnosť, že v dôsledku toho by mohli byť uprednostňované a rozšírenejšie menej komplexné produkty, keďže sú lacnejšie.

3.15 Cieľom mnohých nových ustanovení je zaručiť čestné a korektné správanie bánk, ktoré budú nútené dôkladne prehodnotiť svoju obchodnú prax. EHSV víta túto vyhlídku, pretože umožňuje zaručiť väčšiu ochranu investorov. Výbor zároveň odporúča Komisii, aby sledovala politiku zvyšovania zodpovednosti finančných spoločností, a nie klientov.

3.16 Dôležitým novým prvkom je návrh vytvoriť špecializovaný burzový segment pre malé a stredné podniky so zníženou administratívnou záťažou. Výbor víta toto špecifické zahrnutie, pretože umožňuje zviditeľniť tento konkrétny segment trhu.

3.17 EHSV však vyjadruje isté pochybnosti, pokiaľ ide o schopnosť zaviesť do praxe tieto ustanovenia. Nejde v skutočnosti o nový návrh. Už dvadsať rokov sa vynakladá úsilie o rozvoj rozšíreného trhu pre malé a stredné podniky a doteraz sa nikdy nepodarilo účinne ho uplatňovať. Výbor preto navrhuje vypracovať konkrétne opatrenia a ustanovenia, ktoré by umožnili zrealizovať ho tak, aby fungoval skutočne efektívne.

3.18 Vo všeobecnosti smernica stanovuje jasnejšie pravidlá fungovania pre každý druh obchodnej činnosti. Obchodné platformy musia zaručiť voľný prístup k všetkým informáciám v rámci obchodovania 15 minút po zverejnení transakcie čo najbližšie k reálnemu času za poplatok, ktorý Komisia vymedzuje spojením „za primeraných obchodných podmienok“. Toto opatrenie je krokom vpred smerom k dosiahnutiu transparentnej tvorby cien.

3.19 Možno súhlasiť s postupom, podľa ktorého má každá platforma povinnosť využívať služby stanovených sprostredkovateľov na zverejňovanie údajov o transakciách. EHSV sa však nazdáva, že toto ustanovenie poukazuje na prílišnú dôveru v spontánnu výmenu údajov medzi účastníkmi trhu a navrhuje Komisii, aby konkrétne ustanovila, aké údaje si poskytovatelia služieb oznamovania údajov smú vymieňať.

3.20 Cieľom smernice MiFID II v oblasti komoditných derivátov je zabrániť bezuzdnej a samoúčelnej špekulácii. Komisia zamýšľa dosiahnuť tento cieľ obmedzením počtu zmlúv, ktoré môže uzatvoriť jeden investor za určitý čas. EHSV sa nazdáva, že – ako už v minulosti viackrát pripomenul – špekulácia na finančných trhoch nie je nevyhnutne negatívnym javom, keďže zvyšuje objem likvidity a podporuje ich rozvoj. Rozhodne sú potrebné opatrenia, ktoré by zabránili transakciám s vysokým podielom špekulatívnosti, ktoré sa premietajú do konečných cien pre spotrebiteľov. EHSV zároveň odporúča pozorne a dôkladne zvážiť opatrenia, aby sa predišlo negatívnemu vplyvu na trhy.

3.21 EHSV ďalej konštatuje, že nová právna úprava navrhuje špecifickú koordináciu medzi Európou a USA, hoci sa usiluje o dosiahnutie súladu medzi jednotlivými krajinami. EHSV víta sledovanú snahu o zosúladenie ako takú, ale navrhuje, aby sa zároveň venovala pozornosť dodatočným nákladom, ktoré by mohli znášať účastníci rôznych trhov v dôsledku rôznych predpisov, ktoré upravujú napríklad trh s derivátmi.

3.22 EHSV víta aj rozšírenie požiadavky transparentnosti aj na fázu pred obchodovaním v súvislosti s cennými papiermi a štruktúrovanými finančnými produktmi. Výbor však odporúča zohľadniť zásadné rozdiely medzi kapitálovými a nekapitálovými trhmi. Transparentnosť pred obchodovaním je dôležitá skôr pre trhy, na ktorých sa obchoduje formou aukcie na základe príkazov (ako sú akciové trhy), zatiaľ čo transparentnosť po obchodovaní má veľký význam skôr pre systémy riadené kótovaním (ako sú trhy s dlhopismi). EHSV preto považuje za vhodné rozlišovať medzi trhmi, na ktorých by sa mala uplatniť požiadavka transparentnosti pred obchodovaním a po obchodovaní.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb“

COM(2011) 895 final – 2011/0439 (COD),

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o verejnom obstarávaní“

COM(2011) 896 final – 2011/0438 (COD),

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o udeľovaní koncesíí“

COM(2011) 897 final – 2011/0437 (COD)

(2012/C 191/16)

Spravodajca: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Európsky parlament (19. januára 2012) a Rada (10. februára 2012) sa podľa článku 53 prvý odsek, článku 62 a článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb“

COM(2011) 895 final – 2011/0439 (COD).

Európsky parlament (17. januára 2012) a Rada (10. februára 2012) sa podľa článku 53 prvý odsek, článku 62 a článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o verejnom obstarávaní“

COM(2011) 896 final – 2011/0438 (COD).

Európsky parlament (17. januára 2012) a Rada (10. februára 2012) sa podľa článku 53 prvý odsek, článku 62 a článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o udeľovaní koncesíí“

COM(2011) 897 final – 2011/0437 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla) prijal 179 hlasmi za, pričom 33 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Revízia smerníc o verejnom obstarávaní sa začleňuje do súhrnného programu, ktorého cieľom je rozsiahla modernizácia systému obstarávania v Európskej únii, a to pokiaľ ide o verejné obstarávanie vo všeobecnosti, ako aj obstarávanie vykonávané subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb. Do tohto rámca sa začlenil aj nový návrh smernice o udeľovaní koncesíí, ktoré bolo doteraz na európskej úrovni regulované len čiastočne.

1.2 Podpora bola pri schvaľovaní stanoviska EHSV INT/570 na tému „Zelená kniha o modernizácii politiky verejného

obstarávania EÚ – Smerom k účinnejšiemu európskemu trhu verejného obstarávania“ takmer absolútna, čo dokazujú výsledky hlasovania, a preto musí výbor aj v predkladanom stanovisku zachovať rovnaké zásady a postoje. Neznamená to však, že na základe tohto rozsiahleho konsenzu by teraz, keď sa predkladajú špecifické a konkrétne legislatívne návrhy, nemohlo dôjsť k vývoju týchto zásad a postojov.

1.3 EHSV zdôrazňuje význam inovačných, environmentálnych a sociálnych aspektov stratégie Európa 2020 pre verejné obstarávanie.

1.4 Konkrétne sa navrhuje podpora kvality a inovácie pri verejnom obstarávaní, odstránenie zbytočnej byrokracie, začlenenie environmentálnych a sociálnych aspektov (na podporu ochrany zamestnanosti a pracovných podmienok ako aj v prospech osôb so zdravotným postihnutím a iných znevýhodnených skupín), podpora využívania ekonomicky najvýhodnejšej ponuky a nie kritéria najnižšej ceny, ktoré by malo byť skôr výnimkou ako pravidlom, a to okrem iného s cieľom podporiť inteligentnejšie a efektívnejšie verejné obstarávanie, zdôrazniť potrebu väčšej profesionalizácie, zvýšiť účasť malých a stredných podnikov vrátane sociálnych podnikov, bojovať proti protekcionárstvu, podvodom a korupcii, či podporovať európske verejné zákazky s cezhraničným charakterom. EHSV sa vzhľadom na potrebu podpory udržateľného rozvoja zasadzuje za uplatňovanie zásady nákladov na životný cyklus.

1.5 EHSV sa nazdáva, že zavedenie spoločných postupov obstarávania na európskej úrovni zaručí väčšiu transparentnosť a objektívnosť. V každom prípade však tieto návrhy poskytujú každému členskému štátu značnú administratívnu pružnosť na prispôbenie postupov a nástrojov svojim konkrétnym situáciám. Niet pochyb o tom, že všetky tieto parametre sú v spojení s kvalitou a profesionalitou prospešné pre občanov a sú tiež vo všeobecnom záujme.

1.6 Počas rozsiahlych rokovaní o službách všeobecného záujmu sa dospelo k záveru, že tieto služby nie sú ako také obstarávaním, ale službami, ktoré poskytujú verejné orgány alebo ktoré sú poskytované v ich mene. EHSV znovu potvrdzuje, že verejní obstarávatelia môžu slobodne vykonávať všetky svoje funkcie alebo ich časť sami, alebo, ak to považujú za vhodné, poveriť ich vykonávaním iný subjekt.

1.7 EHSV opätovne potvrdzuje svoju podporu prideleniu zákaziek vyhradených chráneným dielňam osobám so zdravotným postihnutím a sociálnym podnikom, ktoré zamestnávajú iné znevýhodnené skupiny, s cieľom zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetkých občanov a v záujme sociálnej integrácie.

1.8 Pravidlá týkajúce sa dôverného charakteru informácií uvedených v ponukách podnikov by sa mali sprísniť.

1.9 Rozsah technických špecifikácií by sa mal v prípade potreby rozšíriť tak, aby zahŕňal charakteristiky výroby a procesu. Týmto spôsobom by boli verejní obstarávatelia schopní jednoduchšie a transparentnejšie prijímať dôležité rozhodnutia, pokiaľ ide o podporu udržateľných cieľov vrátane environmentálnej udržateľnosti, presadzovania kolektívnych zmlúv, pracovných noriem, pracovných podmienok a rovnakej mzdy za rovnakú prácu.

1.10 Pokiaľ ide o technické špecifikácie, EHSV tiež považuje za veľmi vhodné, že sa vyžaduje, aby tieto technické špecifikácie s výnimkou náležite odôvodnených prípadov zohľadňovali kritéria prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím a dizajnové riešenia vhodné pre všetkých používateľov.

1.11 Pokiaľ ide o dôvody na vylúčenie uvedené v článku 55 ods. 3 návrhu smernice o verejnom obstarávaní, EHSV víta skutočnosť, že verejní obstarávatelia môžu z účasti na verejnej zákazke vylúčiť uchádzačov, ktorí nedodržiavajú povinnosti stanovené v právnych predpisoch Únie v oblasti sociálneho, pracovného alebo environmentálneho práva alebo ustanoveniami medzinárodného sociálneho a environmentálneho práva podľa prílohy XI. Avšak zároveň, keďže táto povinnosť je úplne zjavná, by malo byť výslovne stanovené, že vylúčenia môžu byť aj tí uchádzači, ktorí nedodržiavajú vnútroštátne právne predpisy jednotlivých členských štátov v sociálnej, pracovnej alebo environmentálnej oblasti a platné kolektívne dohody na mieste, kde sa realizujú práce, služby alebo dodávky. V každom prípade sa EHSV domnieva, že vylúčenia na základe uvedených dôvodov by mali byť povinné.

1.12 Ako už výbor uviedol v predchádzajúcom stanovisku INT/570, bolo by potrebné, aby sa v článku 57 návrhu smernice o verejnom obstarávaní od uchádzača výslovne požadovalo vyhlásenie, v ktorom sa bude uvádzať, že boli splnené ustanovenia platné v každom štáte, pokiaľ ide o pracovné zaradenie osôb so zdravotným postihnutím, ako je napríklad povinnosť nábora konkrétneho počtu alebo percenta osôb so zdravotným postihnutím v krajinách, kde takáto povinnosť zo zákona existuje. Logicky by to nebolo potrebné v krajinách, v ktorých takáto povinnosť neexistuje.

1.13 Ako sa uvádza v stanovisku INT/570, Dohovor MOP C94 o pracovných doložkách (v zmluvách o verejnom obstarávaní), prijatý v roku 1949, je v súčasnosti záväzný v 10 členských štátoch EÚ, hoci ostatné členské štáty, vrátane Írska, pri zadávaní verejných zákaziek uplatňujú tento dohovor dobrovoľne. EHSV berie na vedomie zásady uvedené v tomto dohovore a odporúča nabádať členské štáty, aby dohovor ratifikovali a dodržiavali jeho zásady.

1.14 EHSV sa nazdáva, že pri udeľovaní zákaziek sa naďalej uplatňuje a nadmerne využíva kritérium „najnižšej ceny“ alebo „najnižších nákladov“. Toto nadmerné využívanie bráni inovácii a snahe o dosiahnutie lepšej kvality a pomeru nákladov voči prínosu, ktoré zodpovedajú požiadavkám stratégie Európa 2020, a nevedie nevyhnutne k vyššej hodnote. Kritérium najnižšej ceny by preto malo byť vždy skôr výnimkou ako pravidlom.

1.15 EHSV sa domnieva, že ustanovenia o subdodávateľoch musia byť prísnejšie. Viaceré úrovne subdodávok vytvárajú ťažkosti pri presadzovaní kolektívnych dohôd, pracovných podmienok a postupov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti. Verejné orgány by mali mať väčšiu možnosť ovplyvniť, aby zmluva spĺňala kvalitatívne, sociálne a environmentálne ciele. Detaily týkajúce sa hlavných subdodávateľov by mali byť oznámené ešte pred udelením zákazky a verejný orgán by mal určiť zodpovednosť a povinnosti s cieľom umožniť efektívne monitorovanie a kontrolu plnenia zákazky. Verejné orgány by mali disponovať mechanizmami potrebnými na to, aby mohli zamietnuť určitých subdodávateľov v prípade akýchkoľvek pochybností.

1.16 EHSV sa zasadzuje za zachovanie rozdielu medzi službami kategórie A a kategórie B, ak existuje právna istota a možnosť rozšírenia cezhraničných zmlúv na služby kategórie B. Už v stanovisku INT/570 sa odporúčalo, aby Komisia pravidelne revidovala zoznam služieb kategórie B s cieľom posúdiť, či by bolo výhodnejšie, aby sa niektoré služby presunuli medzi služby kategórie A. V každom prípade EHSV vyjadruje znepokojenie v súvislosti s rôznymi verejnými zákazkami na poskytovanie služieb, ktoré boli predtým v zozname služieb kategórie B a teraz boli odstránené z prílohy XVI a z prílohy XVII návrhov. V týchto prílohách sú uvedené služby, na ktoré sa bude uplatňovať postup upravený v článkoch 74 až 76 a v článkoch 84 až 86 príslušných návrhov. EHSV sa ďalej nazdáva, že odkaz na náboženské služby a na služby odborových zväzov, ktoré sú v súčasnosti začlenené v prílohe XVI a v prílohe XVII návrhov, by mal byť zrušený.

1.17 EHSV konštatuje, že naďalej pretrvávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o potrebu smernice EÚ o udeľovaní koncesií a pripomína uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2011 o modernizácii verejného obstarávania [2011/2048 (INI)], v ktorom uvádza, že „návrh právneho aktu, ktorý by sa zaoberal koncesiami na služby, by bol opodstatnený len v tom prípade, ak by mal za cieľ napraviť narušenia vo fungovaní vnútorného trhu; poukazuje na to, že takéto narušenia sa doposiaľ nezistili“. EHSV vyzýva, aby sa pred umožnením ďalšieho rozvoja týchto návrhov vykonalo ďalšie a podrobné hodnotenie vplyvu.

1.18 EHSV sa nazdáva, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu zvyčajne podliehajú špecifickým vnútroštátnym a európskym predpisom, ktoré sú určené na zaručenie ich prístupnosti, cenovej dostupnosti a kvality, pričom sa zabezpečí rovnaké zaobchádzanie a všeobecný prístup, bezpečnosť a práva užívateľov. Tieto predpisy by sa mali v návrhu pripomenúť a zaručiť. V súlade s Protokolom o službách všeobecného záujmu, ktorý bol zavedený Lisabonskou zmluvou, musia mať národné, regionálne a miestne orgány aj naďalej široké diskrečné právomoci, aby mohli rozhodovať o spôsoboch organizovania a poskytovania týchto služieb a vymedziť ich charakteristické črty, aby mohli plniť svoje ciele a slúžiť všeobecnému záujmu.

1.19 Verejné orgány si môžu oprávnené vybrať, že určité verejné zmluvy sa budú realizovať tzv. *in house* (interne), alebo môžu spolupracovať s ostatnými verejnými orgánmi, tak ako to uznávajú zmluvy EÚ a judikatúra Súdneho dvora EÚ, pričom sa musia dodržiavať zásady transparentnosti.

1.20 EHSV sa zasadzuje za to, aby sa v členských štátoch vytvorili vnútroštátne mechanizmy dohľadu, ktoré by boli zodpovedné za realizáciu a monitorovanie verejného obstarávania.

2. Zhrnutie návrhov Európskej komisie

2.1 Orgány verejnej správy vynakladajú približne 18 % HDP na tovar, služby a práce. Vzhľadom na súčasné rozpočtové obmedzenia musí politika verejného obstarávania zabezpečiť

optimálne využívanie týchto prostriedkov, aby podporila rast a vytváranie pracovných miest a prispela tak k plneniu cieľov stratégie Európa 2020.

2.2 Súčasná generácia smerníc o verejnom obstarávaní je výsledkom dlhého vývoja, ktorý sa začal v roku 1971 prijatím smernice 71/305/EHS⁽¹⁾. Komplexné hospodárske hodnotenie ukázalo, že smernice o verejnom obstarávaní do značnej miery dosiahli svoje ciele. Treba však ešte dosiahnuť značný pokrok, aby sa dosiahli ciele sociálnej a environmentálnej udržateľnosti. Pravdou je, že týmito smernicami sa dosiahla väčšia transparentnosť, vyššia úroveň hospodárskej súťaže a nižšie ceny, pozornosť však treba venovať aj zamestnanosti a platovým a pracovným podmienkam, aby sa nenarušili ciele stratégie Európa 2020 v oblasti rastu a vytvárania pracovných miest, ako aj horizontálnym sociálnym a environmentálnym požiadavkám stanoveným v Lisabonskej zmluve.

2.3 EHSV tiež upozorňuje na to, že v tejto oblasti by sa mohol preskúmať prípadný potenciál či význam ekonomicky závislých samostatne zárobkovo činných pracovníkov⁽²⁾.

2.4 Zainteresované strany požadovali preskúmanie smerníc o verejnom obstarávaní, aby sa zjednodušili pravidlá, zvýšila sa ich účinnosť a efektívnosť a aby sa lepšie prispôbili meniacemu sa politickému, sociálnemu a hospodárskemu prostrediu.

2.5 Revízia smerníc o verejnom obstarávaní sa začleňuje do súhrnného programu, ktorého cieľom je rozsiahla modernizácia systému obstarávania v Európskej únii, a to pokiaľ ide o verejné obstarávanie vo všeobecnosti, ako aj obstarávanie vykonávané subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb. Reforma právnych predpisov o verejnom obstarávaní je jedným z dvanástich opatrení plánovaných v oznámení Komisie na tému „Akt o jednotnom trhu: Dvanásť hybných síl podnecovania rastu a posilňovania dôvery“, ktoré bolo prijaté v apríli 2011.

2.6 Do tohto rámca sa začlenil aj nový návrh smernice o udeľovaní koncesií, ktoré bolo doteraz na európskej úrovni len čiastočne regulované sekundárnym právom. Jednotlivé organizácie, podnikové ako aj odborové, a rôzni politickí aktéri ako verejné orgány však už vyjadrili jasný nesúhlas s týmto návrhom, pretože vznikajú pochybnosti o tom, či tento návrh dokáže poskytnúť väčšiu právnu istotu a bude riadne rešpektovať úlohu verejných orgánov, ktoré rozhodujú v súlade so svojimi právomocami vyplývajúcimi zo Zmlúv EÚ.

2.7 Pokiaľ ide o verejné obstarávanie ako aj udeľovanie koncesií, EHSV vo všeobecnosti víta, že Komisia vzala do úvahy špecifický charakter sociálnych služieb a navrhla zjednodušený postup. Lutuje však, že nestanovuje jasné vymedzenie „verejného obstarávania“ a „udeľovania koncesií“ voči ďalším

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 185, 16.8.1971, s. 5, stanovisko EHSV: Ú. v. ES 63, 13.4.1965, s. 929.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 44 – 52.

spôsobom plnenia úloh vo verejnom záujme, a to najmä v sociálnej oblasti. EHSV preto navrhuje, aby sa do oboch smerníc doplnil nasledujúci text: „Za koncesie na služby a za verejné zákazky sa nepovažujú tie postupy členských štátov, ktoré uplatňujú zásadu, že poskytovanie služieb sa povoľuje všetkým poskytovateľom, ktorí splnia podmienky vopred stanovené zákonom, a to bez ohľadu na ich právnu formu a v súlade so zásadami transparentnosti a nediskriminácie.“.

3. Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru INT/570 na tému „Smerom k účinnejšiemu európskemu trhu verejného obstarávania“

3.1 Európska komisia sa 27. januára 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument „Zelená kniha o modernizácii politiky verejného obstarávania EÚ – Smerom k účinnejšiemu európskemu trhu verejného obstarávania“, COM(2011) 15 final.

3.2 Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. júna 2011.

3.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2011 prijal 164 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, svoje stanovisko INT/570 k uvedenej zelenej knihe.

3.4 Podpora bola pri schvaľovaní spomenutého stanoviska takmer absolútna, čo dokazujú výsledky hlasovania, a preto musí výbor aj v predkladanom stanovisku, ktoré sa teraz požaduje, zachovať rovnaké zásady a postoje. Dôvodom je skutočnosť, že nenastali žiadne nové okolnosti, na základe ktorých by sa tieto zásady a postoje mali zmeniť, a tiež to, že táto väčšinová podpora a snaha o spoluprácu v spoločnom záujme, ktoré viedli Európsky hospodársky a sociálny výbor k schváleniu predchádzajúceho stanoviska, by sa mali zachovať. Neznamená to však, že na základe tohto rozsiahleho konsenzu by teraz, keď sa predkladajú špecifické a konkrétne legislatívne návrhy, nemohlo dôjsť k vývoju týchto zásad a postojov.

3.5 EHSV v spomenutom stanovisku INT/570 uviedol, že víta diskusiu, ktorú začala Komisia vo svojej zelenej knihe a ktorá sa týkala modernizácie politiky verejného obstarávania EÚ s cieľom jej zefektívnenia v kontexte jednotného trhu, ktorý by bol operatívnejší, inovatívnejší, ekologickejší a sociálnejší.

3.6 Konkrétne sa v stanovisku navrhovala podpora kvality a inovácie pri verejnom obstarávaní, odstránenie zbytočnej byrokracie, začlenenie environmentálnych a sociálnych aspektov (na podporu ochrany zamestnanosti a pracovných podmienok, ako aj v prospech osôb so zdravotným postihnutím a iných znevýhodnených skupín), podpora využívania ekonomicky najvýhodnejšej ponuky a nie kritéria najnižšej ceny, a to okrem iného s cieľom podporiť inteligentnejšie a efektívnejšie

verejné obstarávanie, zdôrazniť potrebu väčšej profesionalizácie, zvýšiť účasť malých a stredných podnikov vrátane sociálnych podnikov, bojovať proti protekcionárstvu, podvodom a korupcii, či podporovať európske verejné zákazky s cezhraničným charakterom.

4. Návrh smernice o verejnom obstarávaní [COM(2011) 896 final] a Návrh smernice o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb [COM(2011) 895 final]

4.1 Cieľom navrhovanej reformy je dôkladná modernizácia súčasných opatrení a nástrojov, aby sa lepšie prispôbili meniacemu sa politickému, sociálnemu a hospodárskemu prostrediu. Preto sa uznalo za vhodné (na základe zmlúv Európskej únie) predložiť smernicu o verejnom obstarávaní a zároveň samostatnú smernicu o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb.

4.2 Reforma, ktorú navrhuje Európska komisia, má dva vzájomne sa dopĺňajúce ciele:

— zvýšiť efektívnosť verejných výdavkov s cieľom zabezpečiť čo najlepšie výsledky obstarávania z hľadiska pomeru medzi kvalitou a cenou. Znamená to najmä zjednodušenie platných pravidiel v oblasti verejného obstarávania. Upravené, efektívnejšie postupy prospejú všetkým hospodárskym subjektom a uľahčia účasť malých a stredných podnikov a cezhraničných uchádzačov,

— umožniť obstarávateľom, aby lepšie využívali verejné obstarávanie na podporu spoločných spoločenských cieľov, ako sú napríklad ochrana životného prostredia, efektívnejšie využívanie zdrojov a energie, boj proti zmene klímy, podporovanie inovácií, zamestnanosti a sociálneho začlenenia, a zabezpečenie čo najlepších podmienok na poskytovanie vysokokvalitných sociálnych služieb.

4.3 EHSV sa nazdáva, že zavedenie spoločných európskych postupov obstarávania zaručí väčšiu transparentnosť a objektivnosť a zároveň bude sťažovať vznik protekcionárstva pri zadávaní zákaziek. V každom prípade tieto návrhy poskytujú každému členskému štátu značnú administratívnu pružnosť na prispôbovanie postupov a nástrojov svojim konkrétnym situáciám. Niet pochyb o tom, že všetky tieto parametre v spojení s kvalitou a profesionalitou sú prospešné pre občanov a sú tiež vo všeobecnom záujme.

4.4 Pojem verejnoprávneho subjektu nie je jasne vymedzený. Je potrebné jasnejšie definovať tento pojem, ktorý sa uvádza v článku 2 oboch návrhov smerníc (smernica o verejnom obstarávaní a smernica o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb).

4.5 EHSV považuje za primerané prahové hodnoty pre uplatňovanie oboch smerníc, ktoré sú stanovené v článkoch 4 a 12 uvedených návrhov.

4.6 Počas rozsiahlych rokovaní o službách všeobecného záujmu sa dospelo k záveru, že tieto služby nie sú ako také obstarávaním, ale službami, ktoré poskytujú verejné orgány alebo ktoré sú poskytované v ich mene. EHSV znovu potvrdzuje, že verejní obstarávatelia môžu slobodne vykonávať všetky svoje funkcie alebo ich časť sami, alebo, ak to považujú za vhodné, poveriť ich vykonávaním iný subjekt. Takisto je potrebné prihliadať na systémy jednotlivých členských štátov, ktoré zohľadňujú zásady rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie a transparentnosti ustanovené v primárnom práve EÚ, a obsahujú všeobecné právo na poskytovanie služieb. Na samotné služby všeobecného záujmu⁽³⁾ by sa preto smernica v zásade nemala vzťahovať, avšak súvisiace poverenie alebo obstarávanie verejným obstarávateľom alebo v jeho mene by mali byť predmetom tejto smernice.

Článok 14 ZFEÚ a protokol č. 26 o službách všeobecného záujmu uznávajú osobitný charakter a význam verejných služieb a široké právomoci národných, regionálnych a miestnych orgánov pri rozhodovaní o poskytovaní, zadávaní a organizovaní týchto služieb. Zahŕňa to aj služby poskytované interne alebo v rámci spolupráce verejných orgánov. Kľúčovým faktorom je zabezpečiť vysokú úroveň kvality, bezpečnosti a dostupnosti, rovnaké zaobchádzanie a podporu všeobecného prístupu a práv užívateľov. Tieto zásady sa musia uplatňovať vo všetkých návrhoch smerníc súvisiacich s verejným obstarávaním.

4.7 Tieto smernice nesmú stanovovať, čo by verejný obstarávateľ mal alebo nemal obstarávať alebo zabezpečiť externe; stanovujú len postupy pre takéto obstarávanie alebo poverenie. EHSV sa domnieva, že táto sloboda sa nesmie obmedziť. V každom prípade sa však musí postupovať transparentným a primeraným spôsobom, aby sa nevytváral priestor na zneužívanie či podvodné praktiky.

4.8 Verejné orgány si môžu oprávnenne vybrať, že určité verejné zmluvy sa budú realizovať tzv. *in house* (interne), alebo môžu spolupracovať s ostatnými verejnými orgánmi, tak ako to uznávajú zmluvy EÚ a judikatúra Súdneho dvora EÚ, pričom sa musia dodržiavať zásady transparentnosti.

4.9 Všeobecné pravidlá týkajúce sa hospodárskych subjektov, ktoré sú obsiahnuté v článkoch 16 a 30 oboch návrhov smerníc, sú správne, pretože podporujú zapojenie malých a stredných podnikov (MSP) v prípade, ak tieto podniky dodržiavajú sociálne a environmentálne normy.

4.10 EHSV opätovne potvrdzuje svoju podporu, ktorú vyjadril v stanovisku INT/570, zadávaní zákaziek vyhradených chráneným dielňam pre osoby so zdravotným postihnutím s cieľom zabezpečiť rovnaké príležitosti pre všetkých občanov a v záujme sociálnej integrácie. EHSV si všima, že články 17 a 31 návrhov rozšírili rozsah stanovený v odôvodnení 28 a v

článku 19 smernice 2004/18/ES v tom zmysle, že doň zahrnuli aj znevýhodnené osoby. V tejto súvislosti EHSV navrhuje, aby boli tieto dva aspekty v oboch návrhoch oddelené takto: „Členské štáty môžu vyhradiť právo účasti v postupoch verejného obstarávania pre:

- a) chránené pracovné dielne alebo zabezpečiť, aby sa takéto zákazky vykonávali v rámci programov chránených pracovných miest, za predpokladu, že väčšina zamestnancov, ktorých sa to týka, sú osoby so zdravotným postihnutím, ktoré z dôvodu povahy alebo závažnosti svojho postihnutia nemôžu vykonávať svoje povolanie za normálnych podmienok alebo majú ťažkosti nájsť si pracovné miesto na bežnom trhu;
- b) sociálne podniky alebo programy, ktorých hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia znevýhodnených pracovníkov, za predpokladu, že viac ako 30 % zamestnancov týchto hospodárskych subjektov alebo programov tvoria znevýhodnení pracovníci. Výzva na súťaž musí obsahovať odkaz na toto ustanovenie“.

EHSV sa navyše domnieva, že návrhy by mali výslovne stanoviť povinné pridelovanie určitého počtu alebo percenta takýchto zákaziek v tých členských štátoch, v ktorých je to vzhľadom na okolnosti odôvodnené, napríklad, ak je tam značný počet osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú schopné pracovať, avšak sú naďalej neaktívne.

4.11 V každom prípade sa EHSV nazdáva, že na účely vyhradenia zákaziek by mala byť do textu návrhov zaradená zmienka, že uvedené chránené dielne a hospodárske subjekty, ktorých hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia postihnutých alebo znevýhodnených pracovníkov, „by mali byť podporované a kontrolované predovšetkým neziskovými subjektmi“, čo by ešte viac odôvodnilo tento prednostný a privilegiovaný prístup k podpore poskytovanej verejnou správou.

4.12 Pravidlá týkajúce sa dôverného charakteru informácií uvedených v ponukách podnikov, stanovené v článkoch 18 a 32 oboch návrhov, by mali byť sprísnené, najmä v prípadoch, ak sa uplatňuje postup súťažného dialógu. EHSV považuje za zásadné, aby verejní obstarávatelia nešírili informácie označené ako dôverné, ktoré poskytli hospodárske subjekty, avšak nemali by šíriť ani ostatné poskytnuté informácie, ak na to nemajú patričný dôvod. Verejní obstarávatelia by takisto nemali tieto informácie o hospodárskych subjektoch používať ani v iných súťažných konaniach.

4.13 Úprava súťažného konania s rokovaním, uvedená v článku 27 návrhu smernice o verejnom obstarávaní, nie je príliš jasná. Existuje riziko, že pod zámienukou tohto rokovania by mohlo dochádzať k iným, nežiaducim praktikám. Vzhľadom na to by teda bolo vhodnejšie, keby sa tento postup z návrhu smernice odstránil, alebo, ak to nie je možné, keby sa aspoň stanovili jasné kritériá, ktoré by obmedzovali využívanie tohto postupu, aby sa predišlo všetkým formám jeho zneužitia.

⁽³⁾ Pozri články 14 a 106 ZFEÚ a protokol č. 26.

4.14 Vo všetkých výzvach na súťaž, avšak najmä v súťažnom dialógu, sa musí za každých okolností chrániť duševné vlastníctvo jednotlivých uchádzačov.

4.15 EHSV sa domnieva, že vzhľadom na zložitosť a dlhé trvanie, ktoré sa zvyčajne spájajú so súťažným dialógom, ktorý upravuje článok 28 návrhu smernice o verejnom obstarávaní, by sa jeho prípadné použitie malo obmedziť iba na prípady, kedy je to skutočne vhodné. To je napríklad, ako uvádza článok 29 súčasnej smernice 2004/18/ES, prípad obzvlášť zložitých zákaziek, keď sa verejní obstarávatelia domnievajú, že použitie otvoreného alebo užšieho konania neumožní zadanie zákazky. Za zváženie by tiež stála možnosť obmedzenia lehoty na zadanie zákazky, a to stanovením maximálnej lehoty.

4.16 EHSV súhlasí s úpravou partnerstva v oblasti inovácií, ktoré stanovujú články 29 a 43 návrhov, vzhľadom na to, že príliš striktná regulácia by v praxi znemožnila jeho využívanie. Z rovnakého dôvodu musí byť uvedený postup pružný aj vo vzťahu k predpisom o štátnej pomoci.

4.17 Uplatňovanie rámcových dohôd (články 31 a 45 návrhov) nesmie viesť k neoprávnenému znižovaniu cien na úkor kvality prác, výrobkov a služieb. V každom prípade však treba uznať, že vhodná úprava rámcových dohôd by tiež mohla podporiť plnenie cieľov týkajúcich sa udržateľnosti a zlepšenia kvality, a to prostredníctvom ustanovení o zaručení bezpečnosti investícií.

4.18 V rámci pravidiel týkajúcich sa elektronických aukcií uvedených v článkoch 33 a 47 návrhov sa kladie prílišný dôraz na najnižšiu cenu. Všeobecné využívanie tohto kritéria je v rozpore s návrhmi, ktoré EHSV v tejto súvislosti predložil v tomto stanovisku, ako aj v predchádzajúcom stanovisku INT/570. To by mohlo zároveň vážne poškodiť európske podniky vo vzťahu k podnikom z tretích krajín, ktoré majú oveľa nižšie náklady. Toto kritérium by sa preto malo využívať veľmi opatrne.

4.19 Ako už bolo uvedené v stanovisku INT/570, rozsah technických špecifikácií musí byť v prípade potreby rozšírený tak, aby zahŕňal charakteristiky výroby a procesu. Týmto spôsobom by boli verejní obstarávatelia schopní jednoduchšie a transparentnejšie rozhodovať pri podpore udržateľných cieľov vrátane environmentálnej udržateľnosti, presadzovania kolektívnych zmlúv, pracovných noriem, pracovných podmienok a rovnakej mzdy za rovnakú prácu. Ekologická elektrina je jasným príkladom, ako by sa uvedené charakteristiky mali zahrnúť do technických špecifikácií, a nielen do podmienok plnenia zmluvy (pozri rozsudok Súdneho dvora zo 4. decembra 2003, EVN a Wienstrom, Vec C-448/01, Správy Európskeho súdu I-14527).

4.20 Pokiaľ ide o technické špecifikácie, EHSV tiež považuje za veľmi vhodné, že článok 40 ods. 1 a článok 54 ods. 1 návrhov vyžadujú, aby tieto technické špecifikácie s výnimkou náležite odôvodnených prípadov boli vypracované tak, aby zohľadňovali kritéria prístupnosti pre ľudí s postihnutím alebo dizajnové riešenia vhodné pre všetkých používateľov. Výraz „s výnimkou náležite odôvodnených prípadov“ nahrádza spojenie použité v smernici 2004/18/ES „vždy, keď je to možné“, na

základe čoho sa EHSV domnieva, že väčší dôraz sa teraz správne kladie na povinný charakter požiadavky, aby technické špecifikácie zohľadňovali kritéria prístupnosti pre ľudí s postihnutím a dizajnové riešenia vhodné pre všetkých používateľov. EHSV sa však nazdáva, že na jednoznačné posilnenie tejto povinnosti by sa malo uviesť, že aj tieto odôvodnené prípady musia byť výnimočné. Preto navrhujeme, aby sa v článkoch 40 a 54 návrhov uvádzal tento výraz: „s výnimkou náležite odôvodnených výnimočných prípadov“.

4.21 Pokiaľ ide o značky, ktoré sa spomínajú v článkoch 41 a 55 návrhov a odôvodneniach 28 a 36, ktoré na dané články odkazujú, nie je ich právna úprava úplne konzistentná, keďže v odôvodneniach 28 a 36 sa uvádza: „Verejní obstarávatelia, ktorí chcú obstarávať práce, tovary alebo služby so špecifickými environmentálnymi, sociálnymi alebo inými charakteristikami, (...)“, avšak medzi zainteresovanými stranami sa spomínajú výlučne environmentálne organizácie, nie však sociálne organizácie. To by sa malo napraviť a tieto organizácie by sa mali do textu doplniť. Rovnaké doplnenie by sa malo urobiť v článku 41 ods. 1 písm. c) a článku 55 ods. 1 písm. c), kde sú sociálne organizácie taktiež opomenuté.

4.22 Okrem toho by mal byť do znenia článkov 41 a 55 návrhov zaradený nový odsek, v ktorom by sa vzhľadom na osobitné charakteristiky a cieľ, ktorý by sa mal reguláciou týchto značiek dosiahnuť, uvádzalo, že: „verejní obstarávatelia môžu požadovať alebo kladne hodnotiť značky, ktoré potvrdzujú splnenie prierezových kritérií na vyhodnotenie ponúk sociálnej alebo environmentálnej povahy, pričom tieto kritéria sa nemusia týkať priamo predmetu zákazky“.

4.23 Pokiaľ ide o variantné riešenia stanovené v článkoch 43 a 58 návrhov, sa EHSV domnieva, že namiesto toho, aby boli tieto variantné riešenia povolené iba v prípade ich výslovného stanovenia, bolo by vhodnejšie povoliť predloženie týchto variantných riešení v ponukách, okrem prípadov, kedy by boli výslovne zakázané, čo by umožnilo väčšiu propagáciu a zlepšenie inovatívnosti v rámci výziev na súťaž.

4.24 Ako bolo uvedené v stanovisku INT/570, EHSV podporuje vytváranie rovnakých príležitostí v oblasti verejného obstarávania, ktoré malým a stredným podnikom (MSP) umožnia „zabezpečiť spravodlivý podiel na verejných zákazkách“, ale nepodporuje opatrenia pozitívnej diskriminácie v súvislosti s MSP, okrem iného preto, lebo by mohli viesť k podvodnému konaniu a následne aj k prípadnej korupcii. Avšak tam, kde je to realizovateľné, by sa malo podporovať rozdeľovanie zákaziek na viacero častí, ako sa uvádza v článkoch 44 a 59 návrhov, s cieľom zviditeľniť a tým aj sprístupniť príležitosti pre MSP.

4.25 Avšak v súvislosti s rozdeľovaním zákaziek na viacero častí je potrebné stanoviť jasné právne predpisy, aby sa zaručilo, že všetci úspešní uchádzači jednotlivých častí zákazky budú dodržiavať sociálne a environmentálne predpisy a že medzi podnikmi nebude prebiehať nekalá hospodárska súťaž. EHSV sa nazdáva, že požiadavka, aby verejní obstarávatelia zdôvodňovali svoje rozhodnutie, že nerozdelia zákazky na viacero

častí, nie je praktická a je v rozpore s cieľom zjednodušovania postupov obstarávania. Výbor sa takisto domnieva, že obmedzenie počtu častí, ktoré môžu byť ponúknuté alebo zadané, sa upravuje zbytočne zložitým spôsobom a malo by byť z návrhu radšej vypustené.

4.26 Pokiaľ ide o dôvody na vylúčenie uvedené v článku 55 ods. 3 návrhu smernice o verejnom obstarávaní, EHSV víta skutočnosť, že verejní obstarávatelia môžu z účasti na verejnej zákazke vylúčiť uchádzačov, ktorí nedodržiavajú povinnosti stanovené v právnych predpisoch Únie v oblasti sociálneho, pracovného alebo environmentálneho práva alebo ustanoveniami medzinárodného sociálneho a environmentálneho práva podľa prílohy XI. Avšak zároveň, keďže táto povinnosť je úplne zjavná, by malo byť výslovne stanovené, že vylúčení môžu byť aj tí uchádzači, ktorí nedodržiavajú vnútroštátne právne predpisy jednotlivých členských štátov v sociálnej, pracovnej alebo environmentálnej oblasti a platné kolektívne dohody na mieste, kde sa realizujú práce, služby alebo dodávky. V každom prípade sa EHSV domnieva, že vylúčenia na základe uvedených dôvodov by mali byť povinné.“

4.27 V opačnom prípade by tieto povinnosti, ktorých nesplnenie by mohlo viesť k vylúčeniu, boli obmedzené na niekoľko veľmi všeobecných a nedostatočne konkrétnych parametrov, ako sú tie, ktoré sa uvádzajú v spomenutých ustanoveniach prílohy XI návrhu alebo priamo v právnych predpisoch Únie.

4.28 Ako už EHSV uviedol v stanovisku INT/570, dohovor MOP C94 o pracovných doložkách v zmluvách o verejnom obstarávaní, prijatý v roku 1949, je v súčasnosti záväzný v 10 členských štátoch EÚ, hoci ostatné krajiny, vrátane Írska, pri zadávaní verejných zákaziek uplatňujú tento dohovor dobrovoľne. EHSV berie na vedomie zásady uvedené v tomto dohovore a odporúča nabádať členské štáty, aby dohovor ratifikovali a dodržiavali jeho zásady.

4.29 Aby sa overilo, že boli splnené sociálne a environmentálne povinnosti, malo by sa v článku 57 ods. 1 návrhu smernice o verejnom obstarávaní ako predbežný dôkaz požadovať od zainteresovaných strán vyhlásenie, že si tieto sociálne a environmentálne povinnosti plnia, v snahe pomôcť podnikom (a najmä MSP) ľahšie splniť uvedené požiadavky a nezvyšovať administratívnu záťaž, ktorej musia čeliť.

4.30 Preto by bolo potrebné, ako už EHSV uviedol vo svojom predchádzajúcom stanovisku INT/570, aby sa v článku 57 návrhu smernice o verejnom obstarávaní od uchádzača výslovne požadovalo vyhlásenie, v ktorom sa bude uvádzať, „že v každom štáte boli splnené platné právne predpisy, pokiaľ ide o pracovné zaradenie osôb so zdravotným postihnutím, ako je povinnosť nábory konkrétneho počtu alebo percenta osôb so zdravotným postihnutím v krajinách, kde takáto povinnosť zo zákona existuje“. V krajinách, kde takáto povinnosť neexistuje, by to samozrejme nebolo potrebné.

4.31 Ako sa takisto uvádza v spomínanom stanovisku, bolo by v rozpore s ustanoveniami európskeho a vnútroštátneho práva, keby verejné orgány uzavreli zmluvu so subjektmi, ktoré nerešpektujú platné právne predpisy. Navyše by to viedlo k diskriminačnému a nespravodlivému zaobchádzaniu s podnikmi, ktoré túto právnu povinnosť rešpektujú, pričom podnikom, ktoré ju nerešpektujú by sa tak svojvoľne poskytla výhoda, čo by mohlo viesť dokonca k nekalej konkurencii zo strany týchto podnikov voči podnikom, ktoré si túto právnu povinnosť skutočne plnia.

4.32 EHSV považuje za pozitívne, že kritériá, podľa ktorých sa vyberá ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, sú i naďalej spojené s predmetom zákazky, hoci táto väzba by mala byť trochu flexibilnejšia, aby sa mohli účinnejšie zohľadniť sociálne a environmentálne kritériá, ktoré presadzuje stratégia Európa 2020, ako aj záväzky v záujme udržateľnejšieho rastu.

4.33 EHSV sa nazdáva, že v oboch návrhoch smerníc (článok 66 resp. 76) sa pri vyhodnocovaní ponúk naďalej nadmerne uplatňuje a využíva kritérium „najnižšej ceny“ alebo „najnižších nákladov“. Už v našom predchádzajúcom stanovisku sme upozorňovali, že nadmerné využívanie tohto kritéria bráni inovácii a snahe o dosiahnutie lepšej kvality a lepšieho pomeru kvality a ceny, ktoré zodpovedajú požiadavkám stratégie Európa 2020, a nevedie nevyhnutne k vyššej hodnote. Kritérium najnižšej ceny by preto malo byť vždy skôr výnimkou ako pravidlom.

4.34 Väčší dôraz by sa mal klásť na kritérium „ekonomicky najvýhodnejšej ponuky“, aby sa mohla posúdiť udržateľnosť najvýhodnejšej ponuky, rovnako z ekonomického, ako aj z environmentálneho a sociálneho hľadiska, pričom by kritériá výberu mali zohľadňovať aj tieto aspekty, a to v širokom meradle a vynaliezavo, a nie reštriktívne, ale tak, že sa ich spätosť s predmetom zákazky bude vnímať v širšom slova zmysle a hodnotenie bude vyvážené so zreteľom na ostatné kritériá.

4.35 Medzi kritériá spojené s predmetom zákazky, ktoré môžu byť použité na určenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, by sa mali konkrétne zahrnúť (článok 66 ods. 2 resp. článok 76 ods. 2 príslušného návrhu) „charakteristiky týkajúce sa pracovných podmienok zamerané na ochranu zdravia pracovníkov alebo podporu sociálnej integrácie znevýhodnených osôb alebo osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú poverené plnením zákazky“, keďže tieto prvky sú obsiahnuté v odôvodneniach (41 resp. 47) navrhovaných smerníc o obstarávaní, ale neboli zahrnuté do ich znenia.

4.36 Pojem nákladov na životný cyklus výrobkov, služieb alebo prác, uvedený v smernici, je takisto vhodne zvolený. V každom prípade by sa však do týchto nákladov na životný cyklus, vymedzených v článku 67 resp. 77 príslušného návrhu, mali zahrnúť aj sprievodné sociálne náklady. Metódu výpočtu nákladov na životný cyklus musí poskytnúť verejný obstarávateľ a táto metóda musí byť kompatibilná s MSP.

4.37 Pri ponukách, ktoré sa zdajú byť nezvyčajne nízke vzhľadom na požadované práce, dodávky alebo služby, musia byť verejní obstarávatelia obzvlášť obozretní a starostlivo ich preskúmať. EHSV už upozornil, že verejní obstarávatelia by mali byť povinní požiadať o vysvetlenie účtovanej ceny v prípade, že nejaký uchádzač ponúka výrazne nižšie ceny ako iní uchádzači. Ak uchádzač nemôže poskytnúť dostatočné vysvetlenie, verejný obstarávateľ by mal byť oprávnený ponuku zamietnuť. EHSV považuje za pozitívne, že podľa článku 69 ods. 4 resp. článku 79 ods. 4 príslušného návrhu sú verejní obstarávatelia povinní zamietnuť ponuku, ak nie je v súlade s povinnosťami stanovenými v právnych predpisoch v oblasti sociálneho, pracovného alebo environmentálneho práva, ale zastáva názor, že by sa to nemalo obmedzovať len na právne predpisy Únie alebo na zoznam uvedený v prílohe XI resp. XIV, podľa toho, o ktorý návrh ide, ale mali by sa zohľadňovať aj vnútroštátne predpisy v týchto oblastiach.

4.38 EHSV sa domnieva, že ustanovenia o subdodávateľoch musia byť prísnejšie. Viaceré úrovne subdodávok spôsobujú ťažkosti pri presadzovaní kolektívnych dohôd, pracovných podmienok a postupov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti. Verejné orgány by mali mať väčšiu možnosť vplývať na to, aby zmluva splňala kvalitatívne, sociálne a environmentálne ciele. Detaily týkajúce sa hlavných subdodávateľov by mali byť oznámené ešte pred udelením zákazky a verejný orgán by mal určiť zodpovednosť a povinnosti s cieľom umožniť efektívne monitorovanie plnenia zákazky. Verejné orgány by mali disponovať mechanizmami na preverenie a odmietnutie subdodávateľov v prípade pochybností. Rovnako obozretné by sa malo pristupovať aj k ustanoveniam týkajúcim sa subdodávok, keďže možnosť, že verejný obstarávateľ prevedie splatné platby priamo subdodávateľom, môže spôsobiť ešte viac problémov medzi podnikmi a aj samotnými verejnými obstarávateľmi.

4.39 EHSV sa zasadzuje za zachovanie rozdielu medzi službami kategórie A a službami kategórie B, ak sa zabezpečí právna istota, a možnosť rozšírenia cezhraničných zmlúv v prípade služieb kategórie B. Už v stanovisku INT/570 sa odporúčalo, aby Komisia pravidelne revidovala zoznam služieb kategórie B s cieľom posúdiť, či by sa niektoré služby kategórie B mohli v prospech vecí presunúť medzi služby kategórie A. V každom prípade EHSV vyjadruje znepokojenie v súvislosti s rôznymi verejnými zákazkami na poskytovanie služieb, ktoré boli predtým v zozname služieb kategórie B a teraz boli vypustené z prílohy XVI resp. prílohy XVII, podľa toho, o ktorý návrh ide (v týchto prílohách sú uvedené služby, na ktoré sa bude uplatňovať postup upravený v článkoch 74 až 76 resp. v článkoch 84 až 86 príslušného návrhu).

4.40 Zmienky o náboženských službách a službách odborových zväzov, ktoré sú v súčasnosti začlenené v prílohe XVI resp. prílohe XVII príslušného návrhu, by sa mali vypustiť.

4.41 Nezávisle od toho výbor oceňuje uplatňovanie zjednodušeného postupu v prípade sociálnych služieb a iných osobitných služieb, zvýšenie prahových hodnôt a skutočnosť, že sa členským štátom ponecháva väčší priestor na rozhodovanie, pokiaľ ide o zavedenie príslušných postupov, keďže najmä v oblasti služieb poskytovaných osobám sa príslušné procesné

právo musí usilovať zabezpečiť rovnováhu medzi zásadami hospodárskej súťaže, ktoré sú predmetom sankcií primárneho práva, a požiadavkami sociálneho práva.

4.42 Pokiaľ ide o to, ako sa v smernici upravujú otázky spojené s riadením, EHSV sa domnieva, že sa tu uvádza priveľa opatrení, ktoré sú v praxi ťažko uplatniteľné, čo môže viesť k tomu, že dobré úmysly, ktoré v nich badať, zostanú napokon nenaplnené.

4.43 V každom prípade pokiaľ ide o verejný dohľad, o ktorom sa hovorí v článku 84 resp. 93 príslušnej smernice a správu, ktorá sa tu spomína, výbor považuje za dôležité, aby táto výročná správa obsahovala aj ročné porovnanie cien uvedených v ponuke a skutočných nákladov v súvislosti s už zrealizovanými zákazkami, ako aj informácie o tom, ako v rámci zákaziek, ktoré počas daného roka zadali príslušní verejní obstarávatelia, prenikli do európskeho regiónu zahraniční dodávatelia.

4.44 EHSV vyslovuje znepokojenie nad tým, že Európska komisia vypustila článok 27 súčasnej smernice, ktorý sa týkal ustanovení o ochrane zamestnania, pracovných podmienkach a ochrane životného prostredia. Článok 87 resp. 96 príslušnej smernice obsahuje ustanovenie v tejto súvislosti, ale na tieto dôležité otázky sa tu kladie oveľa menší dôraz. Úplné znenie súčasného článku 27 by malo byť opätovne zahrnuté do smernice. Okrem toho by sa malo vzťahovať aj na subdodávateľov a celý subdodávateľský reťazec.

5. Návrh smernice o udeľovaní koncesíí COM(2011) 897 final

5.1 Návrh smernice o udeľovaní koncesíí upravuje dohody o spolupráci medzi subjektom, ktorý je väčšinou verejný, a často súkromným podnikom, v rámci ktorej podnik preberá prevádzkové riziko spojené s údržbou a rozvojom infraštruktúry (prístavy, distribúcia vody, parkoviská, cesty, za ktoré sa vyberá mýtno, atď.) alebo s poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (energetika, zdravotníctvo, distribúcia a úprava vody, likvidácia odpadu atď.). Návrh sa vzťahuje na všetky druhy koncesíí, či už na stavebné práce alebo na služby, ale nerozlišujú sa v ňom dostatočne ich charakteristické črty. Hovorí sa tu len o koncesiách na stavebné práce a verejné služby vo všeobecnosti, ale neprihliada sa na špecifický charakter koncesíí na služby všeobecného záujmu, pri ktorých nejde o „trhy“ alebo „nákup“, ale o spôsob, ako delegovať správu služieb všeobecného záujmu, a často aj o ďalší prostriedok, ako v rámci služieb všeobecného záujmu financovať nové činnosti, o ktorých rozhodujú orgány verejnej správy.

5.2 EHSV konštatuje, že naďalej pretrvávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o potrebu smernice EÚ o udeľovaní koncesíí a pripomína uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2011 o modernizácii verejného obstarávania [2011/2048 (INI)], v ktorom uvádza, že „návrh právneho aktu, ktorý by sa zaoberal koncesiami na služby, by bol opodstatnený len v tom prípade, ak by mal za cieľ napraviť narušenia vo fungovaní vnútorného

trhu; poukazuje na to, že takéto narušenia sa doposiaľ nezistili“. EHSV vyzýva, aby sa pred umožnením ďalšieho rozvoja týchto návrhov vykonalo ďalšie a podrobnejšie hodnotenie vplyvu. EHSV sa domnieva, že judikatúra Súdneho dvora Európskej únie do veľkej miery objasnila, akým spôsobom sa zásady rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie a transparentnosti uvedené v zmluve uplatňujú pri udeľovaní koncesíí. Ako uviedol Súdny dvor, tieto zásady by sa mali uplatňovať pri udeľovaní koncesíí na všetky typy služieb, ktoré majú cezhraničný charakter, a to vrátane služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

5.3 Napriek tomu, že podľa smernice 2004/18/ES koncesie sú zákazky rovnakého druhu ako verejné zákazky s tým rozdielom, že protiplnením za práce alebo poskytnutie služieb je buď len právo na využívanie diela alebo služby, alebo toto právo spojené s peňažným plnením, EHSV upozorňuje, že koncesie sa podstatne líšia od verejných zákaziek, keďže koncesionár musí znášať značné hospodárske riziko spojené s využívaním poskytovanej služby a je vystavený výkyvom trhu. Týka sa to aj niektorých typov koncesíí, ako napríklad tzv. tieňové alebo skryté mýto, pri ktorých verejný obstarávateľ platí koncesionárovi v závislosti od toho, ako spotrebiteľia využívajú poskytované služby. Pravidlá navrhnuté špeciálne pre udeľovanie verejných zákaziek preto nie sú vhodné pre udeľovanie koncesíí, a môžu dokonca verejné orgány a hospodárske subjekty odradiť od toho, aby uzatvárali takéto zmluvy.

5.4 EHSV upozorňuje na článok 14 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý sa týka služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a obsahuje nasledujúce ustanovenie: „Bez toho, aby bol dotknutý článok 4 Zmluvy o Európskej únii a články 93, 106 a 107 tejto zmluvy, a berúc do úvahy miesto, ktoré patrí službám všeobecného hospodárskeho záujmu v spoločných hodnotách Únie, ako aj ich význam pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti, Únia a členské štáty dbajú v rámci svojich právomocí a rámci pôsobnosti zmlúv o to, aby takéto služby fungovali na základe zásad a podmienok, najmä hospodárskych a finančných, ktoré im umožňujú plniť ich poslanie“.

5.5 EHSV sa nazdáva, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú väčšinou špecifickým vnútroštátnym a európskym predpisom, ktoré majú zaručiť ich prístupnosť, cenovú dostupnosť a kvalitu, a zároveň zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie a všeobecný prístup, bezpečnosť a práva užívateľov. Tieto predpisy by sa mali v návrhu pripomenúť a zaručiť. V súlade s Protokolom o službách všeobecného záujmu, ktorý bol zavedený Lisabonskou zmluvou, národné, regionálne a miestne orgány musia mať i naďalej široké diskrečné právomoci, aby mohli rozhodovať o spôsoboch organizovania a poskytovania týchto služieb a vymedziť ich charakteristické črty, ako aj podmienky týkajúce sa ich kvality a ceny, aby mohli plniť svoje ciele a slúžiť všeobecnému záujmu. Tieto orgány by

takisto mali mať možnosť slobodne stanoviť kritériá na vyhodnotenie ponúk – sociálne, environmentálne a kvalitatívne – ktoré považujú za najprimeranejšie predmetu zákazky. Verejné orgány by v žiadnom prípade nemali byť nútené liberalizovať a externalizovať poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu proti svojej vôli alebo svojim kritériám. EHSV žiada, aby sa jasne pripomenulo, že podniky poverené riadením služieb všeobecného záujmu podliehajú pravidlám hospodárskej súťaže a vnútorného trhu v súlade s článkom 106 ZFEÚ, a to za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené.

5.6 Verejné orgány by mali byť schopné spolupracovať v záujme plnenia úloh všeobecného záujmu, ktorými boli poverené, pričom by mali používať svoje vlastné administratívne, technické a iné zdroje, a nemali by byť nútené využívať služby externých subjektov, ktoré nie sú súčasťou ich vlastnej štruktúry. Takéto dohody nemožno považovať za koncesie, a preto by v súlade s judikatúrou Súdneho dvora mali byť jednoznačne vyňaté z rozsahu pôsobnosti navrhovanej smernice o koncesiách. Okrem toho by sa navrhované predpisy nemali vzťahovať ani na niektoré koncesie udeľované podnikom, ktoré sú pridružené k obstarávateľom a ktorých hlavnou činnosťou je poskytovanie služieb skupine, do ktorej patria. Vylúčiť by sa mali aj koncesie, ktoré obstarávateľ udelí spoločnému podniku, ktorý vytvorilo viacero obstarávateľov s cieľom vykonávať činnosti upravené predloženou smernicou (ako napr. voda alebo prístavné služby) a ktorého súčasťou je aj tento obstarávateľ.

5.7 Verejné orgány si môžu oprávnenne vybrať, že určité verejné zmluvy sa budú realizovať tzv. *in house* (interne), alebo môžu spolupracovať s ostatnými verejnými orgánmi, tak ako to uznávajú zmluvy EÚ judikatúra Súdneho dvora EÚ, pričom sa musia dodržiavať zásady transparentnosti.

5.8 Preto by sa pokiaľ ide o koncesie udeľované pridruženým podnikom mali zaviesť reštriktívne ustanovenia, ktoré zabezpečia, že sa tento systém nebude zneužívať a že postup udeľovania bude transparentný.

5.9 V súlade s príslušnou judikatúrou Európskeho súdneho dvora záväzné požiadavky spojené so všeobecným záujmom v sektore hier, ktoré vedú k tomu, že členské štáty zavádzajú opatrenia na ochranu verejného poriadku a spotrebiteľov, môžu odôvodniť obmedzené dodržiavanie zásad zmluvy, ktorými sa riadi udeľovanie koncesíí. Je preto vhodné z rozsahu pôsobnosti smernice vyňať koncesie udeľované na prevádzkovanie hier na základe výlučného práva, ktoré prevádzkovateľovi prislúcha podľa platného vnútroštátneho zákona alebo administratívneho aktu, ktorý bol prijatý v súlade so zmluvou a rozsudkami

Európskeho súdneho dvora, keďže takéto výlučné právo by znemožnilo použiť na udelenie takejto koncesie verejnú súťaž. EHSV sa preto domnieva, že do článku 8 ods. 5 návrhu by sa v súvislosti s niektorými koncesiami na služby vyňatými z rozsahu pôsobnosti smernice mali doplniť „hry zahŕňajúce finančné riziko v dôsledku peňažnej účasti v hazardných hrách vrátane lotérií a stávk“.

5.10 Aspekty ako definícia koncesií, prenos rizík na súkromného prevádzkovateľa alebo úprava koncesií počas ich platnosti a ich ukončenie by mali byť v návrhu smernice vymedzené tak, aby sa nestali prekážkami pre financovanie a rozvoj tohto typu zákaziek, keďže vzhľadom na súčasné úpravy a obmedzenia, s ktorými hospodárstvo členských štátov zápasí v oblasti verejných investícií, by práve ony mali byť jednou z kľúčových možností, ako oživiť hospodárstvo a vytvoriť nové pracovné miesta.

5.11 Metódy stanovené na výpočet hodnoty koncesií je nevyhnutné zjednodušiť a uľahčiť, aby sa zvýšila právna istota. Napriek tomu, že metóda na výpočet hodnoty koncesií na stavebné práce je všeobecne známa a jasná, EHSV sa domnieva, že na výpočet hodnoty všetkých typov koncesií by sa mala používať len jedna metóda. EHSV sa v tejto súvislosti zasadzuje za metódu, ktorá by vychádzala z odhadovaného obratu koncesionára (oslobodeného od daní) pre konkrétnu koncesiu počas celého obdobia platnosti koncesie, pričom by sa zohľadnili náklady na stavebné práce, ako aj odhadovaná hodnota dodávok potrebných na ich uskutočnenie v momente verejnej súťaže.

5.12 V záujme zvýšenia ochrany dôverných informácií v súvislosti s podnikmi, ktoré sa uchádzajú o zákazku, sa navrhuje, aby sa v smernici stanovilo, že ak verejní obstarávatelia nespĺnia uvedené povinnosti, ponesú za to zodpovednosť.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

I. Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli v priebehu diskusie zamietnuté (článok 39 ods. 2 rokovacieho poriadku):

a) **Bod 4.21**

Zmeniť:

„4.21 Pokiaľ ide o značky, ktoré sa spomínajú v článkoch 41 a 55 návrhov a odôvodneniach 28 a 36, ktoré na dané články odkazujú, nie je ich právna úprava úplne konzistentná, keďže v odôvodneniach 28 a 36 sa uvádza: „Verejní obstarávatelia, ktorí chcú obstarávať práce, tovary alebo služby so špecifickými environmentálnymi, sociálnymi alebo inými charakteristikami, (...)“, avšak medzi zainteresovanými stranami sa spomínajú výlučne environmentálne organizácie, nie však sociálne organizácie. To by sa malo napraviť a tieto organizácie by sa mali do textu doplniť. Rovnaké doplnenie by sa malo urobiť v článku 41 ods. 1 písm. c) a článku 55 ods. 1 písm. c), kde sú sociálne organizácie taktiež opomenuté. Domnievame sa, že zahrnúť do smerníc možnosť vyžadovať špecifické značky v environmentálnej, sociálnej alebo inej oblasti napriek predpokladom na ich využitie môže vytvoriť vážne prekážky vo verejnom obstarávaní, obmedziť hospodársku súťaž a vytvoriť ďalšiu záťaž a náklady pre podniky.“

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Výsledok hlasovania:

Za:	77
Proti:	99
Zdržali sa:	20

b) **Bod 4.26**

Zmeniť:

„Pokiaľ ide o dôvody na vylúčenie uvedené v článku 55 ods. 3 návrhu smernice o verejnom obstarávaní, EHSV víta skutočnosť, že verejní obstarávatelia môžu z účasti na verejnej zákazke vylúčiť uchádzačov, ktorí nedodržiavajú povinnosti stanovené v právnych predpisoch Únie v oblasti sociálneho, pracovného alebo environmentálneho práva alebo ustanoveniami medzinárodného sociálneho a environmentálneho práva podľa prílohy XI. Avšak zároveň, keďže táto povinnosť je úplne zjavná, by malo byť výslovne stanovené, že vylúčenie môžu byť aj tí uchádzači, ktorí nedodržiavajú vnútroštátne právne predpisy jednotlivých členských štátov v sociálnej, pracovnej alebo environmentálnej oblasti a platné kolektívne dohody na mieste, kde sa realizujú práce, služby alebo dodávky. V každom prípade sa EHSV domnieva, že vylúčenia na základe uvedených dôvodov by mali byť povinné.“

Zdôvodnenie

Dodržiavanie vnútroštátnych právnych predpisov príslušného členských štátov v sociálnej, pracovnej alebo environmentálnej oblasti je dostatočnou zárukou spravodlivého postupu, keďže zahŕňa platné všeobecné kolektívne dohody. Znenie „kolektívne dohody na mieste, kde sa realizujú práce, služby alebo dodávky“ je nejednoznačné a môže mať mnohoraké vysvetlenia. Kolektívne dohody uzatvorené medzi zamestnávateľmi a zamestnancami podniku sa týkajú dvoch partnerov a nevzťahujú sa na tretie subjekty.

V tomto bode je stanovisko nekonzistentné. V odbornej sekcii NAT bola zmienka o kolektívnych dohodách uvedená vo viacerých pozmeňovacích návrhoch, ktoré neboli schválené k bodu 4.38, ale naopak schválené k bodu 4.26 a následne k bodu 1.11.

Výsledok hlasovania:

Za:	78
Proti:	110
Zdržali sa:	16

c) Bod 4.32

Zmeniť:

„4.32 EHSV považuje za pozitívne, že kritériá, podľa ktorých sa vyberá ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, sú i naďalej spojené s predmetom zákazky, hoci táto väzba by mala byť trochu flexibilnejšia, aby sa mohli účinnejšie zohľadniť sociálne a environmentálne kritériá, ktoré presadzuje stratégia Európa 2020, ako aj záväzky v záujme udržateľnejšieho rastu. Sociálne a environmentálne kritériá sa môžu viesť len pri priamej súvislosti s predmetom zákazky a v tomto kontexte možno prispieť k plneniu cieľov stanovených v stratégii Európa 2020.“

Zdôvodnenie

Je kľúčové zachovať priamu súvislosť medzi kritériami hodnotenia ponuky a predmetom zákazky s cieľom zachovať transparentnosť a vyhnúť sa svojvoľnému posudzovaniu.

Výsledok hlasovania:

Za:	78
Proti:	116
Zdržali sa:	13

d) Bod 4.35

Zrušiť

„Medzi kritériá spojené s predmetom zákazky, ktoré môžu byť použité na určenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, by sa mali konkrétne zahrnúť (článok 66 ods. 2 resp. článok 76 ods. 2 príslušného návrhu) charakteristiky týkajúce sa pracovných podmienok zamerané na ochranu zdravia pracovníkov alebo podporu sociálnej integrácie znevýhodnených osôb alebo osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú poverené plnením zákazky, keďže tieto prvky sú obsiahnuté v odôvodneniach (41 resp. 47) navrhovaných smerníc o obstarávaní, ale neboli zahrnuté do ich znenia.“

Zdôvodnenie

Keďže platné právne predpisy v oblasti zdravia a bezpečnosti a sociálnej integrácie osôb so zdravotným postihnutím sa na podniky vzťahujú a sú pre ne záväzné, nie je správne považovať tieto aspekty za kritériá udeľovania.

Výsledok hlasovania:

Za:	81
Proti:	119
Zdržali sa:	7

e) Bod 4.38

Zmeniť:

„EHSV sa domnieva, že ustanovenia o subdodávateľoch musia byť prísnejšie. Viaceré úrovne subdodávok spôsobujú ťažkosti pri presadzovaní kolektívnych dohôd, pracovných podmienok a postupov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti. Verejné orgány by mali mať väčšiu možnosť vplyvať na to, aby zmluva splňala kvalitatívne, sociálne a environmentálne ciele. Detaily týkajúce sa hlavných subdodávateľov by mali byť oznámené ešte pred udelením zákazky a verejný orgán by mal určiť zodpovednosť a povinnosti s cieľom umožniť efektívne monitorovanie plnenia zákazky. Verejné orgány by mali disponovať mechanizmami na preverenie a odmietnutie subdodávateľov v prípade pochybností. Rovnako obozretné by sa malo pristupovať aj k ustanoveniam týkajúcim sa subdodávok, keďže možnosť, že verejný obstarávateľ prevedie splatné platby priamo subdodávateľom, môže spôsobiť ešte viac problémov medzi podnikmi a aj samotnými verejnými obstarávateľmi. Právne predpisy Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania sa nesmú uplatňovať na otázky súvisiace s plnením zákaziek.“

Zdôvodnenie

Európske právne predpisy v oblasti verejného obstarávania sa nesmú uplatňovať na otázky súvisiace s plnením zákaziek, pretože tieto sa musia riešiť na vnútroštátnej úrovni. Okrem toho právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania nemajú zavádzať ustanovenia o subdodávkach.

Výsledok hlasovania:

Za:	80
Proti:	114
Zdržali sa:	21

f) Bod 1.15

Zmeniť:

„1. 15

EHSV sa domnieva, že ustanovenia o subdodávateľoch musia byť prísnejšie. Viaceré úrovne subdodávok vytvárajú ťažkosti pri presadzovaní kolektívnych dohôd, pracovných podmienok a postupov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti. Verejné orgány by mali mať väčšiu možnosť ovplyvniť, aby zmluva spĺňala kvalitatívne, sociálne a environmentálne ciele. Detaily týkajúce sa hlavných subdodávateľov by mali byť oznámené ešte pred udelením zákazky a verejný orgán by mal určiť zodpovednosť a povinnosti s cieľom umožniť efektívne monitorovanie a kontrolu plnenia zákazky. Verejné orgány by mali disponovať mechanizmami potrebnými na to, aby mohli zamietnuť určitých subdodávateľov v prípade akýchkoľvek pochybností. Právne predpisy Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania sa nesmú uplatňovať na otázky súvisiace s plnením zákaziek.“

Zdôvodnenie

Európske právne predpisy v oblasti verejného obstarávania sa nesmú uplatňovať na otázky súvisiace s plnením zákaziek, pretože tieto sa musia riešiť na vnútroštátnej úrovni. Okrem toho právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania nemajú zavádzať ustanovenia o subdodávkach.

Výsledok hlasovania:

Za:	80
Proti:	114
Zdržali sa:	21

II. Tento bod stanoviska odbornej sekcie pri rokovaní o príslušnom pozmeňovacom návrhu plenárne zhromaždenie pozmenilo, získal však viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov (článok 54 ods. 4 rokovacieho poriadku):

a) Bod 5.8

„5.8 Preto by sa pokiaľ ide o koncesie udeľované pridruženým podnikom mali zaviesť reštriktívne ustanovenia, ktoré zabezpečia, že sa tento systém nebude zneužívať na to, aby sa z trhu vylúčili koncesie, ktoré by sa mali udeliť v rámci riadnej hospodárskej súťaže.“

Výsledok hlasovania:

Za:	126
Proti:	71
Zdržali sa:	22

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k politike EÚ v oblasti trestného práva: zaistenie účinného vykonávania politík EÚ prostredníctvom trestného práva“

COM(2011) 573 final

(2012/C 191/17)

Spravodajca: **pán DE LAMAZE**

Komisia sa 20. septembra 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k politike EÚ v oblasti trestného práva: zaistenie účinného vykonávania politík EÚ prostredníctvom trestného práva“

COM(2011) 573 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 22. marca 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 131 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje cieľ oznámenia, t. j. stanoviť vykonávanie právomoci EÚ v trestných veciach, ktorá jej bola priznaná v článku 83 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), v nových harmonizovaných oblastiach. EÚ by tak mohla mať k dispozícii účinný nástroj na zlepšenie a posilnenie uplatňovania svojich politík v nadväznosti na pokrok judikatúry Súdneho dvora EÚ v roku 2005 a na dve smernice z roku 2008 a 2009, ktorých cieľom bolo ustanoviť trestné právo v oblasti životného prostredia.

1.2 Oznámenie Komisie je nepopierateľným pokrokom, keďže po prvý raz EÚ navrhuje vymedziť politiku, ktorá bude usmerňovať jej činnosť v trestnej oblasti. Podľa EHSV by mal nasledovať silný politický impulz.

1.3 V súvislosti so spomínaným právnym vývojom chce EHSV na úvod pripomenúť, že vôľa dozeráť na realizáciu politík Únie nie je sama osebe dostatočným dôvodom na použitie trestného práva, pretože rozšírenie rozsahu pôsobnosti EÚ v oblasti trestného práva závisí od dodržiavania zásad subsidiarity a proporcionality.

1.4 Vzhľadom na postihujúci a hanlivý charakter trestnej sankcie by odsúdenie daného činu, ktoré EÚ nariadi členskému štátu, malo byť použité len ako krajný prostriedok (*ultima ratio*). Problémy, ktoré majú členské štáty pri vykonávaní politiky EÚ a ktoré kompromitujú jej účinnosť, by samy osebe nemali byť dôvodom na použitie trestného práva. Na to by museli navyše vážne ohrozovať záujem, ktorý sa považuje za základný.

1.5 EHSV sa domnieva, že návrh Komisie predpokladá, že by sa mal najprv lepšie vymedziť rozsah pojmu „všeobecný záujem

stanovený na európskej úrovni“, ktorý zatiaľ ešte z právneho hľadiska neexistuje, je však potrebný na odôvodnenie toho, že sa európskym občanom ukladajú trestné sankcie vymedzené na úrovni EÚ. Iba záujem spotrebiteľov skutočne nemôže byť dostatočným dôvodom na takéto opatrenia.

1.6 EHSV vyzýva, aby sa lepšie preskúmal spôsob, akým by trestné sankcie vymedzené na úrovni EÚ mohli v budúcnosti chrániť základné práva vrátane sociálnych práv, čo by v prípade sociálnych práv znamenalo, že treba hľadať spôsob ich aproximácie v jednotlivých členských štátoch. Vzhľadom na to, že definície obvinení a sankcií sa môžu v jednotlivých členských štátoch líšiť tak, že by to mohlo hroziť základné práva porušením zásad proporcionality a právnej istoty, sa EHSV okrem iného domnieva, že by v takýchto prípadoch bola potrebná harmonizácia v trestnej oblasti.

1.7 Rozhodnutie prijať nové trestné opatrenia na európskej úrovni musí byť vopred odôvodnené analýzou vplyvu vypracovanou v spolupráci s expertmi z rôznych členských štátov, ktorá by obsahovala najmä štúdiu porovnávacieho práva týkajúceho sa systémov, ktoré sú zodpovedné za uplatňovanie príslušných právnych predpisov na úrovni členských štátov, a analýzu potreby zlepšiť právny štát, z ktorej by vyplynulo, že je potrebné, aby sa toto nové opatrenie prijalo na európskej úrovni.

1.8 Inými slovami, analýza, ktorú treba vykonať, musí zdôrazniť, že je potrebné prijať európsku normu v trestných veciach so zreteľom na zásady subsidiarity, nevyhnutnosti a proporcionality (požiadavka *ultima ratio*) trestnej sankcie. EHSV víta skutočnosť, že Komisia v tomto duchu zamýšľa rozšíriť rozsah činnosti EÚ v trestnej oblasti.

1.9 Podľa názoru EHSV by účinnosť nástroja trestného práva vymedzeného na európskej úrovni a jeho vplyv na základné práva mali byť predmetom vedeckého a nezávislého preskúmania v rámci nevyhnutnej predbežnej štúdie vplyvu.

1.10 EHSV považuje za nevyhnuté, aby sa spresnil obsah politiky harmonizácie v oblasti trestného práva, najmä preto, že jej cieľom je aproximácia definícií sankcií a trestných činov.

1.11 EHSV sa domnieva, že minimálne pravidlá zavedené na úrovni EÚ by nemali zasahovať do definovania kategórií trestných činov vnútroštátnymi orgánmi, ktoré je okrem iného spojené s ich právnym systémom, a že by tieto orgány mali mať možnosť vymedziť svoju vlastnú stratégiu v oblasti presadzovania práva v úplnom súlade so zásadou subsidiarity.

1.12 EHSV zdôrazňuje, že v každom prípade postupná aproximácia dôležitých trestnoprávných predpisov sa bude môcť uskutočniť iba na úrovni orgánov na základe úzkej spolupráce medzi orgánmi činnými v trestnom konaní (ministerstvami spravodlivosti a prokurátormi) a medzi súdnymi orgánmi. Na takúto spoluprácu je potrebné zabezpečiť osobitný rozpočet. Táto aproximácia však neodstráni rôznorodosť vnútroštátnych predpisov v súvislosti s trestným konaním, a najmä pokiaľ ide o konkrétnu záruku z hľadiska uplatňovania práva na obhajobu (napr. uplatnenie opravných prostriedkov...). Procesná oblasť navyše nie je predmetom oznámenia. Z toho vyplýva, že trestné konania a postupy rôznych systémov presadzovania práva vytvárajú variácie, s ktorými európsky regulačný orgán nepočíta. Za takýchto podmienok EHSV pripisuje osobitný význam tomu, aby bol budúci európsky prokurátor v rámci svojich právomocí poverený monitorovaním postupnej aproximácie vnútroštátnych trestnoprávných predpisov, na základe ktorých sa bude musieť oboznámiť so súdnym stíhaním.

1.13 Okrem toho sa EHSV domnieva, že by bolo vhodné uskutočniť reflexiu o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorú v súčasnosti nepripúšťajú všetky členské štáty. Avšak táto nerovnosť pred zákonom si vyžaduje prioritnú reflexiu, keďže veľké množstvo trestných činov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti páchajú priemyselné a obchodné podniky.

1.14 Rozšírenie rozsahu pôsobnosti EÚ v oblasti trestného práva si vyžaduje najprv reflexiu o témach, ako sú:

- prednosť trestného práva pred všetkými ostatnými systémami prevencie a nápravy, ako sú systémy administratívnych sankcií či daňových pokút a možnosť podať skupinovú žalobu (*class action*), a tiež pred mediáciou,
- určenie primeranej výšky sankcie, ktorá sa má vymedziť na európskej úrovni, bez čoho by trestné právo bolo v mnohých legislatívach, ktoré by nahradilo, menej odradzujúce,
- úloha Eurojustu a budúceho európskeho prokurátora.

1.15 EHSV sa domnieva, že reflexia o zásade rozšírenia európskeho trestného práva si zároveň vyžaduje ďalšiu reflexiu o dodržiavaní práva na obhajobu, ktoré nie je tak dobre zaručené mimo právneho rámca, ktorý poskytuje trestné konanie. Avšak rozšírenie európskeho trestnoprávneho priestoru z dôvodu efektívnosti, ktorá musí byť s týmto postupom spojená, si vyžaduje posilnenie práva na obhajobu, najmä v rámci Eurojustu a Europolu. Toto právo musí byť skutočne v praxi zaručené pre každého občana EÚ. Len vtedy európske trestné právo uspokojí požiadavku dodržiavania základných práv stanovenú v zmluvách (článok 67 ods. 1 a článok 83 ods. 3 ZFEÚ).

2. Obsah oznámenia

2.1 Komisia tvrdí, že vo finančnom sektore, ako aj v oblasti ochrany finančných záujmov Únie, ochrany eura a boja proti falšovaniu je činnosť EÚ v trestných veciach uznaná ako potrebná na posilnenie účinného vykonávania politík EÚ.

2.2 Vyzýva, aby sa posúdila opodstatnenosť jej rozšírenia na tieto oblasti: cestná doprava, ochrana údajov, colné pravidlá, ochrana životného prostredia, rybárska politika a politiky v oblasti vnútorného trhu (falšovanie, korupcia, verejné obstarávanie). Tento zoznam nie je úplný.

2.3 Právnym základom takejto činnosti EÚ by bol článok 83 ods. 2 ZFEÚ, v ktorom sa ustanovuje, že: „ak sa ukáže, že aproximácia zákonov a iných právnych predpisov v oblasti trestného práva je nevyhnutná na zabezpečenie účinného uskutočňovania politiky Únie v oblasti, ktorá bola predmetom harmonizačných opatrení“ je možné „ustanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií“.

2.4 Keďže Lisabonská zmluva poskytuje právny základ, ktorý uľahčuje prijímanie smerníc v oblasti trestného práva, musia tieto smernice prísne rešpektovať okrem základných práv zaručených chartou a Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj základné zásady subsidiarity a proporcionality, a trestné právo sa podľa oznámenia musí použiť ako krajný prostriedok (*ultima ratio*).

2.5 V zmysle zásady subsidiarity, ako sa vysvetľuje v oznámení, môže EÚ zasiahnuť len vtedy, ak členské štáty nie sú schopné zabezpečiť dodržiavanie právnych predpisov Únie, alebo ak sa v tejto oblasti vyskytnú výrazné rozdiely medzi členskými štátmi spôsobujúce nesúlad v uplatňovaní týchto predpisov.

2.6 V súlade s požiadavkou *ultima ratio* Komisia oznamuje, že výber medzi trestnoprávnymi sankciami a sankciami správnej povahy bude založený na podrobnej analýze vplyvu. Pri tejto úlohe jej pomôže skupina expertov, ktorá sa bude tiež venovať výkladu niektorých základných pojmov trestného práva („účinné, primerané a odradzujúce sankcie“, „menej závažné prípady“ alebo „pomoc a podnecovanie“...).

2.7 Komisia posudzuje prínos činnosti EÚ v trestnej oblasti z hľadiska štyroch cieľov, a to:

- podporovať voľný pohyb osôb a cezhraničné nákupy (prostredníctvom minimálnych noriem pre procedurálne práva),
- zabrániť existencii „bezpečných prístavov“,
- posilniť vzájomnú dôveru medzi súdnymi orgánmi a spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva,
- predchádzať závažným trestným činom porušujúcim právo EÚ a sankcionovať ich (v oblastiach ako sú životné prostredie, ilegálne zamestnávanie atď.).

2.8 Oznámenie sa netýka opatrení, ktoré sa podľa článku 83 ods. 1 ZFEÚ môžu prijať v súvislosti so zoznamom trestných činov, tzv. „európske trestné činy“, z dôvodu ich mimoriadnej závažnosti a cezhraničnej povahy⁽¹⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Predmet tohto oznámenia je obzvlášť chýlostivou otázkou, pretože politika v trestnej oblasti patrí od počiatku existencie štátov do ich výlučnej právomoci a pretože represívne normy sa vo svojej podstate priamo týkajú individuálnych slobôd a práv každého občana.

3.2 Zatiaľ čo v niektorých oblastiach, najmä pokiaľ ide o boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálne zneužívanie žien a detí, na ktoré sa vzťahuje článok 83 ods. 1 ZFEÚ, sa nepochybne v trestných veciach požaduje zásah zo strany EÚ, EHSV pochybuje, že by podobná požiadavka existovala, pokiaľ ide o oblasti spadajúce do pôsobnosti článku 83 ods. 2 ZFEÚ.

3.3 Základy európskych trestnoprávných predpisov

3.3.1 Potreba dostatočného oprávneného záujmu.

3.3.1.1 Inovácie zavedené Lisabonskou zmluvou predstavujú *acquis*, ktoré EHSV víta. Zjednodušilo sa prijímanie smerníc v trestnej oblasti a lepšie sa zabezpečila ochrana základných práv.

3.3.1.2 EHSV chce však popredu zabrániť novej nejasnosti: nemožno sa na základe článku 83 ods. 2 ZFEÚ domnievať, že by vôľa zaručiť vykonávanie politik Únie mohla sama osebe opodstatniť použitie trestného práva.

3.3.1.3 „Hospodárska obnova“, na ktorú sa Komisia odvoláva v súvislosti s rozšírením rozsahu činnosti EÚ v trestnej oblasti (strana 10) a ktorá je veľmi dôležitým cieľom, ktorého prioritu každý uzná, nemôže sama osebe predstavovať dostatočný

⁽¹⁾ Terorizmus, obchodovanie s ľuďmi a sexuálne zneužívanie žien a detí, nedovolené obchodovanie s drogami, nedovolené obchodovanie so zbraňami, pranie špinavých peňazí, korupcia, falšovanie platobných prostriedkov, organizovaná trestná činnosť.

oprávnený záujem na odôvodnenie uplatnenia trestného práva. Tento cieľ okrem iného závisí od mnohých ďalších vecí, nielen od boja proti „nelegálnemu hospodárstvu a finančnej trestnej činnosti“, na ktorý by sa činnosť EÚ v trestnej oblasti nemohla podľa Komisie obmedziť.

3.3.1.4 EHSV sa domnieva, že návrh Komisie predpokladá, že najprv by sa mal lepšie vymedziť rozsah pojmu „všeobecný záujem stanovený na európskej úrovni“, ktorý zatiaľ ešte z právneho hľadiska neexistuje, je však potrebný na odôvodnenie toho, že sa európskym občanom ukladajú trestné sankcie vymedzené na úrovni EÚ. Iba záujem spotrebiteľov skutočne nemôže byť dostatočným dôvodom na takéto opatrenia.

3.3.1.5 EHSV vyzýva, aby sa lepšie preskúmal spôsob, akým by trestné sankcie vymedzené na úrovni EÚ mohli v budúcnosti chrániť základné a sociálne práva, čo by v prípade sociálnych práv znamenalo, že treba hľadať spôsob ich aproximácie v jednotlivých členských štátoch. Keďže definícia obvinení a sankcií sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť tak, že by to mohlo ohroziť základné práva porušením zásad proporcionality a právnej istoty, sa EHSV okrem iného domnieva, že by v takýchto prípadoch bola potrebná harmonizácia v trestnej oblasti.

3.3.2 „Metazásada“ subsidiarity a požiadavka „ultima ratio“.

3.3.2.1 V rámci európskych trestnoprávných predpisov EHSV pripisuje osobitný význam zásade subsidiarity v tom zmysle, že sociálne hodnoty chránené trestným právom sú úzko spojené so sociálnou štruktúrou a samotnou identitou spoločností členských štátov. Táto identita je zakotvená v ZFEÚ, v ktorej sa uvádza, že členské štáty by mali bez váhania použiť svoje výsadné práva a využiť tzv. núdzovú brzdu, ak sa domnievajú, že legislatívny návrh sa týka základných aspektov ich systému trestného súdnictva (článok 83 ods. 3).

3.3.2.2 EHSV sa domnieva, že minimálne pravidlá v trestnoprávnej oblasti stanovené na európskej úrovni by nemali zasahovať do definovania kategórií trestných činov vnútroštátnymi orgánmi, ktoré je okrem iného spojené s ich právnym systémom, a že by tieto orgány mali mať možnosť vymedziť svoju vlastnú stratégiu v oblasti presadzovania práva v úplnom súlade so zásadou subsidiarity.

3.3.2.3 EHSV poukazuje na to, že Komisia upresňuje, že podľa zásady subsidiarity je činnosť EÚ v trestnej oblasti odôvodnená len vtedy, ak všetky členské štáty alebo ich značná časť nie sú schopné svojimi vlastnými predpismi zabezpečiť dodržiavanie právnych predpisov Únie. Otázkou intervencie EÚ má svoje opodstatnenie za predpokladu, že sa iba jeden členský štát alebo malý počet členských štátov ocitne v takejto situácii.

3.3.2.4 Európske právne predpisy by mohli porušovať ľudské práva, a preto by všetky mali vychádzať zo zásady proporcionality a najmä z požiadavky *ultima ratio*, ktorá predpokladá, že sa vopred dokáže, že na dosiahnutie želaného cieľa neexistuje iný, menej obmedzujúci prostriedok.

3.3.2.5 V oznámení sa zdôrazňuje uplatňovanie týchto zásad, čo predpokladá, že sa vykonajú posúdenia, v ktorých sa zohľadnia všetky možné alternatívne opatrenia.

3.3.2.6 EHSV oceňuje, že Komisia prejavila ochotu uskutočniť takéto štúdie. Komisia uvádza, že „pripraví plány zberu ďalších štatistických údajov a dôkazov v súvislosti s oblasťami, na ktoré sa vzťahuje článok 325 ods. 4 a článok 83 ods. 2“ (bod 2.2.2).

3.3.2.7 Pokiaľ ide o uplatňovanie požiadavky *ultima ratio*, uvádza, že zákonodarca bude musieť vychádzať zo štúdií vplyvu, ktoré budú obsahovať „posúdenie otázky, či sankčné režimy členských štátov prispievajú k dosahovaniu požadovaných výsledkov, ako aj ťažkostí, s ktorými sa vnútroštátne orgány stretávajú pri uplatňovaní právnych predpisov“ (bod 2.2.1).

3.3.2.8 Treba uznať, že do dnešného dňa existuje len veľmi málo hodnotení transpozície a uplatňovania európskych právnych predpisov členskými štátmi, ako aj porovnávacích výskumných prác týkajúcich sa rôznych právnych systémov. Prvou úlohou bude ich vypracovať. Podľa názoru EHSV až na základe výsledkov týchto prác bude možné skutočne zistiť, či je harmonizácia „nevyhnutná“.

3.3.2.9 EHSV trvá na tom, že treba zároveň zistiť, aké nedostatky majú právne poriadky členských štátov a aké ťažkosti na úrovni Únie spôsobuje rozdielne chápanie pojmov z oblasti obvinenia, sankcií a účinnosti represívnych opatrení.

3.3.2.10 EHSV sa domnieva, že európsky nástroj trestného práva by tiež mal byť predmetom nezávislého vedeckého posúdenia, ktoré zhodnotí jeho účinnosť a vplyv na základné práva. Len takéto posúdenie umožní, aby sa skutočne účinné opatrenia posilnili a aby sa upustilo od tých ostatných. Preto je nevyhnutné, aby členské štáty disponovali osobitným finančným nástrojom, ktorý umožní vyčleniť v rámci ich rozpočtu potrebné finančné prostriedky. Takisto je nevyhnutné, aby sa na európskej úrovni definovala spoločná metodika, ktorá stanoví základné ukazovatele a nástroje merania.

3.3.2.11 EHSV si uvedomuje, že reflexia o zásade subsidiarity v oblasti trestnoprávnych predpisov je ešte len na začiatku. Judikatúra sa ešte len vyvíja. V tejto súvislosti zdôrazňuje význam prehĺbenia tejto reflexie, aby sa lepšie vymedzil tento pojem. Vo všeobecnosti vyzýva, aby sa prehĺbila reflexia o zásadách, na ktorých sú založené všetky európske trestnoprávne predpisy.

3.3.2.12 Podľa názoru EHSV treba lepšie preskúmať dôvody, ktoré sú uvedené v oznámení s cieľom zdôrazniť pridanú hodnotu činnosti EÚ v trestnej oblasti (strana 4).

3.3.2.12.1 Konkrétne argument, že v rámci EÚ existujú rozdielne sankcie, nastoľuje podľa EHSV najmä otázku diskriminácie medzi občanmi EÚ, pokiaľ ide o základné práva. Tento argument však treba brať s nadhľadom: v prvom rade z dôvodu

diskrečnej právomoci sudcu v mnohých členských štátoch, a tiež preto, že odradzujúci účinok spočíva predovšetkým v efektívnosti orgánov činných v trestnom konaní.

3.3.2.12.2 EHSV zdôrazňuje, že v každom prípade postupná aproximácia dôležitých trestnoprávnych predpisov sa bude môcť uskutočniť iba na úrovni orgánov opierajúc sa o spoluprácu vnútroštátnych súdnych orgánov, na ktorú bude potrebné zabezpečiť osobitný rozpočet. Upozorňuje na skutočnosť, že harmonizácia, o ktorú sa usiluje, nebude môcť úplne odstrániť rozdiely v trestných konaniach, a najmä pokiaľ ide o vnímanie kontradiktórnosti a právo na obhajobu.

3.3.2.12.3 Preto, ak by sa ukázalo, že intervencia EÚ v oblasti trestného práva je nevyhnutná, EHSV upozorňuje na to, že je potrebná harmonizácia v oblasti predkladania dôkazov.

3.3.2.13 EHSV chce napokon pripomenúť, že v zmysle požiadavky *ultima ratio* treba preskúmať možnosť preventívnych prostriedkov, najmä prostredníctvom opatrení v sociálnej oblasti. Táto možnosť sa dá účinne kombinovať s trestnoprávnymi sankciami.

3.3.3 Iné zásady.

3.3.3.1 EHSV pripomína, že v súlade s Chartou základných práv a dohovorom o ochrane ľudských práv má zákonodarca povinnosť jasne a presne formulovať obvinenia, pričom táto povinnosť je len odrazom všeobecnej povinnosti právnej istoty. Táto povinnosť by sa podľa EHSV mala rozšíriť na iné konania, ako sú pokus o spáchanie trestného činu a pomoc pri čine, ktoré sú v jednotlivých štátoch rôzne definované.

3.3.3.2 Ako pripomína Komisia, návrh harmonizovať právne predpisy nesmie viesť k sprísneniu sankcií uplatňovaných v členských štátoch. V zmysle zásady (vertikálnej) koherentnosti EHSV pripomína, že minimálne tresty stanovené Európskou úniou nesmú viesť k zvýšeniu maximálnych trestov ukladaných v členskom štáte, pretože toto zvýšenie by bolo v rozpore s právnym systémom tohto štátu (článok 67 ods. 1 ZFEÚ). Vyzýva, aby sa pri posudzovaní sankcie rozlišovalo medzi prísnosťou a účinnosťou.

3.3.3.3 Keďže ide o sankcie, ktoré odporúča EÚ, EHSV pripomína, že v záujme horizontálnej koherentnosti treba tiež zohľadniť výšku trestov, ktorá už bola stanovená európskymi právnymi aktmi.

3.4 Právne pojmy, ktoré treba objasniť

3.4.1 Komisia zjavne chcela spustiť diskusiu ešte pred vymedzením hlavných pojmov. Z toho vyplýva určitá nejasnosť oznámenia. Hoci EHSV chápe politický dosah dokumentu, vyjadruje poľutovanie nad tým, že nie je možné diskutovať na

pevnom základe, ktorý by si prial. Zdôrazňuje tiež, že rozlíšenie medzi pojmami „trestnoprávne sankcie“ a „sankcie správnej povahy“, ktoré je také potrebné, je veľmi zložitá, a zamýšľa sa nad tým, čo sa myslí pod pojmom „hrubé porušenie“ právnych predpisov Únie.

3.4.2 Činnosť skupiny expertov by mala pomôcť vyriešiť niektoré nejasnosti. EHSV bude dozerať na to, aby boli títo experti skutočne vymenovaní spomedzi právnikov, advokátov, sudcov, kriminológov atď.

3.5 Na ktoré sektory rozšíriť činnosť EÚ v trestnej oblasti?

3.5.1 V oznámení sa právom uvádzajú alternatívy trestného práva, avšak bez toho, aby sa z nich, podľa názoru EHSV, vyvodili všetky dôsledky: reakcia EÚ na protizákonné konanie vo finančnej, sociálnej a hospodárskej oblasti musí podľa EHSV sama osebe obsahovať ekonomickú zložku, tzn. sankcie správnej povahy a občianskoprávne sankcie (napr. zákaz vykonávať určité povolanie).

3.5.2 V dôsledku neexistencie všeobecnej stratégie pre politiku v oblasti trestného práva na európskej úrovni nie je možné dôsledne odôvodniť zoznam sektorov, v ktorých by Komisia mohla uvažovať o prijatí opatrení.

3.5.3 Činnosť EÚ by podľa EHSV mala byť založená na troch kritériách, a to na miere závažnosti (ktorú treba vymedziť) a nadnárodnom rozmere trestných činov, ako aj na spoločnom kritériu ich „poškodujúceho charakteru“, podľa významu záujmu, ktorý bol poškodený.

3.6 Aká má byť miera harmonizácie?

3.6.1 EHSV berie na vedomie cieľ Komisie stanoviť minimálne normy. Zmluva neumožňuje zájsť ďalej a vylučuje úplnú harmonizáciu. Minimálne pravidlá však môžu vyjadrovať vôľu uskutočniť viac-menej ambicióznú harmonizáciu. EHSV sa domnieva, že je dôležité presne vymedziť želanú mieru harmonizácie, a to v jednotlivých posudzovaných sektoroch. Hoci Európsky parlament bude môcť priniesť potrebný politický impulz a zároveň zabezpečiť demokratickú legitimitu, je nevyhnutné, aby sa tejto téme začali venovať národné parlamenty a aby sa k nej vyjadrili v súlade s ich novými právomocami, s cieľom posilniť dôveru v európske trestné právo.

3.6.2 Harmonizácia definícií trestných činov a sankcií, i keď sa uskutočňuje v minimálnej miere, predstavuje obrovský a nekonečný objem práce a podľa EHSV musí nevyhnutne ovplyvniť identitu každého národného právneho systému.

3.7 Právo na obhajobu

3.7.1 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že hoci podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sankcia, či už správnej alebo trestnoprávnej povahy, zabezpečuje rovnocenné záruky pre osoby v trestnom konaní (uplatnenie článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a základných slobôd), v skutočnosti sa môžu vyskytnúť rozdiely

v ochrane práva na obhajobu podľa zvoleného typu sankcie. Podľa EHSV si táto situácia vyžaduje, aby sa jasne a *a priori* definovalo, čo spadá do sankcie správnej povahy a čo do trestnoprávnej sankcie.

3.7.2 V záujme lepšej ochrany práva na obhajobu v prípade sankcií správnej povahy je EHSV priaznivo naklonený zavedeniu zásad zameraných na to, aby sa tieto sankcie zverili do právomoci súdov.

3.7.3 EHSV chce zdôrazniť, že otázka práva na obhajobu sa vyskytuje aj v rámci spolupráce súdnych orgánov a orgánov presadzovania práva (najmä Eurojustu a Europolu).

3.8 Doplňujúce otázky

3.8.1 Otázka, či uplatňovať systém (trestnej alebo občianskej) zodpovednosti na právnické osoby.

3.8.1.1 Keďže niektoré štáty dodnes nepoznajú trestnú zodpovednosť právnických osôb, vzniká rozkol medzi účinnosťou možných spôsobov postihov a predložením žaloby na príslušnom súde (trestnom alebo civilnom podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného, z čoho vyplýva riziko účelovej voľby právomoci tzv. *forum shopping*). Napríklad netreba vôbec zdôrazňovať, že v prípade rozsiahleho cezhraničného znečistenia je účinnejším riešením uložiť trestnú sankciu zodpovedným subjektom, ktorými sú väčšinou veľké podniky, než obviňovať vedúcich pracovníkov týchto podnikov alebo dokonca zamestnancov. Táto téma by sa mala podrobnejšie preskúmať, najmä pokiaľ ide o otázku možnosti delegovať zodpovednosť v rámci podniku, pretože v opačnom prípade nebude možné zabezpečiť rovnocennosť postihov, a tým ani odrazujúci účinok preventívnych opatrení.

3.8.1.2 Keďže harmonizácia trestného práva spoločnosť naráža na problémy z hľadiska výkladu pojmov v jednotlivých členských štátoch, postihy porušovania základných pravidiel zabezpečujúcich vytváranie európskych noriem majú výlučne správnu povahu, či už sú uložené na podnet Komisie, členských štátov a/alebo ich nezávislých orgánov. Je dôležité, aby právnické osoby mali pred týmito orgánmi, ktoré majú právomoc ukladať sankcie a pred ktoré sú predvolané, zaručené právo na obhajobu podobne ako pred trestným súdom.

3.8.2 V oznámení sú nastolené ďalšie otázky:

3.8.2.1 Je potrebné vymedziť v právnych predpisoch Únie pojem „hrubá nedbanlivosť“?

3.8.2.2 V súlade s požiadavkou zásady „nulla poena sine culpa“ sa EHSV domnieva, že keby právne predpisy EÚ v oblasti trestného práva vymedzili pojem „úmyselné správanie“, členské štáty by naopak jedine mali mať právomoc ukladať sankcie za hrubú nedbanlivosť (treba prediskutovať).

3.8.3 Je potrebné zaviesť do právnych predpisov Únie opatrenia ako zhabanie majetku?

3.8.3.1 Ako sa zdá, neexistuje zásada proti zavedeniu trestu zhabania majetku (odlíšiť od exekúcie) do európskych právnych predpisov, najmä v oblasti obchodovania s drogami, táto otázka by si však vyžadovala podrobnejšiu diskusiu, ak by sa uvažovalo o celkovom zhabaní majetku, ktorá vo väčšine právnych systémov neexistuje a mohlo by vyvolať otázku primeranosti a neistoty trestu.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií a nariadenie [...] o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu“

COM(2011) 883 final – 2011/0435 (COD)

(2012/C 191/18)

Hlavný spravodajca: **Arno METZLER**

Európsky parlament (19. januára 2012) a Rada (27. januára 2012) sa rozhodli podľa článku 46 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií a nariadenie [...] o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu“

COM(2011) 883 final – 2011/0435 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 17. januára 2012 odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo vypracovaním tohto stanoviska.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol Arno METZLER rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 164 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Uznávanie odborných kvalifikácií z iných členských štátov je významným nástrojom na podporu mobility občanov EÚ, a tým aj na dokončenie vnútorného trhu. Zlepšuje to konkurencieschopnosť členských štátov, podporuje rast a znižuje nezamestnanosť. Národné hospodárstva môžu využiť rôzne profesionálne skúsenosti, ktoré ich občania nazbierali počas pracovnej činnosti v iných členských štátoch.

1.2 Ešte stále sa v dostatočnej miere nevyužíva potenciál občanov EÚ, ktorí chcú vykonávať pracovnú činnosť v niektorom z iných členských štátov. Dôvodom sú najrôznejšie prekážky pri uznávaní odborných kvalifikácií z iných členských štátov. Podľa občanov EÚ sú súčasné postupy príliš komplikované a nie sú dostatočne transparentné.

1.3 EHSV preto v zásade víta návrh na zmenu a doplnenie smernice 2005/36/ES, ktorý má odstrániť uvedené problémy pri uznávaní odborných kvalifikácií tým, že sa zjednodušia postupy a zlepši ich transparentnosť pre občanov EÚ. Návrh smernice účinne podporuje dosiahnutie cieľa zlepšiť mobilitu občanov EÚ, ktorý bol stanovený v stratégii Európa 2020.

1.4 EHSV víta zavedenie európskeho profesijného preukazu, ktorý podľa neho prinesie značné zjednodušenie postupov. Jednotlivé ustanovenia však podľa názoru EHSV môžu ohroziť bezpečnosť a zdravie spotrebiteľov a pacientov, preto by mali byť prepracované najmä navrhnuté ustanovenia týkajúce sa európskeho profesijného preukazu:

— Všeobecné a základné kritériá a predpisy súvisiace s postupmi na zavedenie európskeho profesijného preukazu musia byť stanovené v samotnej smernici.

— Treba zabrániť zneužívaniu fyzického európskeho profesijného preukazu tým, že bude mať obmedzenú platnosť a podniknú sa osobitné opatrenia na jeho zabezpečenie proti falšovaniu.

— EHSV má vážne výhrady voči ustanoveniu, podľa ktorého platí, že ak hostiteľský členský štát neprijme rozhodnutie o potvrdení európskeho profesijného preukazu, považuje sa preukaz za potvrdený. V prípade nedodržania lehoty by mali byť zvolené iné ochranné právne prostriedky, napríklad nárok na urýchlené posúdenie alebo náhrada škody.

1.5 EHSV sa obáva, že vzhľadom na množstvo systémov, ktoré v Európe existujú v oblasti osobnej kvalifikácie, môže dôjsť k ich prekrývaniu, pôsobnosti viacerých rôznych predpisov alebo dokonca rozporom medzi nimi. V smernici je preto potrebné stanoviť, v akom vzťahu nadradenosti/podradenosti je smernica o uznávaní odborných kvalifikácií voči nástrojom európskeho kvalifikačného rámca a voči európskym právnym predpisom. Okrem toho je potrebné ďalej zavádzať Európsky systém prenosu a započítavania kreditov (ECTS).

1.6 EHSV víta rozšírenie možností automatického uznávania prostredníctvom spoločných zásad odbornej prípravy. Predpoklady pre zavedenie tohto postupu, samotný postup a kritériá, podľa ktorých stanovuje Komisia tieto spoločné zásady, by však mali byť definované v samotnej smernici. Minimálne kvórum musí byť zvýšené na 50 % + 1 členský štát.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Mobilita kvalifikovaných odborníkov v Európskej únii je príliš nízka. Existuje však veľký nevyužitý potenciál pre mobilitu. Uznávanie odborných kvalifikácií je kľúčom k tomu, aby základné slobody na vnútornom trhu fungovali efektívne v prospech občanov EÚ. Mobilita by zároveň nemala ísť na úkor spotrebiteľov, napríklad na úkor pacientov, ktorí od zdravotníckych pracovníkov očakávajú primerané jazykové znalosti.

2.2 Modernizáciou smernice by sa reagovalo aj na potreby členských štátov, ktoré čelia čoraz väčšiemu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Mobilita občanov EÚ v rámci jednotného trhu je v tejto súvislosti dôležitou záležitosťou. Nedostatok pracovných síl bude v budúcnosti nielen pretrvávajúci, ale predpokladá sa, že sa ešte zvýši, najmä v sektore zdravotníctva, v sektore vzdelávania a takisto pri rastúcich sektoroch, ako je stavebníctvo alebo obchodné služby.

2.3 Navrhovaná modernizácia existujúcich opatrení sleduje tieto ciele:

- zjednodušenie komplexnosti postupov pomocou európskeho profesijného preukazu, ktorý by ďalej využíval výhody už úspešne fungujúceho informačného systému o vnútornom trhu (IMI),
- reforma všeobecných pravidiel pre usadenie sa v inom členskom štáte alebo dočasné presťahovanie sa,
- modernizácia systému automatického uznávania, konkrétne zdravotných sestier, ošetrovateľov, pôrodných asistentiek, farmaceutov a architektov,
- ponúknutie právneho rámca v smernici pre čiastočne kvalifikovaných odborníkov a notárov,
- objasnenie záruk pre pacientov, ktoré sa týkajú jazykových znalostí a rizík zanedbania starostlivosti, by sa malo lepšie odraziť v právnom rámci,
- vytvorenie právnej požiadavky na poskytovanie užívateľsky priaznivých a obsažných informácií o pravidlách upravujúcich uznávanie kvalifikácií podporených komplexnými zariadeniami elektronickej verejnej správy pre celý proces uznávania kvalifikácií,
- začatie systematického skríningu a vzájomného hodnotenia pre všetky regulované povolania v členských štátoch.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V stratégii Európa 2020⁽¹⁾ bolo ako jeden z cieľov stanovené, že sa má uľahčiť a podporovať mobilita pracovníkov v rámci Európskej únie. V oznámení „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta: Európsky príspevok k plnej zamestnanosti“⁽²⁾ Európska komisia konštatovala, že nedostatok vysokokvalifikovaných pracovných síl bráni trvalo udržateľnému rastu. V oblastiach so sústavným vysokým rastom vládne nedostatok týchto vysokokvalifikovaných pracovných síl, zatiaľ čo v iných oblastiach prevláda sústavná vysoká nezamestnanosť. Geografická mobilita má preto obrovský význam, aj pokiaľ ide o zlepšenie situácie v regionálnej nezamestnanosti. Komisia vo svojom „Akte o jednotnom trhu“⁽³⁾ uviedla mobilitu občanov ako jednu z 12 hybných síl na podnecovanie rastu a posilňovanie dôvery. Väčšia mobilita kvalifikovanej pracovnej sily môže viesť k väčšej konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva. Na to je potrebné v čase nedostatku pracovných síl zlepšiť možnosti, ako spojiť zamestnávateľov a kvalifikovaných pracovníkov z rôznych členských štátov. EHSV preto očakáva, že smernica výrazným spôsobom prispeje k zvýšeniu rastu.

3.2 V súčasnosti platná smernica o odbornej kvalifikácii má ešte celý rad nedostatkov. Občania EÚ majú rôzne možnosti, ako si nechať uznať odbornú kvalifikáciu, je však pre nich zložitá zistiť, ktoré postupy môžu využiť, na ktoré orgány sa môžu obrátiť a aké dokumenty musia predložiť. Tieto nedostatky existujúcej smernice o uznávaní odborných kvalifikácií bránia mobilite občanov EÚ, a tým aj dokončeniu vnútorného trhu⁽⁴⁾. Dlhो trvajúce postupy uznávania často občanom EÚ znemožňujú promptne zareagovať na ponuku pracovného miesta, keďže miesto môžu prijať až po tom, ako absolvovali celý proces uznávania kvalifikácie. Je preto potrebné zreformovať administratívne postupy a zvýšiť transparentnosť uznávania odborných kvalifikácií, keďže spoločné platformy sa ukázali byť v praxi nepoužiteľné a neúčinné. Od ich zavedenia nebola totiž schválená žiadna spoločná platforma.

3.3 EHSV preto víta návrh na zmenu a doplnenie smernice 2005/36/ES. Sloboda poskytovania služieb a sloboda usadiť sa, ako aj vnútorný trh budú ešte viac profitovať zo zjednodušených postupov vzájomného uznávania odborných kvalifikácií a zvýšenia transparentnosti. Návrhom smernice sa tiež má podporiť dosiahnutie cieľov stanovených v stratégii Európa 2020 a dokumentoch, ktoré na ňu nadväzujú.

⁽¹⁾ Pozri oznámenie Komisie z 3. marca 2010 „Európa 2020, Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“, COM(2010) 2020 final.

⁽²⁾ Oznámenie Komisie z 23. novembra 2010, COM(2010) 682 final, bod 2.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 13. apríla 2011: Akt o jednotnom trhu – Dvanásť hybných síl podnecovania rastu a posilňovania dôvery, „Spoločne za nový rast“, COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ Ako uvádza Európska komisia vo svojej správe o občianstve EÚ za rok 2010 „Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ“ z 27. októbra 2010, COM(2010) 603 final.

3.4 Zjednodušenie postupov, ktoré má byť v rámci reformy zavedené, vníma EHSV v zásade ako vhodný nástroj na podporu mobility občanov EÚ v rámci Európskej únie. Môže to pomôcť vytvoriť určitú dynamiku, ktorá po nedávnych krízach otvorí členským štátom možnosti ďalšieho rastu a mobility, ako aj vytvárania nových pracovných miest.

3.5 Najmä mladší pracujúci majú záujem získať pracovné skúsenosti v rôznych členských štátoch. Prinášajú pritom do príslušného členského štátu množstvo rôznych pracovných skúseností a ovplyvňujú tým vykonávanie daného povolania nielen v hostiteľskej krajine, ale aj po svojom návrate do domovskej krajiny.

3.6 Pozitívne vplyvy mobility prevažujú nad prípadnými negatívnymi vplyvmi, ktoré by mohli vzniknúť v dôsledku „úniku mozgov“ (brain drain). Hoci sa nedá úplne vylúčiť, že dôjde k „úniku mozgov“, doterajšie skúsenosti ukázali, že tento fenomén sa vyskytuje oveľa menej, než sa očakávalo, a občania EÚ sa v dôsledku svojich kultúrnych a rodinných väzieb po fáze pracovnej mobility často vracajú späť do domovskej krajiny.

3.7 Pracovná mobilita medzi členskými štátmi však musí prebiehať tak, aby sa zachovali sociálne normy. Prípadný dočasný migračný tlak v jednom členskom štáte nesmie byť zneužitý na znižovanie sociálnych noriem v inom členskom štáte.

3.8 Európsky profesijný preukaz so sebou prinesie vítané zjednodušenie postupov. Žiadateľ sa môže obrátiť aj na orgány svojej domovskej krajiny. Tieto sú v zásade asi schopné posúdiť predložené podklady lepšie, než orgány iných členských štátov. Preskúmané doklady vložené do databázy IMI sú potom k dispozícii pre ďalšie postupy. Bezpečnosť spotrebiteľov a pacientov musí však aj naďalej byť zabezpečená uznaním európskeho profesijného preukazu orgánmi hostiteľskej krajiny.

3.9 EHSV víta skutočnosť, že sa smernica zameriava na IMI. V členských štátoch však už existujú štruktúry vnútroštátnych profesijných preukazov. Aby sa zabránilo zbytočným administratívnym nákladom a byrokracii, mali by sa tieto štruktúry zapojiť do postupov udeľovania európskeho profesijného preukazu. Mali by sa predovšetkým otvoriť možnosti fyzicky začleniť do existujúceho vnútroštátneho profesijného preukazu uznaný európsky profesijný preukaz. Najmä kritériá v rámci článku 58 (článok 4a ods. 6) a postupy, podľa ktorých Komisia stanovuje povolania, v ktorých sa môže využívať európsky profesijný preukaz, musia byť stanovené v smernici. To isté platí, aj pokiaľ ide o zodpovednosť za preklad potrebných postupov a dokumentov.

3.10 Bolonský proces a európsky kvalifikačný rámec si vyžadujú transparentnosť a porovnateľnosť dosiahnutého vzdelania, najmä pokiaľ ide o vysokoškolské vzdelanie. To sa však nesmie prekrývať s ustanoveniami smernice o odbornej kvalifikácii. V smernici o odbornej kvalifikácii sa preto musí jasne stanoviť, že odborné kvalifikácie sa uznávajú výlučne podľa ustanovení

tejto smernice alebo ustanovení osobitných smerníc. Európsky kvalifikačný rámec nesmie uľahčovať ani sťažovať uznávanie odbornej kvalifikácie. To isté platí aj vo vzťahu smernice o odbornej kvalifikácii k európskym právnym predpisom.

3.11 Smernica o odbornej kvalifikácii sa vzťahuje výlučne na odborné kvalifikácie nadobudnuté v niektorom z členských štátov. Európska komisia vo svojom oznámení „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta: Európsky príspevok k plnej zamestnanosti“⁽⁵⁾ stanovila ako jeden z cieľov lepšiu integráciu migrantov na trhu práce. Tento cieľ sa má dosiahnuť okrem iného tým, že sa odstránia prekážky, ktoré bránia ich zamestnávaniu, keďže ich kompetencie a kvalifikácia nie sú uznané. Európska komisia by mala prijať opatrenia, ktoré uľahčia uznávanie odborných kvalifikácií nadobudnutých v tretích krajinách.

4. Osobitné pripomienky

4.1 Európsky profesijný preukaz

4.1.1 EHSV víta vytvorenie európskeho profesijného preukazu, ktoré sa navrhuje v článkoch 4a až 4e. Vytvorenie európskeho profesijného preukazu spolu s informačným systémom o vnútornom trhu (IMI) v mnohých prípadoch značne zjednoduší a urýchli postup uznávania.

4.1.2 Podľa článku 4a ods. 7 je možné za vystavenie európskeho profesijného preukazu vyberať poplatok. Komisia má možnosť stanoviť kritériá výpočtu a rozdelenia týchto poplatkov podľa postupu uvedeného v článku 58a. Náklady však nesmú dosiahnuť takú výšku, aby žiadateľov odradili od využívania tohto postupu.

4.1.3 EHSV má vážne výhrady voči postupu uvedenému v článku 4d ods. 5 navrhovanej smernice, podľa ktorého sa európsky profesijný preukaz považuje za potvrdený v prípade, že príslušný orgán neprijal rozhodnutie v lehote stanovenej v odsekoch 2 a 3 tohto článku. Lehota je stanovená veľmi prísne, spravidla je to jeden mesiac, v prípade, že sa vyžadujú kompenzačné opatrenia sú to dva mesiace. To by mohlo príslušné orgány viesť k tomu, že žiadosť o uznanie zamietnu aj v prípadoch, keď sú preťažené množstvom žiadostí alebo im ešte chýbajú dodatočné informácie a ony nemajú možnosť vecne v danej lehote rozhodnúť. To v konečnom dôsledku nevedie k urýchleniu postupov, ale z dôvodu opravných právnych prostriedkov voči takémuto rozhodnutiu k ich predĺžovaniu.

4.1.4 Keby nastala situácia, keď by podľa článku 4d ods. 5 bolo potvrdených mnoho európskych profesijných preukazov, znamenalo by to riziko pre bezpečnosť a zdravie spotrebiteľov a pacientov. V tomto prípade sa totiž nedá vylúčiť, že sa žiadateľ takto stane neprávom držiteľom európskeho profesijného preukazu. Okrem toho by sa len ťažko dala takýmto neprávom potvrdeným európskym profesijným preukazom spätne odňať platnosť.

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie z 23. novembra 2010, COM(2010) 682 final, bod 2.5.

4.1.5 V záujme žiadateľov i spotrebiteľov sa preto navrhuje, aby bolo v takýchto prípadoch možné využiť odvolacie konanie podľa vnútroštátneho práva. Členské štáty by mali byť smernicou zaviazané vytvoriť takéto odvolacie konanie. Možnými nástrojmi v tejto súvislosti by mohli byť nárok na urýchlené posúdenie a nárok na náhradu škody. Tento nárok by mal vzniknúť len vtedy, ak príslušný orgán v stanovenej lehote z vlastnej viny neprijal kladné rozhodnutie alebo nenariadil kompenzačné opatrenie.

4.1.6 Okrem toho by mali byť lehoty stanovené tak, aby trvanie celého postupu (preskúmanie žiadosti v krajine pôvodu a uznanie v hostiteľskej krajine) neprekročilo štyri mesiace. V prípade, ak príslušný orgán hostiteľského členského štátu požiada príslušný orgán domovského štátu o dodatočné informácie, mala by táto žiadosť, v rozpore s ustanoveniami článku 4d ods. 3 tretia veta, odkladný účinok.

4.1.7 V článku 4e ods. 5 sa okrem iného ustanovuje, že držiteľ európskeho profesijného preukazu má byť každé dva roky upozornený na svoje práva podľa článku 4e ods. 5. Takéto pripomínanie vedie k dodatočnému administratívne zaťaženiu, z ktorého držiteľ nemá žiaden ďalší úžitok. Je bežné, že sa o právach poučí raz a je to dostačujúce.

4.1.8 Predpokladom pre dodržanie uvedených postupov a lehôt je bezproblémové fungovanie systému IMI. Vzhľadom na očakávaný vysoký počet žiadostí je potrebné, aby bola v momente vstupu smernice do platnosti zabezpečená jeho výkonnosť. Výpadok systému IMI sa dá v navrhovanom systéme právnej ochrany zohľadniť ďaleko lepšie, než prípady predpokladaného schválenia, ktoré treba zamietnuť ako nezlučiteľné so systémom.

4.1.9 Európsky profesijný preukaz nemá byť len uložený ako súbor v systéme IMI. Žiadateľ má po uznaní odbornej kvalifikácie dostať aj jeho fyzickú podobu. Tento preukaz by malo byť možné využívať pri právnych úkonoch prakticky ako legitimácia. Preto treba stanoviť minimálne normy na zabezpečenie týchto fyzických preukazov proti falšovaniu.

4.1.10 Okrem toho nesmú mať tieto fyzické európske profesijné preukazy neobmedzenú platnosť, pretože by mohli byť zneužívané ako legitimácia, hoci skutočnosti, ktoré boli členským štátom oznámené na základe ustanovení článku 56 ods. 2 prvý pododsek alebo na základe výstražného mechanizmu podľa článku 56a, vylučujú vykonávanie uvedeného povolania. Tieto fyzické preukazy by preto mali platiť desať rokov, v prípade zdravotníckeho personálu len päť rokov, a po uplynutí platnosti by malo byť povinné opätovne požiadať o ich vydanie. Neobmedzená platnosť európskeho profesijného preukazu v databáze IMI by však nemala byť ovplyvnená obmedzenou platnosťou fyzického preukazu. Pri zákaze vykonávať povolanie by malo byť ustanovené, že musí byť zabavený aj fyzický preukaz.

4.2 Čiastočný prístup

4.2.1 Kodifikácia čiastočného prístupu stanovená v článku 4f sa riadi pravidlami, ktoré stanovil Európsky súdny dvor vo veci C-330/03. Obmedzenie by bolo porušením článku 45 a článku 49 ZFEÚ.

4.2.2 Praktické využitie čiastočného prístupu je veľmi obmedzené. Kodifikácia nesmie viesť k sociálnemu dämpingu.

4.3 Aj v prípadoch uvedených v článku 5 ods. 1 písm. b) je potrebné účinne zabrániť zneužitiu týchto ustanovení. EHSV v tejto súvislosti navrhuje vytvoriť prísnejší kontrolný mechanizmus.

4.4 V článku 7 ods. 4 piaty pododsek sa preberajú ustanovenia z predchádzajúcich pravidiel, podľa ktorých sa služby môžu poskytovať, ak príslušný orgán nezareaguje. Aj tu je potrebné, podobne ako v článku 4d ods. 5, uprednostniť iné opravné prostriedky, ktoré môžu viesť k prijatiu rozhodnutia (pozri bod 4.1.3 a ďalej).

4.5 V článku 11 sa pre oblasť pôsobnosti smernice o odborných kvalifikáciách definuje 5 úrovní kvalifikácie. Tieto úrovne kvalifikácie nijako nesúvisia s európskym kvalifikačným rámcom (EQF) ani európskym systémom prenosu kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET). Pri stanovovaní minimálnych požiadaviek v hlave III kapitola III sa odkazuje na kredity systému ECTS. Komisia by mala, s cieľom zabezpečiť lepšiu transparentnosť pre žiadateľov i príslušné orgány, vypracovať postup, ktorý umožní začleniť týchto päť úrovní kvalifikácie do systémov EQF, ECVET a európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET, doteraz EQARF), ako aj do bolonského a kodanského procesu, a vylúči rozpory medzi nimi a ich prekryvanie sa.

4.6 Ak sa v súlade s ustanoveniami článku 14 ods. 1 vyžaduje skúška spôsobilosti, mali by členské štáty v súlade s článkom 14 ods. 7 organizovať túto skúšku aspoň dvakrát ročne. Táto povinnosť môže znamenať veľkú záťaž najmä pre malé členské štáty, ako aj v prípade profesijných skupín, v ktorých je veľmi málo uchádzačov. Bolo by vhodnejšie stanoviť, že členské štáty musia zabezpečiť, aby žiadny žiadateľ nemusel čakať na skúšku spôsobilosti dlhšie než šesť mesiacov od rozhodnutia o tom, že je musí absolvovať.

4.7 Zmenou článku 31 ods. 1 sa odborná príprava sestier a ošetrovateľov zodpovedných za všeobecnú starostlivosť podmieňuje ukončeným dvanásťročným všeobecným vzdelaním. Rovnaké pravidlo platí podľa článku 40 ods. 2 aj pre odbornú prípravu pôrodných asistentiek. EHSV poukazuje na to, že to nesmie viesť k vylúčeniu menej kvalifikovaných mladých ľudí z tejto ponuky odbornej prípravy. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby dbala na to, aby stanovené vysoké nároky na kvalitu boli v primeranom pomere k požiadavkám povolania.

4.8 Podľa článku 24 ods. 2 sa minimálna dĺžka štúdia základnej lekárskej odbornej prípravy znižuje o jeden rok zo šiestich na päť rokov, minimálny počet hodín odbornej prípravy však zostáva nezmenený, teda 5 500. Toto zníženie minimálnej dĺžky odbornej prípravy na päť rokov povedie aj pri zachovaní počtu hodín na základe potrebného zefektívnenia k obmedzeniu sprostredkovaných teoretických a praktických vedomostí. Minimálne šesťročné obdobie odbornej prípravy by preto malo byť, aj z hľadiska ochrany pacientov, zachované. Zubní lekári považujú obdobie piatich rokov a 5 000 hodín odbornej prípravy za primerané.

4.9 Kapitola IIIA – Automatické uznávanie na základe spoločných zásad odbornej prípravy

4.9.1 Takéto uznávanie na základe spoločného rámca odbornej prípravy alebo spoločnej záverečnej skúšky je treba uvítať, keďže to podporuje mobilitu poskytovateľov služieb a súčasne zabezpečuje kvalitu poskytovaných služieb vďaka jednotnej úrovni odbornej prípravy.

4.9.2 Komisia v súlade s článkom 58a stanovuje spoločný súbor znalostí, zručností a spôsobilostí, ako aj kvalifikácií, ktoré je možné získať v rámci spoločného rámca pre odbornú prípravu (článok 49a ods. 3, článok 49b ods. 3). Pritom sa však nesmie úroveň prispôbovať najnižšej úrovni v Únii. Predpoklady pre zavedenie tohto postupu, samotný postup a kritériá, podľa ktorých stanovuje Komisia tento súbor, však musia byť definované v samotnej smernici.

4.9.3 Minimálne kvórum jednej tretiny členských štátov, v ktorých musí byť tento spoločný súbor znalostí, zručností a spôsobilostí platný (článok 49a ods. 2 písm. c)) je príliš nízko stanovené. Prináša so sebou riziko, že sa minimálne normy týkajúce sa dĺžky a kvality odbornej prípravy ustália na najnižšom spoločnom menovateli. Minimálne kvórum by

malo byť zvýšené najmenej na 50 % + 1 členský štát. Tým sa zabráni tomu, aby menšina členských štátov vnútila niečo väčšine a zabezpečí sa akceptovanie spoločných zásad odbornej prípravy.

4.9.4 Na rozdiel od predchádzajúceho systému spoločnej platformy má Komisia v postupoch podľa článku 58a výlučné právo iniciatívy. Právo na iniciatívu v oblasti spoločných zásad odbornej prípravy by mali aj naďalej mať členské štáty alebo vnútroštátne prípade na európskej úrovni zastúpené profesijné organizácie alebo zväzy.

4.9.5 Ustanovenia článku 55a uľahčujú uznanie platených zahraničných stáží v domovskej krajine. EHSV víta tieto ustanovenia, ktoré podporujú mobilitu absolventov medzi členskými štátmi.

4.10 Podľa článku 57a ods. 4 majú začať všetky lehoty plynúť v okamihu podania žiadosti v mieste jednotného kontaktu. Z dôvodu veľmi krátkych lehôt, ktoré stanovuje smernica (pozri aj bod 4.1.3) sa zdá, že vecné spracovanie príslušnými orgánmi bude veľmi ťažké. EHSV však chápe, že ide o zosúladenie s ustanoveniami smernice o poskytovaní služieb.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa na obdobie rokov 2014 – 2020 ustanovuje program Práva a občianstvo“

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD)

(2012/C 191/19)

Hlavný spravodajca: **Seamus BOLAND**

Rada sa 9. februára 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa na obdobie rokov 2014 – 2020 ustanovuje program Práva a občianstvo“

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 29. februára 2012 odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, aby vypracovala stanovisko výboru v tejto veci.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán BOLAND rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 26. apríla) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 127 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta návrh, aby sa pokračovalo v programe Práva a občianstvo a odporúča dožičiť mu úplnú podporu všetkých subjektov zainteresovaných na jeho uplatňovaní.

1.2 Odporúča, aby názov programu obsahoval slovo „rovnosť“. To zabezpečí, že program bude chrániť práva ľudí, ktorí trpia diskrimináciou spôsobenou nerovnoprávnosťou. Takisto odporúča, aby sa medzi ciele programu zahrnulo potlačanie násilia, osobitne domáceho.

1.3 Výbor odporúča, aby sa pri cieľoch programu osobitne uvádzala problematika rovnosti, rovnosti žien a mužov, potlačania násilia a uplatňovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

1.4 EHSV víta skutočnosť, že na tento program sa navrhuje rozpočet. Dôrazne však odporúča, aby sa rozpočet realisticky zvýšil na takú sumu, ktorá bude zodpovedať doplnkovým aspektom pridaným do programu.

1.5 Výbor odporúča, aby generálne riaditeľstvo Spravodlivosť zabezpečilo, že bude mať potrebné informácie na presné zmeranie vplyvu, a aby vypracovalo súbory spravodlivých a objektívnych ukazovateľov, ktoré umožnia riadnu analýzu programu.

1.6 Výbor si všíma zmenu, že správa programu prechádza z generálneho riaditeľstva Zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie na generálne riaditeľstvo Spravodlivosť. Aj keď sú na to dobré dôvody, treba chápať, že pokiaľ ide o celkové riadenie, by mohli vzniknúť riziká spojené s touto zmenou.

Výbor odporúča riadne posúdiť riziká, aby sa minimalizovali ťažkosti, ktoré vzniknú z presunu správy programu medzi týmito dvomi generálnymi riaditeľstvami.

1.7 Výbor odporúča, aby sa program uplatňoval v celej Európskej únii v súlade s chartou základných práv.

1.8 Výbor zastáva názor, že každý z uplatňovaných programov je riadne podporený v každom ročnom pláne. Vzhľadom na to odporúča vyčleňovať finančné prostriedky tak, aby žiadny z programov nebol znevýhodnený. Výbor odporúča, aby sa do návrhu Komisie doplnila veta, ktorou sa zabezpečí, že sa v každom ročnom pracovnom programe stanoví vhodné a spravodlivé rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé oblasti a že sa pre všetky oblasti zachová dostatočná úroveň financovania.

1.9 Doplnenie oblasti ochrany spotrebiteľov do programu veľmi znepokojilo zainteresované subjekty. Obavy sú spôsobené hlavne tým, že by mohlo dôjsť k nahradeniu jestvujúcich programov a/alebo oslabeniu ich finančnej podpory. Výbor síce chápe potrebu začleniť do programu oblasť ochrany spotrebiteľov vzhľadom na to, že spadá do pôsobnosti generálneho riaditeľstva Spravodlivosť, ale dôrazne odporúča, aby sa v dôsledku začlenenia tejto dodatočnej oblasti neznížil rozpočet vyčlenený na program.

1.10 Z tohto hľadiska je dôležité poznamenať, že programy, ktorých cieľom je zlepšiť situáciu ľudí postihnutých diskrimináciou v oblasti rovnosti a ľudských práv, sa často venujú riešeniu prípadov chudoby. Výbor akceptuje, že aj inými programami je možné potláčať chudobu a bojovať proti vylúčeniu, ale je hlboko presvedčený, že tento program by mal plne zohľadňovať to, akú úlohu zohráva chudoba pri vzniku diskriminácie.

1.11 Sú obavy, že ak sa bude prísne dodržiavať vymedzenie pojmu „občianstvo“, mohlo by dôjsť k vylúčeniu niektorých „osôb“ o ktorých sa hovorí v cieľoch programu. EHSV je presvedčený, že tieto obavy by sa zmenšili, ak by sa v plánoch vykonávacích programov podnecovala podpora zásad začleňovania. Odporúča sa, aby sa žiadateľom objasnilo, že pojem „osoba“ vo všeobecných cieľoch je určený na zabezpečenie úplného začlenenia.

1.12 EHSV dôrazne podporuje prácu jestvujúcich podporových sietí a programov priameho informovania, ktoré pomáhajú príjemcom podpory a politickým činiteľom na úrovni štátov a EÚ. Je mimoriadne dôležité, aby siete, ktoré žiadajú o financovanie podľa nového programu, neboli znevýhodňované tým, že sa nebude prihliadať na ich skúsenosti s prácou v oblasti ľudských práv a rovnosti. Výbor takisto verí, že sa urobí riadne vyhodnotenie tejto práce, aby sa v budúcej činnosti v oblasti rovnosti a ľudských práv mohli využiť skúsenosti z tohto programu.

1.13 Jestvuje všeobecná obava, že prípadné prerušenie kontinuity po skončení súčasného programu na roky 2007 – 2013 a pred začatím nového programu na roky 2014 – 2020 by bolo na škodu celému programu a došlo by tým k strate dôležitých skúseností. Výbor zastáva jednoznačný názor, že takéto prerušenie nesmie vzniknúť.

2. Východiská

2.1 Komisia prijala 15. novembra 2011 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa na obdobie rokov 2014 – 2020 ustanovuje program Práva a občianstvo⁽¹⁾. Stanovujú sa v ňom zmeny navrhované pre nový program založené na výsledkoch poučenia zo súčasného programu na roky 2007 – 2013.

2.2 Po schválení návrhu bol EHSV požiadaný, aby vypracoval stanovisko a pripravil ho na schválenie na 480. plenárnom zasadnutí výboru, ktoré sa bude konať 25. a 26. apríla 2012.

2.3 Tento návrh sa opiera o článok 19 ods. 2, článok 21 ods. 2 a články 114, 168, 169 a 197 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2.4 Suma prostriedkov určených na vykonávanie programu Práva a občianstvo na obdobie od 1. januára 2014 do 31. decembra 2020 má byť 439 mil. EUR (v bežných cenách).

2.5 Bude dostupný vo všetkých krajinách EÚ.

2.6 Zúčastniť sa môžu iba tie krajiny mimo EÚ, ktoré sú členmi EHP, ďalej pristupujúce a kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny. Využiť ho môžu aj niektoré iné krajiny mimo EÚ, obzvlášť krajiny, na ktoré sa vzťahujú európska susedská politika.

2.7 Všetky zainteresované subjekty sa zhodujú v názore, že nový program by sa nemal odložiť a mal by byť plne funkčný na začiatku roku 2014.

3. Návrh Komisie

3.1 V návrhu Komisie je podrobne opísané, ako je navrhovaný program na roky 2014 – 2020 rozvrhnutý.

3.2 V návrhu sa vymedzuje rámec, ktorým sa má zjednodušiť a zracionalizovať program Práva a občianstvo, ktorý je nástupcom troch súčasných programov.

3.3 Ide o tieto tri programy: a) Základné práva a občianstvo, b) Daphne III, c) oblasti „Antidiskriminácia a rozmanitosť“ a „Rodová rovnosť“ programu v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity Progress.

3.4 Po zhodnotení vplyvu súčasného programu na obdobie rokov 2007 – 2013 Komisia rozhodla že zlúči súčasných šesť programov do dvoch. Umožní sa tým komplexný prístup pri financovaní a účinnejšie riadenie programu.

3.4.1 Cieľom programu je prispieť k vytvoreniu priestoru, v ktorom je zabezpečená podpora a ochrana práv jednotlivcov v súlade so Zmluvou o fungovaní Európskej únie a Chartou základných práv Európskej únie.

3.4.2 Špecifických cieľov je päť:

— zlepšiť práva vyplývajúce z občianstva Európskej únie,

— podporovať účinné uplatňovanie zásad nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, vrátane rovnosti medzi ženami a mužmi, a práv osôb so zdravotným postihnutím a starších osôb,

— zabezpečiť vysokú úroveň ochrany osobných údajov,

— zlepšiť dodržiavanie práv dieťaťa,

— umožniť spotrebiteľom a podnikom, aby mohli s dôverou obchodovať a nakupovať na vnútornom trhu.

(¹) COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

3.5 V návrhu sú uvedené podrobnosti hodnotenia po polovici obdobia platnosti programu a odporúčané zlepšenia.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV sa s Komisiou zhoduje v názore, že rozvoj priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti zostáva pre Európsku úniu prioritou. Vyjadruje však znepokojenie, že charta základných práv sa v Európskej únii neuplatňuje všade rovnako.

4.2 Nový program v podstate závisí od vyčlenenia finančných prostriedkov vo výške 439 miliónov EUR na roky 2014 – 2020. Predstavuje to mierne zníženie predchádzajúceho rozpočtu a podľa názoru EHSV to znamená oslabenie záväzku Európskej únie zlepšiť situáciu diskriminovaných ľudí.

4.3 Výbor je znepokojený tým, že nárast extrémistických tendencií môže uškodiť pri uplatňovaní základných ľudských práv⁽²⁾, a preto je dôležité sprístupniť primerané zdroje skupinám pracujúcim na zlepšení tejto situácie. Aj keď je pravda, že je k dispozícii rozpočet na to, aby sa pokračovalo v tejto práci, výbor jasne vidí, že navrhovaný rozpočet je pod úrovňou podpory, ktorá je potrebná na zachovanie kontinuity práce začatej v predchádzajúcom programe.

4.4 Výbor má obavy, že určovanie priority pri ročných programoch stanovené Komisiou v súlade s článkom 8 jej návrhu môže znevýhodňovať určité prvky alebo oblasti projektu. Napraviť by sa to dalo tak, že sa zabezpečí, aby všetky pracovné programy boli financované na úrovni potrebnej na pokračovanie v prebiehajúcich prácach.

4.5 Je potrebné zachovať výraznú viditeľnosť programov, aby boli vnímané ako účinné pri podpore nediskriminácie vo všetkých oblastiach, ktoré pokrývajú.

4.6 Výbor sa obáva, že schopnosť generálneho riaditeľstva Spravodlivosť merať vplyv je negovaná jeho vyhlásením, že nemá dostatok informácií.

4.7 Výbor má obavy, že doplnená oblasť týkajúca sa práv spotrebiteľov by mohla vyvolávať ďalší zbytočný tlak na program. Takýmto tlakom môže byť vytlačenie programov, ktoré sa priamo zaoberajú základnými ľudskými právami a nebezpečenstvo, že cenné finančné prostriedky sa presmerujú preč od programov podpory ľudských práv a spravodlivosti.

4.8 Podľa názoru výboru nereprezentuje názov programu celý jeho obsah. Konkrétne výbor považuje skutočnosť, že v názve chýba slovo „rovnosť“, za oslabenie programov venovaných rovnoprávnosti.

4.9 EHSV zastáva názor, že medzi ciele programu by sa malo zahrnúť potláčanie násilia, osobitne domáceho.

4.10 Výbor sa obáva, že také vymedzenie pojmu „občianstvo“, aké sa uvádza v jednom z piatich špecifických cieľov programu, vylúči osoby žijúce v EÚ, ktoré však nemusia mať občianstvo. Víta skutočnosť, že všeobecné ciele programu sa týkajú „osôb“. EHSV by však chcel požiadať o také vymedzenie cieľov, aby program začleňoval všetkých ľudí.

4.11 Panuje všeobecný názor, že jestvujúce siete zapojené do podpory a poskytovania informácií týkajúcich sa programu by nemali byť znevýhodňované pri žiadaní o účasť v novom programe. Výbor uznáva, že majú vysokú úroveň skúseností s prácou v oblasti ľudských práv a rovnosti. Takisto uznáva, že úloha sietí by sa mala riadne vyhodnotiť, rovnako ako všetky časti programu.

4.12 Pokiaľ ide o prehodnotenie práv s cieľom zlepšiť ich v meniacich sa podmienkach, mala by pri rozvoji programu významnú úlohu zohrávať potreba prispôbiť programy založené na poučení z iných skúseností, napríklad s Dohodou z Belfastu (tzv. Veľkopiatočková dohoda).

4.13 EHSV konštatuje, že pri presadzovaní práv a rovnosti sa treba vždy snažiť o dosiahnutie rovnováhy, aby sa zaručilo uznanie práv celého spoločenstva. Rovnako by každý mal mať možnosť účasti na konaniach, čo zabezpečí, že k diskriminácii nikdy nedôjde.

V Bruseli 26. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁾ Staffan Nilsson, „Europe's snail syndrome“, 10. mája 2011, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.news.18276>.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení programu na ochranu životného prostredia a klímy (LIFE)“

COM(2011) 874 final

(2012/C 191/20)

Spravodajca: **Pedro NARRO**

Európsky parlament (15. decembra 2011) a Rada (23. januára 2012) sa rozhodli podľa článku 192 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení programu na ochranu životného prostredia a klímy (LIFE)“

COM(2011) 874 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 10. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 127 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Program LIFE je úspešný program EÚ, ktorému sa v uplynulých 20 rokoch spolu s inými fondmi a iniciatívami podarilo dosiahnuť veľmi pozitívne výsledky. Preto by sa mal zachovať a posilniť s cieľom dosiahnuť strategický a koherentný pokrok v oblasti ochrany životného prostredia a klímy v Európskej únii.

1.2 Navýšenie rozpočtu pre program LIFE (2014 – 2020) je dobrým signálom, ale treba ešte veľa urobiť, aby sa oblasť životného prostredia účinne začlenila do európskych politík. EHSV žiada členské štáty, ktoré sú zasiahnuté hlbokou hospodárskou krízou, aby sa rozhodne priklonili k investíciám do oblasti životného prostredia a klímy s cieľom zmierniť dôsledky tejto krízy.

1.3 Vytvorenie podprogramu „Ochrana klímy“ môže byť pozitívnym nástrojom na lepšie zviditeľnenie iniciatív zameraných na adaptáciu na zmeny klímy a ich zmiernenie. Podprogram „Životné prostredie“ by mal naďalej prispievať k ochrane biodiverzity a v prvom rade k financovaniu sústavy Natura 2000, avšak bez toho, aby sa narušilo využívanie iných prostriedkov, ako sú prostriedky súvisiace s Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka (EPFRV).

1.4 Pri zavádzaní nových typov projektov veľkého rozsahu, tzv. integrovaných projektov, by sa však malo zaručiť zapojenie mimovládnych organizácií a malých a stredných podnikov, mala by sa zachovať kontinuita tradičných projektov a zlepšiť koordinácia medzi národnými a európskymi orgánmi. EHSV v tejto súvislosti navrhuje, aby Komisia do návrhu nariadenia začlenila jasné rozdelenie rozpočtových prostriedkov medzi oba projekty, špecifikovala, ktoré kritériá sa budú využívať na rozvoj geografického rozdelenia integrovaných projektov, a aby objasnila, ako sa budú vypracovávať viacročné programy, bez toho, aby sa narušila flexibilita programu.

1.5 EHSV víta, že rozdelenie projektov sa realizuje na základe kritérií významu a nie geografických kritérií. EHSV však poukazuje na to, že do programu LIFE sa mnohé členské štáty zapájajú len v malej miere vzhľadom na to, že nemajú ani dostatočné skúsenosti ani prostriedky na to, aby sa zapájali aktívne. V tejto súvislosti je dôležité, aby Komisia umožnila ich prístup prostredníctvom lepšieho poradenstva a inštitucionálnej koordinácie.

1.6 Zvýšenie miery spolufinancovania pre tradičné a integrované projekty nemôže v žiadnom prípade odôvodniť to, že náklady na DPH a stálych zamestnancov sa už nebudú považovať za oprávnené. Nezačlenenie týchto nákladov zásadne poškodí malé organizácie občianskej spoločnosti, ktorej príspevok je veľmi cenný, no jej zapojenie by sa tým mohlo vylúčiť alebo obmedziť.

1.7 Zavedenie paušálnych platieb je dobrým opatrením zameraným na zjednodušenie. EHSV sa nazdáva, že Komisia by mohla zlepšením poradenských služieb prehliť zjednodušenie finančných formulárov a zaviesť fázu predbežného hodnotenia v tradičných projektoch.

1.8 EHSV považuje za nevyhnutné zachovanie európskeho charakteru a európskej pridanej hodnoty programu LIFE. V tejto súvislosti musí Komisia vopred objasniť, aké opatrenia sa prijímajú prostredníctvom delegovaných aktov, ako aj úlohu členských štátov vo výbere programu LIFE a nové právomoci Výkonného orgánu pre konkurencieschopnosť a inovácie.

1.9 Napriek výraznému úspechu programu LIFE musí Európska komisia vyvinúť dodatočné úsilie na dosiahnutie lepšieho zviditeľnenia programu a aktívnej účasti organizácií občianskej spoločnosti. V tejto súvislosti treba zlepšiť komunikačné kanály, transparentnosť pri výbere projektov a informovať európskeho občana o význame a pridanej hodnote nástroja Európskej únie, akým je program LIFE.

2. Súvislosti

2.1 Európska komisia uverejnila 12. decembra 2011 návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení programu na ochranu životného prostredia a klímy (LIFE). Celkový finančný rámec programu LIFE na obdobie rokov 2014 – 2020 vyjadrený v súčasných cenách je 3 618 mil. EUR.

2.2 Program LIFE je súčasťou návrhu Komisie o viacročnom finančnom rámci na obdobie 2014 – 2020, ktorý vymedzuje rozpočtový rámec a hlavné usmernenia v oblasti plnenia stratégie Európa 2020. Komisia sa rozhodla začleniť opatrenia na ochranu životného prostredia a klímy ako súčasť všetkých hlavných nástrojov a činností.

2.3 Program LIFE bol od svojho začiatku v roku 1992 jednou z hlavných osí financovania Európskej únie v oblasti životného prostredia. Novým nariadením navrhnutým Komisiou sa má nahradiť platné nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 z 23. mája 2007 o finančnom nástroji pre životné prostredie (LIFE+).

2.4 Tento návrh nového nariadenia o programe LIFE je koncipovaný ako program LIFE s dvoma podprogramami: „Životné prostredie“ a „Ochrana klímy“. Podprogram „Životné prostredie“ má tri prioritné oblasti: 1. biodiverzita; 2. životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov a nakoniec 3. riadenie a informovanie.

2.5 Na podprogram „Životné prostredie“ je vyčlenených 2 713,5 mil. EUR. Polovica zdrojov určených na podporu projektov prostredníctvom konkrétnych opatrení sa vyčlení na projekty na ochranu prírody a biodiverzity. Podprogram „Ochrana klímy“ bude mať rozpočet 904,5 mil. EUR a bude sa skladať z troch konkrétnych prioritných oblastí, ktorými sú: zmiernenie zmeny klímy, adaptácia na zmenu klímy a riadenie a informovanie v oblasti klímy.

2.6 Európsky hospodársky a sociálny výbor vždy poukazoval na veľký význam programu LIFE pre rozvoj a formovanie politiky EÚ v oblasti životného prostredia. V posledných troch stanoviskách, ktoré EHSV vypracoval v rámci projektu LIFE, sa potvrdil cenný, no obmedzený prínos tohto programu k ochrane životného prostredia v Európe ⁽¹⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Rozpočet

3.1.1 Rozpočet vyčlenený na program LIFE v návrhu viacročného finančného rámca predpokladá výrazné zvýšenie v porovnaní s prostriedkami vyčlenenými na obdobie 2007 – 2013. Prostriedky pre program LIFE sa zvýšia z 2 143 na 3 200 mil. EUR vyjadrených v cenách z roku 2011 (3 618 mil. EUR v súčasných cenách). Podprogram „Životné prostredie“ dostane 2 713,5 mil. EUR (polovica na opatrenia v oblasti biodiverzity a prírody) a podprogram „Ochrana klímy“ dostal 904,5 mil. EUR.

3.1.2 Plánované prostriedky predstavujú 0,3 % celkového európskeho rozpočtu. Navýšenie rozpočtu je pozitívnym signálom vzhľadom na obavy týkajúce sa životného prostredia, hoci treba preskúmať, ako ovplyvní hospodárska kríza možnosti financovania zo strany súkromných subjektov a miestnych orgánov, najmä pokiaľ ide o projekty väčšieho rozsahu, pri ktorých je potreba zdrojov väčšia. EHSV však zdôrazňuje, že je potrebné podporiť ochranu životného prostredia a klímy s cieľom znížiť dôsledky krízy, a nazdáva sa, že financovanie programu LIFE nesmie negatívne ovplyvniť iné fondy, ako je EPFRV alebo štrukturálne fondy, ktoré tiež môžu potenciálne zasiahnuť v tom istom rámci.

3.1.3 Komisia by mala prednostne venovať pozornosť potrebe dodatočného financovania na realizáciu činností zameraných na komunikáciu, informovanie a prenos poznatkov. Špecifické financovanie opatrení zameraných na poradenstvo a odbornú prípravu by prispelo nielen k zjednodušeniu riadenia programu, ale najmä k zvýšeniu jeho účinnosti a optimalizácii zdrojov.

3.2 Hlavné zmeny návrhu

3.2.1 V súlade s konzultáciou so zainteresovanými stranami a hodnoteniami vplyvu sa Komisia rozhodla urobiť tri významné zmeny v platnej legislatíve s cieľom zlepšiť jej štruktúru, zjednodušiť jej fungovanie, zvýšiť flexibilitu a jasnejšie určiť jej ciele a stratégie. Týmito zmenami sú:

- 1) konkrétnejšie priority;
- 2) dva nové podprogramy: „Životné prostredie“ a „Ochrana klímy“;
- 3) nový typ projektov: integrované projekty.

3.3 Stanovenie priorít

3.3.1 Jednou z najdiskutovanejších otázok počas konzultácie organizovanej Európskou komisiou bolo, či je vhodné stanoviť priority definované pre nový program. Komisia správne odmietla stanovenie stálych ročných priorít, ktoré by mohli žiadateľom znemožniť správne plánovanie, prípravu a predkladanie návrhov. Komisia sa zaviazala, avšak bez poskytnutia presnejších informácií, že spolu s členskými štátmi vypracuje pracovné programy najmenej na dva roky. EHSV v súčasnosti

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004, s. 57; Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 52; Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 75.

nemá podmienky na to, aby sa zaoberal otázkou pracovných programov vzhľadom na to, že v návrhu nariadenia, ktoré je predmetom tohto stanoviska, chýbajú presné informácie. Napriek chýbajúcim údajom, stanovenie pracovných programov musí rešpektovať podstatu programu LIFE, pokiaľ ide o jeho flexibilitu a prispôbenie sa zmenám.

3.3.2 EHSV podporuje sústredenie úsilia na určité politické priority a rámce činnosti súvisiace s oblasťou životného prostredia a klímy. Komisia musí poskytnúť viac informácií o fungovaní výboru programu LIFE, reforme kontaktných miest v jednotlivých štátoch a využívaní delegovaných aktov na stanovenie kritérií oprávnenosti projektov a dosiahnutie geografickej rovnováhy v prípade integrovaných projektov.

3.4 Podprogram „Ochrana klímy“

3.4.1 Vytvorenie špecifického podprogramu na riešenie otázok súvisiacich s klímou a jeho tri priority (zmiernenie, adaptácia a riadenie) musí byť impulzom na zlepšenie implementácie právnych predpisov EÚ v oblasti klímy, ako aj posilniť riadenie a upevniť nové siete a platformy. Nový podprogram je nevyhnutný v snahe o dosiahnutie cieľov stanovených v stratégii Európa 2020 ⁽²⁾ a Pláne prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050 ⁽³⁾.

3.4.2 Nový podprogram, aj keď s obmedzenými finančnými zdrojmi, by sa mal zamerať na súbor konkrétnych cieľov, ktoré umožnia zlepšiť praktické znalosti v otázkach súvisiacich s klímou a začleniť túto prioritu do súboru nástrojov a opatrení Európskej únie. Súvis medzi cieľmi v oblasti životného prostredia a v oblasti klímy je zjavný. Ako uvádza Európska komisia vo svojom návrhu nariadenia, projekty v oblasti klímy môžu slúžiť viacerým účelom naraz.

3.4.3 EHSV považuje za vhodné a správne rozhodnutie udeliť vyšší status pôvodnej tematickej zložke Zmena klímy v rámci zložky LIFE+ Politika a riadenie v oblasti životného prostredia. Ide nielen o otázku lepšieho zviditeľnenia tejto zložky, ale aj o pochopenie jej strategickej a multidisciplinárnej hodnoty.

3.5 Integrované projekty

3.5.1 Integrovaný projekt je tradičný projekt LIFE, ktorý pokrýva širší rámec ako územie jedného regiónu, v ktorom chce žiadateľ vytvoriť potrebnú kapacitu na riadenie špecifického sektora prostredníctvom mobilizácie financovania programu LIFE, ale aj iných fondov EÚ a národných a regionálnych fondov alebo fondov súkromného sektora.

3.5.2 Vo všeobecnosti pôjde o projekty veľkého rozsahu (5 – 10 miliónov EUR spolufinancovania z EÚ) zamerané na riešenie problémov v oblasti životného prostredia a zlepšenie uplatňovania a začleňovania problematiky životného prostredia do iných politík. Prioritné oblasti činnosti sú adekvátne (sústava Natura 2000, voda, vzduch, odpad atď.), no Komisia by nemala marginalizovať úlohu tradičných projektov, ktoré priniesli mnoho pozitívnych výsledkov s minimálnymi nákladmi. Integrované projekty poskytnú viacúčelový mechanizmus presadzovania na implementáciu právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy, ale vyvolávajú logické pochybnosti o tom, či nebudú mať v praxi za následok komplikovanejšie riadenie a ťažkosti s koordináciou medzi jednotlivými fondmi, ktoré sa zapoja zároveň.

3.5.3 Integrované projekty budú podliehať geografickému rozdeleniu, ktoré ešte nie je určené. Komisia stanoví prostredníctvom delegovaných aktov geografické kritériá, ale bolo by dobré, keby sa do základného nariadenia začlenilo niekoľko základných usmernení o tom, ako stimulovať krajiny, ktoré nie sú v rámci programu LIFE veľmi aktívne, aby zlepšili svoje zapojenie v tomto programe. Na tento účel je potrebné poskytnúť týmto krajinám posilnené poradenstvo a zlepšiť koordináciu s príslušnými národnými orgánmi. Výbor sa nazdáva, že pri výbere integrovaných projektov by sa mali uprednostniť kritériá významu pred geografickými alebo podobnými kritériami. Rozsiahle spolufinancovanie až do 80 % oprávnených nákladov možno nie je postačujúce na podporu zapojenia verejných a súkromných subjektov v kontexte krízy, pretože je veľmi ťažké mobilizovať dostatočné prostriedky potrebné na také ambiciózne projekty.

3.5.4 Integrované projekty by mali ráznejšie začleňovať organizácie občianskej spoločnosti s cieľom zjednodušiť rozvoj a uplatňovanie týchto projektov v praxi, pričom sa predíde tomu, aby sa z nich stali len nástroje v rukách správnych orgánov. Je veľmi dôležité posilniť zapojenie organizácií občianskej spoločnosti a podporovať vytváranie sietí, ktoré umožnia výmenu osvedčených postupov a prenos poznatkov medzi ich členmi.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Zjednodušenie

4.1.1 Komisia kladie dôraz na väčšie zjednodušenie prostredníctvom všeobecného využívania paušálnych súm a paušálnych sadzieb. Toto opatrenie je pozitívne a môže odstrániť zbytočné byrokratické zaťaženie.

4.1.2 Výbor však nemôže súhlasiť s návrhom revízie oprávnených nákladov v tom, že sa vylúči DPH alebo náklady na stálych zamestnancov (tieto náklady predstavujú približne 30 %). Ak by sa nezohľadnili uvedené náklady, spôsobilo by to ťažkosti v rámci projektov, ktoré pôvodne rozvíjali subjekty občianskej spoločnosti s obmedzenejšími prostriedkami alebo v miestnom rozsahu. Zjednodušenie musí byť založené na podstatnej zmene formulárov, zlepšení poradenstva vo fáze prípravy, flexibilita pri zmenách rozpočtu ex post a fáze

⁽²⁾ COM(2010) 2020 final.

⁽³⁾ COM(2011) 112 final.

predbežného hodnotenia (*Screening*). Výbor sa nazdáva, že niektoré opatrenia zamerané na zjednodušenie špecificky vytvorené pre integrované projekty by sa mali rozšíriť aj na tradičné projekty, ako napríklad stanovenie dvojfázového výberu projektov.

4.1.3 Návrh nariadenia podstatne zlepšuje komplementaritu medzi finančnými nástrojmi vzhľadom na nejasné znenie súčasného článku 9. EHSV súhlasí so zásadou, na základe ktorej má program LIFE dopĺňať ostatné programy financovania Európskej únie (Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, programu Horizont 2020 atď.) a zlepšiť tak koordináciu s cieľom zabrániť dvojitému financovaniu.

4.1.4 Nové opatrenia na zjednodušenie fungovania a riadenia programu musí sprevádzať zvýšenie transparentnosti kritérií výberu projektov a posilnenie existujúcich nástrojov s cieľom poskytnúť poradenstvo a usmernenie potenciálnym príjemcom.

4.2 Ciele v rámci EÚ / činnosti mimo Únie

4.2.1 Zrušenie orientačného pridelovania prostriedkov na úrovni členských štátov (článok 6 platného nariadenia) bude nahradené len neurčenými kritériami geografickej rovnováhy pre integrované projekty. Pridelovanie prostriedkov na úrovni členských štátov neprinieslo očakávaný výsledok a nemotivovalo menšie štáty alebo štáty s menšími skúsenosťami v riadení týchto fondov. Zrušenie sa zdá byť logické a Komisia ho kompenzuje prostredníctvom geografických kritérií pre projekty s väčším rozsahom (integrované projekty). V súčasnosti sú veľkými príjemcami Taliansko, Nemecko a Španielsko, ale musí sa aktívne podporovať zapojenie krajín, ktoré majú menej skúseností alebo technickej podpory.

4.2.2 Rozšírenie geografického rámca programu LIFE sa zdá byť adekvátne, ale nemalo by zmeniť prirodzený európsky charakter tohto programu. Výnimky zo všeobecného pravidla by sa mali obmedziť len na určité prípady v konkrétnom rámci, ako sú morské alebo migrujúce druhy, prípadne medzinárodná spolupráca medzi organizáciami. EHSV podporuje, aby sa najmenej 15 % rozpočtu programu LIFE vyčlenilo na nadnárodné projekty na ochranu prírody.

4.2.3 Komisia až do súčasnosti v plnej miere vykonávala riadenie programu LIFE, avšak z nového nariadenia nie je jasné, akú úlohu budú v rámci tradičných projektov zohrávať výkonné agentúry a konkrétne Výkonný orgán pre konkurencieschopnosť a inovácie. V tejto súvislosti je vhodné položiť Európskej komisii otázku, aké budú právomoci výkonného orgánu pri výbere projektov a ktoré nástroje na použijú na posilnenie kontaktných miest v jednotlivých štátoch.

4.3 Sústava Natura 2000

4.3.1 Prínos programu LIFE k financovaniu rozvoja sústavy Natura 2000 je prioritou, ktorá priniesla výrazné výsledky. V nasledujúcom období musí program LIFE naďalej prispievať k zlepšeniu akceptovania sústavy Natura 2000 zo strany miestnych subjektov a samospráv. Preto je prvoradé, aby program LIFE prispieval k upevneniu spoločných kritérií riadenia a správy oblastí Natura 2000. Realizáciu tejto úlohy by mala koordinovať Európska komisia, pričom by sa mala zamerať na krajiny, v ktorých sa sústava zaviedla nedávno.

4.4 Spolufinancovanie

4.4.1 Maximálna miera financovania projektov LIFE bude vo výške 70 % oprávnených nákladov, pričom predtým to bolo 50 %. V prípade integrovaných projektov to môže byť až 80 % a táto miera by sa uplatňovala aj v prípade konkrétnych projektov na podporu osobitných potrieb vykonávania a tvorby politiky alebo právnych predpisov EÚ s prihliadnutím na strategickú hodnotu týchto projektov. Cieľom tohto zvýšenia miery spolufinancovania je kompenzovať neoprávnenosť niektorých veľmi vysokých nákladov, ktoré boli až doteraz oprávnené, ako je DPH a náklady na stálych zamestnancov. V súčasnej dobe však už niektoré projekty v oblasti biodiverzity využívajú spolufinancovanie vo výške 75 %. Preto je vhodné, aby Komisia preskúmala, či je takéto spolufinancovanie dostatočné na kompenzáciu alebo či by sa naopak mala stanoviť paušálna miera spolufinancovania namiesto maximálnej miery.

4.5 Ekologické inovácie

4.5.1 V súčasnom období sa väčšia časť projektov v oblasti politiky a riadenia životného prostredia zameriava na uplatňovanie podnikateľských metód alebo inovatívneho riadenia. Hodnotenie vplyvu veľmi pozitívne hodnotí pokrok v oblasti ekologických inovácií. Napriek tomu Komisia navrhuje obmedzenia inovácií súkromného sektora, keďže túto oblasť už pokrývajú iné špecifické nástroje ako Horizont 2020.

4.6 Podpora zapojenia malých a stredných podnikov a mimovládnych organizácií

4.6.1 Nový návrh programu LIFE už nevyužíva prístup len zdola nahor, ale uplatňuje flexibilný prístup zhora nadol. Výsledkom tejto filozofie je vytvorenie integrovaných projektov. EHSV neodmieta nový prístup Komisie, ale chcel by zdôrazniť význam podpory projektov, ktoré sa rozvíjajú na miestnej a regionálnej úrovni, zapájajú malé a stredné podniky a mimovládne organizácie, avšak môžu dosiahnuť výrazné výsledky s minimálnymi nákladmi.

4.6.2 EHSV súhlasí s tým, aby projekty financované z programu LIFE účinne podporovali využívanie ekologického verejného obstarávania.

4.7 *Financovanie mimovládnych organizácií pôsobiach v oblasti životného prostredia*

4.7.1 Európska komisia využíva nástroj LIFE na financovanie mimovládnych organizácií pôsobiach v oblasti životného prostredia, ktoré sa zapájajú do európskeho rozhodovacieho procesu. Toto financovanie využíva tradične približne tridsať organizácií, ktoré podľa Komisie dosahujú pozitívne výsledky. Výbor v tejto súvislosti chváli prácu, ktorú odvedli tieto organizácie, ale bolo by vhodné zmeniť kritériá výberu pre pridelovanie prostriedkov tak, aby ich mohli využívať aj iné organizácie, ktoré významne prispievajú v oblasti ochrany životného prostredia a klímy.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe podporných režimov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD),

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21),

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)“

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD),

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD),

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o priame platby poľnohospodárom za rok 2013“

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD),

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o režim jednotnej platby a podporu vinohradníkom“

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD)

(2012/C 191/21)

Spravodajkyňa: **Diľana SLAVOVA**

Pomocný spravodajca: **Franco CHIRIACO**

Rada (14. novembra 2011) a Európsky parlament (25. októbra 2011) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe podporných režimov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)“

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o priame platby poľnohospodárom za rok 2013“

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o režim jednotnej platby a podporu vinohradníkom“

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 10. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 132 hlasmi za, pričom 14 členovia hlasovali proti a 21 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

Zmena európskeho poľnohospodárskeho modelu

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) so záujmom víta legislatívne návrhy Komisie a konštatuje, že sa vzali do úvahy niektoré – ale zďaleka nie všetky – odporúčania z jeho predchádzajúcich stanovísk. Výbor predovšetkým vo svojich stanoviskách NAT/449 a NAT/481 opakovane vyhlásil, že budúca spoločná poľnohospodárska politika (SPP) musí byť motivovaná odhodlaním brániť európsky model poľnohospodárstva, ktorý je založený na zásadách potravinovej sebestačnosti, udržateľnosti a reálnych potrebách poľnohospodárov a spotrebiteľov.

1.2 EHSV berie na vedomie značné úsilie, ktoré Komisia vynaložila v súvislosti s budúcnosťou SPP s cieľom navrhnuť jednoznačne európsky projekt založený na koncepcii inkluzívnej rozmanitosti. Vnímajúc snahu Komisie vybudovať nové partnerstvo medzi Európou a jej poľnohospodármi sa EHSV domnieva, že hoci sú návrhy zamerané správne, ešte stále potrebujú v mnohých oblastiach významné úpravy.

1.3 Súčasná finančná a hospodárska kríza a extrémne zmeny klímy vyžadujú zásadnú zmenu v prístupe k preklenutiu priepasti medzi sľubmi a realitou každodenného života poľnohospodárov. Poľnohospodári sú pod neustálym tlakom z trhov, čo vedie k opúšťaniu celých regiónov. Európsky model poľnohospodárstva je nevyhnutný viac než kedykoľvek predtým. EHSV sa domnieva, že pre SPP na obdobie 2014 – 2020 je životne dôležité, aby pomáhala prekonať obrovské prekážky v rozvoji poľnohospodárstva. Výboru však chýba jasný záväzok Komisie v prospech európskeho modelu poľnohospodárstva.

1.4 EHSV víta zámer Komisie zvýšiť konkurencieschopnosť multifunkčne zameraného poľnohospodárstva v Európe v zmysle európskeho modelu poľnohospodárstva prostredníctvom rôznych činností, ako je napr. výskum, vývoj a poradenstvo, ako aj odmeňovaním tých verejnoprospešných činností, ktoré sa doteraz neodzrkadľujú v spotrebiteľských cenách. Výbor sa však domnieva, že plánované opatrenia ani zďaleka nepostačujú

na to, aby zabezpečili kontinuálny pokrok vo výrobe a zamestnanosti a na to, aby prispeli k uspokojovaniu stále rastúceho dopytu po potravinách na svete. EHSV poukazuje na to, že budúca SPP musí zohľadniť skutočnosť, že jedna šestina všetkých pracovných miest v Európe je priamo alebo nepriamo spojená s poľnohospodárskou výrobou, pričom toto číslo je v niektorých členských štátoch oveľa vyššie. SPP by mala zohrávať úlohu pri zachovávaní pracovných miest v EÚ, a to hlavne vo vidieckych oblastiach, pričom však v súčasnosti skôr prispieva k ich rušeniu. Ak sa v niektorom regióne poľnohospodárska a lesnícka výroba zruší, dôjde tiež k strate pracovných miest v súvisiacich dodávateľských aj odberateľských odvetviach, vrátane potravinárskeho a drevospracujúceho priemyslu. Budúca SPP sa musí zamerať na zlepšenie hospodárskej výkonnosti samostatne hospodáriacich roľníkov a družstiev, aby mohli získať lepší prístup na trh a ľahšie predávať svoje výrobky.

1.5 Nová SPP by mala prispieť k zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok, zamestnanosti a bezpečnosti pri práci v poľnohospodárstve zabezpečením úplnej zhody so sociálnymi doložkami, zákonmi a s pracovnými zmluvami pri rozdeľovaní pomoci. Ťažiskom systému pritom musia byť poľnohospodárske a agropotravinárske podniky, aby sa ocenilo reálne hospodárstvo a podporil výskum a inovácie a uľahčila výmena generácií, podporila potravinová výroba, a zároveň využil prínos jednotlivých území.

1.6 EHSV opakuje svoju výzvu Európskemu parlamentu, Rade a Komisii na zachovanie silného rozpočtu SPP, a to aspoň v takom rozsahu, ako v bežnom rozpočtovom období. Osobitné problémy je v súčasnosti možné vidieť pri vývoji II. piliera, pretože mnohé členské štáty zjavne už nie sú ochotné, resp. nie sú schopné zabezpečiť potrebné zodpovedajúce spolufinancovanie. To povedie k neprijateľnému oslabeniu politiky pre vidiecke oblasti, vrátane opatrení environmentálnej politiky, ktoré sú financované v rámci II. piliera.

1.7 EHSV sa domnieva, že prvou otázkou celého procesu reformy SPP musí byť zjednodušenie postupov a **pružnosť** vykonávania s cieľom zohľadniť rôzne podmienky

poľnohospodárstva v členských štátoch a znížiť byrokráciu pre poľnohospodárov a ťažkosti pre orgány, ktoré spravujú platby.

Priame platby

1.8 EHSV podporuje myšlienku upustiť od historických údajov ako základu na stanovovanie výšky podpory pre poľnohospodárov v každej krajine alebo každom regióne. EHSV sa však domnieva, že jednotná platba na plochu nie je vždy najúčinnnejším nástrojom politiky, najmä ak sa ako argument zohľadní aj možnosť podpory príjmov (pozri bod 4.3.2). Táto **vnútorná konvergencia** v každej krajine alebo každom regióne by preto mala umožniť pružnosť, dlhšie prechodné obdobie a progresivitu zmien počas celého obdobia.

1.9 EHSV víta úsilie o preklenutie priepasti medzi úrovňou podpory, ktorá je poskytovaná poľnohospodárom v jednotlivých členských štátoch. Pokiaľ ide o prerozdelenie finančných zdrojov medzi členské štáty, hlavnými znakmi budúcej SPP by mala byť rovnováha, spravodlivosť a pragmatizmus berúc do úvahy poľnohospodársku rozmanitosť v EÚ. Pritom sa musí zohľadniť štruktúra nákladov a výnosov poľnohospodárskej činnosti v jednotlivých členských štátoch. Je dôležité, aby prerozdelenie citlivo zohľadnilo problémy poľnohospodárov tak zo starých, ako aj z nových členských štátov. EHSV preto odporúča prerozdeliť finančné prostriedky pridelené jednotlivým krajinám na priame platby podľa objektívnych a nediskriminačných kritérií a stanoviť **vyvážené a primerané prechodné obdobie pre plánovanú spravodlivú konvergenciu a aby sa upustilo od zásady používania historických údajov**. Cieľom je zabezpečiť, že žiadna krajina sa na konci finančného rámca na obdobie 2014 – 2020 neocitne pod 90 % priemeru priamych platieb 27 členských krajín EÚ.

1.10 EHSV schvaľuje rozhodnutie o zavedení zjednodušeného podporného systému pre maloroľníkov, pochybuje však, že Komisiou navrhovaná miera pomoci bude stačiť na podporu rozvoja malých poľnohospodárskych podnikov. Zároveň žiada Komisiu, aby objasnila požiadavky na ich identifikáciu. Systém by mohol byť dobrovoľný podľa podmienok v jednotlivých členských štátoch.

1.11 EHSV schvaľuje zásadu podporujúcu návrhy Komisie, že platby SPP v rámci I. piliera by sa mali zamerať na aktívnych poľnohospodárov. Mali by sa vypracovať jasné definície poľnohospodárskej činnosti, pôdy, na ktorú je možné poskytnúť podporu, a aktívneho poľnohospodára, a nastoliť jasnejšie súvislosti medzi platbami a činnosťou, aby sa zabránilo tomu, že sa obmedzený rozpočet využije na pôdu, na ktorej sa nič nepestuje, resp. na nepoľnohospodárske činnosti (okrem prípadov, keď ide o riadne zdôvodnené vyňatie pôdy z produkcie). S členskými štátmi sa musí vyjasniť, či je možné zabezpečiť účinné uplatňovanie tejto zásady. Okrem toho by bolo vhodné, aby z definície aktívneho poľnohospodára neboli vylúčení príjemcovia pomoci nižšej ako 5 000 EUR.

1.12 EHSV podporuje postupné znižovanie priamych platieb a, ako už uviedol v predchádzajúcich stanoviskách, ďalej vyzýva

Komisiu, aby prijala taký spôsob implementácie, ktorý zohľadňuje osobitosti podnikov, ktoré pozostávajú z družstiev a z poľnohospodárskych výrobných združení⁽¹⁾. Nepoužitie priame platby by mali zostať v rozpočte členského štátu a použiť sa v rámci prvého alebo druhého piliera na podporu slabších poľnohospodárskych odvetví na národnej úrovni, o čom sa rozhodne na úrovni členského štátu. EHSV navrhuje, aby sa takto prevedené prostriedky nemuseli spolufinancovať.

1.13 EHSV sa domnieva, že dvojaký vstup do základného systému platieb by sa mal vytvoriť na základe poľnohospodárskych činností vykonávaných v roku 2011 a na základe držby pôdy, na ktorú je možné poskytnúť podporu, na začiatku roku 2014. Výbor sa domnieva, že oprávnenie získať priame platby v roku 2011 nie je správnym kritériom.

1.14 EHSV víta flexibilitu medzi piliermi, ktoré Komisia navrhla. Je nanajvýš dôležité, aby sa členským štátom, v ktorých je úroveň priamej podpory nižšia ako 90 % priemeru EÚ, poskytla možnosť preniesť finančné prostriedky vyčlenené na rozvoj vidieka aj do ich rozpočtu na I. pilier. Táto možnosť by mala byť tiež dostupná členským štátom, v ktorých je I. pilier neúmerne nízky alebo ktoré sú postihnuté prírodným znevýhodnením. EHSV navrhuje, aby sa takáto voľba mohla realizovať maximálne do výšky 10 %.

1.15 EHSV neustále zdôrazňoval úlohu, ktorú by poľnohospodári mali a mohli zohrávať pri ochrane pôdy a biodiverzity, pri starostlivosti o krajinu a ochrane životného prostredia, ale vzhľadom na súčasné rámcové podmienky nie sú schopní ju v dostatočnej miere plniť. Preto sa vyslovil za „priame platby so zdôvodneným účelom“ (pozri stanovisko NAT/449), a ekologická zložka sa ubera presne týmto smerom. EHSV žiada Komisiu zhodnotiť dôsledky nových opatrení, aby sa počítalo s kompenzáciou v prípade, ak ohrozujú hospodársku rovnováhu poľnohospodárskych podnikov. Ekologizačné opatrenia by mali byť podľa možnosti založené na riešeniach, ktoré sú prínosné pre všetky strany, a to ako pre životné prostredie, tak aj pre rast. EHSV odmieta akceptovať situáciu, v ktorej EÚ na jednej strane európskym poľnohospodárom zvyšuje náklady na zabezpečenie súladu s predpismi a na druhej strane prostredníctvom obchodných dohôd akceptuje lacný dovoz, ktorý nemusí byť v súlade s tými istými predpismi.

1.16 Ekologická zložka I. piliera je spôsob, ako vytvoriť silnejšie a viditeľnejšie prepojenie medzi priamymi platbami a environmentálnymi verejnými statkami, ktoré produkuje poľnohospodárstvo. EHSV je presvedčený, že tento systém by mal zostať jednoduchý a mal by zabezpečiť environmentálne výsledky od všetkých poľnohospodárov v EÚ. Pri určovaní platieb by mala existovať možnosť zohľadniť špecifické znaky znevýhodnených oblastí. Opatrenie týkajúce sa „oblastí ekologického záujmu“ by sa malo vykonávať tak, aby sa predišlo

(1) CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011.

vyňatiu poľnohospodárskej pôdy z produkcie. Aj doteraz vykonané poľnohospodársko-ekologické opatrenia by sa mali uznať rovnako ako nové ekologické záväzky (I. pilier), teda tak, ako sa s tým vo všeobecnosti počíta aj pri ekologickom poľnohospodárstve.

1.17 EHSV víta príležitosť, ktorá bola ponúknutá členským štátom, použiť režim dobrovoľnej viazanej podpory s cieľom reagovať na špecifické situácie. V záujme väčšej pružnosti a subsidiarity však navrhuje, aby sa vypustil obmedzený zoznam sektorov a oblastí výroby, ktorým sa bude môcť poskytovať viazaná podpora, a aby sa členským štátom umožnilo rozhodovať o oprávnených sektoroch a oblastiach výroby.

Trhové nástroje

1.18 EHSV sa domnieva, že návrhy Komisie nie sú dostatočné na to, aby riešili problém zvyšujúcej sa volatility trhu a z nej vyplývajúce problémy. Legislatívne návrhy sa nezaoberajú cieľom SPP stanoveným v Lisabonskej zmluve, ktorým je zabezpečiť stabilizáciu poľnohospodárskych trhov.

1.19 EHSV je pevne presvedčený, že aj nástroje riadenia ponuky môžu byť účinné v niektorých poľnohospodárskych odvetviach. EHSV preto odporúča vykonať hĺbkovú analýzu vývoja trhu v rámci úvah o možnosti odložiť zrušenie práv na výsadbu viniča a dlhšie zachovať kvóty na cukor.

1.20 Je životne dôležité posilniť pozíciu poľnohospodárov a ich organizácií v potravinovom dodávateľskom reťazci s cieľom zabezpečiť lepšie výnosy na trhoch. EHSV víta rozšírenie palety výrobkov na uznávanie výrobných organizácií, ich združení a medziodvetvových organizácií. Vzhľadom na rozdielne štruktúry a tradície v členských štátoch by nové pravidlá mali mať iba nepovinný charakter. Výbor tiež podporuje návrhy Komisie pre mliečne hospodárstvo, ale odporúča, aby Komisia poskytla jasné vymedzenie pojmu „výrobná organizácia“. Je nanajvýš dôležité aj to, aby sa pravidlá hospodárskej súťaže EÚ prispôsobili tak, aby umožnili výrobným organizáciám a družstvám upevniť si svoje pozície na trhu. EHSV považuje tiež za potrebné vytvoriť podmienky na rozvoj krátkych zásobovacích reťazcov, ktoré by spravovali priamo poľnohospodári, aby sa tak pri rokovaniach posilnilo ich postavenie v rámci výrobného reťazca.

Rozvoj vidieka

1.21 EHSV víta navrhované tesnejšie zosúladenie SPP so stratégiou Európa 2020 a stratégiou trvalej udržateľnosti v oblasti rozvoja vidieka, s osobitným dôrazom na výskum, inovácie a vzdelávanie. Osobitná pozornosť by sa mala venovať vzdelávaniu najzraniteľnejších skupín (pristáhovalcov a nekvalifikovaných pracovníkov v poľnohospodárstve), ako aj mladých ľudí a žien, ktorí sú kľúčovými prvkami profesionalizácie a zvyšovania konkurencieschopnosti v poľnohospodárstve. Je preto dôležité zlepšiť kvalitu, dostupnosť a používanie informačných a komunikačných technológií vo vidieckych oblastiach. Opatrenia v oblasti politiky rozvoja vidieka sa musia zameriavať

predovšetkým na inovácie a konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov v zmysle európskeho modelu poľnohospodárstva, najmä aby sa podporili investície do podnikov, uľahčila výmena generácií, podporili integračné snahy v rámci odvetvia a integrované územné projekty, zlepšili vzťahy medzi poľnohospodárskymi podnikmi a potravinárskym priemyslom, podporili opatrenia a postupy na ochranu životného prostredia a klímy, ako aj skonsolidoval proces tým, že sa budú podporovať pracovné miesta v poľnohospodárstve a ich príslušná kvalifikácia.

1.22 Jedným veľmi pozitívnym prvkom v návrhu Komisie je zavedenie európskych partnerstiev v oblasti inovácie na zlepšenie prepojenia medzi výskumnými pracovníkmi, poľnohospodármi, lesníkmi a poradcami s cieľom zabezpečiť poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo založené na poznatkoch, ktoré využíva profesionálne poľnohospodárske poradenstvo. Takýto výskum by mal tiež zahŕňať zlepšenie vidieckych hospodárskych činností, vrátane cestovného ruchu, remesiel a iných činností, ktoré môžu vytvoriť pracovné miesta vo vidieckych oblastiach.

1.23 EHSV víta prechod od „osového“ prístupu k tematickému prístupu v rámci návrhov politiky rozvoja vidieka. Domnieva sa, že členským štátom a regiónom poskytne väčšiu pružnosť pri zohľadňovaní ich vlastných osobitných podmienok. Musí sa však dbať na to, aby sa zabránilo možnosti úplného nerešpektovania dôležitých aspektov II. piliera. Preto je zásada vyčleniť 25 % prostriedkov na opatrenia na ochranu životného prostredia resp. klímy dôležitá. Prinajmenšom aj pre program LEADER by sa malo stanoviť minimálne rozpätie.

1.24 EHSV považuje za podstatné, aby členské štáty včas garantovali požadované spolufinancovanie druhého piliera. Nesúhlasí s tým, že je vhodné zaviesť do druhého piliera opatrenia rizikového manažmentu. Členské štáty by mal zabezpečiť primerané štátne spolufinancovanie (?).

1.25 EHSV zastáva názor, že je potrebné nájsť nové, samostatné opatrenie na zvýšenie prestíže ekologického poľnohospodárstva, pri ktorom by sa miera spolufinancovania rovnala opatreniu navrhovanému pre menej rozvinuté oblasti (85 %). Nabáda tiež k podpore integrovanej produkcie a pôdoochranného poľnohospodárstva, pričom zdôrazňuje ich pozitívny environmentálny vplyv.

1.26 Vzhľadom na ťažké podmienky, ktorým čelí poľnohospodárstvo v horských a ostrovných regiónoch, EHSV navrhuje, aby Komisia poskytla 85 % mieru spolufinancovania nielen menej rozvinutým regiónom, ale aj horským a ostrovným oblastiam. Vyplýva to z filozofie návrhu, ale nie je to jasne špecifikované. Navrhované nové vymedzenie takzvaných ostatných oblastí pri znevýhodnených oblastiach si ešte vyžaduje prepracovanie.

(?) CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 4.2.

1.27 EHSV pripomína Komisii, Parlamentu a Rade, že nedostatok vody a suchá sú už vážnym problémom v mnohých európskych regiónoch a že sa očakáva zhoršenie situácie v dôsledku zmeny klímy. EHSV zdôrazňuje význam integrovaného plánovania a udržateľného rozvoja založeného na integrácii odvetvových politík pri riešení problému využívania vody, jej nedostatku a sucha, a význam územného plánovania v oblastiach, ktoré sú tradične postihované nedostatkom vody a suchom. Súčasne by sa však mali zohľadniť aj dodatočné výdavky, ktoré vyplývajú z odvodňovania poľnohospodársky využívaných plôch v severných členských štátoch EÚ.

1.28 EHSV žiada, aby budúca SPP bola vyvážená, predvídateľná, životaschopná, menej byrokratická, pružná a transparentná s cieľom prilákať mladšie generácie do tohto odvetvia.

2. Úvod

2.1 Poľnohospodárska politika musí zohrávať kľúčovú úlohu v EÚ nielen preto, že poľnohospodárke plochy a lesy predstavujú viac ako 90 % využívanej pôdy a majú dôležitú úlohu pri udržateľnom využívaní zdrojov a ochrane prirodzených biotopov, ale aj najmä preto, že poľnohospodárstvo môže prostredníctvom SPP pomôcť Európe riešiť dôležité výzvy, ako sú: hospodárska a finančná kríza, zmena klímy, ochrana životného prostredia, udržanie životaschopnosti vidieka a poskytovanie bezpečných, cenovo dostupných a vysokokvalitných potravín spotrebiteľom.

2.2 Nadchádzajúce roky budú rozhodujúce pri kladení základov silného poľného a lesného hospodárstva, ktoré sú schopné vyrovnáť sa so zmenou klímy a s medzinárodnou hospodárskou súťažou a zároveň spĺňať očakávania verejnosti. Európa potrebuje svojich poľnohospodárov a lesníkov a jej poľnohospodári a lesníci potrebujú podporu Európy. Okrem toho v kontexte hospodárskej krízy sa otázka zamestnanosti stáva závažnejšou než kedykoľvek predtým. To je dôvod, prečo Európska komisia navrhla nové partnerstvo medzi európskymi občanmi a ich poľnohospodármi a lesníkmi, aby bolo možné splniť výzvy potravinovej bezpečnosti, trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov, rastu a zamestnanosti.

2.3 EHSV v predchádzajúcich stanoviskách vyjadril svoje názory na výzvy, ktorým bude európske poľnohospodárstvo pravdepodobne čeliť, na to, aké by mali byť ciele SPP, a na to, ako by sa mala reformovať zodpovedajúcim spôsobom. Oznámenie Komisie zverejnené v roku 2010 odrážalo väčšinu odporúčaní obsiahnutých v predchádzajúcom stanovisku EHSV NAT/449 týkajúcom sa tejto témy⁽³⁾. Po tomto oznámení nasledovali ďalšie návrhy obsiahnuté v stanovisku EHSV NAT/481⁽⁴⁾. Okrem toho sa EHSV nedávno zaoberal niekoľkými konkrétnymi otázkami v rámci SPP, napríklad výzvami, ktorým čelia mladí poľnohospodári⁽⁵⁾, a oblasťami

s prírodným znevýhodnením⁽⁶⁾. EHSV zdôrazňuje, že Komisia pri vypracúvaní svojich predstáv zvolila úplne iný prístup, než EHSV navrhoval. Výbor žiadal, aby sa najprv jasne definovali ciele SPP, potom sa stanovili nástroje na ich uskutočňovanie a následne sa určili požiadavky na financovanie. Považoval za nesprávne, že sa najprv stanoví finančná položka a potom sa prostriedky nejako rozdelia. Presne to však Komisia urobila a to teraz spôsobuje ťažkosti.

2.4 EHSV by chcel zdôrazniť význam poľnohospodárstva pre zamestnanosť. Poľnohospodárstvo a poľnohospodársko-potravinárske odvetvie EÚ zamestnáva približne 40 miliónov ľudí na európskom vidieku, ktorí sú podstatou týchto oblastí a ktorí zabezpečujú vysokokvalitné potraviny pre 500 miliónov spotrebiteľov. A napriek tomu príjmy európskych poľnohospodárov predstavujú vo všeobecnosti len polovicu priemerných zárobkov v EÚ. Podľa údajov Eurostatu zo septembra 2011 celková pracovná sila v poľnohospodárstve v EÚ s 27 členskými krajinami (EÚ 27) predstavovala 11,7 milióna pracovníkov na plný úväzok, z toho 10,8 milióna (92 %) bolo stálych pracovníkov. Poľnohospodárstvo zostáva do veľkej miery rodinne orientovanou činnosťou vo väčšine členských štátov. Štyri pätiny (80 %) z celkovej pracovnej sily v poľnohospodárstve predstavujú samostatne hospodáriaci roľníci a ich rodiny. O niečo viac ako tretinu (34 %) stálych pracovníkov v poľnohospodárstve v EÚ 27 tvoria ženy. Medzi samostatne hospodáriacimi roľníkmi v EÚ 27 je relatívne malý počet osôb (6 %) mladších než 35 rokov, zatiaľ čo relatívne veľký podiel tvoria roľníci vo veku 65 rokov a viac. Okrem toho významnú časť z 30 miliónov migrujúcich pracovníkov v EÚ tvoria sezónni pracovníci v poľnohospodárstve⁽⁷⁾.

3. Východiská

3.1 Legislatívne návrhy sú založené na rozpočtovom rámci pre SPP, ktorý je obsiahnutý v návrhu viacročného finančného rámca (VFR) Komisie na obdobie 2014 – 2020. Tento návrh udržal celkový disponibilný rozpočet pre SPP na rovnakej úrovni ako v roku 2013 v bežných cenách, čo v **reálnej hodnote predstavuje zníženie rozpočtu pre SPP**.

3.2 V návrhu VFR sa navrhuje, aby sa významná časť rozpočtu EÚ naďalej venovala poľnohospodárstvu, ktoré je spoločnou politikou strategického významu. To znamená, že sa v bežných cenách navrhuje, aby sa SPP zamerala na svoje hlavné činnosti, v rámci ktorých bude 317,2 mld. EUR pridelaných I. pilieru (76 %) a 101,2 mld. EUR II. pilieru (24 %), čo celkovo predstavuje 418,4 mld. EUR na obdobie 2014 – 2020.

3.3 EHSV poukazuje na to, že tento návrh rozpočtu pre poľnohospodárstvo bolo možné v Komisii presadiť len so zaradením odkazu na nutnú ekologizáciu poľnohospodárstva. Teraz sa to musí prejavovať v reálnej politike.

⁽³⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010.

⁽⁴⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, 63.

⁽⁵⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 19 – 24.

⁽⁶⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 87.

⁽⁷⁾ Eurostat – Farm Structure Survey.

3.4 V legislatívnych návrhoch sa navrhuje doplniť I. a II. pilier dodatočnými prostriedkami v sume 17,1 mld. EUR, z ktorej je 5,1 mld. EUR určených na výskum a inováciu, 2,5 mld. EUR na bezpečnosť potravín a 2,8 mld. EUR na potravinovú podporu pre osoby, ktoré sú na ňu najviac odkázané, pod iným kapitolami VFR, a 3,9 mld. EUR v novej krízovej rezerve pre odvetvie poľnohospodárstva, čím celkový rozpočet na obdobie 2014 – 2020 dosiahne výšku 435,6 mld. EUR.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta ciele reformy Komisie zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti, zlepšenie udržateľnosti a väčšiu efektívnosť.

4.2 Rozpočet EÚ a finančné zdroje pre SPP

4.2.1 EHSV opakuje svoju výzvu Parlamentu, Rade a Komisii, aby sa zachoval rozpočet EÚ vyčlenený na SPP⁽⁸⁾. Je to potrebné na podporu európskeho modelu poľnohospodárstva a rôznych služieb, ktoré poľnohospodárska a lesnícka činnosť poskytuje spoločnosti, ako napríklad zachovanie životaschopných vidieckych spoločenstiev a infraštruktúr, vyvážený regionálny rozvoj a rozvoj vidieka, zachovanie tradičnej krajiny, národného dedičstva a tradícií, biodiverzita, ochrana životného prostredia a prísne normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a bezpečnosti potravín. Tieto služby odrážajú obavy európskych spotrebiteľov a daňových poplatníkov. Keďže európski poľnohospodári a lesníci poskytujú tieto multifunkčné služby v prospech spoločnosti ako celku, z čoho často vyplývajú dodatočné náklady bez kompenzácie výnosmi z trhu, je potrebné a opodstatnené odmeniť ich prostredníctvom verejnej intervencie. Snahou je prostredníctvom ekologickej zložky tieto služby definovať, s cieľom zdôvodniť a oprávniť nové platobné nároky, ktoré môže poľnohospodárstvo voči spoločnosti uplatňovať.

4.2.2 Dôsledky a budúce vplyvy finančnej a hospodárskej krízy, ktorá formuje európske a svetové hospodárstvo, a rozhodnutia týkajúce sa nového paktu stability sú dôvodom na preskúmanie každej jednej rozpočtovej položky. EHSV opakuje, že európsky model poľnohospodárstva nemôže fungovať na základe cien a podmienok na svetovom trhu a nie je ani zadarmo. Politika na podporu tohto modelu poľnohospodárstva si preto vyžaduje dostatok finančných prostriedkov. Z tohto dôvodu je obzvlášť dôležité jednoznačne odôvodniť každý nástroj, ktorý stojí peniaze (napr. priame platby). Avšak v aktuálnych návrhoch, ktoré sa týkajú rozpočtu Únie na roky 2014 – 2020⁽⁹⁾, sa jasne znížia zdroje určené na SPP na základe konštantných cenových podmienok. Hoci Komisia uznáva strategickú úlohu spoločnej poľnohospodárskej politiky z hľadiska cieľa trvalo udržateľného rastu stratégie Európa 2020, výdavky SPP ako podiel z rozpočtu Únie klesnú z 39,2 % v roku 2014 na 33,3 % v roku 2020. **Táto voľba zo strany Komisie nezohľadňuje výzvu EHSV, aby sa aspoň zaručilo potvrdenie podielu rozpočtu, ktorý EÚ doteraz vyčleňovala na SPP.**

4.3 Priame platby

4.3.1 EHSV už v minulosti súhlasil s Komisiou, že v každom členskom štáte by sa malo upustiť od historických údajov ako základu na stanovovanie výšky podpory pre poľnohospodárov, pretože významné jednotlivé rozdiely v úrovni podpory na hektár už nie sú opodstatnené⁽¹⁰⁾, a to aj preto, lebo vedú k narušaniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu.

4.3.2 EHSV sa domnieva, že priame platby sa dajú do budúcnosti obhájiť tromi dobrými argumentmi: poskytovanie služieb v záujme dosiahnutia európskeho modelu poľnohospodárstva (napr. ekologická zložka), čiastočná možnosť transferu príjmov a kompenzácia za prísnejšie európske normy. Jednotné platby na plochu nie sú vždy najúčinnnejším nástrojom politiky, lebo prečo by sa mal napríklad jednému podniku s rozlohou 1 000 hektárov poskytnúť transfer príjmov 1 000-krát a podniku s rozlohou 25 hektárov len 25-krát. Prevod príjmov by mal byť viazaný na pracovné miesta či osoby, ale nie na plochu. Takisto nevýhody, ktoré majú európski chovatelia, sa neodstránia prostredníctvom platieb na hektár, ktoré dostávajú aj tie podniky, ktoré sa chovu nevenujú. Na úrovni jednotlivých členských štátov by sa mohli preskúmať a umožniť spôsoby diferencovaných platieb na základe dodatočných kritérií. V niektorých členských štátoch, v ktorých sa ešte stále používajú historické platby, tiež bude konvergencia medzi štátnymi režimami popri vnútornej konvergencii spôsobovať ťažkosti. **V takýchto prípadoch si vnútorná konvergencia vyžiada pružnosť, dlhšie prechodné obdobie a progresívnu zmenu počas celého obdobia⁽¹¹⁾.**

4.3.3 Jednou z dôležitých úloh tejto reformy je navrhnúť cestu k **vyvázenejšiemu rozdeľovaniu platieb medzi členské štáty**. EHSV víta úsilie o preklenutie priepasti medzi úrovňou podpory, ktorá je poskytovaná poľnohospodárom v jednotlivých členských štátoch. Želá si, aby sa prehodnotili finančné prostriedky vyčlenené na rozvoj vidieka na základe objektívnejších kritérií v záujme lepšieho zamerania politických cieľov, a víta pružnosť pri presune finančných prostriedkov medzi piliermi.

4.3.4 EHSV si uvedomuje nerovnomernú situáciu, pokiaľ ide o rozdeľovanie priamych platieb medzi staré a nové členské štáty. Podľa EHSV je skutočne nevyhnutné podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodársko-potravinárskeho odvetvia rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch, aby sa zachovala súdržnosť európskeho modelu poľnohospodárstva. Pri prípadnom prerozdelení priamych platieb je potrebné zohľadniť štruktúru nákladov a výnosov poľnohospodárskej činnosti v jednotlivých členských štátoch.

4.3.5 EHSV by rád zabránil ďalšiemu narušeniu hospodárskej súťaže, ktoré má sociálne dôsledky pre mnohé členské štáty, najmä pre pobaltské krajiny, pričom treba zohľadniť nielen záujmy poľnohospodárov, ale aj potreby spotrebiteľov a verejnosti vo všeobecnosti. EHSV odporúča prerozdeliť

⁽⁸⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 1.10.

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 final – Rozpočet pre Európu 2020.

⁽¹⁰⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35, bod 5.6.11.

⁽¹¹⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 1.4.

priame platby I. piliera medzi členské štáty tak, aby sa zabezpečilo, že **žiadna krajina sa na konci rozpočtového obdobia neocitne pod 90 % priemeru EÚ.**

4.3.6 Ekologická zložka I. piliera je spôsob, ako vytvoriť väčšie a viditeľnejšie prepojenie medzi priamymi platbami a environmentálnymi verejnými statkami, ktoré poskytujú poľnohospodári. Je tiež veľmi dôležitým krokom k riešeniu problémov v oblasti biodiverzity, ktoré sú výsledkom poľnohospodárskej činnosti. EHSV víta takýto prístup, ale predkladá tieto odporúčania:

- Komisia vynaložila snahu o zachovanie jednoduchosti tohto systému: iba tri opatrenia, ktoré by bolo jednoduché sledovať pomocou satelitu. Vykonávacie predpisy by však mali zabezpečiť, že tieto opatrenia neprinesú poľnohospodárom žiadnu dodatočnú administratívnu záťaž.
- Je dôležité, aby opatrenia ekologizácie uplatňovali všetci poľnohospodári v EÚ podobným spôsobom s cieľom zabezpečiť rozsiahly vplyv na životné prostredie a zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže medzi poľnohospodármi v rôznych regiónoch. Bude však potrebná určitá pružnosť v uplatňovaní na národnej alebo regionálnej úrovni. Vo všeobecnosti by sa mali zohľadniť poľnohospodársko-ekologické opatrenia, ktoré zodpovedajú ekologickej zložke.
- Existujú však obavy z rizika prekryvania medzi opatreniami ekologizácie a poľnohospodársko-ekologickými opatreniami druhého piliera⁽¹²⁾. Je potrebné jasné rozlišovanie, aby sa zabezpečilo, že poľnohospodári, ktorí sa už zapojili do poľnohospodársko-ekologických programov, mohli účinne pokračovať vo využívaní tohto politického nástroja bez toho, aby utrpeli straty na príjme. Pritom sa zapojenie poľnohospodárov do opatrení poľnohospodársko-ekologických programov, ktoré súčasne sledujú požadované ciele ekologizácie, považuje za plnenie ekologickej zložky. Aj doteraz vykonané poľnohospodársko-ekologické opatrenia (II. pilier) by sa mali uznať rovnako ako nové ekologické záväzky (I. pilier), teda tak, ako sa s tým vo všeobecnosti počíta aj pri ekologickom poľnohospodárstve.

4.3.7 Opatrenia ekologizácie by sa mali upraviť a vykonávať takto:

- Návrh využívať 7 % pôdy na „oblasti ekologického záujmu“ by nebol prijateľný, ak by sa veľké množstvo ornej pôdy vyňalo z produkcie. Aj so zreteľom na rastúci dopyt po potravinách na celom svete by to bolo kontraproduktívne. Komisia by mala predložiť návrh zoznamu prvkov, ktoré sa čo najskôr uznajú ako „ekologicky prioritná pôda“. Tak by sa malo vyjasniť, že v prvom rade pokrýva prvky, ktoré sú

dôležité pre zachovanie alebo zvýšenie biodiverzity, čo samozrejme zahŕňa existujúce stromy, terasy, pobrežné zóny, plochy kvitnúcich rastlín atď. Tieto prvky by sa mali zohľadňovať ako oblasti, ktoré majú nárok na podporu, a to aj v krajinách, v ktorých boli vnútroštátnymi predpismi vylúčené z definície poľnohospodárskej pôdy. Vhodný zoznam by mal tiež rýchlo objasniť, že často vyjadrované obavy, že Komisia chce úplne vyňať 7 % pôdy, sú neopodstatnené. Napokon by sa malo umožniť efektívne vypočítať hlavné trvalé plodiny v podobe „oblastí ekologického záujmu“ s cieľom podporiť ich značnú environmentálnu a ekologickú hodnotu.

- Komisia musí jasne stanoviť, že opatrenie diverzifikácie plodín nesmie penalizovať najmä poľnohospodárov s malým množstvom ornej pôdy, dobytčie hospodárstva bez pastvín a poľnohospodárov pôsobiacich v oblastiach s agroklimatickými a pôdnymi podmienkami, ktoré neumožňujú produkovať iné plodiny. EHSV v takých prípadoch odporúča určitú pružnosť pri implementácii, ktorú by mali navrhnuť členské štáty a Komisia by ju mala schváliť.

4.3.8 EHSV konštatuje, že situácia v oblasti biodiverzity sa značne líši nielen medzi členskými štátmi, ale aj medzi regiónmi. Zatiaľ sa preto pevný podiel 7 % prioritnej pôdy vo všetkých regiónoch EÚ zdá skôr byrokratický a neprímeraný. Ak sa však opatrenia vyberajú takým spôsobom, že sa môžu zohľadniť všetky existujúce štruktúry poľnohospodárskych podnikov, ktoré pozitívne prispievajú k rozvoju druhov, budú mať poľnohospodári v regiónoch s bohatou štruktúrou (s vysokou úrovňou biodiverzity) menej problémov s prispôbovaním a uplatňovaním než poľnohospodári vo „vyprázdnených“ oblastiach (s nízkou úrovňou biodiverzity). Zakotviť tieto opatrenia na úrovni poľnohospodárskych podnikov je práve preto správnym prístupom Európskej komisie k podporovaniu európskeho modelu poľnohospodárstva.

4.3.9 EHSV súhlasí s návrhom Komisie zachovať možnosť členských štátov vyplatiť platby poľnohospodárom v horských oblastiach alebo iných oblastiach, ktorí čelia špecifickým prekážkam alebo iným prírodným obmedzeniam, ktoré patria pod opatrenia II. piliera. EHSV podobne víta, že členské štáty majú dostať možnosť dodatočne poskytovať podľa systému priamych platieb v rámci I. piliera platby oblastiam, ktoré čelia prírodným obmedzeniam. EHSV nalieha na Komisiu, aby zabezpečila zjednodušené postupy umožňujúce všetkým potenciálnym príjemcom využiť tieto nové príležitosti. Návrhy nového vymedzenia znevýhodnených oblastí (tzv. ostatných oblastí) sa zatiaľ javia ako nevyzreté a vyžadujú si prepracovanie. EHSV sa na druhej strane vyslovuje kriticky k návrhom Komisie týkajúcim sa nového vymedzenia „ostatných znevýhodnených oblastí“ prostredníctvom 8 biofyzikálnych kritérií a 66 % minimálneho podielu poľnohospodárskej pôdy. V uvedenej podobe by tieto pravidlá viedli k objektívne neodôvodneným znevýhodneniam niektorých regiónov, ktorých nepriaznivá situácia je výsledkom súhry niekoľkých faktorov. Nový regulačný rámec by mal byť navrhnutý tak, aby bola náležitejším spôsobom zohľadnená kombinácia týchto faktorov.

⁽¹²⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 3.4.3.

4.3.10 EHSV súhlasí s obmedzením priamych platieb, ktoré sa má uplatňovať podľa poľnohospodárskej štruktúry konkrétnej krajiny alebo regiónu. EHSV súhlasí s tým, aby sa obmedzenie platieb uplatňovalo pružným spôsobom a v súlade so zásadou subsidiarity. Navrhovaný progresívny systém obmedzenia je vítaný za predpokladu, že sa znížená suma v každej krajine presmeruje do slabších poľnohospodárskych odvetví. Čiastka uvedená v návrhu by sa mala vypočítať na základe odpočítania maximálne 50 % miezd, ktoré poľnohospodár zaplatil a priznal v predchádzajúcom roku, vrátane daní a sociálnych odvodov súvisiacich so zamestnávaním. Okrem toho treba vziať do úvahy pracovnú silu, ktorú predstavujú rodinní príslušníci.

4.3.11 EHSV, vedomý si ťažkostí pri definovaní pojmu „aktívny poľnohospodár“, navrhuje, aby definícia aktívneho poľnohospodára zohľadňovala požiadavku produkcie poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh aj prostredníctvom priameho predaja na miestnych trhoch a tvorby spoločensky prospešných verejných statkov a služieb⁽¹³⁾. Malo by sa tiež brať do úvahy uznané znevýhodnenie regiónu a potreba vykonávania poľnohospodárskej činnosti na čiastočný úväzok, aby sa zachoval priemerný príjem rodiny. EHSV sa domnieva, že jednotlivé členské štáty potrebujú väčšiu pružnosť, aby mohli rozhodnúť o definícii aktívneho poľnohospodára s cieľom stanoviť, kto by mal dostávať priame platby. Prítom by sa mali zohľadniť hektáre, na ktoré možno poskytnúť podporu. Okrem toho by bolo vhodné, aby z definície aktívneho poľnohospodára neboli vylúčení príjemcovia pomoci nižšej ako 5 000 EUR.

4.3.12 EHSV podporuje návrh Komisie zvážiť stanovenie mladých poľnohospodárov za jednu z priorít rozvoja vidieka Únie, čiastočne prostredníctvom implementácie tematických podprogramov v rámci programov rozvoja vidieka. EHSV tiež mimoriadne pozitívne hodnotí návrh zaviesť podporu príjmu pre mladých poľnohospodárov, ktorí začínajú poľnohospodársku činnosť v rámci I. piliera SPP. EHSV nalieha na Komisiu, aby zabezpečila zjednodušené postupy umožňujúce všetkým potenciálnym príjemcom využiť tieto nové príležitosti.

4.3.13 S cieľom posilniť politiku rozvoja vidieka sa členským štátom dostáva možnosť presunu finančných prostriedkov z ich režimu priamych platieb do ich režimu rozvoja vidieka. Zároveň by sa členským štátom, v ktorých je úroveň priamej podpory nižšia než 90 % európskeho priemeru, malo umožniť presunúť finančné prostriedky z ich režimu rozvoja vidieka do ich režimu priamych platieb. Takéto rozhodnutia by sa mali, s určitými obmedzeniami, urobiť jedenkrát a na celé obdobie uplatňovania tohto nariadenia. EHSV odporúča, aby Komisia zvýšila pružnosť presunu finančných prostriedkov z II. do I. piliera z 5 % na 10 %.

4.3.14 EHSV vyzýva Komisiu, aby prehodnotila plánované rozšírenie environmentálnej podmienosti. Keby sa do environmentálnej podmienosti zahrnuli všetky povinnosti a obmedzenia spojené s lokalitami sústavy Natura 2000 a rámcovou smernicou o vode, mohlo by to spôsobiť očividné a neodôvodnené rozdiely medzi poľnohospodármi. Hoci je možné zahrnúť do environmentálnej podmienosti niektoré základné povinnosti, nie je možné zahrnúť do nej povinnosti poľnohospodárov v oblastiach ochrany vodných zdrojov alebo iných osobitne chránených oblastiach. Tieto povinnosti by mali byť predmetom osobitného príspevku v rámci druhého piliera.

4.4 Trhové nástroje

4.4.1 Hlavný návrh v oblasti politiky riadenia trhu sa týka rozpočtu (vytvorenie krízovej rezervy) a riadenia (Komisia bude mať väčšie právomoci). Pokiaľ ide o samotné nástroje, úroveň inovácie je nízka. EÚ by svoj ekonomický výskum mala zamerať na túto tému, aby dokázala identifikovať moderné nástroje boja proti kolísaniu cien. Tieto nástroje by mali platiť pre trh EÚ, ale aj pre reguláciu medzinárodného trhu, čo je veľkou výzvou, ako sa zdôraznilo v záveroch zo stretnutia predstaviteľov krajín G20 z júna 2011.

4.4.2 EHSV pripomína Komisii, Parlamentu a Rade, že extrémna volatilita cien, ku ktorej došlo v posledných rokoch, poukazuje na to, že sú potrebné účinnejšie nástroje riadenia trhu. EHSV sa domnieva, že navrhované nástroje riadenia trhu sú nedostatočné, a žiada lepšiu koordináciu ponuky a dopytu a opätovné vyváženie trhových síl v celom potravinovom dodávateľskom reťazci. Podľa zmluvy je jedným z cieľov SPP stabilizácia trhov. Stabilné trhy sú dôležité. EHSV sa preto domnieva, že súbor trhových nástrojov by mal byť ambicióznejší, aby sa zabránilo veľkým cenovým výkyvom.

4.4.3 Komisia navrhuje pokračovať v postupnom rušení nástrojov riadenia ponuky, ktoré sa začalo v roku 2009. EHSV sa však domnieva, že zrušenie týchto nástrojov by bolo chybou. Tieto nástroje vlastne slúžia na zabezpečenie väčšej stability cien a príjmov v poľnohospodárstve a zároveň podporujú lepšie prispôbovanie ponuky dopytu. V mnohých prípadoch dokázali svoju účinnosť. Pre riadenie ponuky existuje široká paleta nástrojov: kontrola ex ante (napr. udelenie výrobných práv), kontrola ex post (napr. zničenie úrody), kontrola výrobných faktorov (napr. práva výsadby), obmedzenie práva na poskytnutie príspevku (napr. stropy na národnej úrovni) atď.

4.4.4 EHSV odporúča vykonať riadnu analýzu dôsledkov odloženia ukončenia platnosti kvót na cukor plánované na rok 2015. Pokiaľ ide o práva výsadby viniča, ktoré vypršia najneskôr v roku 2018, EHSV sa zasadzuje za zachovanie práv výsadby a víta rozhodnutie Komisie vytvoriť skupinu na vysokej úrovni, ktorá by diskutovala o opatreniach potrebných vo vinohradníctve, a zdôrazňuje potrebu zachovať práva

⁽¹³⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 1.5.

výsadby aj po roku 2018, aby sa lepšie riadil trh. Odporúčania skupiny na vysokej úrovni sa očakávajú koncom roka 2012.

4.4.5 Keďže v krajinách EÚ 27 len 15 obchodných reťazcov kontroluje 77 % trhu s potravinami, EHSV sa domnieva, že sa treba usilovať o to, aby sa vyrovnal pomer obchodnej ponuky a trhovej sily distribúcie, a že treba preskúmať, či právne predpisy v oblasti hospodárskej súťaže stačia na to, aby sa zabránilo vzniku dominantných štruktúr a podozrivým zmluvným praktikám. Je dôležité, aby sa do tohto preskúmania zapojili všetky zainteresované skupiny⁽¹⁴⁾. Táto analýza by mala vyústiť do takých zmien a doplnení právnych predpisov EÚ pre agropotravinársky sektor, ktoré by zohľadňovali špecifiká tohto sektora a prispôsobili by ich právnym predpisom o hospodárskej súťaži konkurenčných krajín na svetových trhoch, a to v súlade so závermi poradnej skupiny na vysokej úrovni pre mlieko.

4.4.6 Vysoká volatilita cien v posledných rokoch nastolila otázku o budúcnosti SPP vzhľadom na možný prínos väčšieho počtu nástrojov rizikového manažmentu a globálnejšieho prístupu k fungovaniu celého potravinového reťazca.

4.4.7 V súvislosti s posilnením postavenia výrobcov v potravinovom reťazci by Komisia mala poskytnúť nástroje a finančné prostriedky na lepšie, transparentnejšie a aktuálne poznatky o trhoch a maržách vo všetkých odvetviach. EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách zdôraznil, že je nutné podporovať písomné zmluvy, upraviť pravidlá hospodárskej súťaže, zakázať nekalé postupy, ktoré sú v rozpore s hospodárskou súťažou, zlepšiť schopnosti obchodovania organizácií výrobcov a upevniť postavenie medziodvetvových orgánov⁽¹⁵⁾. Mali by sa oveľa viac ako doteraz podporovať miestne a regionálne iniciatívy, miestne poľnohospodárske trhy, krátke odbytové cesty (tiež vo vzťahu k jedlňam, zariadeniam hromadného stravovania atď.), ako aj priamy predaj.

4.4.8 Aby sa zabezpečila potrebná pružnosť pri riešení neočakávaných núdzových situácií, Komisia navrhuje vytvoriť rezervu na krízy v poľnohospodárstve s rozpočtom približne 500 mil. EUR. Komisia by mala zahrnúť tento nástroj do viacročného finančného rámca, lepšie objasniť mechanizmus tohto nového nástroja a zároveň by mala špecifikovať postupy na aktiváciu opatrení proti narušeniu trhu. Je absolútne nevyhnutné, aby bol tento nástroj dostatočne flexibilný na prijímanie rýchlych a včasných opatrení.

4.4.9 Komisia podporuje úlohu výrobcov, prevádzkovateľov a obchodných organizácií tým, že rozširuje ich operácie na všetky výrobky, ktoré patria pod spoločnú organizáciu trhov. EHSV zohľadňujúc aj posledné pripomienky Európskeho dvora audítorov⁽¹⁶⁾ považuje za potrebné podrobne objasniť usmernenia Komisie o požiadavkách na uznanie takýchto orgánov a

o opatreniach na monitorovanie ich činnosti. Malo by sa tiež overiť, do akej miery navrhované oprávnenie na kolektívne vyhlásenia o všeobecnej záväznosti ovplyvní slobodu rozhodovania jednotlivých poľnohospodárov.

4.4.10 EHSV súhlasí s návrhom Komisie použiť písomné zmluvy medzi stranami. Družstvá a podobné štruktúry by však mohli byť oslobodené. Tento krok je podľa Komisie potrebný len pri mliečnych výrobky a pri iných druhoch výrobkov ho môžu členské štáty aktivovať dobrovoľne. EHSV je presvedčený o tom, že Komisia by mala rozšíriť túto požiadavku na všetky poľnohospodárske výrobky patriace pod spoločnú organizáciu trhov, a najmä na výrobky rýchlo podliehajúce skaze.

4.4.11 EHSV má výhrady k možnosti použiť Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii (EGF) na poskytnutie podpory poľnohospodárom, ktorí sú postihnutí vplyvom medzinárodných obchodných dohôd. EHSV pripomína, že EGF by sa mal predovšetkým použiť na poskytnutie podpory pre pracovníkov prepustených z dôvodu veľkých štrukturálnych zmien v svetovom obchode v dôsledku globalizácie, ak tieto prepúšťania majú značný nepriaznivý vplyv na regionálne alebo miestne hospodárstvo⁽¹⁷⁾. Aby malo opatrenie EGF maximálny vplyv, EHSV sa domnieva, že fond by sa nemal použiť na podporu európskeho poľnohospodárstva.

4.4.12 Podľa najnovších odhadov približne 16,3 % občanov EÚ žije na hranici chudoby alebo pod ňou. EHSV pripomína príspevok európskeho programu k distribúcii potravín ľuďom v núdzi, na základe ktorého sa každý rok rozdájú desiatky miliónov jedál tým, ktorí sa nachádzajú v najväčšej núdzi (v roku 2009 využilo tento program viac ako 18 miliónov ľudí). EHSV teší, že v rozpočtových návrhoch na obdobie 2014 – 2020 je európsky program pomoci pre najodkázanejšie osoby jasne vymedzený mimo prvého a druhého piliera. Bolo by však treba zlepšiť jeho pracovné mechanizmy vzhľadom na pripomienky Európskeho dvora audítorov⁽¹⁸⁾. Podľa výboru solidarita so znevýhodnenými skupinami obyvateľstva bola vždy jednou z hodnôt, za ktoré sa Únia v jednotlivých oblastiach svojej politiky zasadzovala, a tak to musí byť i naďalej.

4.5 Rozvoj vidieka

4.5.1 EHSV považuje II. pilier za ústredný riadiaci prvok na zachovanie európskeho modelu poľnohospodárstva. Dramatická finančná situácia v mnohých členských štátoch povedie k tomu, že viaceré opatrenia sa nebudú dať spolufinancovať vôbec alebo nie v dostatočnej miere, čo spôsobí značné oslabenie. Ide o zásadný problém, ktorý sa musí prediskutovať pri rokovaní o finančnom plánovaní na roky 2014 – 2020.

⁽¹⁴⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35.

⁽¹⁵⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 145.

⁽¹⁶⁾ Európsky dvor audítorov, Rastúci úspech? Efektívnosť podpory Európskej únie pre operačné programy pre pestovateľov ovocia a zeleniny, osobitná správa č. 8.

⁽¹⁷⁾ Nariadenie Parlamentu a Rady (ES) č. 1927/2006 z 20. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii.

⁽¹⁸⁾ Európsky dvor audítorov, Potravinová pomoc Európskej únie určená odkázaným osobám: hodnotenie cieľov, prostriedkov a použitých metód, osobitná správa č. 6, 2009.

4.5.2 Odklon od doterajšej zásady uplatňovanej v II. pilieri, t. j. mať tri osi (plus LEADER) podporené minimálnymi podielmi finančných prostriedkov, a to až na 6 ťažiskových oblastí, v zásade znamená (ešte) väčšiu voľnosť členských štátov pri rozhodovaní. EHSV samozrejme víta, že opatrenia na ochranu životného prostredia a klímy majú aj naďalej tvoriť najmenej 25 % objemu financií, a navrhuje stanoviť minimálny podiel aj pre iniciatívu LEADER. Naozaj by sa malo zabrániť tomu, aby členské štáty napríklad podporili len investovanie, a preto neposkytli podporu napr. na poľnohospodársko-environmentálne opatrenia, ekologické poľnohospodárstvo alebo iniciatívy zdola nahor, ako je LEADER.

4.5.3 Aby sa poľnohospodárstvo mohlo stať konkurencieschopnejším, Komisia navrhuje prepojiť SPP so stratégiou EÚ pre rast a zamestnanosť so zameraním sa na vzdelávanie, inováciu a výskum. EHSV podporuje tento prístup.

4.5.4 EHSV súhlasí so zavedením európskeho partnerstva v oblasti inovácií v kontexte politík pre rozvoj vidieka. EHSV je presvedčený, že tento nástroj bude primárne propagovať a podporovať výskumné činnosti určené na podporu produktivity a trvalej udržateľnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, na zabezpečenie efektívneho využívania environmentálnych zdrojov, na zvýšenie prínosu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva k boju proti zmene klímy, na zlepšenie kvality a bezpečnosti pri práci v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, na zaistenie bezpečnosti a zdravia spotrebiteľov, na podporu testovania inovačných poľnohospodárskych a lesníckych postupov, na zlepšenie dopravy a logistiky potravinárskych výrobkov a na výber ekologických obalov potravinových výrobkov. Podľa názoru EHSV európske partnerstvo v oblasti inovácií v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve zabezpečí cezhraničnú synergiu a spoluprácu v Európe medzi rôznymi verejnými a súkromnými subjektmi, ktoré sa k tomu zaviazali, a to zlepšovaním efektívnosti výskumu a inovácií.

4.5.5 EHSV srdečne víta návrhy týkajúce sa opatrení na rozvoj vidieka a vyzýva Komisiu, aby poskytla členským štátom možnosť a voľnosť pri vytváraní osobitných opatrení pre odvetvia, ktoré majú pre ne primárny význam, poskytnutím alternatív týmto regiónom. To je nevyhnutné na udržovanie a ochranu našej prírody a formovanie našej kultúrnej krajiny. EHSV vzal na vedomie, že Komisia sa snaží uplatňovať prísnejšie výberové kritériá pre prístup k niektorým opatreniam. Výbor chce zdôrazniť, že tieto výberové kritériá nesmú brániť rozvoju poľnohospodárskych podnikov, ktoré už dosiahli určitú úroveň konkurencieschopnosti.

4.5.6 EHSV súhlasí s posilnením nástrojov rizikového manažmentu uplatňovaných v SPP. Výbor sa domnieva, že tieto nástroje by mali pomôcť znížiť výkyvy príjmov a nestabilitu trhov. Posilnenie poisťných produktov a vytvorenie vzájomných fondov by malo pomôcť poľnohospodárom, ktorí čelia vyššej volatilitě trhu, sú viac vystavení novým chorobám zvierat a rastlín, ako aj častejším zlým poveternostným podmienkam. EHSV podporuje zahrnutie rizikového manažmentu do druhého piliera, domnieva sa však, že členské štáty by mali najprv vyriešiť otázku štátneho spolufinancovania.

4.5.7 EHSV teší, že sa zachovala politika zameraná na oblasti s prírodným znevýhodnením. Vyjadruje však poľutovanie nad tým, že sa nezohľadnili jeho odporúčania týkajúce sa vymedzenia týchto oblastí, ktoré vyjadril v stanovisku⁽¹⁹⁾ k oznámeniu COM(2009) 161 s názvom „Smerom k lepšiemu zameraniu pomoci poľnohospodárom v oblastiach so znevýhodnenými prírodnými podmienkami“. Osem biofyzikálnych kritérií, ktoré navrhuje Komisia, nestačí na vypracovanie novej, primeranej a legitímnej definície prijateľnej v celej EÚ.

4.5.8 EHSV už vyhlásil, že zachovanie biodiverzity je potrebná a kľúčová úloha, ktorá nepredstavuje len eticko-morálny záväzok, ale má tiež strategický význam z dlhodobého hľadiska. Existuje aj dostatok ekonomických dôvodov na to, aby sa konalo rýchlejšie a účinnejšie.

4.5.9 EHSV zdôrazňuje skutočnosť, že revízie v roku 2012 predstavujú jedinečnú príležitosť na zaradenie nedostatku vody a extrémnych udalostí, ako je sucho, do spoločného politického rámca pre riadenia vodných zdrojov.

4.5.10 EHSV sa domnieva, že II. pilier by mal odrážať obrovský problém sucha, erózie pôdy a dezertifikácie v južných a stredozemských regiónoch EÚ, a odporúča vypracovať osobitné opatrenie, ktoré by sa touto otázkou zaoberalo. Súčasne by sa však mali zohľadniť aj dodatočné výdavky, ktoré vyplývajú z odvodňovania poľnohospodársky využívaných plôch v severných členských štátoch EÚ.

4.5.11 EHSV naliehavo žiada Komisiu, Parlament a Radu, aby zväzili vytvorenie integrovanej stratégie EÚ v oblasti bielikovín s cieľom zachovať ponuku krmív a znížiť závislosť od dovozu bielikovín.

4.5.12 Plytvanie potravinami je čoraz závažnejším problémom pre potravinovú bezpečnosť a efektívne využívanie zdrojov. EHSV odporúča, aby Komisia preskúmala osvedčené postupy znižovania plytvania potravinami v krajinách, ako je Nemecko, a podporila tieto postupy legislatívnymi opatreniami na úrovni EÚ.

4.5.13 Presúvanie ekonomickej činnosti bude kľúčovou otázkou v nadchádzajúcich rokoch a v poľnohospodárstve by sa pridaná hodnota mala zachovať v rámci územia, kedykoľvek to bude možné. Okrem toho, podľa Európskeho dvora audítorov nie sú miestne akčné skupiny v rámci programu LEADER dostatočne zamerané na dosahovanie cieľov svojich vlastných miestnych stratégií⁽²⁰⁾. Pre SPP na obdobie 2014 – 2020 by preto bolo užitočné prijať opravné opatrenia prostredníctvom nového politického nástroja, ktorý by umožnil sprevádzať vznik teritorializovaných projektov v širšom rozsahu než program LEADER.

⁽¹⁹⁾ CESE, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 87 – 91.

⁽²⁰⁾ Európsky dvor audítorov, osobitná správa č. 5/2011.

4.5.14 EHSV sa domnieva, že SPP musí byť uprednostňovaným nástrojom na vytváranie partnerstiev so spotrebiteľmi prostredníctvom príslušných informácií o spôsobe výroby potravín počas hodnotového reťazca alebo životného cyklu. Vysledovateľnosť musí byť transparentná pre spotrebiteľa, ktorý môže byť najlepším spojencom udržateľnejšej európskej poľnohospodárskej výroby, ktorá je priaznivá pre životné prostredie a vytvára lepšie pracovné miesta.

V Bruseli, 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA I
k stanovisku výboru

Tieto pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli v priebehu diskusie zamietnuté:

Bod 1.25

Zmeniť:

„EHSV zastáva názor, že je potrebné nájsť nové, samostatné opatrenie na zvýšenie prestíže ekologického poľnohospodárstva, pri ktorom by sa miera spolufinancovania rovnala opatreniu navrhovanému pre menej rozvinuté oblasti (85 %). ~~Nabáda tiež k podpore integrovanej produkcie a pôdochranného poľnohospodárstva, pričom zdôrazňuje ich pozitívny environmentálny vplyv.~~“

Výsledok hlasovania:

Za	75
Proti	81
Zdržali sa	8

Bod 4.3.6

Zmeniť takto:

„Ekologická zložka I. piliera je spôsob, ako vytvoriť väčšie a viditeľnejšie prepojenie medzi priamymi platbami a environmentálnymi verejnými statkami, ktoré poskytujú poľnohospodári. Je tiež veľmi dôležitým krokom k riešeniu problémov v oblasti biodiverzity, ktoré sú výsledkom poľnohospodárskej činnosti. EHSV víta takýto prístup, ale predkladá tieto odporúčania:

- Komisia vynaložila snahu o zachovanie jednoduchosti tohto systému: iba tri opatrenia, ktoré by bolo jednoduché sledovať pomocou satelitu. Vykonávacie predpisy by však mali zabezpečiť, že tieto opatrenia neprinesú poľnohospodárom žiadnu dodatočnú administratívnu záťaž.
- Je dôležité, aby opatrenia ekologizácie uplatňovali všetci poľnohospodári v EÚ podobným spôsobom s cieľom zabezpečiť rozsiahly vplyv na životné prostredie a zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže medzi poľnohospodármi v rôznych regiónoch. Bude však potrebná určitá pružnosť v uplatňovaní na národnej alebo regionálnej úrovni. Vo všeobecnosti by sa mali zohľadniť Poľnohospodársko-ekologické opatrenia, ktoré zodpovedajú ekologickej zložke s osobitne prospešné pre rozmanitosť druhov (napríklad kvitnúce pásy) by sa mali aj v budúcnosti uznávať ako oblasti ekologického záujmu. Dodatočné náklady, ktoré tým poľnohospodárom vznikajú nad rámec vyčlenenia pôdy (napríklad osivo, pracovné nasadenie a pod), by im mali byť preplatené osobitne z 1. piliera.
- Existujú však obavy z rizika prekryvania medzi opatreniami ekologizácie a poľnohospodársko-ekologickými opatreniami druhého piliera⁽¹⁾. Je potrebné jasné rozlišovanie, aby sa zabezpečilo, že poľnohospodári, ktorí sa už zapojili do poľnohospodársko-ekologických programov, mohli účinne pokračovať vo využívaní tohto politického nástroja bez toho, aby utrpeli straty na príjme. Prítom sa zapojenie poľnohospodárov do opatrení poľnohospodársko-ekologických programov, ktoré súčasne sledujú požadované ciele ekologizácie, považuje za plnenie ekologickej zložky. Aj doteraz vykonané poľnohospodársko-ekologické opatrenia (II. pilier) by sa mali uznať rovnako ako nové ekologicke záväzky (I. pilier), teda tak, ako sa s tým vo všeobecnosti počíta aj pri ekologickom poľnohospodárstve.

Výsledok hlasovania:

Za	71
Proti	90
Zdržali sa	11

Bod 4.3.7

Zmeniť:

„Opatrenia ekologizácie by sa mali upraviť a vykonávať takto:

- Návrh využívať 7 % pôdy na ‚oblasti ekologického záujmu‘ by nebol prijateľný, ak by sa veľké množstvo ornej pôdy vyňalo z produkcie. Aj so zreteľom na rastúci dopyt po potravinách na celom svete by to bolo kontraproduktívne. Komisia by mala predložiť návrh zoznamu prvkov, ktoré sa čo najskôr uznajú ako ‚ekologicky prioritná pôda‘. Tak by sa malo vyjasniť, že v prvom rade pokrýva prvky, ktoré sú dôležité pre zachovanie alebo zvýšenie biodiverzity, čo samozrejme zahŕňa existujúce

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV o budúcnosti SPP, Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63, bod 3.4.3.

stromy, terasy, pobrežné zóny vodných telies, kvitnúce pastviny atď. Tieto prvky by sa mali zohľadňovať ako oblasti, ktoré majú nárok na podporu, a to aj v krajinách, v ktorých boli vnútroštátnymi predpismi vylúčené z definície poľnohospodárskej pôdy. Vhodný zoznam by mal tiež rýchlo objasniť, že často vyjadrované obavy, že Komisia chce úplne vyňať 7 % pôdy, sú neopodstatnené. Napokon by sa malo počítať s možnosťou, že sa pri trvalých plodinách bude požadovať iba 3,5 % podiel plôch využívaných v ekologickom záujme umožniť efektívne vypočítať hlavné trvalé plodiny v podobe „oblastí ekologického záujmu“ s cieľom podporiť ich značnú environmentálnu a ekologickú hodnotu.

- Komisia musí jasne stanoviť, že opatrenie diverzifikácie plodín nesmie penalizovať najmä poľnohospodárov s malým množstvom ornej pôdy, dobytčie hospodárstva bez pastvín a poľnohospodárov pôsobiacich v oblastiach s agroklmatickými a pôdnymi podmienkami, ktoré neumožňujú produkovať iné plodiny. EHSV v takých prípadoch odporúča určitú pružnosť pri implementácii, ktorú by mali navrhnuť členské štáty a Komisia by ju mala schváliť.“

Výsledok hlasovania:

Za	64
Proti	88
Zdržali sa	14

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora“

COM(2011) 877 final – 2011/0430 (COD)

(2012/C 191/22)

Spravodajkyňa: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Európsky parlament (17. januára 2012) a Rada (18. januára 2012) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora“

COM(2011) 877 final – 2011/0430 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) prijal 133 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 EHSV víta revíziu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora⁽¹⁾ (smernica o informáciách verejného sektora), pretože do veľkej miery zvyšuje možnosť efektívnejšie využívať verejné údaje a je súčasťou mnohorakého úsilia vyvíjaného v záujme naplnenia cieľov stratégie Európa 2020.

1.2 Výbor zdôrazňuje, že vzhľadom na digitálnu revolúciu, čoraz väčšie množstvo informácií, ktoré uchovávajú verejné orgány, ako aj na hospodársky význam tejto oblasti, ktorý sa odhaduje celkovo na 140 miliárd EUR, je nevyhnutné zmeniť a doplniť uvedenú smernicu. Okrem toho má táto revízia odstrániť nedostatky zistené v súčasných predpisoch a zohľadniť zásady, ktoré OECD schválila v roku 2008.

1.3 Nová právna úprava – zohľadňujúca aspekty, ktoré navrhol EHSV vo svojom predchádzajúcom stanovisku – je súčasťou balíka opatrení Digitálnej agendy, ktorá je jednou z hlavných stratégií EÚ.

1.4 V novej úprave zostáva právo na prístup k verejným informáciám naďalej vo výlučnej právomoci štátov, podstatnou zmenou je, že sa umožnenie opakovaného použitia stáva pre členské štáty povinnosťou.

1.5 Výbor zastáva názor, že opakované použitie verejných informácií by malo byť upravené nariadením, aby sa právne

predpisy členských štátov zosúladiť a odstránili rozdiely, ku ktorým došlo pri transpozícii smernice o informáciách verejného sektora.

1.6 Touto reformou sa rozsah uplatňovania opakovaného použitia rozširuje na múzeá knižnice a archívy, pričom sa zlepšujú praktické opatrenia, ktoré majú uľahčiť vyhľadávanie údajov.

1.7 Podľa názoru EHSV revíziu smernice opodstatňuje aj skutočnosť, že informácie verejného sektora majú veľký potenciál – ktorý nie je dostatočne využitý – v troch dôležitých oblastiach, pretože pomáhajú:

— podporovať vnútorný trh, posilňovať európske podniky a vytvárať pracovné miesta,

— dosiahnuť väčší súlad s politikou Únie v iných oblastiach,

— zvyšovať transparentnosť, efektívnosť a zodpovednosť verejnej správy.

1.8 Nové pravidlá spoplatňovania vylučujú povinnú bezplatnosť. Každý členský štát rozhodne, či zavedie spoplatnenie alebo nie. Ak sa rozhodne pre zavedenie poplatkov, musí ich obmedziť na okrajové náklady, hoci vo výnimočných prípadoch môže byť poplatok vyšší. Zásada návratnosti nákladov, ktorá platí v súčasnosti, zostáva reziduálne zachovaná. EHSV považuje zmenu v tejto súvislosti za pozitívnu.

(¹) Ú. v. EÚ L 345, 31.12.2003, s. 90.

1.9 Pokiaľ ide o nezávislý orgán, ktorý sa ustanovuje s cieľom riešiť sťažnosti v súvislosti s odmietnutím opakovaného použitia údajov, EHSV sa domnieva, že by nemuselo byť nevyhnutné vytvoriť nový orgán a touto úlohou by sa mohla poveriť nejaká už existujúca ustanovizeň, pokiaľ sa zaručí nestrannosť a nezávislosť rozhodovania.

1.10 V novej úprave je aj zmienka o hospodárskych alebo morálnych právach zamestnancov subjektov verejného sektora, ktoré im umožňujú riešiť osobitné situácie, ku ktorým môže dôjsť v niektorých členských štátoch Únie.

1.11 Výbor sa domnieva, že text návrhu týkajúci sa ochrany osobných údajov je potrebné posilniť a požadovať, aby sa dôsledne posudzovali jednotlivé situácie, čím sa zabezpečí, že právo na ochranu súkromia a právo verejnosti na prístup k informáciám budú v rovnováhe.

2. Súvislosti

2.1 Smernica 2003/98/ES (smernica o informáciách verejného sektora) bola dôležitým krokom na podporu opakovaného použitia obrovského množstva informácií, ktoré sa uchovávajú vo verejnom sektore, pretože položila základy európskeho právneho rámca s cieľom zosúladiť základné podmienky a odstrániť prekážky, ktoré by takémuto opakovanému použitiu mohli stať v ceste.

2.2 Článok 13 smernice o informáciách verejného sektora nariadil Európskej komisii, aby do 1. júla 2008 vykonala revíziu, pričom mala preskúmať „najmä oblasť pôsobnosti a dopad tejto smernice, vrátane rozsahu zvýšenia opakovaného použitia dokumentov verejného sektora, pôsobenie princípov uplatňovaných na spoplatňovanie a opakované použitie oficiálnych textov legislatívnej a správnej povahy, ako aj ďalšie možnosti zdokonalenia riadneho fungovania vnútorného trhu a rozvoja európskeho odvetvia obsahu“. Táto revízia sa spomína v oznámení COM(2009) 2012, kde sa uvádza, že napriek dosiahnutému pokroku stále pretrvávajú veľké prekážky, „konkrétne pokusy subjektov verejného sektora o maximalizáciu návratnosti nákladov, čo je v rozpore s výhodami pre hospodárstvo v širšom rozsahu, hospodárska súťaž medzi verejným a súkromným sektorom, praktické otázky brániace opakovanému použitiu, napr. nedostatok informácií o dostupnosti informácií verejného sektora, a postoj subjektov verejného sektora nezohľadňujúci hospodárske možnosti“.

2.3 Ďalšími skutočnosťami, ktoré podľa Komisie opodstatňujú revíziu smernice, sú:

— exponenciálny nárast množstva údajov,

— nepretržitá digitálna revolúcia, ktorou sa zvyšuje hodnota kapitálu verejného sektora z hľadiska informácií a obsahu,

— narastajúci hospodársky význam informácií verejného sektora, pričom celkové hospodárske zisky, priame a nepriame, z aplikácií využívajúcich informácie verejného sektora a ich používania v hospodárstve EÚ27 sa odhadujú na 140 miliárd EUR ročne ⁽²⁾,

— konštatovanie, že informácie verejného sektora majú stále veľký potenciál z hľadiska opakovaného použitia. Hoci niektoré členské štáty urobili značný pokrok, stále treba vykonať veľa práce, ak vezmeme do úvahy, okrem iných aspektov, aj rozmach opakovaného použitia informácií verejného sektora v určitých medzinárodných súvislostiach.

2.4 Zmeny navrhované v návrhu smernice sa týkajú predovšetkým týchto aspektov: rozsah pôsobnosti, všeobecná zásada, ktorá sa uplatňuje pri opakovanom použití, hospodárske a morálne práva zamestnancov subjektov verejného sektora, pravidlá spoplatňovania a praktické opatrenia, ktoré majú uľahčiť vyhľadávanie.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Informácie verejného sektora a Digitálna agenda

3.1.1 EHSV vo všeobecnosti oceňuje navrhovanú reformu, keďže jej cieľom je odstrániť pretrvávajúce nedostatky smernice o informáciách verejného sektora. Zmenená a doplnená smernica nielenže reaguje na požiadavku zainteresovaných strán v EÚ, ktoré majú veľké problémy s uplatňovaním súčasných predpisov, ale zohľadňuje aj zásady uvedené v odporúčaní OECD zo Soulu ⁽³⁾, s cieľom zlepšiť a zefektívniť využívanie verejných informácií.

3.1.2 EHSV taktiež zdôrazňuje, že táto revízia je súčasťou balíka opatrení Digitálnej agendy, ktorý sa zameriava na tri prvky: prispôbenie právneho rámca v záujme opakovaného použitia verejných údajov, mobilizáciu nástrojov financovania a lepšiu koordináciu členských štátov ⁽⁴⁾.

3.2 Právo na opakované použitie

3.2.1 Nová úprava prináša podstatnú zmenu, keďže opakované použitie údajov ustanovuje ako právo. V systéme, ktorý platí v súčasnosti, je na jednotlivých členských štátoch, či opakované použitie povolia alebo nie. Keďže späťosť práva na prístup k informáciám s právom na ich opakované

⁽²⁾ Vickeryho správa obsahuje podrobnú analýzu v tejto súvislosti. *Review of Recent Studies on PSI Re-Use and Related Market Developments*, final version, Graham Vickery, 2010, http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/report/final_version_study_psi.docx.

⁽³⁾ Odporúčanie prijaté 17. – 18. júna 2008 v Soule.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie Otvorený prístup k údajom – Motor inovácie, rastu a transparentnej správy vecí verejných, COM(2011) 882 final, Brusel, 12. 12. 2011.

použitie je v právnych predpisoch niektorých krajín explicitne uvedená a v iných nie je dostatočne jasná, pretrvávajú tu právna neistota.

3.2.2 EHSV preto osobitne vyzdvihuje a podporuje zmenu navrhovanú v tejto oblasti, a sice:

- **Právo na prístup** k verejným informáciám zostáva naďalej vo výlučnej právomoci členských štátov a nepatrí do rozsahu pôsobnosti smernice o informáciách verejného sektora ⁽⁵⁾.
- Keď je informácia verejná a prístupná v súlade s predpismi jednotlivých štátov, členským štátom sa ukladá **povinnosť** – s presne vymedzenými výnimkami – umožniť **opakované použitie** verejnej informácie na lukratívne alebo nelukratívne účely, keďže podľa nového znenia článku 3 „Členské štáty (...) zabezpečujú možnosť opakovaného použitia dokumentov“. Je to nevyhnutný krok vpred na ceste k vytvoreniu jednotného európskeho rámca.

3.2.3 Právo opakovane použiť informácie je tiež pokrokom v súlade s postojom, ktorý EHSV vyslovil vo svojom predchádzajúcom stanovisku ⁽⁶⁾, keď upozornil, že povinnosť umožniť opakované použitie údajov *neznamená len pasívne sprístupnenie, ale aj aktívnu propagačnú úlohu*.

3.2.4 Vzhľadom na rozdiely, ktoré vznikli v dôsledku transpozície smernice o informáciách verejného sektora, sa EHSV domnieva, že je potrebné väčšie zosúladenie, ktoré by sa malo zabezpečiť návrhom nariadenia.

3.3 Rozšírenie rozsahu pôsobnosti

3.3.1 Ako to už EHSV odporučil vo svojom stanovisku k smernici o informáciách verejného sektora, nová úprava bude zahŕňať dokumenty uložené v múzeách, knižniciach a archívoch. Platí to aj pre univerzitné knižnice, okrem dokumentov, ktoré sú chránené právami duševného vlastníctva [nové znenie článku 1 ods. 2 písm. e)], čo si vyžaduje zahrnúť do rozsahu pôsobnosti smernice veľké množstvo informácií, a teda aj zvýšiť jej účinnosť.

3.4 Zlepšenie spôsobov vyhľadávania

3.4.1 EHSV sa domnieva, že navrhované ustanovenia v súvislosti s praktickými úpravami, ktoré majú uľahčiť vyhľadávanie

informácií (článok 9), sú primerané, pretože zahŕňajú metaúdaje, poskytovanie informácií „v strojovo čitateľnom formáte“ a internetové portály, ktoré sú spojené s decentralizovanými zoznamami položiek.

3.5 Nevyhnutnosť reformy vzhľadom na potenciál verejných informácií

3.5.1 Dokumenty, ktoré uchovávajú verejné orgány, sa dajú využiť v mnohých oblastiach súvisiacich s poznatkami, sociálnymi podmienkami, vedou, ekonomikou, kultúrou atď. Ako príklad možno uviesť informácie z oblasti geografie, meteorológie, životného prostredia, ekonomiky, dopravy, cestovného ruchu a dopravy, poľnohospodárstva, právne a jurisprudenciálne publikácie, štatistické údaje, informácie o sociálnych podmienkach atď. ⁽⁷⁾ Využívanie týchto informácií potom prispieva k rastu ekonomiky, rozvoju vnútorného trhu, posilňovaniu podnikov a vytváraniu pracovných miest.

3.5.2 Väčšie využitie verejných informácií je v súlade s politikou Únie v ostatných oblastiach, napríklad politikou hospodárskej súťaže, integrovanou námornou politikou, spoločnou dopravnou politikou, ako aj s nevyhnutnosťou presadzovať otvorený prístup k vedeckým informáciám a politikou v oblasti digitalizácie a kultúrneho dedičstva.

3.5.3 Podporou opakovaného využitia informácií sa zvýši aj transparentnosť, efektívnosť a zodpovednosť verejnej správy.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Spoplatňovanie ⁽⁸⁾

4.1.1 Najspornejším aspektom v súčasnosti platnej úpravy je cena, ktorú musia zaplatiť záujemcovia za to, aby sa dostali k informáciám. Nadmerne vysoké poplatky a nedostatočná transparentnosť pri ich stanovovaní viedli k sťažnostiam užívateľov a sú vážnou prekážkou, ktorá bráni presadzovaniu opakovaného použitia verejných informácií.

4.1.2 Navrhovaná reforma odmieta povinnú bezplatnosť (nulové náklady), ktorú navrhovali niektoré zainteresované strany. Stanovuje však nové zásady spoplatňovania:

— Každý členský štát rozhodne, či spoplatnenie zavedie alebo nie.

— Ak sa rozhodne spoplatnenie zaviesť, musí ho obmedziť len na **okrajové náklady**, ktoré vzniknú pri reprodukcii a šírení dokumentov.

⁽⁵⁾ Článok 1 ods. 3.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV o komerčnom využití dokumentov verejného sektora [pozn. prekl.: *neexistuje v slovenskom znení*], Ú. v. EÚ C 85, 8.4.2003, s. 25.

⁽⁷⁾ Vo Vickeryho správe sa uvádza 13 oblastí, ktoré obsahujú množstvo ďalších okruhov.

⁽⁸⁾ Deloitte, *Pricing of PSI Study*, Luxemburg, 2011. http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/minutes_psi_group_meetings/presentations/15th/03_01_study_economic_deloitte.pdf.

- Zásada okrajových nákladov sa však vo výnimočných prípadoch, uvedených v článku 6 ods. 2, nemusí uplatňovať a môžu sa stanoviť vyššie poplatky: predovšetkým v prípade subjektov verejného sektora, ktoré podstatnú časť svojich prevádzkových nákladov pokrývajú využívaním svojich práv duševného vlastníctva. Táto výnimka podlieha prísnyim požiadavkám: poplatky musia byť stanovené „podľa objektívnych, transparentných a overiteľných kritérií, pod podmienkou, že sa tak deje vo verejnom záujme a na základe povolenia nezávislého orgánu“, ako sa uvádza v revízdovanej smernici.
- Vyššie poplatky než okrajové náklady môžu zaviesť aj „knížnice (vrátane univerzitných knižníc), múzeá a archívy“.
- Dôkazové bremeno v otázke, či sú poplatky v súlade s požiadavkami smernice, znáša subjekt verejného sektora, ktorý poskytuje informácie užívateľovi.

4.1.3 Ako všeobecná zásada sa teda zavádza zásada **okrajových nákladov** a reziduálne sa zachováva aj zásada **návratnosti nákladov** uvedená v súčasnom článku 6, a to i napriek tomu, že sa tento režim považuje „za neprimeraný vzhľadom na opatrenia na stimuláciu opakovaného používania verejných informácií“ (3. Právne prvky návrhu, 3.2. Subsidiarita a proporcionalita, piaty odsek).

4.1.4 EHSV oceňuje túto zmenu a nazdáva sa, že je potrebné vyjasniť formuláciu zmeny navrhovanej v súvislosti s princípmi regulovania poplatkov uvedenými v článku 6, pričom by sa malo výslovne uviesť, že zásada návratnosti nákladov má výnimočný charakter.

4.1.5 Podľa názoru EHSV by sa zásada úplnej bezplatnosti mohla zaviesť aspoň v určitých prípadoch opakovaného použitia na iné ako lukratívne účely.

4.2 Nezávislý orgán

4.2.1 V prípade negatívnej odpovede na žiadosť o opakované použitie údajov sa v novej úprave stanovuje, že opravné prostriedky musia zahŕňať „preskúmanie nezávislým orgánom, ktorému sa udelia osobitné regulačné právomoci vzhľadom na opakované použitie informácií verejného sektora a ktorého rozhodnutia sú záväzné pre dotknutý subjekt verejného sektora“ (text doplnený do článku 4 ods. 4).

4.2.2 V návrhu sa nešpecifikujú charakteristické črty a zloženie tohto „nezávislého orgánu“, tieto aspekty sa správne ponechávajú na rozhodnutie jednotlivých členských štátov. EHSV sa domnieva, že by nemuselo byť nevyhnutné vytvoriť

nový orgán, touto úlohou by sa mohla poveriť nejaká už existujúca ustanovizeň, pokiaľ sa zaručí nestrannosť a nezávislosť rozhodovania. Avšak vzhľadom na skúsenosti získané od nadobudnutia účinnosti smernice o informáciách verejného sektora – v niektorých prípadoch bol režim zabezpečujúci prístup k verejným informáciám a ich šírenie vykladaný restriktívne – by sa mal do nového odseku doplniť tento text „...informácií verejného sektora, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie všeobecnej zásady uvedenej v článku 3, a ktorého rozhodnutia...“.

4.2.3 EHSV v každom prípade zdôrazňuje, že by sa malo prihliadať na názor, ktorý v súvislosti s pojmom nezávislosti vyslovil Súdny dvor Európskej únie, podľa ktorého tento pojem vylučuje nielen akékoľvek ovplyvňovanie zo strany orgánov podliehajúcich kontrole, ale aj akýkoľvek vonkajší príkaz alebo vplyv, či už priamy alebo nepriamy, ktorý by mohol ohroziť plnenie úlohy prislúchajúcej týmto nezávislým orgánom⁽⁹⁾.

4.3 Duševné vlastníctvo a hospodárske a morálne práva zamestnancov

4.3.1 V súlade s vnútroštátnymi a medzinárodnými predpismi, ktoré upravujú otázky duševného vlastníctva, navrhovaná revízia zachováva „hospodárske alebo morálne práva, ktoré zamestnancom subjektov verejného sektora plynú z vnútroštátnych pravidiel“ (text doplnený do článku 1 ods. 5). Smernica o informáciách verejného sektora sa týmto aspektom nezaoberala a jeho doplnením sa reaguje na osobitné situácie, ku ktorým dochádza v niektorých členských štátoch ohľadom vlastníctva práv v súvislosti s údajmi, ktoré uchováva verejný sektor.

4.3.2 Vzhľadom na zložitú problematiku duševného vlastníctva a na zásadu subsidiarity a zásadu minimálneho zasahovania by sa riešenie prípadných konfliktov malo ponechať na právne a súdne systémy jednotlivých krajín, ako sa to správne navrhuje v texte, ktorý je predmetom tohto stanoviska.

4.4 Ochrana osobných údajov

4.4.1 Smernica o informáciách verejného sektora obsahuje ustanovenie o osobných údajoch (článok 1. ods. 4), v ktorom sa uvádza, že táto smernica „sa nedotýka a žiadnym spôsobom neovplyvňuje úroveň ochrany jednotlivcov z hľadiska spracovávania osobných údajov podľa ustanovení právnych predpisov Únie a členských štátov a nemení najmä povinnosti a práva stanovené v smernici 95/46/ES“⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Rozsudok z 9. marca 2010 (vec C-518/07).

⁽¹⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov, Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31.

4.4.2 Toto ustanovenie je správne, ale vzhľadom na dôležitosť tejto otázky a neustály technologický rozvoj by sa mal na tento aspekt klásť väčší dôraz, pretože vyvoláva rôzne otázky, ako je napríklad: oprávnenosť verejného šírenia, mimoriadna ochrana citlivých údajov, presun údajov do tretích krajín a zásada účelovosti. EHSV súhlasí s názorom pracovnej skupiny pre ochranu jednotlivcov, že pokiaľ ide o spracovanie osobných údajov, mala by sa v texte uviesť požiadavka, aby verejné orgány *dôsledne posudzovali jednotlivé situácie v snahe zabezpečiť, že právo na ochranu súkromia a právo verejnosti na prístup k informáciám budú v rovnováhe* ⁽¹⁾.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2003/wp83_en.pdf.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Globálny prístup k migrácii a mobilite“

COM(2011) 743 final

(2012/C 191/23)

Spravodajca: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Pomocná spravodajkyňa: **Brenda KING**

Európska komisia sa 18. novembra 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Globálny prístup k migrácii a mobilite“

COM(2011) 743 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 16. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla) prijal 125 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 EHSV súhlasí s globálnym prístupom k migrácii a mobilite, ktorý úzko prepája prístahovaleckú a azylovú politiku s vonkajšou politikou EÚ.

1.2 EHSV žiada, aby sa vonkajšia politika EÚ plne zaviazala k podpore celosvetového riadenia medzinárodnej migrácie v rámci Organizácie Spojených národov, okrem iného na základe medzinárodných vykonávacích právnych nástrojov, Všeobecnej deklarácie ľudských práv, Medzinárodného dohovoru OSN o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín (výbor navrhol⁽¹⁾, aby ho EÚ ratifikovala), Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a dohovorov MOP.

1.3 Výbor žiada, aby Európska komisia vypracovala správu o stave diskusie v EÚ o Dohovore OSN. Komisia musí vytvoriť podmienky na jeho ratifikáciu a EHSV sa môže zapojiť vypracovaním nového stanoviska z vlastnej iniciatívy.

1.4 EHSV navrhuje, aby EÚ zohrávala veľmi aktívnu úlohu v rámci rozvoja dialógu OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji.

1.5 Dialógy o migrácii a mobilite medzi EÚ a tretími krajinami musia mať ako svoj hlavný cieľ zaistiť, aby migrácia prebiehala legálne a usporiadane, zaručiť medzinárodné právo na azyl, obmedziť nelegálne prístahovateľstvo a bojovať proti zločineckým sieťam obchodu s ľuďmi.

1.6 Partnerstvá v oblasti mobility, ktoré sú spoločnými politickými vyhláseniami, sa musia pretransformovať na medzinárodné dohody. EHSV sa domnieva, že EÚ môže poskytnúť významný príspevok k rokovaniam s tretími krajinami.

1.7 Výbor vyzdvihuje, že je potrebné podnieť dialóg s regionálnymi inštitúciami a rozšíriť rozsah terajších dohôd aj na mobilitu a migráciu.

1.8 Výbor sa domnieva, že partnerstvá v oblasti mobility musia zahŕňať štyri piliere globálneho prístupu: organizovanie a podpora legálnej migrácie a mobility, predchádzanie nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi a ich znižovanie, podpora medzinárodnej ochrany a posilnenie vonkajšieho rozmeru azylovej politiky a maximalizovanie vplyvu migrácie a mobility na rozvoj.

1.9 Najväčšou výzvou sú dohody týkajúce sa migrácie pracovnej sily, do ktorých musia byť zapojení sociálni partneri, a to európski, ako aj z tretích krajín. Výbor podporuje nezáväznú zásadu a usmernenia MOP pre prístup k migrácii pracovnej sily⁽²⁾ a navrhuje, aby sa zohľadňovali v rámci partnerstiev v oblasti mobility.

⁽¹⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Medzinárodný dohovor o migrujúcich pracovníkoch“ (spravodajca: pán PARIZA CASTAÑOS), Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004.

⁽²⁾ Multilaterálny rámec MOP pre pracovnú migráciu, 2007.

1.10 Výbor navrhuje zahrnúť do partnerstiev v oblasti migrácie a mobility rodové hľadisko, pretože v niektorých prípadoch je situácia migrantiek zložitejšia a v mnohých prípadoch čelia tieto ženy zneužívaniu, diskriminácii a extrémnemu vykorisťovaniu. Takisto je veľmi dôležitá úloha žien – migrantiek v rámci hospodárskeho a sociálneho rozvoja v krajinách pôvodu⁽³⁾.

1.11 S cieľom zabrániť tomu, aby migrácia nemala negatívne dôsledky na hospodársky a sociálny rozvoj krajín pôvodu, musí Európska únia venovať osobitnú pozornosť negatívnym dôsledkom úniku mozgov a musí vytvoriť kompenzačné mechanizmy.

1.12 EÚ musí podporovať diasporálne organizácie. EHSV navrhuje zriadiť podporné služby pre diasporálne organizácie.

1.13 Kontrola na hraniciach a predchádzanie nelegálnemu prisťahovalectvu musia rešpektovať ochranu ľudských práv. FRONTEX musí mať k dispozícii viac prostriedkov a jeho činnosť musí byť predmetom hodnotenia Agentúry pre základné práva (FRA) a demokratickej kontroly zo strany Európskeho parlamentu.

1.14 EÚ musí mať otvorenú politiku pre prijímanie prisťahovalcov so strednodobým zameraním presahujúcim terajšiu hospodársku krízu, ktorá zohľadní demografickú situáciu. Postupy súvisiace s prisťahovalectvom za prácou musia byť legálne a transparentné a musí sa zaisťiť spolupráca medzi sociálnymi partnermi v EÚ a v krajinách pôvodu.

1.15 EHSV sa domnieva, že európske a národné právne predpisy týkajúce sa prisťahovalectva musia zaručiť dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovných a sociálnych práv. Systémy cirkulujúcej migrácie nemožno využívať diskriminačným spôsobom na obmedzenie rovnakého zaobchádzania.

1.16 V partnerstvách v oblasti mobility sa stanoví, že v rámci postupov pre návrat sa bude prednostne využívať dobrovoľný návrat, doplnený o systémy podpory⁽⁴⁾. Ak sa v mimoriadnych prípadoch použijú postupy pre nútený návrat, budú sa musieť plne rešpektovať ľudské práva osôb a brať do úvahy odporúčania Rady Európy⁽⁵⁾.

1.17 EHSV žiada, aby mala EÚ spoločný azylový systém, ktorého súčasťou bude vysoká miera harmonizácie právnych predpisov. Takisto súhlasí s tým, aby EÚ spolupracovala s tretími krajinami s cieľom zlepšiť ich azylové systémy a dodržiavanie medzinárodných predpisov. Dohody medzi EÚ a tretími krajinami musia zahŕňať postupy, ktoré zaručia účinné právo na medzinárodnú ochranu pre osoby, ktoré o ňu požívajú.

⁽³⁾ Prieskumné stanovisko EHSV na tému „Zdravie a migrácia“, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 22.

⁽⁴⁾ V spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu.

⁽⁵⁾ „Dvadsať usmernení o nútenom návrate“ (CM(2005)40).

1.18 Tretie krajiny, s ktorými sa dohodnú partnerstva v oblasti mobility, musia byť signatármi Ženevského dohovoru o utečencoch, musia mať vhodné azylové štruktúry a musia byť bezpečnými štátmi, pokiaľ ide o ľudské práva. Takisto musia mať ratifikovaný Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho protokoly týkajúce sa obchodovania s ľuďmi a pašovania migrantov⁽⁶⁾.

1.19 EÚ musí posilniť integračné politiky, ako aj boj proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii prisťahovalcov a menšín. Výbor navrhuje, aby boli inštitúcie EÚ veľmi aktívne v boji proti xenofóbii, rasizmu a diskriminácii, predovšetkým ak je takéto správanie podporované vládami alebo zákonodarcami členských štátov⁽⁷⁾.

1.20 EHSV bude v spolupráci s Európskou komisiou naďalej podporovať činnosti Európskeho fóra pre integráciu, pretože sa domnieva, že v nadchádzajúcich rokoch bude integrácia strategickou výzvou v záujme Európy, ako aj osôb prisťahovaleckého pôvodu a všetkých občanov.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Oznámenie predstavuje novú iniciatívu Európskej komisie, ktorej cieľom je dosiahnuť, aby mala prisťahovalecká politika globálnejší prístup a aby bolo viac zosúladená s inými politikami EÚ, predovšetkým s vonkajšou politikou.

2.2 EHSV pozitívne hodnotí toto zameranie, ktoré zohľadňuje návrhy vypracované výborom počas uplynulých rokov. Existuje viacero stanovísk, ktoré priamo súvisia s týmto oznámením⁽⁸⁾.

2.3 EHSV navrhol, aby mala EÚ spoločnú azylovú politiku s harmonizovanými právnymi predpismi a spoločnou prisťahovaleckou politikou s právnymi predpismi, ktoré umožnia legálne

⁽⁶⁾ Protokoly z Palerma z roku 2000.

⁽⁷⁾ Na základe Európskeho dohovoru o ľudských právach a Charty základných práv.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 135-137, 15. júna 2011 stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Oznámenie o migrácii“ [COM(2011) 248 final] - hlavný spravodajca: Luis Miguel Pariza Castaños.

Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 82-88, 12. decembra 2007, stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Migrácia a rozvoj: príležitosti a výzvy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy), spravodajca: Sukhdev Sharma.

Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 6-13, 15. septembra 2010, stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha legálneho prisťahovalectva v demografickom kontexte“ (prieskumné stanovisko), spravodajca: Luis Miguel Pariza Castaños.

Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 91-102, 25. októbra 2007, stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Imigračná politika Spoločenstva a politika spolupráce s krajinami pôvodu na podporu rozvoja“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy), spravodajca: Luis Miguel Pariza Castaños.

Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 29-35, 4. novembra 2009, stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Dodržiavanie základných práv v európskej prisťahovaleckej politike a legislatíve“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy), spravodajca: Luis Miguel Pariza Castaños.

pristáhovalectvom prostredníctvom spoločných a transparentných postupov a ktoré zohľadnia záujem Európy a krajín pôvodu a budú rešpektovať základné práva.

2.4 V riadení migrácie sa od roku 2006 rozvíja nový medzinárodný prístup, predovšetkým od uskutočnenia dialógu OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji (9). EHSV sa zúčastnil na medzivládnych konferenciách Celosvetového fóra o medzinárodnej migrácii a rozvoji, na ktorých sa zúčastnili tiež rôzne organizácie občianskej spoločnosti (10). EHSV navrhuje, aby EÚ zohrávala veľmi aktívnu úlohu v rámci rozvoja dialógu OSN na vysokej úrovni.

2.5 Je prekvapujúce, že členské štáty EÚ ešte neratifikovali Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, ktorý prijalo Valné zhromaždenie OSN rezolúciou č. 45/158 z 18. decembra 1990 a ktorá vstúpila do platnosti 1. júla 2003. EHSV už vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy (11) navrhol, aby EÚ a jej členské štáty dohovor ratifikovali. Výbor žiada, aby Európska komisia vypracovala správu o stave diskusie a postoji členských štátov s cieľom vytvoriť podmienky na jeho ratifikáciu

2.6 EHSV navrhuje Komisii, Európskemu parlamentu a Rade EÚ, aby v rámci vonkajšej politiky podporovali medzinárodný právny rámec pre migráciu na základe medzinárodných vykonávacích právnych nástrojov, a najmä Všeobecnej deklarácie ľudských práv, Medzinárodného dohovoru OSN o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Tento medzinárodný právny rámec by mal tiež obsahovať:

- Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien,
- Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie,
- Dohovor o právach dieťaťa,
- Dohovory MOP o migrujúcich pracovníkoch (C 97 a C 143),
- Dohovor o rovnosti miezd mužov a žien (C100),
- Dohovor o pracovníkoch v domácnosti (C189),

(9) 14. a 15. septembra 2006.

(10) Konferencie v Bruseli, Manile a Aténach.

(11) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Medzinárodný dohovor o migrujúcich pracovníkoch“ (spravodajca: pán PARIZA CASTAÑOS), Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004.

— Deklaráciu MOP o základných zásadách a právach pri práci,

— Multilaterálny rámec MOP pre pracovnú migráciu,

— Deklaráciu z Durbanu a akčný program Svetovej konferencie OSN proti rasizmu z roku 2001.

2.7 Počas uplynulých rokov sa rozvíjala spoločná pristáhovalcká a azylová politika Európskej únie, avšak právne a politické nástroje sú aj naďalej nedostatočné. Členské štáty majú svoje vlastné politiky, ktoré sú niekedy v rozpore so zameraním a dohodami EÚ. EHSV vyzýva všetky členské štáty, aby sa zaviazali k spoločnej politike, tak ako je definovaná v Zmluve a Štokholmskom programe.

2.8 Musíme mať strednodobé zameranie, pretože napriek terajšej hospodárskej kríze a nárastu nezamestnanosti potrebujeme mať EÚ otvorenejšiu politiku pre prijímanie nových pracovníkov z radov pristáhovalcov, tak ako to EHSV uviedol vo svojom prieskumnom stanovisku (12) na tému „Úloha legálneho pristáhovalectva v demografickom kontexte“, ktoré si vyžiadalo belgické predsedníctvo Rady EÚ. Európska komisia vo svojom oznámení tiež konštatuje, že vzhľadom na demografickú situáciu a pracovné trhy bude potrebné začleniť nových pristáhovalcov.

2.9 EHSV sa domnieva, že EÚ nedokáže čeliť tejto novej fáze reštriktívnymi a nesúdržnými migračnými politikami, ktoré členské štáty vytvorili v minulosti. Európska pristáhovalcká politika musí prekonať staré obmedzenia a musí sa prispôbiť aktuálnym potrebám.

2.10 Európska komisia v oznámení navrhuje globálny prístup k migrácii a mobilite (GPM), ktorý by bol vhodný pre širšiu a súdržnejšiu politiku a ktorý treba rozvíjať v spolupráci s krajinami pôvodu pristáhovalcov, ako aj s tranzitnými krajinami.

2.11 Hlavnou myšlienkou/ a prínosom tohto oznámenia sú partnerstvá v oblasti mobility medzi Európskou úniou a tretími krajinami alebo skupinami krajín v niektorých regiónoch, ako je južné Stredozemie, východná Európa, krajiny AKT, Latinská Amerika atď., s ktorými má EÚ susedské a partnerské vzťahy.

2.12 V inom stanovisku (13) už výbor predložil niekoľko návrhov, ktoré treba zohľadniť v rámci partnerstiev v oblasti mobility, a to pokiaľ ide o flexibilitu pri vydávaní víz, otvorenejšie právne predpisy pre prijímanie, uznávanie odborných kvalifikácií, zabránenie úniku mozgov a práva na sociálne zabezpečenie.

(12) Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 6-13.

(13) Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 82-88.

2.13 EHSV podporuje globálny prístup, pretože považuje za potrebné vytvoriť silnejšie prepojenie medzi vnútorným a vonkajším rozmerom politiky migrácie a mobility. Okrem toho je medzi operačnými prioritami globálneho prístupu zaradená súdržnosť prístahovaleckej a azylovej politiky Únie a politiky rozvojovej spolupráce.

2.14 Migrácia a mobilita sú dva odlišné koncepty. Mobilita štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorá sa týka prekračovania vonkajších hraníc Európskej únie, neznamená prístahovalectvo za prácou. Veľká časť tých, ktorí prekročia tieto hranice, tak robia v rámci návštevy, ako turisti a z obchodných dôvodov, t.j. ide o krátke pobyty, ktoré si nevyžadujú migračný plán. Prístahovalectvo z ekonomických dôvodov predpokladá prístup k pracovnému trhu.

2.15 EHSV súhlasí s tým, aby sa zintenzívnili dialógy o vydávaní víz v rámci GPMM. Dialóg o vydávaní víz, ktorý EÚ vedie s tretími krajinami, ako aj spoločná vízová politika EÚ sa týkajú tak vydávania víz na krátkodobý pobyt, ako aj prístahovalectva.

2.16 Doposiaľ bolo jednoduchšie dosiahnuť dohody o vydávaní víz na krátkodobý pobyt, ale zložité sú dohody týkajúce sa vydávania víz, ktoré znamenajú prístahovalectvo (na pobyt a prácu), ktoré naďalej ostávajú v kompetencii členských štátov. Nedávno sa v Rade a Európskom parlamente dosiahla dohoda o smernici o „jedinom povolení“, ktorá prinesie určitú harmonizáciu legislatívy týkajúcu sa postupov prijímania. Rokuje sa tiež o konkrétnych kategóriách migrantov (dočasní, vysídlení).

2.17 Ak sa zachová predchádzajúci stav, bude zložité rozvíjať globálny prístup. Hrozí riziko, že partnerstvá v oblasti mobility budú slúžiť len na zlepšenie riadenia víz na krátkodobý pobyt, majú však nedostatočný vplyv na zlepšenie postupov v oblasti migrácie za prácou.

2.18 Bilaterálne dohody, ktoré sú už uzatvorené s tretími krajinami v oblasti migrácie (ktoré zahŕňajú prijímanie pracovníkov, predchádzanie nelegálnemu prístahovalectvu, readmisiu atď.) sú dohodami medzi vládami členských štátov a krajinami pôvodu. EÚ tiež spustila viacero pilotných projektov. EHSV vyjadruje nádej, že rozvoj globálneho prístupu bude znamenať pokrok smerom k bilaterálnym rámcem medzi EÚ a tretími krajinami.

2.19 EHSV sa domnieva, že regionálny rozmer je základom, a preto navrhuje, aby boli do GPMM zahrnuté aj súčasné regionálne inštitúcie, najmä tie, s ktorými EÚ uzatvorila dohody o partnerstve spolupráci. Niektoré z regionálnych inštitúcií Južnej Ameriky, Ázie a Afriky interne vykonávajú dohody o voľnom pohybe, prístahovalectve a mobilite, ktoré by mohli uľahčiť aj riadenie prístahovalectva v Európe.

2.20 Výbor podporuje geografické priority Komisie a tiež to, aby sa regionálne dialógy zakladali na európskej susedskej politike, najmä pokiaľ ide o partnerstvo s krajinami južného Stredomoria a Východné partnerstvo. Prioritou musí byť tiež partnerstvo EÚ a Afriky a partnerstvo s 19 krajinami Pražského procesu. Rovnakou prioritou je aj vzťah s 27 krajinami Rabatského procesu, ako aj s krajinami v Africkom rohu.

2.21 EHSV navrhuje zintenzívniť dialóg s krajinou AKT v otázkach migrácie a mobility a nadviazať dialóg s krajinami Strednej a Južnej Ameriky.

Musí sa zintenzívniť dialóg s kandidátskymi krajinami – Tureckom a balkánskymi krajinami, rovnako aj s Ruskom, Indiou a Čínou.

Dialóg s USA, Kanadou a Austráliou má osobitný charakter.

2.22 Štyri piliere, na ktorých sa zakladá globálny prístup v návrhu Komisie, sú:

- organizovanie a podpora legálnej migrácie a mobility,
- predchádzanie nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi a ich znižovanie,
- podpora medzinárodnej ochrany a posilnenie vonkajšieho rozmeru azylovej politiky,
- maximalizovanie vplyvu migrácie a mobility na rozvoj.

2.23 EHSV súhlasí s tým, že ide o piliere, z ktorých sa musí odvíjať globálny prístup, ktorý bude koherentný s ostatnými politikami: ochrana ľudských práv, azylová politika, rozvojová spolupráca, boj proti obchodovaniu s ľuďmi a ich pašovaniu atď.

3. Organizovanie a podpora legálnej migrácie a mobility

3.1 Hlavným cieľom partnerstiev v oblasti mobility s tretími krajinami musí byť podpora legálnej a usporiadanej migrácie. Ponuka na prístahovalectvo zo strany EÚ musí byť dôveryhodná a postupy musia byť transparentné, aby v krajinách pôvodu rástlo povedomie, že legálna migrácia je možná a že treba odmietat nelegálne postupy.

3.2 Dialógy s tretími krajinami majú v súčasnosti mnohé obmedzenia, keďže prijímanie nových prístahovalcov je v kompetencii členských štátov. Výbor navrhuje, aby členské štáty a Rada poskytli Európskej komisii väčšiu kapacitu v týchto otázkach, pretože EÚ má veľkú pridanú hodnotu.

3.3 Prijímanie pracovníkov z tretích krajín je v súčasnosti veľmi obmedzené národnými legislatívami. Európska legislatíva vzniká s mnohými politickými ťažkosťami, prijaté smernica sa musia transponovať do vnútroštátnych právnych predpisov a o ďalších sa ešte len rokuje medzi Radou a Európskym parlamentom.

3.4 EHSV v inom stanovisku ⁽¹⁴⁾ skonštatoval, že vzhľadom na určité rozdiely medzi štátmi potrebuje mať Európska únia a členské štáty otvorené právne predpisy, ktoré by umožňovali prisťahovalectvo z pracovných dôvodov legálnou a transparentnou cestou, a to tak pre vysokokvalifikovaných pracovníkov, ako aj pre pracovníkov v oblastiach vyžadujúcich si nižšiu kvalifikáciu. Mnohí prisťahovalci budú mať povolenia na dlhodobý pobyt, iní budú mať dočasné povolenia. Partnerstvá v oblasti mobility musia túto situáciu zohľadňovať.

3.5 Musia sa zaviesť systémy pomoci pre prisťahovalcov od ich odchodu z krajiny pôvodu až po začlenenie do zamestnania a spoločnosti v cieľovej krajine. Systémy pomoci zavedú verejné orgány, ako aj odbory, podnikateľské organizácie, diasporálne organizácie a iné organizácie občianskej spoločnosti. Systémy budú zahŕňať informovanie a poradenstvo počas celého migračného procesu, ako aj výučbu jazyka, poučenie o pracovných a sociálnych podmienkach, zákonoch a zvykoch.

3.6 EHSV opakuje návrh uvedený iných stanoviskách, aby sa zlepšili systémy uznávania kvalifikácií prisťahovaleckých pracovníkov, uznávanie diplomov a zručností, ktoré musia byť zahrnuté v partnerstvách v oblasti mobility.

3.7 Ako už výbor navrhol v predchádzajúcich stanoviskách, je nutné efektívne zaručiť prenos práv sociálneho zabezpečenia prisťahovalcov v EÚ a krajinách pôvodu, a preto je potrebné zahrnúť do partnerstiev aj otázky sociálneho zabezpečenia. Hoci európske právne predpisy v oblasti prisťahovalectva limitujú práva sociálneho poistenia, prostredníctvom týchto dohôd sa môžu vyriešiť mnohé problémy. Preto by mali byť partnerstvá v oblasti mobility záväznými právnymi nástrojmi.

3.8 EHSV chce zdôrazniť význam, ktorý majú integračné politiky. Výbor sa výrazne stotožňuje s myšlienkou integrácie a úlohou organizácií občianskej spoločnosti. Európske fórum pre integráciu, ktoré sa schádza raz za šesť mesiacov v EHSV je veľmi dôležitým nástrojom pre inštitúcie EÚ. Fond pre integráciu je základným finančným nástrojom, ktorý musí byť rozšírený.

3.9 Integračné politiky sa týkajú tak prisťahovalcov, ako aj prijímajúcej spoločnosti, podporujú rovnosť práv a povinností, dialóg medzi kultúrami, etnikami a náboženstvami a sú spojené s ochranou základných práva a bojom proti rasizmu, xenofóbi

a diskriminácii. Výbor chce zdôrazniť, že európske právne predpisy v oblasti prisťahovalectva musí zabezpečiť rovnosť v pracovnej a sociálnej oblasti pre pracovníkov z radov prisťahovalcov ⁽¹⁵⁾.

3.10 EHSV vo svojich stanoviskách navrhol, aby európska legislatíva zahŕňala pracovné a sociálne práva pracovníkov z radov prisťahovalcov s cieľom zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky a zabrániť vykorisťovaniu v práci.

3.11 Mimoriadne zložité sú podmienky pre prisťahovalcov „bez dokladov“. Inšpektoráty práce musia v spolupráci so sociálnymi partnermi dohliadať na dodržiavanie pracovných noriem. EHSV poukazuje na správu Agentúry EÚ pre základné práva so sídlom vo Viedni o situácii pracovníkov z radov nelegálnych prisťahovalcov v EÚ ⁽¹⁶⁾.

3.12 Výbor navrhol, aby sa zmenila a doplnila smernica o práve na zlúčenie rodiny, ktorá je nepostačujúca. Komisia uverejnila zelenú knihu, ku ktorej výbor pripravuje stanovisko ⁽¹⁷⁾.

3.13 Výbor s veľkým znepokojením sleduje udalosti, vyhlásenia a politické rozhodnutia z uplynulých rokov, pretože sa opäť šíri stará známa európska choroba – xenofóbia a vylučujúci nacionalizmus. Príslušníci menšín a prisťahovalci sú znevažovaní, urážaní a stávajú sa obeťami agresívnej a diskriminačnej politiky.

3.14 Xenofóbiu a populizmus roky šíriť len extrémistické politické skupiny, ktoré boli v menšine. Avšak v súčasnosti sú tieto politiky súčasťou agendy a programov rozličných vlád, ktoré využívajú politiky proti prisťahovalcom a menšinám ako zbraň v boji o voliča. EHSV navrhuje európskym inštitúciám, aby zabránili tomu, aby bola európska agenda poznačená xenofóbiou a populizmom.

4. Predchádzanie nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi a ich znižovanie

4.1 EHSV súhlasí s Komisiou, ktorá kladie dôraz na predchádzanie nelegálnemu prisťahovalectvu.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku dialógu medzi kultúrami (2008)“, Ú. v. EÚ C 185, 8.8.2006, s. 9.

⁽¹⁶⁾ Správa Agentúry Európskej únie pre ľudské práva (FRA) o nelegálnych prisťahovalcoch zamestnaných v oblasti služieb v domácnosti – výzvy pre EÚ a jej členské štáty v oblasti základných práv (júl 2011), <http://www.fra.europa.eu>.

⁽¹⁷⁾ „Zelená kniha o práve na zlúčenie rodiny štátnych príslušníkov tretích krajín žijúcich na území Európskej únie (smernica 2003/86/ES)“ a stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha o práve na zlúčenie rodiny štátnych príslušníkov tretích krajín žijúcich na území Európskej únie (smernica 2003/86/ES)“ (zatiaľ nezverejnené v úradnom vestníku).

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 6-13.

4.2 Je potrebné bojovať proti nelegálnej práci a vo vnútroštátnych právnych predpisoch efektívne uplatňovať smernicu o sankciách proti zamestnávateľom, ktorí využívajú nelegálnych prisťahovalcov⁽¹⁸⁾. Nelegálni prisťahovalci sú z hľadiska pracovného vykorisťovania veľmi zraniteľní a musia byť považovaní za obeť. Sociálni partneri musia spoločne s inšpektorátmi práce spolupracovať pri obmedzovaní nelegálnej práce a pracovného vykorisťovania.

4.3 Výbor vyjadril⁽¹⁹⁾, že Európska únia potrebuje hodnovernú, účinnú a zákonnú politiku v oblasti vonkajších hraníc, ktorá by podliehala demokratickej kontrole a nezávislým hodnoteniam. Členské štáty by mali poskytnúť agentúre FRONTEX viac operačných právomocí a väčšiu nezávislosť v rámci jej činnosti a zdrojov (technické vybavenie).

4.4 Avšak realizácia spoločných operácií koordinovaných agentúrou a ich dosah na základné práva a administratívne záručky stanovené v Kódexe schengenských hraníc musí podliehať demokratickej kontrole zo strany Európskeho parlamentu a Agentúry EÚ pre základné práva (FRA). Súčasťou toho by malo byť aj priebežné hodnotenie, najmä pokiaľ ide o činnosť a dohody agentúry FRONTEX s tretími krajinami, efektívnosť spoločných operácií a kvalitu jej analýz rizika.

4.5 EHSV považuje za kľúčové, aby agentúra FRONTEX plnila svoje záväzky týkajúce sa prístupu k medzinárodnej ochrane žiadateľov o azyl a zásady zákazu vrátenia.

4.6 Komisia v oznámení konštatuje, že „bez dobre fungujúcich kontrol na hraniciach, zníženia nelegálnej migrácie a účinnej politiky návratu nebude možné, aby EÚ ponúkla viac možností na legálnu migráciu a mobilitu.“⁽²⁰⁾ EHSV však konštatuje, že ide o situácie, ktoré spolu úzko súvisia.

4.7 EHSV sa vo viacerých stanoviskách vyjadril⁽²¹⁾, že existuje jasná súvislosť medzi legálnym a nelegálnym prisťahovalectvom, pretože ak neexistujú primerané, transparentné a flexibilné spôsoby na legálne prisťahovalectvo, narastá nelegálne prisťahovalectvo.

4.8 Hoci väčšina osôb, ktoré sú v Európe nelegálne, vstúpili na jej územie legálne, iné sú však obeťmi zločineckých sietí. Do partnerstiev v oblasti mobility musí EÚ zahrnúť boj proti zločineckým sieťam na obchodovanie s ľuďmi a boj proti ich pašovaniu. Musí byť zabezpečená ochrana obetí.

4.9 V rámci dialógu je potrebné zahrnúť postupy vrátenia a readmisie, ktoré musia vždy vychádzať z dodržiavania ľudských práv. Výbor vyjadruje želanie, aby Agentúra EÚ pre základné ľudské práva vypracovala etický kódex pre nútené návraty na základe 20 zásad pre nútené návraty, ktoré vypracoval výbor ministrov Rady Európy⁽²²⁾.

4.10 Pokiaľ ide o zadržanie a zaistenie nelegálnych prisťahovalcov, výbor sa prikláňa k postoju Komisie, ktorá uvádza, že by sa mali „prijíť opatrenia, ktoré migrantom zabezpečia dôstojné životné podmienky v prijímacích strediskách a zabránia svojvoľnému alebo neobmedzenému zadržaniu“⁽²³⁾. EHSV sa domnieva, že osoby, ktoré sú v krajine nelegálne z administratívneho hľadiska, nie sú delikventi a vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektoré vnútroštátne postupy zneužívajú smernicu o návrate, o ktorej si výbor myslí, že by mala byť zmenená a doplnená, aby primerane chránila základné práva.

4.11 EHSV sa výrazne stavia proti tomu, aby boli maloletí umiestňovaní v tých istých centrách zaistenia ako dospelí, pretože maloletí musia žiť v otvorenom sociálnom prostredí a vždy so svojimi rodinami, pokiaľ je to možné.

4.12 Boj proti obchodovaniu s ľuďmi musí byť prioritnou oblasťou a musí sa stať súčasťou každého dialógu. Pred podpísaním partnerstva v oblasti mobility s EÚ sa musí vyžadovať, aby tieto krajiny ratifikovali a uplatňovali vo svojej legislatíve Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a protokoly týkajúce sa obchodovania s ľuďmi a pašovania migrantov.

4.13 EHSV požaduje, aby orgány zintenzívnili boj proti zločineckým organizáciám, ktoré sa obohacujú na obchodovaní s ľuďmi a nelegálnom pašovaní prisťahovalcov. Osoby, ktoré padnú do týchto sietí, musia byť považované za obeť a musí im byť poskytnutá ochrana.

5. Podpora medzinárodnej ochrany a posilnenie vonkajšieho rozmeru azylovej politiky

5.1 Vo viacerých prípadoch sa žiadateľom o azyl nepodarí predložiť žiadosť na európskom území, pretože kontroly v rámci boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu im znemožňujú vstup na územie Európy. Narastá tak zjavné protirečenie medzi opatreniami prijatými na boj proti nelegálnemu prisťahovalectvu a právom na azyl.

5.2 Musí sa zabezpečiť zásada zákazu vrátenia na hranici, a tiež aby všetky osoby, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu mohli podať žiadosť v EÚ, ktorú by posudzovali príslušné vnútroštátne orgány.

⁽¹⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168, 30.6.2009, s. 24.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 135-137.

⁽²⁰⁾ Strana 5 oznámenia COM(2011) final 743 final v slovenskom znení.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 86-91.

⁽²²⁾ „Dvadsať usmernení o nútených návratoch“ CM(2005) 40.

⁽²³⁾ Strana 17 oznámenia COM(2011) 743 final.

5.3 Výbor podporuje kroky Komisie na zlepšenie európskej legislatívy v oblasti azylu⁽²⁴⁾, ktorá musí dosiahnuť vysokú úroveň harmonizácie s jednotným štatútom a transparentnými a účinnými postupmi. Osoby, ktoré sa nachádzajú na území EÚ pod ochranou alebo sú žiadateľmi o azyl, musia mať možnosť začleniť sa do pracovného trhu v podmienkach rovnakého zaobchádzania.

5.4 EHSV tiež podporuje spoluprácu s tretími krajinami, aby zlepšili svoje azylové systémy a súlad s medzinárodnými normami.

5.5 Na druhej strane, tretie krajiny, s ktorými sa uzatvárajú partnerstvá v oblasti mobility, musia byť signatármi Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov, musia mať azylové štruktúry a byť bezpečnými krajinami z hľadiska dodržiavania ľudských práv. EÚ musí s týmito krajinami spolupracovať, aby zlepšili svoje azylové systémy.

5.6 EHSV podporuje rozvoj regionálnych programov ochrany a vyjadruje názor, že zlepšenie azylových štruktúr tretích krajín nesmie zabrániť tomu, aby žiadatelia, ktorí potrebujú podať žiadosť o azyl v európskej krajine, mohli tak urobiť.

5.7 Partnerstvá v oblasti mobility nesmú predpokladať, že partnerské krajiny ponесú všetky náklady vyplývajúce z azylového konania týkajúceho sa osôb, ktoré prechádzajú ich územím. EÚ musí spolupracovať prostredníctvom azylových fondov.

5.8 EÚ musí ostať prijímajúcim územím, na ktorom sa poskytuje azyl a musí zintenzívňovať solidaritu medzi členskými štátmi a rozširovať programy presídľovania.

6. Maximalizovanie vplyvu migrácie a mobility na rozvoj

6.1 EÚ musí spolupracovať, aby krajiny pôvodu prisťahovalcov poskytovali možnosti dôstojnej práce pre všetkých. Podporí sa tak dobrovoľná migrácia, pretože v súčasnosti nepredstavuje migrácia pre väčšinu osôb dobrovoľnú voľbu. Výbor podporuje činnosti Medzinárodnej organizácie práce s cieľom propagovať dôstojnú prácu.

6.2 EHSV víta skutočnosť, že Komisia vytvorila jasné prepojenie medzi politikou prijímania vysokokvalifikovaných pracovníkov a politikou rozvojovej spolupráce, ktorým chce okrem iného zabrániť odlivu mozgov a strate ľudského kapitálu v krajinách pôvodu.

⁽²⁴⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o budúcom spoločnom európskom azylovom systéme“, Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 17.

Prieskumné stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Prínos spoločného európskeho azylového systému pre žiadateľov o azyl i pre členské krajiny Európskej únie“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Upravený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o azyl (prepracované znenie)“, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012.

6.3 Výbor si však želá, aby bol záväzok väčší. Komisia uvádza potrebu snažiť sa „o zmiernenie úniku mozgov“, ale v rámci politiky prijímania pracovníkov plánuje „vyvinúť v rámci celosvetovej súťaže o talenty osobitné úsilie na prilákanie vysokokvalifikovaných migrantov“. Tieto dva ciele sú často v protiklade. Oznámenie však nestanovuje limity získavania „talentov“ vzhľadom na cieľ zmierniť únik mozgov. V súvislosti s touto dilemou sa uvádza len odkaz na zdravotnícky personál: podporuje sa kódex WHO a cirkulujúca migrácia zdravotníckych odborníkov.

6.4 Únik mozgov však neexistuje len v zdravotníckej oblasti, a preto je potrebný rozsiahlejší kódex postupov, ktorý obmedzí získavanie vysokokvalifikovaných pracovníkov v niektorých krajinách a profesiách. EHSV navrhuje, aby sa v rámci partnerstiev obmedzil únik mozgov. Migračné postupy budú tak pozitívne pre obe strany.

6.5 EÚ musí vytvoriť kompenzačné systémy pre krajiny, ktoré kvôli migrácii do Európy trpia stratou ľudského kapitálu. Táto kompenzácia musí okrem iných prostriedkov zahŕňať aj podporu vzdelávacích systémov a rozvoja pracovných inštitúcií pre vytváranie pracovných miest a zlepšovanie pracovných podmienok.

6.6 Výbor navrhol, aby bola smernica o štatúte osôb s dlhodobým pobytom flexibilnejšia s cieľom umožniť mnohým odborníkom cirkulujúcu migráciu medzi EÚ a krajinami pôvodu bez toho, aby stratili právo trvalého pobytu a uchovali si tak spojenia, ktoré môžu byť veľmi užitočné pre rozvoj.

6.7 V súčasnosti znamenajú systémy cirkulujúcej migrácie stratu ľudského kapitálu v krajinách pôvodu, keďže prisťahovalctvo väčšinou prebieha neorganizovaným spôsobom. EHSV sa domnieva, že je možné zlepšiť ľudský kapitál prostredníctvom štruktúrovaných postupov, ktoré spájajú vzdelanie, kvalifikácie, sociálne práva a zamestnanie.

6.8 Výbor súhlasí s obavami Medzinárodnej organizácie práce, ktorá konštatuje, že existuje riziko, že cirkulujúca migrácia sa bude využívať na obmedzenie pracovných a sociálnych práv a zamedzenie trvalého pobytu. EHSV preto navrhuje, aby sa princíp rovnakého zaobchádzania v oblasti miezd a pracovných podmienok zaručil pre dočasných prisťahovalcov.

6.9 EHSV už v predchádzajúcich stanoviskách⁽²⁵⁾ zdôraznil význam diasporálnych organizácií a ich úlohu pri rozvoji. EÚ musí podporovať aktivity diaspóry.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 82-88 a Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 91-102.

6.10 Rovnako je potrebné pokračovať v aktivitách zameraných na znižovanie nákladov na prevod remitencií a ich využitie na rozvoj. EHSV podporuje vytvorenie výročného fóra pre remitencie a vytvorenie spoločného portálu.

6.11 EHSV navrhuje, aby sa zriadila podporná služba pre diasporálne organizácie, ktorá uľahčí koordináciu všetkých organizácií, ktoré sa snažia o rozvoj v určitej krajine alebo regióne, ako aj koordináciu s medzinárodnými organizáciami rozvojovej spolupráce. Táto služba musí prinášať zdroje pre spustené projekty. EÚ musí podporovať diasporálne organizácie a podporovať budovanie zastupiteľských platforiem.

7. Financovanie a hodnotenie

7.1 Budúce plánovanie finančných nástrojov musí podporiť zavádzanie globálneho prístupu. Na žiadosť Komisie pripravuje výbor stanovisko.

7.2 EHSV navrhuje, aby sa vykonala nezávislá štúdia o efektívnosti a vplyvu partnerstiev, ktoré v súčasnosti fungujú. EHSV podporuje návrh Komisie zabezpečiť, aby mali partnerstvá v oblasti mobility účinné hodnotiace mechanizmy.

7.3 Dosiaľ uzatvorené bilaterálne dohody nám dokazujú, že partnerstvá v oblasti mobility sa využívajú na uľahčovanie procesu vydávania víz na krátkodobý pobyt a uzatváranie dohôd o readmisii, pričom ostatné aspekty, ktoré tvoria globálny prístup, ostávajú na druhom mieste. Hodnotenie partnerstiev v oblasti mobility musí zohľadniť štyri piliere globálneho prístupu.

7.4 Na druhej strane, partnerstvá v oblasti mobility, ktoré sú spoločnými politickými vyhláseniami, nie sú pre účastnícke krajiny právne záväzné, a preto EHSV navrhuje, aby sa zmenili na právne záväzné medzinárodné dohody.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení“

COM(2012) 109 final

(2012/C 191/24)

Rada sa 26. marca 2012 rozhodla podľa článku 194 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení“

COM(2012) 109 final.

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 480. plenárnom zasadnutí 25. a 26. apríla 2012 (schôdza z 25. apríla 2012) rozhodol 144 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 25. apríla 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2012/C 191/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych fondoch rizikového kapitálu“ COM(2011) 860 <i>final</i> – 2011/0417 (COD)	72
2012/C 191/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o hladine hluku motorových vozidiel“ COM(2011) 856 <i>final</i> – 2011/0409 (COD)	76
2012/C 191/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES (prepracované znenie)“ COM(2011) 656 <i>final</i> – 2011/0298 (COD)	80
2012/C 191/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb“ COM(2011) 895 <i>final</i> – 2011/0439 (COD), „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o verejnom obstarávaní“ COM(2011) 896 <i>final</i> – 2011/0438 (COD), „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o udeľovaní koncesií“ COM(2011) 897 <i>final</i> – 2011/0437 (COD)	84
2012/C 191/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k politike EÚ v oblasti trestného práva: zaistenie účinného vykonávania politík EÚ prostredníctvom trestného práva“ COM(2011) 573 <i>final</i>	97
2012/C 191/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií a nariadenie [...] o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu“ COM(2011) 883 <i>final</i> – 2011/0435 (COD)	103
2012/C 191/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa na obdobie rokov 2014 – 2020 ustanovuje program Práva a občianstvo“ COM(2011) 758 <i>final</i> – 2011/0344 (COD)	108
2012/C 191/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení programu na ochranu životného prostredia a klímy (LIFE)“ COM(2011) 874 <i>final</i>	111

2012/C 191/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe podporných režimov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“ COM(2011) 625 <i>final</i> – 2011/0280 (COD), „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“ COM(2011) 626 <i>final</i> – 2011/0281 (COD) (A-21), „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)“ COM(2011) 627 <i>final</i> – 2011/0282 (COD), „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“ COM(2011) 628 <i>final</i> – 2011/0288 (COD), „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o priame platby poľnohospodárom za rok 2013“ COM(2011) 630 <i>final</i> – 2011/0286 (COD), „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o režim jednotnej platby a podporu vinohradníkom“ COM(2011) 631 <i>final</i> – 2011/0285 (COD) 116
2012/C 191/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora“ COM(2011) 877 <i>final</i> – 2011/0430 (COD) 129
2012/C 191/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Globálny prístup k migrácii a mobilite“ COM(2011) 743 <i>final</i> 134
2012/C 191/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Európskej únie na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení“ COM(2012) 109 <i>final</i> 142

Predplatné na rok 2012 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 310 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	840 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	100 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia Úradného vestníka Európskej únie môžu získať na základe žiadosti rôzne prílohy k úradnému vestníku. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznamov pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do Úradného vestníka Európskej únie.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj Úradný vestník Európskej únie, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm.

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke možno prehliadať Úradný vestník Európskej únie, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>.

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK